BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Vert, Wilhelm

Exercitium grammaticale puerorum per dietas distributum

[Straßburg] 1502

Res/4 L.lat. 190
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10163970-8
VD16 ZV 5636

C.65.22

Epistolarum præcipuarum
Epistolæ opp. Senecæ
Fasciculus primus scholæ
Eatonæ.

Ling. lat. 299. 190.

Iste liber attinet ven̄ĩ ayȭcio
B. Quicem Veget mens in
Tegernsee Empty anno dñi 151

Contenta hug libri,

Exercitiu puerog grammaticale
p dictas dispositum

Epistolarum opus de inuendi ratõe
Amici Senece ad lucilium et
sunt hec xxxx eple

Regule puerog fundamentalis et
poetice

Ling. Latina,
Progymnasmata.
Pg. 301.

Exercitiū grāmaticale puero-
rum per dietas distributum.

xS
<36700057450016
<36700057450016
33
Bayer. Staatsbibliothek
1 JR

Prologus

Prologus in quo grāmatice necessitas demonstratur.

Rāmatice noticia eiusq; ínstitutio que latinum ⁊ grecum idioma docet ante oēs alias artes: omnesq; superiores facultates adeo quidem opportuna ⁊ necessaria perhibetur. vt ipsa de se sane posset dicere. Sine me nihil potestis facere. Quoniam philosophi. oratores. theologi. iuriste. medici. atq; sophiste. nihil possunt sine greca lingua q; latina. quarum doctrix est grāmatica. Quis oro sine grāmatica sperandus est poeta. quis historiarū scriptor. quis causarū orator. quis contra hereticos valens disputator. aut quis vnq; alteri deditus studio sine grāmatica fuerit. Tolle grāmaticā. ⁊ certe omnium studiorum labor inanis est. Quintiliano dicente. Grāmatica nisi studijs grauioribꝫ fundamenta fideliter iecerit quicquid superstruxeris corruet. Ideo grāmatica ceteris artibꝫ sane potest dicere. Sine me nihil potestis facere. Est preterea omnibꝫ linguis atq; nationibꝫ idioma cōmunissimū ⁊ nobilissimū omnibꝫ scientijs fundamentū. omnibꝫ lr̄aq; studiosis lumen ⁊ ornamentū. Proinde vt ait Quintilian⁹ Grāmatica est necessaria pueris. iocunda senibus ⁊ dulcis ambulantiū comes. que sola omniū studiorū plus hz operis q; ostentatiōis. Quisquis igitur litterarū amator si q̄d in secretis phoz dictis. si in poetica ⁊ oratoria facultate. si ī ceteris bonis artibꝫ illustribusq; doctrinis pficere cupiat ante omnia id curet vt congrui sermonis rationem habeat. vt non barbare non inepte sed apte latineq; mentis conceptuz exprimere sciat. nc dum maiora et illustriora psequatur turpiter eū dedecore in minoribꝫ labi videat. Grāmatica em̄ fm Alphorabiū est inuenta ne in lingua erretur. et ne in sermone peccet. Postremo grāmatica est phoz poetarū ⁊ oratorum idioma sub quo suas sententias suaq; archana tradiderunt Quare si nostris ingenijs non oīa scibilia inuenire sufficimus sz phoz aliorūq; egem⁹ auxilio. quippe illorū idioma quod sola grāmatica docet scire nobis expedit. Sane igitur ipa ⁊ libere potest dicere. Sine me nihil potestis facere.

Complanctus super pueroz nimis detentione
in obscuris: prolixis ⁊ inutilibus Grāmatice.

Graui meroze ⁊ iniquo animo ferendū existimo. Cum ipsa grammatica apud oēs nationes vna sit. eius tn̄ institutio ⁊ dogmatizatio nimiū multiplicatis ⁊ diuersis opusculis traditur atq; voluminib⁹. Sunt nōnulli qui super Alexandri partes cōmentaria cu

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Prologus

Sunt longa obscura ⁊ inutilia. quibꝫ paruulorꝫ ingenia perturbant ⁊ obtundunt. atqꝫ non recto tramite sed per deuia ad finem grammatice ducunt. quo fit vt in vanis vilibusqꝫ rebus in graue puerorum dispendium impensas ⁊ tempora perdunt. Ach quanto satius illis friuolis tanq̃ pestiferis reiectis ad illustriora studia se conferrent. Habent itali preceptores laudabiles consuetudines. qui pueros ad erudiendum sibi commissos primis aliquantulū iactis fundamentis statim ad virgiliana carmina comediasqꝫ therentianas et plautinas omniū poetarum principes collocant. Epistolasqꝫ familiares Tullij tum de amicicia. de senectute. de padoris. et ceteris ad manus habent. Quãobrem ipsi in lingua latina ornatissimi ⁊ elegantissimi ceteras omnes nationes antecellunt. Nos vero in eorum comparatione nõ latini sed tanq̃ barbari magis balbutire q̃ dicere videmur. Quapropter cunctos scholarum rectores preceptores atqꝫ lectores ex charitate hortor oro et obsecro: vt omnibus dispendiosis vanis ⁊ obscuris spretis atqꝫ proiectis: facilia necessaria et magis vtilia dogmatizent. quo citius ad poetriã que grãmatice decor est ex animo properent. Id quidem elegãter nos ammonet Licero dicens. Hoc vicium vitandum est ne nimis magnum studium in res obscuras difficiles et nõ necessarias conferamus. Parua paruos decent et breuia que cito ad finem ducunt ex pluribus eligantur. vt preclare canit Horacius. Quicquid precipies esto breuis vt cito dicta percipiant animi dociles: capiantqꝫ fideles. Est autem breuitas cum nullum nisi necessarium sumitur verbum. vt ait Tullius. Preterea paruulos suos regulas atqꝫ precepta doceant multis exemplis cum practica ad finem grãmatice applicando. Nam vt Varro testatur. Lucidissimũ docendi genus est exemplaris subiunctio. Cum vero hoc opusculum (quod exercitium puerorum appellatur) iuxta doctissimorum prefatorũ sententias procedat clare faciliter breuiter et exemplariter. debent pueri illud sibi familiarissimum habere. ⁊ in illo sũmopere sese exercitare ⁊ oblectare. quo finem grãmatice (qui est congrue loqui) citius facilius ⁊ breuius consequi valeant. Sine quo omnis scientia tanq̃ mutilata claudicat. ⁊ omnium scientiarum imperatrix theologia cuius subiectum deus est nõ theologizat. Qui pijssimus super omnia benedictus in sempiternum regnat Amen.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Diuisio libri

Oc exercitium puerox grāmaticale ꝑ nr̄is paruulis linguā latinā breuiter ⁊ clare scire cupiētib⁹ ꝓpositū
b in duos tractat⁹ diuidit. Prim⁹ docet vnā speciem grāmatice vicz ethymologiā ꝑme ꝑti Alexandri cor̄respondentem. Cui⁹ noticia q̄m maxime est necessaria
Sc̄s docet de alia specie grāmatice. s. dyasinthetica vt mō patebit
Primus tractat⁹ diuidit in q̄nq; capitula. in quib⁹ sic ꝓceditur.

In primo capitulo

In ꝑmo capl'o q̄m pueri nouiter ex declinatiōe ꝓnominū ⁊ ꝓiugatione verbox more donati ad istud opusculū assumunt: ideo noua cox declinatio ⁊ cōiugatio in forma luce clariori depingit. in qua ante oculos casus ⁊ tempa videbunt ⁊ discent sine molestia.

In secundo capitulo determinatur de generib⁹.

Primo de generibus adiectiuox um ponitur regula vna.
Secundo de substantiuis masculini generis penes significatōem ponuntur regule q̄nq; cum varijs exemplis.
Tertio de substantiuis masculini generis penes terminatōez sunt regule decem. sed interponuntur quinq; exceptiones de is. ⁊ paulo post adhuc tres multum norande.
Quarto de substātiuis fe. ge. ꝑ significatōez ponūt regule quinq;.
Quinto de substātiuis fe. ge. ꝑ terminatōem ponūt regule septem. Sed interponuntur magne exceptiones de a. do. go. io. ⁊ de us. q̄ sunt pueris norande.
Sexto de substātiuis neu. ge. penes significatōez ponūt regl'e tres.
Septimo de substātiuis neutri generis penes terminationem ponuntur regule vndecim.
Octauo de nominib⁹ cōmunis generis solum penes significationem ponitur vna regula. Cuius sunt varie terminationes.

In tertio capl'o determinat de declinatiōib⁹

Primo pingitur forma p̄me declinationis per suas terminationes vt clare videant ⁊ magis illas memorie imp̄mant. Deinde subiunguntur regule Alexandri. Et interponitur pro practica declinatio adiectiui ⁊ substantiui simul per regulas prime.
Secundo pingitur forma secunde. ꝑ suas terminatōes. q̄b⁹ subiūgūt r̄ gl'e cū practica declinandi ꝑ quadruplicia substantiua. masculinū femininū neutrū ⁊ cōmune cum suis adiectiuis.
Tertio depicta est duplex forma declinatōis tertie ꝑ suas terminationes in ntō sunt circiter sexaginta. post q̄s sequunt regl'e generales Alexandri sex casuū in singl'ari ⁊ plurali. deinde ponūt speciales de

Diuisio libri

formatõe gtõz singulariũ tercie oñdẽtes q gti creſcãt z qui nõ multuz plane. qs qſqz diſcere poſſet ſine quaſi inſtructore
Quarto depingũt due forme pro quarta z quinta declinationi bꝰ que ſunt facillime

In quarto capitulo determinat

Primo de declinatiõe nominũ compoſite figure z inflexiõe nominũ patronymicoz. deide de trib⁹ gradib⁹ ꝓpatõnis z eoz formatione cũ additõne aliquoz ab Alexãdro omiſſoz
Preterea de nõib⁹ heteroclitis q ad oculum in ſeptuplici numerãtur differentia vt ſine ꝓceptore ſcire poterũt

In capitulo quinto de ꝑteritis z ſupinis verboz

In ꝓncipio ponũtur ꝟba ꝑme ꝯiugatiõis circiter ducenta ſexaginta z eoz ſignificata. q iõ numerãt vt pueri videãt q nõ oia ꝟba i co termiata ſit ſcõe ꝯiugatiõis. i io q̃rte. z ñ oia i bo co do go lo mo no ro po to ſit tcie ꝯiuga. q̃z ꝟcatiões noſſe ñ erit iutile
In ſcõa ponũt fere oñia ſimplicia in beo ceo deo geo ſeo meo neo ꝛc. cũ eoz ꝑteritis ſupinis z ſignificationib⁹
In tercia q̃z omniũ ſimpliciũ ꝑterita z ſupia tercie ꝯiugatiõis ad oculũ numerãt. z eoz ſignificatiões clare exponũtur.
In q̃rta (credo) oñia ꝟba q̃rte ꝯiugatõis pauciſſimis exceptis ſub ordine oprimo depingũtur. ſ. in bio cio dio gio lio mio nio pio rio ſio tio uio. quoz ſignificata illic videbuntur
Poſt hec de preteritis z ſupis ꝟboz paſſiuoz ꝯmuniũ z ꝺponẽtaliũ. z nũerãt (auſũ dicere) fere oia deponẽtia ꝓme ꝯiuga. ſcõe tcie z q̃rte ꝟm ordinẽ alphabeti. ꝑterita q̃z z ſupia regimĩa z ꝟcata ſingl'oz (neſcio ſi plani⁹ z euidẽti⁹ tradi poſſit) illic patefiũt
Finaliter ꝟba ꝺfectiua cũ q̃tuoz formis ꝟboz ſequũt hui⁹ opuſculi primi tractatus finem concludentia
Secũdus tractat⁹ hui⁹ opuſculi docet de diaſynthetica. hoc eſt docet quo pacto dictõnes adinuicem ꝯbinare debeamus in forma regiminis z conſtructionis. Et diuiditur in octo capitula
In primo docet de modo traducendi materias latinas in theutonicũ ſeu vulgare noſtrũ. Ad qõ ꝓncipaliter q̃tuoz ſunt neceſſaria que illic videantur
In ſcõo capitulo poſt diuiſionem grãmatice in ꝑceptiuaz ꝓmiſſiuam z prohibitiuam ponuntur decem regule ꝯgruitatũ grãmatice preceptiue maxime neceſſarie. Quarum quinq; contra ſe habent aliquas orationes figuratiuas grammatice permiſſiue. Et aliquas orationes impedimentales grammatice prohibitiue. que illic clare ponuntur quoꝝ omnium cognitio

Diuisio libri

sūmope pueris ē necessaria. vt sciāt discernere q̄d p̄ceptū q̄d permissū eis sit ad imitādū ⁊ q̄d ꝓhibitū sit ad fugiēdū ⁊ declinādū
In tertō tractaī ꝓpulcre ō regimīe noīm substātiuoꝝ regētiū gtīm dtīm ⁊ abltīm regulis sex. ⁊ de regimīe adiectiuoꝝ regulis decem
In quarto de regimine ꝓnominū regulis quatuor
In quinto de regimine ῡboꝝ. Et p̄mo de verbis regētibꝫ nominatiuum ante se. ꝯgrue ⁊ figurate. ibi pulcre de figuris in breui videbis regulas sex. Et de regimine nominatiui post se regulam vnā
Postea de ῡbis regētibꝫ gtīm ponuntur regule sex
Ibidē de numero ⁊ regimine impsonaliū actiue ⁊ passiue vocis
Deinde q̄ omnia verba mūdi possūt regere dtīm accīm temporis et ablatiuum sine p̄positione tamq̄ꝫ tres casus cōmunes omniū ῡborum per tres regulas aureas
Consequenter de regimine verboꝝ actiuoꝝ. verboꝝ passiuoꝝ. ῡborū neutraliū ⁊ deponētaliū multū distīcte clare ⁊ breuiter.
Postrēo ō regimine ⁊ ꝯstructōe infinitiuoꝝ gerūdioꝝ ⁊ supīoꝝ.
In sexto de regimine participioꝝ ꝙ regulas q̄tuor pulcerrimas. Et de ꝯstructione participiorum. de vtilitate breuitate ⁊ multa eorum elegantia videatur ibi
In septimo de cōstructiōe aduerbiorū regulis duabus. de regimine eorum regulis tribus. ⁊ de interrogatiuis locoꝝ ⁊ eoꝝ respōsiuis distinctionibus quatuor
In octauo de constructione coniunctionū prepositionum ⁊ interiectionum simul. in quo huius secūdi finis concluditur

Ut p̄ceptoꝝ labor minuatur

Pro pueris nostris instituendis in ħ opusculo nō op⁹ est lectione pua. q̄m res ipa clarissime atq̄ facillime ante oculos est depicta. Scholariū igit rectores p̄ceptores atq̄ lectores ñ sua capita frangāt legendo vociferādo clamādo. sed maiore vl̄ minore lctōe discipulis data ꝓ eo ꝙ q̄litate ꝯditione ⁊ etate ipi legāt relegāt resumant repetāt. ⁊ post auditionem atq̄ recitatōnē p̄ceptoribꝫ suis factā tūc semel aut bis in die septeni vl̄ octeni petitōnes atq̄ q̄stiōes in auditis ⁊ redditꝫ inter se faciāt sub pena mutuo se verātes. Hec eīm vexatio mirabilē dabit intellectū. eos sane ꝓmptos exercitatos ⁊ audaces efficiet. latine loqui assuescēt. arguere ⁊ causas suas rationibus defendere ꝓcupiēt. ⁊ ꝓ honore victoria atq̄ gl̄ia ꝯsequenda concertare inardescent. Nūq̄d nō hec exercitatio m̄lto vtilioꝝ multoq̄ magis in puuloꝝ cedit ꝓfectū q̄ magistri clamādo (vt eoꝝ ilia frangi videant) cerebra sua macerent. Exercitatio eīm magnaꝫ vim habet

Die lune. Dieta prima

Hoc eleganter Cicero testatur cum nos admonet dicens. Exercitatio nostro studio adhibenda est que omnium magistrorū precepta exuperat. Si tanta sit vis in exercitatione. illūpsi igit seinuicem petendo querēdo vexent molestent exerceant. qm̄ sic (vt experientia cō pertū est) ad finem grāmatice multo breuiꝰ puenient.

Modus exercitandi se in hoc opusculo.

Si querat. qs erit modus quo se pueri exercitabūt. Dico q exercitatio hūi primi tractatꝰ distributa est in. xij. dietas. Quarū sex facient hebdomadā primam fm numerū sex feriarū. Alias sex in ferijs hebdomade secūde. Et sic in qualibet quindena suum complebūt iter petendo arguendo respondendo p totam ethymologiam et totam Alexandri partem primam hoc pacto.

Die Lune facient dietam primam in petitionib⁹. incipiendo a primo capitulo vsq ad secundum.

Die Martis a secūdo capl'o vsq de substātiuis feminini generis.

Die Mercurij ab hīc vsq tertiū capl'm qd est de declinatōib⁹.

Die Iouis a capl'o tertio vsq Primus pluralis dabit es

Die Veneris ab hinc vsq capitulum quartum.

Die Sabbati a quarto capitulo vsq de heteroclitis.

Die Lune secunde hebdomade facient dietā septimā ab heteroclitis vsq quintū capl'm qd est de p̄teritis t supinis verborum.

Die Martis ab hinc vsq de p̄teritis verborū scde ꝛiugatiōis.

Die Mercurij a p̄teritis verborū scde vsq de Do in tertia

Die Iouis a de Do in tertia vsq ꝛiugationem quartam

Die Veneris ab hinc vsq a deponentalib⁹ tertie.

Die Sabbati facient duodecimā t vltimā dietam a deponentalib⁹ tertie coniugationis vsq finem.

Die Lune p̄o petitionib⁹. Dieta prima.

Capitulum primum de declinatione ꝓnominū. t ꝛiugatione verborū in optima forma.

Nteq̄ ad genera t declinationes nominū ꝓcedat. Primo forma facilis lucida t clara depingit p quam parauli ante oculos simul videbunt casus t declinationes ꝓnominū. quorū cognitio quātū sit necessaria docet celeberrimꝰ eorū vbiq̄ ꝛcursus. Dīmi nāq̄ momento nr̄is sermonib⁹ p̄sto sunt. legant psalmi. vix em̄ in illis versiculꝰ est q ꝓnomen vnū aut plura nō redoleat. Deinde noua ꝛiugādo q̄ v̄boꝝ forma depinget. p quā practicā regule suppositi t appositi clare videbunt t ꝓmpte paucis laboribus ad manum habebunt.

Die Lune

Persone ꝓme sunt duo nti — Ego ꝛ nos

In singulari — Ntō ego. Btō mei vel mis. Datiuo mihi. Accusatiuo me. Ablatiuo a me.

In plurali — Ntō nos. Btō nostrum vel nostri. Datiuo nobis. Accusatiuo nos. Ablatiuo a nobis.

Persone secunde sunt duo nti — Tu ꝛ vos.

In singulari — Ntō tu Btō tui vel tis. Dtō tibi. Accusatiuo te. Uocatiuo o tu. Ablatiuo a te.

In plurali — Ntō vos. Btō vestrum vel vestri. Datiuo vobis Actō vos. Utō o vos. Abltō a vobis.

In singulari ꝛ plurali — Btō sui. Dtō sibi. Actō se. Ablatiuo a se. Umes alij nti hic ꝛ alibi sunt tertie ꝓsone.

In fri	Ntō	ille / illa / illud	Btō illi⁹. Dtō illi. Actō	illum / illam / illud, Abltō illo / illa / illo
In pli	Ntō	illi / ille / illa	illoꝝ. Dtō ꝛ abltō ab illis. Actō	illos / illas / illa
In fri	Ntō	ipse / ipsa / ipm	Btō ipsi⁹. Dtō ipsi. Actō	ipsum / ippm. Abltō ipso / ipsa / ipso
In pli	Ntō	ipsi / ipse / ipsa	ipsoꝝ. Dtō ꝛ abltō ipsis. Actō	ipsos / ipsas / ipsa
In fri	Ntō	hic / hec / hoc	Btō huius. Dtō huic. Actō	hūc / hāc / hoc. Abltō hoc / hac / hoc
In pli	Ntō	hi / he / ha	horū. Datiuo ꝛ abltō bis. Actō	hos / has / hec
In fri	Ntō	is / ea / id	Btō eius. Datiuo ei. Actō	eum / eam / id. Abltō eo / ea / eo
In pli	Ntō	ei vel ii / ee / ea	eorū. Dtō ꝛ abltō eis vel iis. Actō	eos / eas / ea
In fri	Ntō	qs vel q̄ / q vel q̄ / qd vel q̄d	Btō cui⁹. Dtō cui. Actō	quem / quā / quod. Abltō quo. Abltō qvel q̄ / qvel q̄ / qd vel q̄d

Dicta prima

	~qui	~quorū			~quos
In pl̄i ntō	que	Btō	quax.	Dtō ꝛ ablto	ꝙs l' ꝙbꝫ. Actō. quas
	}q̄ vel q̄	}quorū			}q̄ vel q̄
	}meus	mei	meo	meum	mi meo
In fri Ntō	mea.	gtō	mee.	dtō mee.	actō meā. vtō mea. ablto mea.
	}meū	meo	meo	meum	meū meo
	~Mei		meorum	meos	mei
In pl̄i Ntō	mee.	gtō	meax.	dtō ꝛ ablto	meis. actō meas. vtō mee.
	}mea		meorum	mea	mea

In eadem forma declinat noster. qꝫ in vtō habet noster.

	~Tuus	tui	tuo	tuum	tuo
In fri Ntō	tua.	Btō	tue.	Dtō tue.	Actō tuam. Ablto tua
	}Tuū	tui	tuo	tuum	tuo
	}Tui	tuorum			tuos
In pl̄i Ntō	Tue.	Btō	tuarū.	Dtō ꝛ ablto	tuis. Actō tuas
	}Tua	tuorum			tua

Eodem modo declinantur Suus ꝛ Uester.

Composita de Quis

Lum. quis. nam. qꝫ. piam. sine qui quis iunge putas q̄ꝫ.

vt sunt ~Quisquis. Quisnam. Quispiam. Quisqꝫ.
}Aliquis. Quisqꝫ. Quisputas.

De quib⁹ duo non declinantur Quisnam ꝛ quisputas. Quisquis in singulari tm̄. Alia fere per totum

Ntō aliquis aliqua aliquod vel aliquid. Btō alicuius. Dtō alicui. Accusatiuo aliquem aliquaꝫ aliquod vel aliquid. Ablatiuo ab aliquo. qua. quo. ꝛc̄.

Ntō ꝙsqꝫ quecꝫ quodqꝫ. Btō cuiusqꝫ. Dtō cuiqꝫ. Actō quēqꝫ. quāqꝫ quodqꝫ. Abltō a quoqꝫ. quaqꝫ. quoqꝫ ꝛc̄.

Ntō quispiam quapiā quodpiā. Btō cuiuspiā. Dtō cuipiā. Actō quēpiam. quāpiam. quodpiā. Abltō a quopiā ꝛc̄. Ita de quisqꝫ.

Composita de Qui

Dam. uis. cunqꝫ. libet. quis sine qui retinet

vt sunt ~Quidam. Quicunqꝫ.
Quiuis. Quilibet.

Ntō quidā quedā ꝙddā vel ꝙddā. Btō cuiusdā. Dtō cuidaꝫ. Actō quēdā. q̄ndā. ꝙddā vel quiddā. Abltō a ꝙdā q̄dā quodā ꝛc̄.

Ntō ꝙuis q̄uis ꝙduis vel ꝙduis. Btō cuiuisuis. Dtō cuiuis. Actō quēuis quāuis ꝙduis vel ꝙduis. Abltō a ꝙuis q̄uis ꝙuis ꝛc̄.

Ita alia duo quilibet ꝙcū⁹ p omnes casus in singulari et plurali

masculino genere femínino ⁊ neutro.

Declina mihi Idem compositū ab iis

Ntō idem eadē idē. Btō eiusdē. Dtō eidē. Actō eundē. candē idem. Abltō ab eodem eodem eadem.

In plurali

Ntō ḣidem eedē eadē. Btō eorundez earundē eorundē. Dtō ⁊ abltō ḣisdem vel eisdem. Actō eosdem easdem eadem.

Et nota ꝙ eadem in abltō se. ge. ꝓducit a. in ceteris corripit. Idem in masculino genere ꝓductū in neutro correptū ait Donat⁹. Uñ. Neutrū curtat idem sz mas ꝓducit idem. In rectis eadem vult ablatiuus eadem.

Sequit forma ꝯiugationis facillima pro verbis actiuis ⁊ neutralibus in o

In indicatiuo

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Presenti tempore	amo	as	at	amus	atis	ant
	doceo	es	et	emus	etis	ent
	lego	is	it	imus	itis	unt
	audio	is	it	imus	itis	iunt
	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Preterito impfecto.	Amabā	abas	abat	abamus	abatis	abant
	docebā	ebas	ebat	ebamus	ebatis	ebant
	legebā	ebas	ebat	ebamus	ebatis	ebant
	audiebā	iebas	iebat	iebamus	iebatis	iebant
	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Preterito perfecto	Amaui					
	docui	isti	it	imus	istis	erūt vl ere
	legi					
	audiui					
	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Preterito plusq̄ ꝑfe.	Amauerā					
	docuerā	as	at	Ram⁹	ratis	rant
	legeram					
	audiuerā					
	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Futuro	Amabo	abis	abit	abimus	abitis	abūt.
	docebo	ebis	ebit	ebimus	ebitis	ebūt
	legam	es	et	emus	etis	ent
	audiam	ies	iet	iemus	ietis	ient

Sicut ista sex supposita Ego. tu. ille. in singulari. Nos. vos. illi. in ꝑli depicta sūt cū appositis sub ꝙueniētia numeri ⁊ ꝑsone. ita repe-

Dieta prima

tantur in modis ꝛ tempꝫ sequentib⁹ ad infinitiuū vsq̄

In imperatiuo

	Tu	ille	Nos	vos	illi
Presenti	Ama	et	emus	ate	ent
	doce	eat	eamus	ete	eant
	lege	at	amus	ite	ant
	audi	iat	iamus	ite	iant
Futuro	Amato	ato	emus	atote	anto vel antote.
	doceto	eto	eamus	etote	ento vel entote.
	legito	ito	amus	itote	unto vel untote.
	audito	ito	iamus	itote	iunto vl iuntote

In optatiuo

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
pñti ꝛ pte⁹ rito imperfe.	Amarem	ares	aret	aremus	aretis	arent
	docerem	eres	eret	eremus	eretis	erent
	legerem	eres	eret	eremus	eretis	erent.
	audirem	ires	iret	iremus	iretis	irent.
pterito pfecto ꝛ pl⁹q̄pfecto	Amauisse ꝫ					
	docuissem	isses	isset	issemus	issetis	issent.
	legissem					
	audiuissem					
Futuro	Amem	es	et	emus	etis	ent
	doceam	eas	eat	eamus	eatis	eant
	legam	as	at	amus	atis	ant
	audiam	ias	iat	iamus	iatis	iant

In coniunctiuo

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Presenti.	Amem	es	et	emus	etis	ent.
	doceam	eas	at	eamus	eatis	eant
	legam	as	at	amus	atis	ant
	audiam	ias	iat	iamus	iatis	iant
pterito imperfecto	Amarem	ares	aret	aremus	aretis	arent
	docerem	eres	eret	eremus	eretis	erent
	legerem	eres	eret	eremus	eretis	erent
	audirem	ires	iret	iremus	iretis	irent
Preterito perfecto	Amauerim					
	docuerim	ris	rit	Rimus	ritis	rint
	legerim					
	audiuerim					

Die Lune

Preterito plusq̃pfe. amauissem docuissem legissem audiuissem — esses esset, Essemus essetis essent.

Futuro amauero docuero legero audiuero — ris rit. Rimus ritis rint

In infinitiuo

Infinitiuus modus sine numeris z psonis nõ regit ante se nominatiuos Ego tu ille zc. Sed illoz nominatiuoz regit accusatiuos. hoc pacto

Presenti z preterito impfecto — Me te illum. Nos vos illos — amare docere legere audire

Preterito pfecto z plusq̃pfecto. — Me te illum. Nos vos illos. — amauisse docuisse legisse audiuisse

Futuro — Me te illum / Nos vos illos — amatum ire vel aturum esse; doctum ire vel cturum esse; lectum ire vel lecturũ esse; auditum ire vel iturũ esse.

Gerundia sunt — Amandi docendi legendi audiendi; amando docendo legendo audiendo; amandũ docendũ legendũ audiendũ

Supina — amatum doctum lectum auditum; amatu doctu lectu auditu

Participia — amans docens legens audiens; amaturus docturus lecturus auditurus.

De coniugatione impersonalium passiue vocis.

Presenti — Amatur docetur legitur auditur.

preterito impfecto — amabatur docebatur legebatur audiebatur

preterito perfecto — amatũ est vel fuit. doctũ. lectũ. auditũ est vel fuit

preterito plusq̃pfecto — amatũ erat vel fuerat. doctũ erat vel fuerat. lectũ erat vel fuerat. auditũ erat vel fuerat.

Dieta prima

Futuro	Amabit	docebit	legetur	audietur
pñti impatiui	ametur	doceat	legat	audiatur
futuro impatiui	amator	docetor	legitor	auditor
pñti optatiui	amaret	doceret	legeret	audiretur
pterito optatiui	amatum	doctum	lectum	auditū essz l' fuisset
futuro optatiui	ametur	doceat	legat	audiatur
pñti ꝯiunctiui	ametur	doceat	legatur	audiatur
pterito impfecto	amaret	doceret	legeret	audiretur
pterito pfecto	amatum	doctum	lectum	auditū sit vl' fuerit
pterito plusq̄ꝑ.	amatum	doctum	lectum	auditū essz vl' fuissz
Futuro	amatum	doctum	lectum	auditū erit l' fuerit
Infinitiuo	amari	doceri	legi	audiri
ptō pfe. ꝛ plusq̄ꝑ.	amatum	doctum	lectum	auditū esse vl' fuisse
Futuro	amatū iri	doctū	lectū	auditum iri

Sequitur forma coniugandi verba passiua deponentalia et communia.

In indicatiuo

Ego tu ille Nos vos ille

presenti	Amor aris vel are atur. Amur amini antur.	
	Doceor eris vel ere etur. Emur emini entur.	
	Legor eris vel ere itur. Imur imini untur	
	Audior iris vel ire itur. Imur imini untur	
preterito impfecto	amabar	bar; l' bare bat. Bamur bami bāt.
	docebar	
	legebar	
	audiebar	
preterito perfecto	amatus	sum vl' fui es vel fuisti est vel fuit.
	doctus	
	lectus	Etpl'r amati sum⁹ vl' fuim⁹ est; ꝛc.
	auditꝰ	
	amatꝰ	
preterito plusq̄ꝑperfecto.	doctus	erā vl' fuerā eras vl' fueras erat vl'
	lectus	fuerat. Amati erā⁹ l' fuerā⁹ erat; ꝛc
	auditꝰ	
Futuro	amabor	ber; l' bere bit. bimur bimi bunt
	docebor	
	legar	er; vl' ere etur. Emur emini entur
	audiar	

Die Lune

In imperatiuo

	Tu	ille	nos	vos	illi
	Amare	etur	Emur	amini	entur
presenti	docere	eatur	Eamur	emini	eantur
	legere	atur	Amur	imini	antur
	audire	iatur	Jamur	imini	antur
	Amatoz	atoz	Emur	aminoz	antoz
Futuro	docetoz	etoz	Eamur	eminoz	entoz
	legitoz	itoz	Amur	iminoz	untoz
	auditoz	itoz	Jamur	iminoz	iuntoz

In optatiuo

Ego tu ille Nos vos illi

Presenti preterito ipfecto: Amarer, docerer, legerer, audirer — rerisvel rere retur. Remur remi renk

Preterito pfecto z plq3pfecto: Amatus, doctus, lectus, auditus — essez l' fuisse essես l'fuisses essз l'fuisset. Nos amati essemꝰ vel fuissemus ꝛc.

Futuro: Amer eris vel ere etur: Emur emini entur
docear earis vel eare eatur. Eamur eamini eantur
legar aris vel are atur. Amur amini antur
audiar iarꝫ vel iare iaꝫ. Jamur iamini iantur.

In coniunctiuo

Ego tu ille Nos vos illi

Presenti: Amer erꝫ l'ere etur Emur emini entur
doccar earꝫ l'eare eaꝫ Eamur eamini eantur
legar arꝫ l'are atur Amur amini antur
audiar iarꝫ l'iare iaꝫ Jamur iamini iantur

Preterito imperfecto: Amarer, docerer, legerer, audirer — reris vel rere retur. Remur remini renk

Preterito perfecto: amatꝰ, doctus, lectus, auditꝰ — sim vel fuerim sis vl' fueris sit vel fuerit: Amati simꝰ vel fuerimꝰ sitꝫ vel fuerintꝫ. ꝛc

Dieta prima

Preterito plusq̃ ꝑfe. amat⁹ doctus essem vl' fuissem esses l' fuisses esset vel fuisset lectus Amati essem⁹ vl' fuissem⁹ eētis vl' fuissetis ꝛc audit⁹

Futuro amat⁹ doctus ero vl' fuero eris vl' fueris erit l' fuerit. Amati lectus erim⁹ vel fuerim⁹ eritis vel fueritis ꝛc. audit⁹

In infinitiuo

pñti ꝛ ꝑterito imperfecto Me te illum Nos vos illos amari docerī legi audiri

ptō ꝑfec. ꝛ plusq̃ ꝑfe. Me te illum. Nos vos illum amatū doctum lectum auditū esse vel fuisse

Futuro Me te illum Nos vos illos amatum iri doctum iri lectum iri auditum iri

Gerundia ꝛ supina sunt eadem cum actiuis

Participia amatus amand⁹ doctus docendus lectus legend⁹ auditus audiend

Coniugatio impersonaliū actiue vocis

In indicatiuo ꝑme ꝛiuga.

Presenti delectat
ꝑterito impfec. delectabat
ꝑterito ꝑfecto delectauit
ptō pl⁹q̃ ꝑfec. delectauerat
Futuro delectabit

In imperatiuo

presenti delectet
futuro delectato

In optatiuo

pñti ꝛ ꝑterito impfecto delectaret
ptō ꝑfecto ꝛ plusq̃ ꝑfe. delectasset
Futuro delectet

In indicatiuo secunde

oportet
oportebat
oportuit
oportuerat
oportebit

In imperatiuo

oporteat
oporteto

In optatiuo

oporteret
oportuisse
oporteat

Die Lune

	In coniunctiuo.	In coniunctiuo
presenti	delectet	oporteat
ꝑterito impfecto	delectaret	oporteret
preterito pfecto	delectauerit	oportuerit
ꝑterito plusq̃ pfecto	delectasset	oportuisset
futuro	delectauerit	oportuerit
	In infinitiuo	In infinitiuo
presenti	delectare	oportere
preterito	delectasse	oportuisse
futuro	delectatum ire	caret futuro

Coniugatio de Sum mirum immodum est necessaria ad coniugandum verba passiu deponentalia et communia.

In indicatiuo

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
presenti	Sum	es	est	Sumꝰ	estis	sunt
ꝑterito impfecto	Eram	eras	erat	Eramꝰ	eratis	erant
ꝑterito pfecto	Fui	fuisti	fuit	Fuimꝰ	fuistis	fuerūt l'fuere
ꝑterito plusq̃ p.	Fuerā	fueras	fuerat	Fuerāꝰ	fueratis	fuerant
futuro	Ero	eris	erit	Erimꝰ	eritis	erunt

In imperatiuo

	Tu	ille	Nos	vos	illi
presenti	Sis	sit	Simꝰ	sitis vel este	sint
futuro	esto	esto	Simꝰ	estote	sunto l'sūtote

In optatiuo

presenti	Essem	esses	esset	Essemus	essetis	essent.
preterito	Fuissez	fuisses	fuisset	Fuissemꝰ	fuissetis	fuissēt.
futuro	Sim	sis	sit	Simus	sitis	sint

In coniunctiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
presenti	Sim	sis	sit	Simus	sitis	sint
ꝑterito impfecto	essem	esses	esset	Essemus	essetis	essent
ꝑterito pfecto	fuerim	fuer	fuerit	Fuerimꝰ	fueritis	fuerint
ꝑterito plusq̃ p.	fuissem	fuisses	fuisset	Fuissemꝰ	fuissetis	fuissent
futuro	Fuero	fueris	fuerit	Fuerimꝰ	fueritis	fuerint

In infinitiuo

pñti ⁊ ꝑterito impfecto	Me	te	illū	Nos	vos	illos esse
ꝑterito pfecto ⁊ plꝰ q̃ p.	Me	te	illū	Nos	vos	illos fuisse.

futuro Me te illum Nos vos illos foze
Supplet autem foze vicem futuri infinitiui de Sum
Composita a Sum sequuntur hanc formam

pñti possum potes potest. Possumus potestis possunt.
ptō īpfecto Poterā poteras poterat.poterām poterat poterant
ptō pfecto potui potuisti potuit. potuimꝰ.tuistis uerūt vel uere
ptō plusq̄ṗ. Potuerā potueras potuerat.potuerāmꝰ.uerat .erant
futuro Potero poteris poterit. poterimꝰ poterit poterūt

In optatiuo

pñti Possem posses posset . possemus possetis possent
ptō plusq̄ṗ. potuissē potuisses potuisset.potuissemꝰ.issetis.issēt
futuro Possim possis possit possimꝰ possitis possint

In coniunctiuo

pñti Possim possis possit.possimꝰ possitis possint
ptō impfecto Possem posses posset.possemus possetis possent
ptō pfecto Potuerim potueris potuerit. potueriꝰ uerit uerīt
ptō plusq̄ṗ. potuissē potuisses.tuisset.potuissemꝰ.setis .tuissent
futuro Potuero potueris .tuerit.potueriꝰ .tuerit . tuerint

In infinitiuo

pñti ⁊ p̄terito impfecto posse
ptō pfecto ⁊plusq̄ṗ pfecto potuisse

Die Martis Dieta secunda

Secundum capitulū de generibꝫ nominum

Quero tibi.de q̄ determiāt in scdo capitulo exercitij puerozṗ grammatical'. Dico de generibꝫ oim noim adiectiuozṗ substātiuozum ⁊ pticipiozṗ. Quare ṗmo de generibꝫ q̄ṗ de declinationibꝫ. Dico ıō qm̄ nēo declinare poterit nisi p̄sciat genꝰ sub q̄ declinet. Nisi em̄ p̄scirem magister esse masculini generis.nō dicerem:ntō hic mgr̄ sub masculino genere. Et nisi p̄scirem sacerdos esse cōis generis nō declinarē.ntō hic ⁊ hec sacerdos sub cōi.⁊ ita de alijs

Quero tibi.quot sunt genera in noīe.Dico fm veritatem non sunt nisi tria genera simplicia.masculinū.femininum . neutrum

Contra.donatus ponit septē.masculinū femininū.neutrum.commune.omne.dubiū,⁊ epichenū Dico q

Cōmune genus non est vnum sed duo genera
Omne genus non est vnum sed tria genera
Dubium genus est masculinum ⁊ femininum
Epichenū genus est masculinū ⁊ femininum

Nec debent pueri dicere noīa auiū eē ge.epi.sz cē aut mas.vt passer cozuꝰ.Aut fe.vt pica cornix fm eoṗ termiatiōez.ṗ illo nota q̄ seq̄t

Die Martis

Quero tibi. Cuius generis sunt nomina auium. vt passer byrundo aquila. Si dicas epicheni

Contra ꝑ sicut ista est ꝯgrua. passer alb. ita ista. aq̃la alb. ꝓbatur quia passer ⁊ aquila sunt eiusdem generis scilicet epicheni

Scđo arguitur. ista nō est ꝯgrua. passer alb. q̃ nullū adiectiuuꝫ est generis epicheni. igit̃ adiectiuū ⁊ substātiuū diſcōueniūt i genere. Dicat̃ igit̃ ꝙ noīa auiuꝫ ⁊ bestiolaꝝ. vt dama mustela sunt aut mascu. aut fe. ꝼm eoꝝ termiatōez sic̃ alia nomia

Quero tibi. ad q̃d valet nobis cognitio capituli de generib⁹. Dico ad q̃tuor regulas ꝯgruitatum. ꝑio ad regulā de adiectiuo et substātiuo q̃ tenētur ꝯuenire in genere. Scđo ad regulā demonstratiu ⁊ sue rei demōstrate q̃ volunt ꝯuenire in genere. Tertio ad regulam de antecedente ⁊ relatiuo que tenent̃ ꝯuenire in genere. Quarto ad regulaꝫ de adiectiuo partitiuo et grō plurali. q̃ tenent̃ etiam ꝯuenire in genere

De generibus adiectiuoꝝ

Quero tibi. ꝙ quid cognoscis adiectiuum. Dico ꝙ si ad vulgare noīs possit addi man oder wib. illud est adiectiuū. Si nō ē substantiuuꝫ. Exēplū. fort̃ est adiectiuū qm̃ ad vulgare ei⁹ pōt addi man vnd wib. vt bene dicit̃ starck man. starck wib. Sed equus est substantiuū. qm̃ nō bene dicit̃. pfert man. pfert wib

Quero tibi. cuius generis sunt adiectiua. Dico ꝙ omnia adiectiua mūdi siue sint nominalia siue ꝓnominalia siue participialia sunt triū geneꝝ vel omnis generis quod idem est per regulas Alexandri

Adiectiua notes q̃bus omne genus dare debes

Item In triplici genere decet adiectiua notare

Exempla sunt alb. niger. fortis. ego. tu. amans. lectus

Quero tibi. an omnia adiectiua sint trium generum sub vna terminatione Dico ꝙ non. ꝑio quo nota ꝙ adiectiuoꝝ quedā habent nisi vnam terminationē in nominatiuo. vt felix sapiens Quedaꝫ duas vt fortis doctior. Quedaꝫ tres. vt doctus a. um. niger. a. um. Jam dico ꝙ

Adiectiuoꝝ quedam sunt omnis generis sub trib⁹ terminationibus. Et q̃ sunt illa. Dico sunt in quintuplici differentia

ꝑio. oēs positiui seciñde declinatiōis in us. vel er. vt alb⁹ niger

Scđo oēs suplatiui qui sub us. sunt masc. sub a fe. sub um. neutri vt doctissimus a. um. fortissimus a. um.

Tertio omnia participia in tus. rus. dus. q̃ sub. us. sunt masculina. sub. a feminina. sub. um, neutra. vt amat⁹. amaturus. amans

dus. ꝛ sic de alijs.
Quarto. omnia pnomina preter ego tu sui. vt sunt ille ipse iste hic is. meus tuus noster vester ꝛc̄.
Quinto. Duodecim nomina tertie declinationis. Campester voluer alacer pedester equester ꝛc̄. q̄ sub er sunt masculini generis. sub is feminini generis. sub e neutri generis.

Quedam sunt omnis generis sub duabus terminationib⁹.

Que sunt illa. Dico Primo om̄ia adiectiua in is. vt facilis. humilis. parisiensis. louanicensis. q̄ sub is sunt masculina ꝛ feminina. sub e neutra. Secundo om̄is compatiu⁹. vt fortior. fortius. pulchrior. pulchrius. que sub or sunt masculina ꝛ feminina. sub ius neutra. Etiam ambo duo tres

Quedam sunt omnis generis sub vna terminatione.

Que sunt illa. Dico q̄ sunt in quintuplici differentia.
Primo. om̄ia nom̄a in x. vt audax. loquax. verax. ꝙtumax. capax. rapax. senex. simplex. duplex. felix. pnix. velox. atrox. ferox.
Secundo. om̄ia nomina adiectiua in ans ꝛ ens. vt demens. prudens. sapiens. petulans. recens ꝛc̄.
Tertio. om̄ia participia in ans ꝛ ens. vt legens. docens. cantans. mittens. vigilans. infirmitans. ꝛc̄.
Quarto. multa alia tertie declinationis diuersarū terminationū. vt par. impar. pauper. vber. bipes. quadrupes. particeps. anceps. vetus. concors. sollers. expers.
Quinto ista pronomina. ego tu sui.
Nota ℔ q̄ om̄ia numeralia cardinalia de trib⁹ ad centū sunt om̄is generis indeclinabilia. vt quattuor q̄nq̄ sex decem viginti quadraginta centū ꝛ mille. Item ducenti ducente ducenta. ducentorum ducentarū ducentor̄. ducentis ꝛc̄. Ita tricenti tricente. tricenta. quadringenti q̄dringente q̄dringenta. quingenti q̄ngente q̄ngenta. Sexingenti te. ta. Septingenti te. ta. ꝛc̄.
Aut loco istor̄ū posset dici bis centū. ter centū. vel tercenti. tercente tercenta. Ita quater centū. q̄nquies centū. Virgilius. Hic iam tercentos totos dominabitur annos.
Caue ne dixeris duo centū. tria vel quattuor centū. sed per aduerbia. bis aut ter centum. Ita quoq⁹ bis mille. non duo mille. ter mille. non tria mille. Sed milia est substantiuū. ideo bene dicit duo milia. tria milia. De numeralibus patebit in alio opere maiori ad longum.

Die Martis

De nominibus substantiuis

Quero tibi. cuiꝰ generis sunt noīa substantiua. Dico ꝙ questio facilis est. qm̄ pueri ꝛ indocti eam mouere possunt. Sꝫ solutio difficillima est. nec vna sola responsio sufficit.

Quid ergo dicis. Lutus generis sunt substantiua. Dico ꝙ

Nominum substantiuoꝝ	quedā sunt mascu.	pater	dominus,
	quedam femīna	aula	domus
	quedam neutra	vinū	corpus}
	quedā cōmunia	agricola	virgo

Quero tibi. quot modis cognoscuntur genera nominum substantiuorum. Dico tribus modis.

Aut per significationem. vt papa pirata. abbas. centurio que sunt mascu. qm̄ significant dignitates vel officia virorum.

Aut ꝑ terminatōez. vt via stella petra. q̄ sūt feminina. qꝛ terminant in a. Et nō noscunt ex significatōe. qꝛ iter ꝛ via idez significāt. ita stella ꝛ sidꝰ. sic lapis ꝛ petra. ꝛ tm̄ nō sunt eiusdem generis.

Aut ꝑ exceptionē. vt dogma scisma sunt neutra ꝑ exceptiōez. papyrus domus sunt femīnina ꝑ exceptionē vt patebit.

De substantiuis masculini generis per significationem.

Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis masculini generis ex significatione. Dico ſm Alexandrum quinqz.

Idola dicta dei dant hic

Prima regula de substantiuis ex significatione est. ꝙ omnia nomina significantia deos sunt masculina

vt sunt: Jupiter, pluto, mars, cupido; neptunus, appollo, bachus, pan

Angelicum nomen dabit hic.

Secunda regula. Nomina angelorum bonorum ꝛ malorū. ꝛ nomina chororum angelorum sunt masculina.

vt sunt: Michael gabriel Cherubim ꝛ seraphim; Sathan sathanas leuiathan belial; Angelus archangelus thronꝰ principatꝰ

Excipiuntur: Cherubin seraphin ꝑ n que sunt neutra; Uirtus dominatio potestas q̄ sunt feminina

Sed vt dicunt quidam docti ꝙ in vtroqz numero masculina et neutra sunt cherub cherubin seraph ꝛ seraphin

Sed quia per sexum mulierū siue viroꝝ

Tertia regla. Omīa ꝓpa noīa viroꝝ sūt masculīa. Et addit ꝙ oīa nomīa appellatiua significātia viros aut masculos sunt mascu-

lina non curando de terminatione
De propriis. Thomas. andreas. anchises. beda. iugurta. petrus. iacobus. symon. vranco. hugo Johannes. achilles.
Item doris filius neptuni Adonis amasius veneris. Paris adulter ⁊ raptor helene.
De appellatiuis. Pater. auus. abauus. attauus. Filius nepos pronepos. abnepos. socer. histrio. mango. ⁊ multa similia.

Quedam sunt opera solis maribꝫ adhibenda.

Quarta regula. Oīa nomina substantiua significātia dignitates vel officia que solis viris conueniunt sunt masculina non curando de voce aut terminatione. Infinita sunt.

Da exempla de nominibꝫ dignitatū spūalium.

Papa	suffraganeꝰ	curatus	officialis	abbas
patriarcha	prepositus	doctor	fiscalis	prior
cardinalis	decanus	magister	notariꝰ	monachꝰ
episcopus	canonicꝰ	baccalaureꝰ	aduocatꝰ	gardianꝰ

Da exempla de nominibꝫ dignitatum secularium

Imperator	Comes	miles	baliuus	optimas
Cesar	marchio	domicellꝰ	sculcetus	primas
Rex	Dux	Baro	villicꝰ	cōsul	secretariꝰ

Da exempla de nominibus officiorum.

Procurator	braxator	carpentarius	fullo
receptor	sartor	cementarius	preco
thelonarius	faber	pelliparius	satelles
pistor. sutor	figulus	cerdo	cliens

Arguo tibi. Figulus carpentarius. ⁊c̄. sunt mascu. per regulam. Dant hic instus facta. Dico ꝙ non est incōueniens scire genera nominū per diuersas regulas. quando autem nō scitur genus p significationem tunc recurratur ad terminationem. ⁊ econtrario ⁊ vna regula iuuat aliam.

Que fiunt propria fluuiorum pone marina

Quinta regula. Omnia ꝓpria nomina fluuiorꝫ sunt masculina

vt sunt	Secana	acheron	eufrates	tibris	rhenus
	mosa	flegeton	lethes	iordanis	nilus
	Ysela	phison	tigris	araris	padus

De substantiuis masculini generis ex terminatione.

Quero tibi. ꝗt sunt regl'e de substātiuis masculini generis ex terminatione. Dico fm Alexandrū tredecim, sz̄ h̄ on. an. in. ponūt ꝓ vna regl'a. et ol. et vl. ꝓ vna.

Die Martis

Prima est de us secunde. Secunda de us quarte. Tertia de o vt patebit

Dant hic in us facta tibi declinante secunda

Prima regula. Omnia noīa terminata in us secūde declinatōnis sunt masculina. Exempla sunt multa

animus	dñs	baculus	equus	caminus
capillus	seruus	gladius	mulus	ortus ti.
oculus	famul⁹	cibus	vicus	ventus

Quero. quot sunt exceptōnes a regula dicta. Dico quinq3

Prima — Hec paradisus hz nardus dom⁹ atq3 iacinct⁹
Et sinodus costus ꝛ carbasus alnus abyssus
Aluus cristallus ꝛ humus bissusq3 papyrus
Porticus egyptus diptbōgus ad hec referant
Cristallū tamen hoc dicem⁹. ꝛ hic paradisus

Secda — Os grecū sepe mutabis in us muliebre
vt periodus methodus. pauca sunt

Tertia — Nominis arborei vis hec vult sibi sociari
vt morus pirus quercus. de quibus patebit

Quarta — Nomina villarum dant hec
vt egiptus parisius cyprus. de quibus patebit

Quinta — Hoc vulgus pelagus indeclinabile virus
Predicta metra sunt clara nec egent expositione

Contra. Aluus est masculini generis p poetaz Accium dicentem Maria nemus retinens grauido cepit in aluo. ibi grauido aluo dicit. ꝛ non grauida. Dico q hoc non est nobis imitandū. quoniam vsus est in contrarium. Unde vsus capit autoritatem Dico a Virgilio qui ait. In latus inq3 feri curuam compagib⁹ aluum. Ibi curuam aluum dicitur non curuum. quod nos imitamur

Quarte nomen in us maribus sociare solemus

Secunda regula est. Oia noīa terminata in us quarte declinatiōnis sunt masculina. Exempla sūt infinita. vt sunt omnia ꝟbalia in tus ꝛ sus quarte

visus	olfactus	gressus	spiritus
auditus	status	circuitus	redditus
gustus	gradus	ambitus	questus
tactus	meatus	fructus	luctus
strepitus	introitus	currus	potus
accubitus	senatus	mgr̄atus	doctoratus latrat⁹

Contra. Manus domus sunt quarte. ꝛ tamen non sunt masculina sed feminina. Dico ꝙ excipiuntur. Quot sunt. Dico vndecim Que sunt

Hec anus atqꝫ tribus ꝛ porticus manus idus
Hec acus ꝛ pinus nurus ꝛ socrus ꝛ domꝰ addes
Hic tenet hec ve specus. illi penus associemus.

Hoc est. specus reperitur in masculino ꝛ feminino. ita et penus Sed vide de penus in de hereroclitis

O sicut cento maribus sociare memento

Tertia regula. Oñia noia terminata in o sunt masculini generis. Et sunt omnia declinationis tertie

Larbo	salmo	traco	falco
strabo	sermo	leo	grifo
bubo	nebulo	leno	muto
tiro	pulmo	draco	pauco
gerro	gluto	ganeo	gobio
cõmilito	gnato	caupo	capo

Omnia ista habent onis in genitiuo. Ita quoqꝫ in io masculina

vt	Lenturio	tabellio	mulio	pugio	gurgulio
	decurio	opilio	bistrio	strucio	bomũcio
	qternio	ternio	garcio	stellio	curculio.

Que fere omnia possunt esse mascu. ꝑ regulã ex significatõe

Sex in do que habent onis sunt mas.	Pedo	Spado
	burdo	cerdo
	medo	predo

Ordo inis. Lardo onis. vel inis. mascu. sunt
Mergo inis. Turbo onis. vel inis. mascu. sunt
Lupido inis. ꝑ deo mascu. pro auaricia se.

Nota bene ꝙ oñia alia in do ꝛ go sunt feminina ꝛ habent inis preter dido quod habet onis. vt infra. Et preter pondo qð est neutrum indeclinabile.

Quero tibi. Bubo cuius generis. Si dicas masculini. Contra dicit Virgilius in quarto. Sol.. ꝑ culminibus ferali carmine bubo. Item dicitur. sola bubo in feminino. Si dicas ꝙ sit feminini Contra dicit Lucanus. Et late turantur aues bubone siniſtro. Item Ouidius. Ignauus bubo dirũ mortaliꝫ omen. Dic ꝙ in vsu nostro bubo est masculini generis. Sed vt ait Seruius Virgiliꝰ mutauit genus referens ly sola ad auem. Sepe eñ relicta specialitate a generali sumit genꝰ. sicut A breuis ante cio. id est. breuis littera.

Die Martis

Contra. lectio. oratio. albedo. nigredo ⁊c. terminant in o. ⁊ nō sunt masculina. igit ⁊c. Dico ꝙ excipiunt. Quoruplicia excipiuntur Dico triplicia. Primo in do ⁊ go q̄ habent inis. Scō verbalia in tio que omnia sunt feminina. de quib⁹ vide de femininis. Tertio excipiuntur triplicia cōmunia in o.

Primo. latro. onis. homo. ⁊ go. nemo. que habent inis

Scō noīa gentilia in o. que significāt virū vel feminā

vt sunt ⌐friso brito burgundio ligo
⌙saxo franco maccdo gasco

Tertio nomina in o psonas infames significantia. quox significata ꝛueniunt vtriꝫ sexui. Aliquibus tamen placet ꝙ sunt mascu. tm̄. quod non impedio.

vt sunt ⌐comedo gluto susurro lanio ganio
⌙bibo palpo vispilio scurro

Hec omnia habent onis in genitiuo. vt patebit infra.

Ol tenet hic vt sol. Ul tenet hic vt consul

Quarta regula est ꝙ nomina in ol ⁊ in vl sunt mascu. vt sol consul.

Excipiuntur presul ⁊ exul. cōmunis generis.

On an in tenet hic Alexander dicit. Hic dat nomen in an

On maribus iungas.

In dabit hic vt delphin.

Quinta regula est. ꝙ nomia in on. an. in. sunt mascu. generis.

vt sunt ⌐demon canon phiton aceron orizon
⌙agon arabon flegeton rinoceron aceron

Item titan delphin. Excipit syndon fe. Et dyatesseron bierologodion colon que sunt neutra.

Er maribus detur.

Sexta regula. ꝙ noīa terminata in er sunt mascu. ge. Et intelligit de er secunde ⁊ tertie declinationis

	⌐ager	presbyter	socer	siber	coluber
De se⸗	mgr̄	minister	auster	aper	coriander
cunda	faber	mulciber	caper	cancer	culter
	⌙gener	puer	liber	onager	pinaster
De tertia	⌐Pater	passer	carcer	aer	
	⌙frater	agger	asser	anser	

Contra. Multorum istoꝝ genera cognoscunt ex significatione ꝙ regulas suprapositas. ergo supflue hic numerant. Dico si significatio fuerit pueris ignota sic in multis de o. vt Barcio opilio cerdo predo. ⁊ etiam in multis alijs. tunc recurrendum est ad regulas terminationū. Etiam nō est incōueniens scire genera nominū ꝙ

diuersas regulas. Et ꝓtestor hic. si vnūꝫ idez sepe cōperiaꝫ repeti. hoc idez fieri maioris eruditōnis grā ꝑ pueris ignaris instituendis quoꝫ tarditati ex animo ꝛsulere ꝓcupio

Arguo secūdo. Iter vesper ruder terminanꝫ in er. et tñ nō sūt masculina sed neutra. igiꝫ regula falsa. Hec argumenta parua ꝓ puulis facio quib⁹ modus arguēdi ꝫ exercitādi se cum alijs demonstratur. Dico ꝙ ista excipiuntur

Quot exceptiones ponit Alexāder a regula Er marib⁹ detur. Dico ꝙ nulla noīa in er secūde declinatōis excipiunꝫ. Sz ponit quiꝫ exceptiones de er tertie

Prima. quinꝫ neutra. s. iter vesper spinter ꝛc. Unde alexander

Iter hoc vesperꝫ sequetur
Spinter seu ruder decet his adiūgere iuger

Secūda. Nomina in uer et in ber vt cadauer ver veris. Item ver ber tuber suber ꝫ vber substantiuū ꝓ mamma q̄ sunt neutra. Sed imber ꝫ sua composita septrember october nouember decēber sunt masculini generis

Tertia. fruct⁹ terre in er declinatiōis tertie vt piper. gingiber. papauer ciser laser siler sunt neutra. sed cucumer est masculinum.

Quarta. tria feminīa. vt linter. mulier mater. sub q̄ commater

Quinta. Nomina adiectiua in er q̄ sunt duplicia. quedam sunt cōmunis vel oīs generis sub vna. vt puber vber degener pauper. q̄dam sub tribus

Lampester volucer alacerꝫ pedester equester
Siluester celeber acerꝫ celerꝫ saluber
His in bis quinꝫ tener hic et hec is. ꝫ hoc e

Addunꝫ his sequester ꝫ palustер. Etiā dicīꝫ seq̄ster a. um. secunde declinationis. Itē alacris reperīꝫ sub is in masculino apud Virgilium ꝫ Terētiū. ꝫ hoc magis vsitatum est

Norandū est diligenter ꝙ significatum sepe mutat genus in nomine ꝫ verbo. Quomodo ꝓbabis hoc. Dico ꝑ hec que sequuntur.

Uber ꝑ mamma est neu. ꝑ fertilis teu. fruchtbar. omnis generis
Tuber ꝑ fungo teu. schwam. neu. ꝑ inflatus. geschwollen omne
Uolucer ꝑ auefe. ꝑ celeri teu. schnell omnis generis
Acer ꝑ arbore fe. ꝑ forti vel subtili omnis generis
Lupido ꝑ deo amoris mas. ꝑ auaricia est fe. generis
Situus ꝑ cornu gracili masculi. ꝑ virga augurū vel astro ꝑ femini generis
Populus ꝑ turba boīmmas. ꝑ arbore fe. ge.

Die Martis

Jr maribus detur.

Septima regula. Nomina in ir sunt masculina. vt vir leuir. semiuir. duũuir. triũuir. centũuir composite figurę. Excipitur hic pir neutrum. z marzyr cõmune

Oz maribus socia.

Octaua regla. Noia terminata in oz sunt mas. Et sunt infinita noia verbalia in toz et soz regularia z etiam irregularia

vt	Scriptoz	dormitoz	lusoz	cursoz	amoz
	lectoz	vigilatoz	delusoz	rasoz	doloz
	oratoz	accusatoz	irrisoz	coloz	pudoz

Quot sunt exceptiones. Dico tres. Aut fac argumentum.

Prima Equoz odoz marmoz et coz sunt neutra
Secunda Sed arboz hec tenet atqz soroz et vxoz
Tertia Memoz discoloz vnicoloz bicoloz multicoloz
Dedecoz bicorpoz tricorpoz. Et compatiui in oz vt doctioz fortioz. q̃ oia sunt adiectiua generis ois. vt ẽ. Cõpatiui ge. cõ. sunt.

Es breuis hic ponit

Nona regla. Noia terminata in es breuẽ sunt masculina. Quero tibi. p q̃d cognoscis es longã z es breuem. Dico qꝫ de hoc dare regulam nõ est possibile. Nec Alexander hoc facit in tertia parte q̃ de es longa z breui remittit ad p̀mam partem. z de p̀ma remittit ad tertiam. z facit circulũ z petitõem p̀ncipij

Quo pacto igit sciam que nomina terminant in es breuem que sũt masculina. Dico necesse erit hic ponere z numerare ad oculũ illa que sunt in frequentiori vsu.

Quero tibi. quot sunt noia masculini generis in es tertie saltẽ appellatiua que sunt magis in vsu nostro. Dico circiter seraginta aut paulo plura hic numerantur.

Masculina in es breuem non crescentia

Abiges	celtes	gausapes	ophites	stratilates
achates	cerastes	grisites	psaltes	syromathes
alipes	cachetes	manes	pafrastes	theucates
alcides	cenobates	melantes	pceres	trudes
boctes	comeres	mirrites	strates	verres:
Aules	amistes	gripbes	matrimes	
auledes	decures	patrimes	parastes	
agrestes	erudes	plastes	zelotes	

Quinqꝫ cresc unt per etis

Aries	lebes	Et quedã ꝓpa. vt	dares
paries	termes	cremes	tapes

Dieta secunda

Duodecim mascu. crescunt per itis.

Hec crescunt per edis

~Itrames	merges	satelles
fomes	gurges	veles
limes	cespes	bames
~Ipalmes	stipes	poples
~Ipes edis	calopes	ciropes
pes edis	~I sonipes	polipes
~Isua ~Iposita	tripes	lozipes

Notandū ꝙ ē nō oportebit pueros ꝙ cor scire oīa exempla posita et ponenda. Sed sciant ꝙ cor regl'as. ~I quattuor uel duas exempla

De is masculinis.

Quero tibi. Cuius generis sunt noīa terminata in is. Dico ꝙ regulā Alexandri sunt feminina. Hec dat nomen in is. Sed valde mlta sunt masculina. nō ꝙ regulā sed ꝙ exceptiōes quas scire putile est. ideo hic ponuntur illa

Quero tibi. quotuplicia in is sunt mascu. Dico quintuplicia.

Primo
Tamen hic declino molaris
Caulis ~I edilis
~I is preposita

Alexander ponit primo quattuor sed valde diminut' est.

Adduntur

~Ipugillaris	strygilis	cannalis
annularis	curulis	noualis
auricularis	annalis	quintilis
maxillaris	natalis	sextilis
~Icicurris	pedalis	aprilis

Secundo
Et que crescunt genitiuis
Lapis idis. cucumis eris. dis itis. quiris itis. vomis eris. adonis idis. semis issis. puluis. Alia crescentia sunt feminina. bamis itis. Blis itis.

Tertio
Aut consona bina
Unica dum teneat bas
id est. q̄ habēt duas ~Isonantes ante is ī vnica syllaba sūt mascu. Quot sūt. sex. Ascis fustis vectis fascis postis pisc~I. addit axis

Quarto
Aut n littera
Nomina vbi n lr̄a p̄cedit is sunt mas. Quot sunt. octo. Panis cinis amnis vnicornis crinis penis ignis funis.

Quinto
Siue in liquidā faciet penultima syllaba finem
Noīa in is quor ꝙ penultima syllaba termīat in liquidā sūt mas. Quot sunt liquide. qnq̄. l. m. n. r. s. Jsta exceptio multū est difficilis puer~I. Quot sunt noīa mascu. h ~Itenta. Dico circiter. xxiii.

Die Mercurij

collis	menſis	cenꝛis	toꝛquis	octuſſis
callis	ſanguis	vermis	caſſis is	centuſſis
follis	anguis	coꝛbis	treſſis	q̃dragesſis
pollis	enſis	toꝛꝛis	monaſſis	
puluis	vnguis	oꝛbis	ſeptuſſis	

Arguo contra ſecundum modum. ſunt alia in is que creſcunt. caſpis iaſpis cuſpis ꝛc̃.

Contra tertium. ſunt adhuc que habent duas conſonantes ante is. vt veſtis reſtis

Contra quintũ. ſũt adhuc vallis pellis turris ſit ꝛc̃. Dico ꝙ oĩa alia in is q̃ h̃ nõ ponũt̃ ſunt fe. ge. cõis aut oĩs vt patebit.

Hic os preponit

Decima regula. Nomina in os ſunt maſculina.

	⁓mos	heros	tripos	monoceros
Exempla ſunt	flos	honos	lepos	rinoceros
	⸗glos	oꝛis. ros	nepos	Maſculina greca

Antropos ogyos athanatos otheos yſkiros.

Hic querant pueri. quotuplicia noĩa in os excipiunt̃ a regula. Hic os ꝓpoit. Dico quadruplicia. Tunc ꝙſequenter. quot feminina. quot neutra ꝛc̃. Dico

Feminina greca.	⁓Arctos	delos	ſamos
	⸗iacinctos	neretbos	meſſembꝛios
Feminina latina.	Los dos arbos ꝛ glos glotis		
Neutra	Os melos chaos argos logos glos gloſſis		
Communia	Bos impos compos cuſtos ſacerdos antipos		

De maſculinis in bs. ns. ps. rs.

Mons pons fons hic dant: mars ſtirps dens ceps quoq̃ quadrans. Et partes aſſis toꝛrens ſociabitur iſtis.

Hic autoꝛ excipit nouẽ noĩa in textu poſita. ꝛ ꝓtes aſſis. vt bicons a regula. S vult hec iungi. que ſunt maſculina.

Hic Alexander eſt multũ diminut⁹ de his octo que ſequuntur

	⁓Oꝛiens	tridens	mauoꝛs	bicons
Adduntur	clicns	rudens	ſerpens	quicons
	⸗bidens	calibs	Et partes aſſis	Decons

Dant hic ps iuncta poliſyllaba

Iſta eſt exceptio a regula S vult hec iungi. q̃ ſequit̃. Et ꝺꝛ poliſylla ba ꝓter daps ſeps que ſunt feminina.

	⁓Auceps	meꝛops	ſoꝛops	cecꝛops
Exẽpla ſunt	⸗cecrops	canops	pelops	municeps ſubſtãtiũ

Quoꝝ aliqua poſſunt eſſe cõmunis generis.

Dieta tertia

De masculinis in x

x e si presit maribus polisyllaba iunges

Jsta est exceptio a regula. Hec x preponas.

Judex	veruex	latex	cinifex	cortex
Pulex	pollex	vertex	sorex	cupifex
Culex	codex	pumex	lodex	opifex

Multa in ex possent hic poni. pontifex calcifex. vide supra.

Brex	cilex	gazophilax	offendix	
Addũtur	rex	fenix	abax erix	varix
fornix	mastix	bilix	pollux	
calix	calx ꝑ versen	trilix	ramix	

Est tamen hec peller viber ober ꝙ suppellex]

Forfex z forpex. hic autem hec dabit tibi cortex z silix

Die Mercurij Dieta tertia

De substantiuis feminini generis penes significationem.

Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis feminini generis penes significationem. Dico ſm Alexandrũ quinq

Berit hec dea dictum

Prima regula. Nomina significantia deas sunt feminini generis.

Exempla.

Uenus	minerua	Ceres	Clotho	
vt sunt	Juno	ꝓserpina	cibele	Lachesis
Pallas	diana	caliope	atropos	

Sed quia per sexum mulierum siue virorum

Secũda regula. Oĩa ꝓpa nomina mulierũ sunt feminini generis.

Maria	katherina	Elizabeth	
vt sunt	Anna	Barbara	Eustochium
Lucia	Gertrudis	Blisserinin	

Addit ꝙ oia appellatiua feminas significãtia sũt feminini generis

Mater	Abauia	neptis	nurus	nouerca
vt sunt	auia	sozor	vxor	socrus	priuigna

Quedam femineis quedam dat sexus vterq

Tertia regula. Oĩa nomina significantia dignitates vel officia que solis feminis ꝓueniunt sunt feminini generis

Dignitates	Abbatissa	monialis	ꝓphetissa
In spũalibꝫ	priorissa	begutta	poetissa

Die Rercurij

In seculariꝫ	imperatrix	ducissa	baronissa
	regina	comitissa	militissa
	obstetrix	lotrix	citharistria
Officia	pedissequa	pistrix	timpanistria
	nutrix	sutrix	liricina

Nominis arboꝛei vis hec sibi vult sociari

Quarta regula. Nomina arborũ sunt feminina. Exempla

vt sunt	pomus	cerusus	prunus	quercus
	pirus	volemꝰ	sambucus	salix
	morus	persicus	laurus	ilex

Excipiunt tria mas. rubꝫ domus oleaster. vnde silex est neutꝛ.

Uirgilius. Sponte sua veniunt molle siler lentecꝫ geneste

Priscianus dicit q siler nõ est inter arboꝛes computandũ.

Quero tibi. quõ pꝛobatur nomina arborũ esse feminini generis.

Dico p Uirgiliũ in Bucolicis qui dicit

Sub tegmine patule fagi	non dicit patuli
Hic inter densas coꝛiolos	non densos
De celo nõ tactas quercus	non tactos
Deducere rigidas oꝛnos	non rigidos
Defendo a frigoꝛe teneras mirtos	non teneros

Dic mihi latine. In der dieffen maß stat eyn bober mulber baum welcher ist sere schwartz. In pꝛofundo mosa stat alta moꝛus q̃ valde nigra est

Nomina villarum dant hec

Quinta regula. Nomina significantia ciuitates. villas. villagia. regiones et insulas sunt feminina. Excipiuntur que terminant in um. vt louanniũ. londoniũ. lugdunum. In r. vt tibur. gadir. In t. effrot. In e. pꝛeneste. que sunt neutra. Unde Uirgilius in vij. Quicꝫ altũ p̃neste viri. Exempla sunt

Parisi⁹. egypt⁹. tharsus. colonia. iacinctos. damasc⁹. pont⁹. babylon. rhoma. samos. corinth⁹. cyprus. vernon. treueris. porbmos

athene	arũ	venecie	arũ	Burgis	Hierusalem
thebe	arũ	Baye	arũ	Swollis	Berbleem.

Quomodo ꝓbabis. Dico p illud vulgarissimũ. O inclyta parisius nobile palladium. i. nobilis locus sapientie.

Ouidius. Quos tulit alta iacinctos

Uirgili⁹ in tertio. Apparet nemoꝛosa iacinctos

Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis feminini generis penes terminationem. Dico ꝙm Alexandrũ sunt septem ꝓ latinis

Dieta tertia

Sit tibi nomen in a muliebre

Prima regula est. ꝙ nomina terminata in a sunt feminini generis. Infinita sunt

Anima aula sapientia candela
lingua coquina stulticia lucerna

Quero tibi. cuiꝰ generis ē dama. Si dicas fm Alexandrū epicheni generis ꝑ regulam. Leta ꝙ balena.

Cōtra. epichenū genꝰ nō est distinctū a masculino ⁊ feminino: q̄r vtꝙ vnū illoꝝ est. Si dicas est feminini sub articulo hec

Contra. dicit Virgilius in bucolicis. Cum canibꝰ timidi venient ad flumia dame. Ibi dicit in masculino. timidi dame. Si dicas ꝙ sit masculini vel epicheni sub hic

Contra. dicit Horacius. Et supericcto pauide natarunt equora dame. Ibi dicit in feminino pauide dame. ⁊c. Ita de talpa ait Virgilius. Aut oculis capti fodere cubilia talpe. De istis vide in alio opere.

Quero tibi. quot sunt exceptiones a regula. Sit tibi nomen in a muliebre. Dico tres in generali. ſz septem in speciali

Prima Di solis maribus datur: hic
tenet vt patriarcha

Excipiunt ꝓmo oīa nomina in a quoꝝ significata vel officia cōueniunt solis viris que sunt masculina

Papa patriarcha collega verbigena
scriba monarcha sacrista nubigena
satrapa prophета pirata

Secunda adhuc alia Planeta bellicrepa adria
Cometa ceraſta fungia.

Tertia Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum

Nomina in a tertie declinationis sunt neutra

Apostema crisma dogma fantasma ꝓbleuma
anathema cauma diadema flegma pneuma.
aroma carisma dragma fleuma poema
baptisma clima enigma idioma reuma
celeuma carbegreuma grāma numisma scisma
stigma sperma sophisma thema zeugma

Ista omnia dicta in ma sunt tertie. ⁊ fere oīa alia in ma. paucis tamen exceptis que sunt prime.

vt sunt spuma victima bruma gemma flamma
lima fama norma palma lachryma
alma crema crumena forma coma

Die Mercurij

Quarta Mannaqz neutrale cuz paſcha dicitur eſſe
Excipit paſcha manna z mãmona que ſunt neutra primẽ
Quinta Deriuatiua decet z compoſitiua notare
Sexta Nomina ſignari debent ſimul officiorum
Septima Si ſexui gemino iungunt ſua ſignificata
Omnibus his hic et hec iungatur.

Excipiunt hic triplicia noĩa in a. quoꝝ ſignificata cõueniũt vtriqz ſexui. Primo deriuatiua hominũ z locorũ. Secõ cõpoſita a colo gigno cedo z aliꝭ. Tertio nomina officiorum.

Da exempla de deriuatiuis hominum

Jacobita	Leuita	Guilhelmita	Thomiſta
Iſraelita	Bernardita	Johannita	Scotiſta

Da exempla de deriuatiuis locorum

Heremita	hieroſolymita	cameriſta	ninuita
Gallata	bethlecmita	cellita	patriota
Numida	ſarmata	choriſta	perſa

Prima veniunt a ꝓprijs nominibꝫ hominũ. Alia veniunt a nominibꝫ appellatiuis locoꝝ. aut a noĩbꝫ ciuitatũ vel ꝓuinciarũ.

Da mihi exempla de cõpoſitis in a de gigno. colo zc.

A gigno	Celigena	alienigena	francigena	hiſpanigena
	terrigena	indigena	brabãtigena	flandrigena
A colo	Agricola	chriſticola	vbicola	accola
	celicola	ruricola	maricola	incola
A cedo	Homicida	fratricida	lapicida	gliricida
	patricida	matricida	muricida	pecoricida.
Ab aliꝭ	Alphabetiſta	iuriſta	aduena	corrupeta
	donatiſta	legiſta	ydolatra	aſſecla
	artiſta	apoſtata	hypocrita	multipota
	ſophiſta	conuiua	ydiota	porcioniſta
	palpaniſta	teutoniſta	latiniſta	gallicaniſta

ſicofanta: quaſi ficofanta. i. ficus comedens

Officioꝝ nomina	Pincerna	verna	altariſta	citharíſta
	lira	ſacriſta	pſalmiſta	organiſta
	auriga	nauta	baptiſta	lutiniſta
	agonizeta	agoniteta	angula	timpaniſta

Hec noĩa ſũt generis cõis. Et mlta alia vt patebit infra

Quero tibi. in quotuplici genere ponunt noĩa in a. Dico quadruplici. nam quedam ſunt maſculina. quedã feminina. quedaz neutra. quedã cõmunia. Ad quid ſeruit mihi iſta ſcire. Dico ad congruitatẽ adiectiui z ſubſtantiui zc. hoc modo

Dieta tertia

In ntō bona ꝛ pulchra est doctrina christi
bonū ꝛ pulchrū est dogma xp̄i

Dicenduꝫ est

amo bonā doctrinam xp̄i
In accō amo bonum dogma xp̄i. ꝛ nō amo
bonam dogmam

Simili modo practicabis in alijs applicādo semp regulas ꝛ exceptiones ad finem grāmatice. qui est congrue loqui

Quero tibi. cuius generis sunt noīa greca ꝛ barbarica in e. Dico feminini generis.

Hec tibi greca dabunt: ꝛ eis se barbara iungunt

Secunda regula. Nomina ī e greca sūt femini generis. vt paraſceue. penthecoste. Uide de neutris post duo folia

De femininis in o.

Que dant do vel go bene signes. si tamen ex o
Obliquus facit i que poscunt hec sibi subdi

Jsta est exceptio a regula. O sicut cento. Et dicit q̄ bene notare debemus nomina terminata in do ꝛ go. q̄ habent inis in gtō. qm̄ illa sunt feminini generis. vt origo inis. arīdo inis

Hic alexander remittit ad capl'm de declinatōe. vbi dicit. Dz inis do pficit ꝛ go Femineo genere. Quid ozo dicit ibi q̄ nomina in do ꝛ go feminini generis habēt inis in gtō. Notate ꝟba b ꝛ ibi. q̄ nīa hinc itez remittit ad capl'm de generib. ꝛ ita facit petitōez p̄incipij ꝛ circulū. qđ nō est docere. Jdeo talia in do ꝛ go ponūtur hic p magna pte. alia pauca scientur ex istis.

Ualitudo multitudo viredo necessitudo teredo formido testudo acredo amaritudo certitudo altitudo albedo putredo dulcedo birūdo magnitudo nigredo grādo caritudo cupido bi
mago plātago rubigo caligo vertigo vorago (rudo
go sartago erugo prurigo lētigo virago fuligo siligo indago im
petigo ꝑpago cōpago salsugo origo lanugo farrago.

Hec dat verbale per io. caro talio iungo

Alia exceptio. Noia ꝟbalia in io. i. que veniūt a verbis sūt femina. quib iūguntur ista duo caro ꝛ talio. Jnfinita sunt ꝟbalia regularia in io. ꝛ multa irregularia q̄ꝫ q̄dam a ꝟbis q̄dā a nominib formant vt sequit

regularia vocatio natio ꝑmissio ꝙiuratio lectio visio cantatio
a supinis comestio oratio risio eleuatio potatio mentio
irregularia opinio religio legio obliuio obsidio
a presenti optio suspitio regio concio

Die Mercurij

Anomi nibus
- Ditio rebellio ꝓportio vespertilio
- cõmunio portio duellio

Contra. Ternio quaternio bistrio homũcio ⁊c. terminãtur in io ⁊ tñ non sunt feminina sed masculina. Dico ꝙ tertus dicit verba lia in io suut femi. sed illa non sunt verbalia in io

Hec dat nomen in as

Tercia regula. Nomina terminata in as sunt feminina

Exẽpla sũt
- bonitas liberalitas lampas hebdomas pietas prodigalitas herodias ciclas castitas bestialitas pelias troias humilitas puritas

Quot exceptões sunt de as. Dico ꝺm alexandrum tres

Prima
- As assis boreas
- vas vadis elephas masculina sunt
- Adamas diamas

Item ⁊ nomina hoim. mas abbas ꝑmas gigas optimas summas magnas coribas calcas papas. omnia sunt mascu.

Secũda exceptio. tria neutra fas nephas. vas vasis

Tertia. Nomina gentilia que sunt communia

- archas vestras suffenas rauẽnas cuias
- arpinas nostras alpinas capenas

Hec dabit es longe

Quarta regula. Nomina terminata in es longam sunt feminini generis. Quõ noscis illa. Dico ꝙ hoc est multum difficile. vt probatum est supra Ideo necesse est illa hic ponere ꝙ magna parte que nobis sunt magis vsitata

- ambages gades palumbes soboles cedes crates indoles pubes strages clades femi. sunt. ⁊ mu. dapes labes rupes strues fames cantes in is in grõ sine cres. luces. nubes fides ples sepes sordes sudes vulpes vepres cautes

Seges teges magnes quies veges cresaunt per eris

Lõpes merces ꝙ edis. Ceres ꝙ eris. Apes vel apis

Multa in es sunt mas. de q̃bꝰ supra. Multa sunt cõia de q̃bꝰ infra

Hec dat nomen in is

Quinta regula. nomina termiata in is sũt se. Et intelligit de latinis ⁊ grecis. Quero tibi. quotuplicia noia i is ꝯtinentur sub ista regula. Dico sextuplicia

Prio nõ crescẽtia latina
- volucris securis febris bipennis maguderis auis puppis pestis caribdis vis buris nauis cutis sitis neptis vallis lactis clauis pellis turris vestis
- classis peluis messis tussis restis

Dieta tertia

Scdo crescen-
cia latina p idis
Tertio crescentia
greca per idis
Quarto librorum
dreis berois.
Quinto noia patronymica. Priamis tyndaris dardanis q̃ omnia
babent idis. t quedam idis t idos. vt patebit.
Sexto nõ cre-
scentia greca
Multa sunt in is mas. t multa cõia t oia. vt patet locis suis
Hec dant si crescat genitiuus t u sibi seruat.
Quinta regla. Noia in us tertie q̃ seruant u in gtõ sunt ge. fe.
Pauca sunt
Sexta regla. Nomina in s q̃ nõ babent vocalem ꝛ ꝙsonantem ante
s sunt feminina.
Exempla
Multa sũt mascu. oris ge. vt patuit ſ. Et multa sũt cõmunia vt pa-
tebit infra. Nota oñia ptcipia in ans t ens substantiua sunt
neutra. vt accidens potens docens monstrans ꝛc̃.
Hec x̃ preponas.
Septima regla. Nomina terminata in x sunt feminina
monosyllaba
De ax
De ix
De ex
Item cortex silex ramex carex in masculino t feminino sunt. Alia in
x ep̃cedente sunt masculini p̃ter illa q̃ sunt oñis vt ſ. t que sunt
cõmunia. vt infra.

Die Mercurij

De substãtiuis neutri generis ex significatione

Quero tibi. qt sũt regle de substãtiuis neutri generis penes significationẽ. Dico fm Alexandrũ nlla est regla. possent tñ poni tres.

Prima regula. Nomina significantia fructꝰ arborũ sunt neutra ibi Neutralis generis est fructꝰ arboris oñis. Preter auellana nux glans castanea ficus ꝛc.

Exempla sunt ⎫ Pomum ceruſum fragum
⎭ Pirum prunum volemũ

Excipiunt auellana nux ꝛc. Item vua gala dala oliua q̃ sunt feminina. ꝛ dactylus botrꝰ acinus. que sunt masculina.

Secunda regla. Oñis dictio materialiter posita est substantiuum neutri generis indeclinabile. vt amo est verbũ. ad est prepositio. iuxta illud. Dictio quecũq; fuerit tibi materialis. Est neutꝝ substans indeclinabile nomen.

Tertia regula est. Oñes lre sc3 a. b. c. d. sũt neutri generis. iuxta illũ Noia lrarũ dant cũcta ppa neutrũ. Quod pbat p Priscianũ dicentem. Oñia cñ noia elemẽtorũ ppa neutra sunt. Scdo pbat. Nam in libro Priorũ syllogizat sic in neutro genere. Oñe a est b. oñe c est a. ergo oñe c est b.

De substãtiuis neutri generis ex terminatione

Quero tibi. qt sunt regle de substãtiuis neutri generis penes terminationem. Dico fm Alexandrũ vndecim.

Um neutrum facies.

Prima regla. Omnia noia q̃ terminant in um sunt neutra secũde declinatõis. Et nulla est exceptio nisi de nominibꝫ mulierꝫ. Infinita sunt hmõi noia in um.

Vinum scamnũ speculũ templũ vrticetũ villũ ostiũ cubiculum palacium berbetũ lignũ solariũ brachiũ stabulum quercetum. Et oñe suplatiuũ neutrũ. vt doctissimum fortissimũ. ꝛ oñia adiectiua positiua in um neutra. vt bonũ malũ album nigrum ꝛc. Et oñia participia in um neutra. vt lectum lecturum legendum Oñia dicta cõtinentur sub prefata regla.

Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum.

Secunda regla. Omnia nomina in a tertie declinationis sunt neutra. Et nulla est exceptio.

vt ⎫ enthimema cathegreuma perizoma
epithoma cathaplasma theoreuma
epigrãma paradigma sincathegreuma ⎭

Multa alia posita sunt supra. Et oñia habent atis in genitiuo. et nulla est exceptio.

Neutrū nomen in e facit. vt presepe cubile.

Tertia regla. Omnia nomina terminata in e sunt neutri generis
Presepe altare miliare mensale monile cubile mare rbete hospi-
tale mantile gausape doctrinale ꝛclaue tapete preneste.

Item cete ꝛ tēpe etiā sūt neutra pluralia indeclinabilia tm̄. vt creauit deꝰ cete grādia. Tēpe sūt loca delectabilia. Item vespe mane velle nolle posse scire reperiunt neutra indeclinabilia. ideo petunt adiectiua in neutro genere. vt fm̄ meū posse faciam. Uñ Persiꝰ.
Scire tuū nihil est nisi te scire hoc sciat alter.

Excipiunt noīa greca
caliope euterpe melpomine que significant musas
apocope synedoche ypallage
anastrophe pagoge ypbole que significant figuras
parasceue penrbecosie phebe
diapēte dyone phane melote

Hec oīnia sunt generis feminini ibi. Hec tibi greca dabūt.

I neutrum ponis

Quarta regla. Noīa in i sūt neutra. vt carui nausi gūmi. Excipiunt adiectiua. vt frugi mancipi. buiusmodi cuiusmodi.

U c d vel t neutris debes sociare.

Quinta regula. Oīnia noīa in v. in c. in d. in t. sunt neutra

De u.	cornu. gelu.	De d.	quid. aliquid
De c.	lac. allec.	De t.	caput. occiput

Sit tibi nomen in al neutrum

Sexta regla. Noīa in al termīata sūt neutra. vt Animal tribunal thoral lenigal ceruical vectigal bachinal puteal.

Sal salꝫ. est neutrū. ita iam bꝫ vsus vel potiꝰ abusus. ꝑ wisheit ꝛ sic est mas. vt si sal infatuatꝰ fuerit a quo salietur

De isto vide in alio opere ad longū. vbi multoꝝ autoritatibꝫ probatur sal esse mascu.

El neutrum pone
Il dabit hoc

Septima regula. Nomina terminata in el vel in il sunt neutra. vt mel. fel. Nul. nihil. Michael gabriel raphael vriel yfrael sūt mas. Uigil cōis generis. ꝛ pugil mascu.

En dabit hoc.

Octaua regla. Nomina temīata in n e p̄cedente sunt neutra.

Nomen foramen fulmen flumen gravamen lumen semē cul
men bitumen specimen stramen limen omen documen certa
men numen vimen regimen gestamen crimen.

Die Rercurij

Primo ista q̃tuor. ren pecten splen lien addit hi̇men
Excipiunt Scdo cõposita a cano. liricen tubicen cornicen oscen.
Tertio flamen p̃ sacerdotc. Dec oñia sunt masculina.
Quarto hoc nomen syren femininum.

Ponis nomen in ar neutrum.

Nona regula. Noia terminata in ar sunt neutri ge.
vt sunt Bostar nectar far epar laquear coclear torcular pul uinar Lacunar par calcar exemplar lupanar iubar substantiuum.

Excipiuntur p̃mo cesar sorular aspar lar t nar sunt mascu.
Secundo par adiectiuum t sua composita. compar dispar.
Que sũt neutra in er t ĩ or. Dico patent s̃ in de masculinis.
De siler vide ibi. Nominis arborei.

Nomen quod fit in ur dabit hoc
Decima regula. Nomina terminata in ur sunt neutra.
vt sunt Buttur robur iecur murmur. quod etiam in masculino reperitur. fulgur ebur femur.
Excipiũt Primo vultur lemur augur turtur p̃ pisce astur q̃ sunt mascu. Scdo fur ligur augur q̃ sũt cõis. Tertio turtur p̃ aue femininũ. furfur in mascu. t fe. est.
Que sũt neutra ĩ ir. Dico bir gir abadir est lapis p̃cios⁹ pir gadir

in as tria. fas. nepbas. vas vadis.
Que sũt neutra in es vnum. quod est es eris.

in os sũt septẽ q̃ patent supra de mascu.

Hoc terne dabit us si nõ tenet u genitiuus
Undecima regula. Noia in us tertie declinationis q̃ nõ habẽt u in gtõ. sz mutant u in o vel in e sunt neutra.
Corpus dedecus Pectus tempus facinus Litus timpus frigus. Penus decus fenus tergus. Pecus pignus stercus. habent oris curtam.
Doctius debili⁹ grauius fortius facili⁹ pulchri⁹. habent oris lõgam. Et oñes compatiui in us neutri ge. sunt.
Scelus põdus fidus gen⁹ latus vlcus mun⁹ onus glom⁹ fedus olus visc⁹ acus pignus opus. habent eris curtam.
Item lepus quod habet leporis p̃ o excipitur q̃m mascu. est. t ven⁹ eris femininum est.

De substantiuis communis generis.

Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis cõmunis generis pe nes significationem. Dico nisi vna regula quam ponit Alexan

der in duobus locis.

Quedam dat sexus vterqz.

Intelligitur de omnib9 nominib9 cõmunis generis cuiuscunqz terminationis fuerit. Item postea ponit alium textum sub eadez sententia.

Deriuatiua decet z compositiua notare

Quod Alexander intelligit de cõmunib9 in a. vt ptz s̃ de femininis Ergo pri9 regula est generali9.

Regula est hec. Omnia nomina substantiua significantia dignitates. vel opera. vel officia. vel alias res que conueniunt vtriqz sexui. id est. viro et femine sunt generis cõmunis. non curando de voce vel terminatione. Sed quia ista regula est multum confusa ideo nominabuntur hic illa cõmunia pro magna parte per q̃ alia facilius intelligantur.

In a	Jacobita	thomista	agricola
	heremita	organista	homicida
	cellita	celigena	artista
	patriota	francigena	citharista
	auriga	nauta	pincerna. romipeta.

De istis vide supra multa exempla de femininis

In o	virgo	friso	gluto
	homo	saxo	palpo
	latro	brito	scurro

vide supra in mascu.

In il. vt vigil. In ul. vt presul exul. Item martyr
In or. vt doctior fortior. z oms compatiuus in or.
In ur. vt fur ligur z augur.
In as. vt nostras vestras archas rauennas. vide s̃.
In es. vt eques pedes supstes hospes sospes comes miles antistes ales prepes heres locuples preses obses deses reses. Multa tamen capiuntur adiective.
In is. vt test3 ciuis burgẽsis host3 canis iuuenis scholar3 impubis patruelis matruelis iodalis euchar3 epicaris p3sularis ,zc̃.
In os. vt bos impos compos custos sacerdos
In bs. ps. ns. rs. vt arabs celebs ꝓnceps ethiops dolops ciclops. infans parens effrons adolescens bifrons insons libripens tribus misericors concors expers.
In x. vt dux ꝓiunx exlex remex redux complex segrex
Hoc in loco querãt pueri sic. Da mihi q̃tuor vel pl'a noia in' a cõis gener3. z qua regl'a. Da mihi cõis gener3 in o. Da in il. in or. in ur Da in as, in es. Da in ns. ps, rs. in x. zc̃.

Die Mercurij

Recapitulatio omnium regularum de generibus ex terminatione breuissima.

Quot sunt terminationes nominū mascu. ge. ꝛ quot regule. Dico xiij. terminationes p̄ncipales. ꝛ. xiij. regule. Exceptões ab alijs regulis sunt sex in generali. ꝛ vndecim in speciali

ic mihi bas terminationes et regulas

Recapitulatio de masculinis

Ap ꝙ excep.	Si solis maribus datur hic	papa pirata
os secunde	Dant hic in us facta	dominus seruus
Us quarte	Quarte nomen in us	fructꝰ visus
O tertie	O sicut centro maribꝫ	carbo sermo
Ol ul	Ol tenet hic. Ul tenet hic	sol consul
On an in	On an in tenent hic	canon tytan delphin.

De quibus Alexander ponit tres regulas.

	Sed ren dabit hic pecten simul ꝛ splen Atq; lien	
En ꝙ excep.	Et composita de cano.	tubicen liricen
Er	Er maribus detur	puer frater
Ir	Ir maribus detur	vir leuir
Or	Or maribus socia	color scriptor.
As ꝙ excep.	Facit b̄ as vas vadis ꝛ mas. borcas. dyamas. adamas. p̄mas. abbas. calcas. summas. ꝛc̄.	
Es	Es breuis hic ponit.	verres aries
	Tamen hic declino	molaris caulis
	Et que crescunt gris	lapis puluis
Is per excep. v.	Aut consona bina	piscis vectis
	Aut n littera	panis ignis
	Siue in liquidam	mensis orbis.
Os	Hic os preponit	flos nepos ros
Ns. rs. ꝙ excep.	Mons põs fons b̄ dant mars ꝛc̄.	
Ps. ꝙ excep.	Dant hic ps iuncta	auceps pelops
Er. ꝙ excep.	X e si p̄fit maribꝫ	codex iudex.

Recapitulatio de femininis.

Quot sunt terminationes nominū feminini generis. ꝛ quot regule Dico sunt octo p̄ncipales terminatões. ꝛ octo regule. Exceptiones ab alijs regulis sunt quattuor.

A prime decli.	Sit tibi nomen in a	anima aula
E grecum	Hec tibi greca dabunt	phebe parasceue.
Do. go. ꝙ excep.	Que dant do vel go	albedo caligo.
Jo. ꝙ excep.	Hec dat verbale per io	oratio lectio

Dieta tertia

As	Hec dat nomen in as	caſtitas pietas
Es	Hec dabit es longe	ſedes nubes ſentes
Is	Hec dat nomen in is	c'auis veſtis
Us ſcđe ꝑ excep.	Hec paduſus habz nardus domus ꝛc̄.	
Us q̄rte ꝑ excep.	Hec anꝰ atꝫ tribꝰ ꝛ porticꝰ ꝛc̄.	
Us tercie	Hec dant ſi creſcat grūs ſalꝰ virtꝰ	
Bs ls ns ps rs	S vult hec iungi	plebs puls gens
X	Hec x p̄ponas	pax crux radix

Recapitulatio de neutris

Quot ſunt terminationes noīm neu. ge. ꝛ q̄t regule. Dico terminationes ſunt q̄ndecim. ſed regule. ꝛtȳ. Exceptiones quatuor.

Um ſecunde	Um neutrū facies	Vinum oſtium
A tercie	Nō declinatū dat tercia dogma thema	
E	neutꝫ nomen in e	mare rhete
I	I neutrum ponis	carui nauſi
Ucdt	U c d vel t neutr ſ ꝛc̄.	cornu lac q̄d caput
Al	Sit tibi nomē in al neutrū animal ceruical	
El il	El neutꝫ pone. Il dabit ƀ	mel nihil
En	En dabit hoc	nomen lumen
Ar	Ponis nomē in ar neutruꝫ calcar coclear	
Er ꝑ excep:	Iter ƀ veſpꝫ ſequet. Spinter ſeu ruder ꝛc̄.	
	Tercia dās uer ber Fetibꝰ ƀ terre vt pirū accaſiū	
Or ꝑ excep.	De. or ſūt q̄tuor. Eq̄r ador marmor ꝛ cor ſunt neutra.	
Ur	Nomē qꝫ fit in ur dabit ƀ	gutturiecur
As ꝑ excep.	De as ſunt fas nephas vas vaſis	
Os ꝑ excep.	Tenet ƀ os or ſ ꝛ oſſis. Ex chaos atꝫ melos argos logos annumerabis. Sz archos grece latine p̄nceps eſtmaſcu.	
Us	Hoc terne dabit us	corpꝰ tempꝰ

De cōmunibꝰ nō eſt niſi vna ſententia ſub duabꝰ regul' q̄ manifeſte patēt ex ſignificatione nō ex terminatōe. vt hermofrodita

Si dicas. Pueri ſepiſſime ignorant ſignificatōnes noīm. quō igitur ex ſignificatiōe poſſent ſcire genera noīm. Dico qñ ignorāt ſignificationes tūc recurrant ad regulas penes termīationem. nam vna regula ſepe iuuat aliam

Si dicas. licet hoc bñ fieri poſſet in maſculinis femininis ꝛ neutris. tñ in cōmunibꝰ non eſt poſſibile. qm̄ nulla eſt regula in generali danda de cōmunibꝰ penes terminationem. qm̄ cōe genus habet terminatiōes circiter ſedecim

Et ꝓpter iſtud monendi ſunt pueri vt ſtudeāt notare noīa coīa in a poſita folio vltimo quaterni ſecundi. Et q̄ ponunt hic ante de a

Die Jouis

vt iacobita. de o. vt virgo. de il. vt vigil. de ul vt exul. de ir. vt martir. de or vt doctior. ꝛ oĩs compatiuus in or. Et ita de alijs notẽt exempla hic posita. Ex quibus hic numeratis facilius noscent omnia.

Die Jouis Dicta Quarta

Capitulum tercium

de declinationibus.

Uero tibi. Ad quid pueris vtile est capitulũ de declinationib⁹. Dico. non solũ vtile est pueris ymo necessariũ est oĩb⁹ linguaz latinam scire cupientib⁹ Ad ꝗs regulas cõgruitatis est necessariũ. Dico ad multas.

Primo ad regulã adiectiui ꝛ substantiui. ꝙ in oroe pfecta sit stare cogunt. iam in ntõ. iam in gtõ. iam in dtõ. accõ vtõ ꝛ abltõ in singulari ꝛ plurali. ergo necesse est scire ea declinare p omnes cas⁹ prime secũde tercie huarte ꝛ quinte declination⁹

Secũdo. oĩa nomina substantiua mundi regũt post se sustãtiuũ cũ adiectiuo in gtõ. Et quadruplicia adiectiua ꝛ sextuplicia verba regunt genitiuũ vt patebit. ergo necessariũ ẽ scire quomodo substantiua ꝛ adiectiua habeant in genitiuo

Tercio. omnia verba mũdi regunt datiuum

Quarto. omnia verba mũdi regunt temp⁹ in accõ ꝛ abltõ.

Et omnia verba actiua regunt accm̃

Quinto. omnia verba passiua regũt ablatiuũ mediãte ꝓpositione. et omnia verba mũdi possunt regere ablatiuũ sine ꝓpositiõe. ꝙ necessariũ est scire capl'm de declinatiõibꝫ p oẽs sex casus

Quero. quot sunt declinationes noĩm. Dico ꝙnqz. Prima. et est ꝙ habet gtm̃ et dtm̃ in e Secunda. ꝛ est ꝙ habet gtm̃ in i ꝛ dtm̃ in o Tercia. ꝛ est ꝙ habz gtm̃ in is et dtm̃ in i. Quarta ꝛ est ꝙ hz gtm̃ in us ꝛ datiuũ in ui. Quinta que habet genitiuũ ꝛ dtm̃ in ei

Forma declinandi nomina latina prime

Ntõ	Ntõ e
Utõ a	Utõ e
Abltõ	Btõ aꝝ

In singulari — In plurali

Btõ e	Dtõ is
Dtõ e	Abltõ is
Accõ am	Accõ as

In singulari sunt tres terminatiões. Et in plurali quatuor in prima declinatione. Et debent ꝓceptores istas terminatões pueris imprimere casꝫ sepenumero declinando resumere. Ex qꝫ

forma sic depicta. ꝛ ex formis seqntib⁹ paruuli casus discent facillime omniū noīm cuiuscūqꝫ declinatōis fuerint.

Quō ꝓbabis istam formam declinandi scilicet q nominatiu⁹ vocatiuus ꝛ ablatiuus habent a. genitiu⁹ ꝛ datiuus e ꝛc. Dico ꝙ textum Alexandri. qui sic ait.

Rectis as es a dat declinatio prima
Atqꝫ ꝙ am ꝓpria quedam ponuntur hebrea.
Dans ae dyptongon genitiuis atqꝫ datiuis
Am seruat quartus. tamen an aut en reperim⁹
Quint⁹ in a dabitur. post es tamen e reperitur
A sext⁹. tamen es quandoqꝫ per e dare debes
Am recti reperes quinto. sextum sociando.

Quero tibi. Lingua que pars. Dico nomen. Quale nomen. Dico substantiuum. Cui⁹ gener⁹. Dico feminini ꝙ regl'aꝫ. Sit tibi nomen in a. Cuius declinationis. Dico ꝑme. quia habet genitiuuꝫ et datiuū in e.

Quero tibi. Just⁹ que pars. Dico nomen. Quale nomen. Dico adiectiuū. qō scio ꝙ vulgare ꝛc. Cui⁹ gener⁹. Dico cm̄is. sub differentia. qm̄ sub us est masculinū. sub a femininū. sub um neutꝫ.

Declina mihi adiectiuum ꝛ substantiuum simul ambo feminini generis. prime declinationis per formam depictam. et per regulas Alexandri.

Ntō hec	lingua iusta	Rectis as es a
Btō huius	lingue iuste	Dans ae dyptbongon
Dtō huic	lingue iuste	
Actō hanc	linguā iustā	Am seruat quart⁹
Utō o	lingua iusta	Quint⁹ in a dabit.
Abltō ab hac	lingua iusta	A sextus

Primo plurali decet e quintoqꝫ locari
Atqꝫ secūdus habet arū. nisi syncopa fiet
Tertius ꝛ sextus habet is
Accusatiuis pluralib⁹ as sociam⁹.

In plurali

Ntō he	lingue iuste	Primo plurali decet e
Btō harū	linguaꝝ iustarū	Atqꝫ secūdus habet arū.

Die Jouis

Dtō bis linguis iustis. Tertius ꝛ sextus habet is:
Actō bas linguas iustas. Accusatiuis pluralib⁹ as sociam⁹.
Utō o lingue iuste. Decet e quinto q̄ locari.
Abltō ab bis linguis iustis. Tertius ꝛ sextus habet is
Quero tibi. Anima ꝛ dña quō habent in dtō ꝛ abltō pluralib⁹. Dico ab⁹. vt dñab⁹ aiab⁹. Quot sunt q̄ habent ab⁹. Dico fm Laurētium. duodecim substantiua. addunt ambe due.

Anima domicella famula mula ambe domina magistra. liberta nata due sponsa dea equa filia.

Contra. Licero scribens ad vxorē ꝛ filiā dixit. duab⁹ animis ꝛ non animab⁹. Et Curcius de matre ꝛ vxore Alexandri dixit dominis ꝛ nō dñab⁹. Enni⁹. ꝓter te innocens obiecta sum filiꝫ ꝓ filiab⁹ Dico q̄ illi datiui ꝛ ablatiui per is nō sunt nobis imitandi. qm̄ et illꝫpsi alibi ꝛ doctissimi viri vtunt ꝓ abus.

Forma declinandi nomina secunde in er. ir. ur. ꝛ us.

Ntō er. ir. ur.	Ntō i.
Utō us in e.	Utō i.
Btō ȝ	Btō oꝫ

In singulari

Dtō o	Dtō is
Abltō o	Abltō is
Actō um	Actō os

Nota ḃ. Nomen secunde in us habet q̄nq̄ terminatōes in singulari. ꝛ alia nisi quattuor. In plurali etiam quattuor. Istas pueri prompte debent scire. qm̄ tota vis lingue latine stat in finali terminatione partium declinabilium

Forma declinandi neutra secunde.

Ntō um	Ntō a
Actō um	Actō a
Utō um	Utō a

In singulari

Btō i	Btō oꝫ
Dtō o	Dtō is
Abltō o	Abltō is

Hic nota q̄ neutra secūde habent nisi tres terminatōes in singulari. ꝛ totidem in plurali.

Regula vtilissima

Neutra notare decet sic nullum regula fallit
Primū cum quarto quintoꝫ sono dabis vno.

Dicta quarta

Nomia neutri generis cuiuſcũq; declinatõis fuerint ſemp habent tres caſus ſimiles. ſ. ntm̃ accm̃ z vlm̃ in nomie ꝓnominer ptici pio ita ꝙ in plurali ſp habẽt a in trib⁹ dictis caſib⁹. Sed in ſingulari ſicut habent in ntõ ita habent in accuſatiuo et vocatiuo. Sed illa terminatio eſt multiplex. Nam qñq; terminantur in a vt dogma. qñq; in e vt mare. qñq; in al vt animal. qñq; in ar vt torcular. ſicut patet ſupra in de neutris.

Da regulas Alexandri ꝓ iſtis duab⁹ declinandi formis
Er vel ir ur aut um vel us aut eus pone ſecunda

Secunda declinatio habet ſex terminatões in nominatiuo ſingulari. que ſunt er ir zc̃. Sed de ir non eſt niſi vnum. ſ. vir cum paucis compoſitis. vt leuir ſemiuir duumuir zc̃. Et niſi vnum ī ur vt ſatur. Cetera in ur ſunt tercie. z pauca in eus ergo magis cuy randuz eſt de er us z um
J genitiuus erit

Iſta creſcunt in gtõ. Proſper tener liber. fry. tiber exter aſper miſer lacer mulciber veſper adulter ſocer tuber puer preſbyter iber dapifer gener celtiber gibber ſcutifer
Lucifer mortifer crucifer armiger clauiger corniger laniger. nugiger z alia ꝓpoſita de gero z fero q̃ oia habẽt eri in gtõ ꝓ creſcẽtiaz
Dexter formar eri poteris quoq; dicere dextri

Itẽ que habent ius in gtõ creſcũt. Alia nomina ſecũde non creſcũt.
Unus z vllus vter z nullus ſolus z alter
Totus dant in ius genitiuos addes alius

Iſta octo excipiunt a regula J gtũs erit. q̃ non habent i ſed ius
Tertius o poſuit: ſextumq; ſibi ſociabit
Sed dabis i terno cum feceris us genitiuo

Iſta eſt exceptio a regula. Terci⁹ o poſuit. Et vult ꝙ illa octo q̃ habent ius in gtõ habent i in dtõ. ſz tenent o in ablatiuo
Um retinet quartus

Contra. Dicit Virgilius. Orpheaq; in medio poſuit. nõ dicit. orpheũ. Dico orphea eſt accũs grecus non latinus
On iunges grecis menelaon erit tibi teſtis
Eum tenet eus rectus aliquãdo fit per a quartus
Rectus in r vel in um ſimilem faciet ſibi quintum
Eum ꝓprium dat ius tenet i quinto faciens us

Non eſt difficultas in iſtis

Gregorius ri
Ambroſius ſi.
Tullius li,

Blaſius ſi.
Fabius bi.
Ouidius di.

Die Jouis

Jsta habent ti. laurentius ti. vincentius ti.
florentius ti. boetius ti.
terentius ti. statius ti. vel ci.

Jsta habent ci. bonifacius ci. marcus ci.
bricius ci. mauricius ci.
dicunt aliqui mauriti. sed vsus seruetur

Us mutabis in e.

Quintus habet casus fili deus agne vel agnus
Et vulgus pelagus populus fluuiusq; chorusq;

Quero tibi. Amicus que pars. Quale nomen. Cuius generis et declinationis. sicut supra de lingua quesitū est. Postea Charus q̄ pars. quale nomen. Cuius generis ꝛc̄.

Declina mihi adiectiuū ꝛ substantiuū scde declinationis simul ꝑ formam supra depictaz. ꝛ regulas alexandri

Ntō hic	Amicus charus	Er vel ir ur autum
Gtō huiꝰ	amici chari	Jgtūs erit;
Dtō huic	amico charo	Tercius o posuit
Accō hunc	amicū charū	Um retinet quartus
Utō o	amice chare	Us mutabis in e
Abltō ab ō	amico charo	Tercio o posuit sextū

Primo plurali quinto simul i sociabis
Sed a debes ponere neutro
Dic nisi consciscis oꝝ fieri genitiuis

Gtūs pluralis secūde ſ̄ terminat in oꝝ. nisi syncopa fiat. et habet fieri q̄n in medio dictōis auferꝛ lr̄a vel syllaba. vt duū ꝓ duorus
Jtem hec fama virū ꝑ viroꝝ. O doctor teucrum ꝓ teucrorus.
Hac syncopa poete sepe vtuntur.

Tercius is finit sextūq; sibi sociabit
Os faciet quartus: nisi neutris a damus illis

In plurali

Ntō hi	amici chari	Prīo plurali q̄nto
Gtō horꝝ	amicoꝝ charoꝝ	Dic nisi cōsciscis
Dtō bis	amicis charis	Tercius is finit
Accō hos	amicos charos	Os faciet quartus
Utō o	amici chari	Primo plurali q̄nt
abltō ab bis	amicis charis	Tercio is finit sextūq;

Declina mihi adiectiuū et substātiuū neutri generis ambo secunde declinatiōis ꝑ formā p̄sentē pictam. ꝛ ꝑ regulas Alexandri

Ntō hoc	vinū charū	Er vel ir ur aut um.
Gtō huius	vini chari	Jgtūs erit

Dieta quarta

Dtō huic
Actō hoc
Utō o
Abltō ab hoc
Ntō hec
Gō hoꝝ
Dtō tabltō bis
Actō hec
Utō o

vino caro
vinū carū
vinū charū
vino chare
vina chara
vinozū charozū
vinis charis
vina chara
vina chara

Tertius o posuit.
Neutra notare decet

Nota supradicte declinationes facte sunt p adiectiua tsubstantiua eiusdem declinationis. Et ideo in fine semper est eadem terminatio tconsonantia. Et regule p quas ambo declinantur etiaꝫ sunt eedem. Sꝫ capiantur iam diuersarum declinationū: t erūt diuerse terminationes t diuerse regule.

Tertius o posuit.
Sed a debes ponere neu.
Dic ni si concisis ozum.
Tertius is finit sextūꝫ
Nisi neutris a damꝰ ill'. vel
Sꝫ a debes ponere neutro.

Declina mihi Scriba falsus. vnum prime. aliud secunde declinationis. Et quere primo. Que pars. Quale nomen. Cuius generis tdeclinationis sicut supra.

Ntō hic
Gtō huius
Dtō huic
Actō hunc
Utocatiuo o
Abltō ab hoc

Scriba pirata
falsus falsissimus
scribe pirate
falsi falsissimi
scribe pirate
falso falsissimo
scribā piratam
falsum falsissimū
scriba pirata
false falsissime
scriba pirata
falso falsissimo

Rectis as es a
Er vel ir ur aut um:
Dans ae dyptbongon.
Genitiuus crit
Dans ae dyptbongon.
Tertius o posuit.
Am seruat quartus
Um retinet quartus
Quintus in i dabitur.
Us mutabis in e.
A sextus
Tertius o posuit sextūqꝫ

In plurali suo modo

Si queras. quare nō in fine habent eandem terminationem. t quare semper sunt diuerse regule. Dico ideo. quoniaꝫ substantiuum est masculinū prime declinationis. ideo hoc sequi debet primam picturā t formā p regulas prime. Et adiectiuum est mascu. scde qz nullū est adiectiuū mascu. ꝑme declinatōis. ergo hoc debet sequi secundā picturā t formā p regulas secunde declinationis.

Jta declinatur Mosa profundus.

Econtrario iam accipe substantiuū femininum secunde. t adiectiuum femininū ꝑme. qz nullū est adiectiuū femininū secunde

Declina igitur mihi. eyn kleyn mulber baum.

Die Jouis

In singulari	In plurali
Ntō hec mozus parua	Ntō he mozi parue
Gtō hui⁹ mozi parue	Gtō harū mozoꝝ paruarum
Dtō huic mozo parue	Dtō his mozis paruis
Actō hanc mozū paruam	Actō has mozos paruas
Utō o mozc parua	Utō o mozi paruc
Abltō ab hac mozo parua	Abltō ab his mozꝭ paruis.

Dic etiam nō est ꝓsonantia in fine quia adiectiuū et substantiuum sunt diuersarū declinationū. Et nota bene quō adiectiuū semper sequitur substantiuum in eodem genere numero ⁊ casu. sz non in eadem declinatione.

Declina mihi Ambo duo

Ego dico ꝙ ambo duo carent singulari numero. In plurali

Nominatiuo hi ambo duo. he ambe due. hec ambo duo.
Gtō boꝝ amborū duorū. haꝝ ambarū duarū. boꝝ ābоꝝ duorū.
Dtō his amboby duoby. ambaby duaby. amboby duoby.
Actō hos ambos duos. has ambas duas. hec ambo duo.
Uocatiuo o ambo duo. o ambe due. o ambo duo.
Abltō ab his amboby duoby. ambaby duaby. amboby duoby.

Forma declinandi nomina masculina femininа ⁊ cōmunia tertie declinatiōis.

Nominatiuo singulari ⁊ vocatiuo	~D.ol.ul.an.in. on.er.ir.oz.as. es.is.os.us.bs ms.ns.rs. ps .r.	~Ntō Actō es Utō~
Genitiuo is	In plurali	Gtō ū vel iū
Datiuo i		Dtō ibus
Actō em vel im		Abltō ibus.
Abltō e vel i		

Nota iin sngłari ꝙ mascu. fe. ⁊ neu. sunt q̄nꝙ termiatiōes nisi gtūs fuerit similis ntō. Et in plurali sunt tres.

Forma declinandi neutra tertie.

Ntō	~A.e.c.r.	~Ntō
Actō	al.el.en.	Actō a
Utō	ar.ur.us.	In plurali Utō~
Gtō is.		Gtō um vel ium
Dtō i.		Datiuo~
Abltō e vel i.		Abltō ~ibus

Dicta quarta

Nota ꝑ neutris tertie. in singlari sunt quattuor terminationes. in plurali tres.

Quero tibi. Tertia declinatio quot terminationes habet in nominatiuo. Dico decem terminationes litterales. que sunt. A.c.o.r.l. n.r.s.t..x.

Sed habet circiter seraginta terminationes syllabales.

A.an.es.uls.irps.aux.e.en.is.ems.ars.alx.o.in. os. Ans. ers. anx.ac.on.us.ens.ors. inx. ec.ar.aus.ins.urs.unx. Al . er. abs. ons.ut.ax.el.il.ebs.uns, Eps.ex.il.or.ibs.ips.aps.ix.ol.ur. obs ops.ubs.ox.ul.as.arx.erx.ux.⁊c̄.

Principales regule de nominatiuo tertie declinationis sunt vndecim.

D dabit eqꝫ vel a tibi declinatio terna.

De o.vt virgo sermo. De e. vt mare. De a. vt dogma.

L iunges a vel e.

Ut lacallec.

Z cum vocali patietur qualibet addi

Ut animal.mel.vigil.sol.consul.

N u non iunge: reliquis vocalibꝫ adde

Ut titan.nomen.delphin.canon.

Luilibet r iunges

Ut calcar.pater.martir.doctor. guttur.

S insuper omnibus addes.

Ut pietas.miles.nauis.nepos.corpus.

B quoqꝫ preposita datur omnibꝫ sociata

Ut arabs.plebs.calibs.scobs.vrbs.

N si preponas s omnibꝫ addere debes.

Ut amans.legens.tirins.mons.quincuns.

Non u sed reliquis s ꝑ ꝑeunte locabis.

Ut daps.seps.stips.ops.

Non i sed relique ꝑeunt rs sociate.

Ut pars.sollers.mors.tiburs.

X cum vocali patietur qualibet addi.

Ut pax.rex.nix.nox.crux.

Regule generales de obliquis.

De genitiuo

Is genitiuus habet.

Die Jouis

Exceptio est de grecis in e que habent es. vt penthecoste penthecostes. parasceue parasceues. Item quedā alia grecar patronymica q̄ habent is vel eos. Aut adis vel ados. Aliq̄n greca in es habent i in gtō. vt Achilles Moyses.

De datiuo

Sed tertius i tibi prebet.

De accusatiuo

Em retinet quartus. sed in im quandoq̄z locam⁹

Quedā nomia in is habēt im. Maguderʒ burʒ freneſ tibris tussis sitis themasis eclypsis peluis carybdis vis hypocrisis.
Turris puppis nauis securʒ restis clauis habent em vel im.

Contra. quedā habēt a in actō. vt p̄bat p Alexandrū dicentem

Quinetiam multa p a ponunt quasi greca.

Unde Uirgili⁹. Phillida mitte mihi. Jtē. vtraq̄z manu pulsat versatq̄z dareta. Jtem. Tum pater anchises magnum crathera corona. Jtem hectora donabat pamo rē. Dico q̄ oēs illi sūt accusatiui greci nō latini. De quib⁹ intelligit textus p̄dictus.

De vocatiuo

Par recto quintus. sed sepe tamen facit vsus
Ad morem greci. ceu thebai pallaq̄z colchi

Quedam in as es is greca deponunt s in vocatiuo. vt pallas pallachremes mc. alexis xi.

De ablatiuo

Sextus in i vel in e. quandoq̄z tamen dat vtrunq̄z

Sequuntur regule speciales de ablatiuo.

Quot sunt regule de nominib⁹ tertie que habent i tm̄. Dico q̄nq̄z

Que habent i tm̄ sunt regule quinq̄z

Prima. J dat nomen in e.

Exemplum vt doctrinale li. mare ri. cubile li. rhete ti.

Excipiunt gausape presepe preneste cepe soracte.

Cum preit r aut is per e si neutrale sequat.

Ablatiuus in i debet tantūmodo poni

Ut celeber fortis.

Secūda regula est de duplicibus adiectiuis. s. in r et in is q̄ neutrū gen⁹ sequit p e que habent i tm̄ in ablatiuo.

Dē is infinita sunt. fortis debilis parisiensis louaniensis.

Dieta quinta

De er.sunt.xij.Lampester volucer alacer pedester equester ꝛc.
Quod fit in al vel in ar sic formas
Dum genitiuo a longam teneas.
Tertia regl'a est de duplici substantiuo in al ꝛ in ar.
Exemplum ⸗Animal li.tribunal li.cervical li.
⸗calcar ari.torcular ari.
Quare dicis.dum genitiuo a longam teneas.Dico propter ista.sal hanibal.bastrubal.as par.baccar.bostar..epar.cesar.far.iubar.lar nectar.que habent e tm̃.ꝛ par i ꝛ e.
Quattuor imber habet quib⁹ i tantūmodo p̄bet.
Quarta regl'a est de istis.September october nouember december
Quib⁹ adduntur Quintilis sextilis aprilis suppeller.
Quod dedit im quarto casu solet i dare sexto
Quinta regula est de nominib⁹ que habent im in accusatiuo. illa ha bent i in abltō. Et sunt multa.vt sunt
⸗vis vi tussis tussi.hypocrisis isi sitis siti. dyoces esi.
⸗Antitbesis esi.est lr̃e p lr̃a posito.vt olli p illi

Que habent i ꝛ e regule due
Quero tibi.qt sunt regule de nominib⁹ q̄ habēt i ꝛ e in abltō. Dico sm Alexandrū due p̀ncipales. Una est de adiectiuis
Quidam p certo reputant e vel i dare sexto
Cuncta triū generū
Sed degener vber e tantum
Sub ista regula continent multiplicia adiectiua
Primo.oīa adiectiua nominalia in ans ꝛ ens.vt petulans prudens recens demens amens insons innocens
Scō.oīa adiectiua pticipialia in ans ꝛ ens.vt amans legens
Tertio oīa adiectiua in es ꝛ rs.vt diues ebes locuples teres miseri cors concors discors. Item compar dispar paup vetus
Quarto oīs compatiu⁹ in or.vt doctior pulchrior fortior ꝛc.
Quinto oīe adiectiuū in x. vt audax capax duplex felix velox.
Quero tibi. Noīa cōmunis generis tertie declinatōis quō habent in abltō. Dico p Alexander est multum obscurus de hoc.qr non dat regulam generalem pro omnib⁹.sed ponit vnam pro paucis gentilib⁹ in as dicens.
Quod fit in as longam gentile p i vel e ponam
Ut alpinas ate vel ati.suffenas ate vel ati. Quib⁹ adduntur pauca substantiua in is.vbi duplex ꝯsona p̄cedit is.vt piscis ignis ascis fascis.ibi.Consona si p̄cedit is

Die Veneris

Quero tibi. Quō alia noīa cōmunis generis habent in abltō. Si dicas habent i ꝛ e. vt sacerdos custos. p regulam. Quidam ꝑ certo Aut per quācunqꝫ aliam regulam.

Contra. ergo per eandem regulam homo virgo latro fur ligur etiaꝫ haberent e et i. quod est falsum. quoniā habent e tm̄. De isto patet in alio opere maiori.

Que habent e tm̄

Inuenies alia per e sepius esse locata

In a. dogma. In in. delphin. In is. vestis. In o. sermo. In on. canō. In os. nepos. In le. mel. In er. pater. In us. corpus. In ol. sol In or. lector. In ns. gens. In n. nomen. In as. bonitas. In ls. puls. In an. titan. In es. sedes. In rs. pars. In c. lac. Alia. Fax. faux. lex. rex. grex. nix. pix. lux. crux.

Declina mihi adiectiuū ꝛ substantiuū mascu. vel fe. ge. ambo tertie ꝑ formā supra depictā ꝛ ꝑ regulas Alexandri.

Ntō hic	Doctor subtilis subtilior	S insup oīb addes Cuilibet r iunges.
Btō huius	doctoris subtil' subtilioriſ	Is genitiu⁹ habet
Dtō huic	doctori subtili subtiliori	Sꝫ tertiꝰ i tibi p̄bet
Actō hunc	doctorē subtilē subtiliorē	Em retinet quartꝰ
Utō o	doctor subtilis subtilior	Par recto quintꝰ
	doctore	Inuenies alia ꝑ e.
Abltō ab hoc	subtili	Cum preit r aut is
	subtiliore vel ri.	Quidam ꝑ certo

Ecce quomodo adiectiuum semꝑ sequitur suum substantiuū in eodem genere numero ꝛ casu.

Die Veneris. Dicta quinta.

De nominatiuo accusatiuo ꝛ vocatiuo pluralibus tertie declinationis.

Primus pluralis dabit es. ꝛ ei sociemꝰ
Quartum cum quinto.
Sed a debes ponere neutro

Sed hic notandū est ꝙ illa que habēt i in abltō habēt ia in neutro ꝓter compatiua. ꝛ vetera ampluſtra ludicra.

Predictis sepe tribus is veteres posuere.

Dicit ꝙ veteres sepe posuerunt is ꝑ es in dictis trib⁹ casib⁹.

Omnis homines qui sese ꝛc. ꝑ omnes.

Salustius Tris incertos soles errauim⁹. ꝑ tres.

Dieta quarta

Et quart⁹ sepe fit in as sic pone crateras
Virgili⁹. Altera nauis erit q̃ vehat delectos heroas. ꝑ es. i. electos.
Horaci⁹. Pixidas inuenies t rerũ mille figuras. ꝑ pixides.

De genitiuo plurali.

Um vel ium pone genitiuo. vel dat vtrũq;
Que habent ium in genitiuo.
Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo.
Et prebens e vel i.
Optima regl'a est. Que habẽt i in ablto̅ habẽt ium in gto̅ plurali.
Exempla sũt ⁀Lubile ium. facil' lium. rostular rium. grauis ium.
⁀sequester strium. september brium.
Que habent e t i in ablto̅ habent ium in gto̅. Impar rium. fallax
aciũ. ꝓcers diũ. felix iciũ. soller s ertiũ. duplex icium.
⁀Primo ois cõpatiu⁹ q̃ habet orũ. vt fortior orũ.
Excipitur ⁀Scõo artifex memor vet⁹ vigil sacerdos custos lo⁹
⁀cuples que habent um nõ ium.
⁀Non crescens per ium facit is aut es genitiuum
Pulebra regl'a est q̃ noia in es t in is q̃ nõ crescũt in gto̅ singl'ari habent ium in gto̅ plurali.
De is vt auis auium. clauis clauium. vest⁹ vestium
De es vt sedes sedium. proles proliũ. nubes nubium.
Excipiunt ⁀q̃nq; in is. volucr⁹. panis. canis. iuuenis. hered⁹.
⁀q̃nq; in es. soboles. fruges indoles vates apes
Multa mono⁹⁄⁀Lac par glis prex nix gens. ⁊Mel sol lis dos
syllaba habẽt iũ nox dens fel sal vas os vrbs ars nar as mas
⁀Plus puls pars.

Que habent um in genitiuo.
Si crescant is aut es dant um
De is. vt lapis iaspis sanguis quir⁹ cuspis
De es. vt stipes miles hospes diues hebes
Dempta carne. per um facies a vel 'o sociando.
Il vel ul nq; simul r solã iungim⁹ irq;.
Lor demas. or t ur ponas. as addere debes
Amplissima regula ꝓtinens sub se decem que habent um.

De a. dogma poema
De il. vigil pugil.
De n. nomen canon
De ir. martir
De ur. guttur ebur

De or. sermo formido
De ul. consul exul
De er. pater mulier
De or. color doctor
De as, bonitas pietas

Die Veneris

Preter os um faciunt os ert us. sed ꝛ s ꝑeunte
B vel p ponis vel t.
Intelligunt hic sextuplicia noīa que habent um in grō plurali.
De os. nepos heros De us. corpꝰ virtꝰ De bs. celebs calibs
De ps. princeps forceps De t. vt caput
Sed os ossis habet ossium
X fixum dabit um
Hic dicit ꝙ substantiua in x habent um. vt fornax acū. ca li icum
radix icū. codex icū. iudex icū ꝓiunx ugum
Que habent um ꝛ ium
Sepe per um vel ium facit ans aut ens genitiuū.
Amans amantū vel antiū. sapiens entū vel entium. petulans antū
vel antiū. recens recentū vel recentium.
De datiuo ꝛ ablatiuo
pluralibꝰ.
Tertius est in ibꝰ ꝛ ei sextum sociemꝰ
Dicemꝰ atqꝫ boum seu bobꝰ sub duplici casu
Sunt q̄dam genitiui plurales ꝑ syncopam vel epenthesim. vt pas
alibi. sicut alituum ꝙ alitū. ꝓcerū pro ꝓcerium.
Declina doctor subtilis in plurali.

Ntō	doctores	Primꝰ pluralis dabit es.
Actō	subtiles	
Utō	subtiliores	
	doctoꝝ	Dempta carne per um
Gtō	subtiliū	Quod dedit i sexto.
	subtilioꝝ	Quod cōparat hinc volo demi.
	doctoribus	
Dtō ꝛ abltō.	subtilibus	Tertius est in ibus
	subtilioribus	

*Nota sicut omnis superlatiuꝰ qui semꝑ terminat in mus. ma. mū. est ꝑme declinationis ꝛ scde. Ita oīis compatiuꝰ qui terminat in or ꝛ ius est tertie declinationis.
Declina mihi adiectiuū ꝛ substantiuū neutri generis ambo tertie ꝑ secundā formā supra pictam. ꝛ ꝑ regulas Alexandri.
*Nominatiuo hoc Genus sapiens sapientius. Si insuper omnibus addes.

	generis	Sed eris damus illis
Gtō buiꝰ	sapientis	Es aut ns aut rs removebis
	sapientioris	*Neutrū declina quod compat

Dieta quinta

Dtō generi sapienti sapiētiori — Sed tertius i tibi prebet.
Actō. genꝰ sapiens sapientiꝰ — Neutra notare decet.
Utō. o genꝰ sapiens sapientiꝰ — Par recto ḉntꝰ. vel Neutra no.
Abltō ab hoc — genere / sapiente vel ti. / sapiētiore l' ri. — Inuenies alia ꝓ e. / Quidam pro certo reputant e vel i dare sexto.
Ntō — genera — Sed a debes ponere neutro
Actō — sapientia — Si sexto dabitur i sola
Utō — sapientiora / generum — Quod cōparat inde retracta / Preter os um faciunt os ꝛ us
Btō boꝝ — sapientū vel iū — Sepe ꝓ um vel ium facit
— sapientioꝝ — Quod compat hinc volo demi.

Datiuꝰ ꝛ ablatiuꝰ. generibꝰ. sapientibꝰ. sapientioribꝰ.
Tertiꝰ est in ibꝰ. ꝛ ei sextum sociemꝰ

Regule speciales de formatione genitiui singularꝭ tertie declinationis

A atꝭ — Formar nomen in a genitiuum tꝭ sibi iuncta
Sententia est. Noīa terminata in a tertie declinatiōis habent tꝭ in gtō ꝓ excrescentiā. vt dogma dogmatꝭ.
E is. — Is facies ex e veluti mare siue cubile.
Dicit ꝙ noīa in e habēt is in gtō sine crescentia vt monile monilis. Et nota ꝙ noīa crescentia in gtō crescūt etiā in oīb obliqs in singulari ꝛ plurali nisi in accusatiuis neutri generꝭ.
Do inis. Bo. inis. — Sed inis do perficit ꝛ go.

Femineo genere

Dicit. Nomina in do ꝛ go feminini generis habent inis. vt albedo inis. imagoꝭinis.

Addunt nouem	Homo	ordo	margo	appollo	cupido
	nemo	cardo	virgo	turbo	ꝓ deo

Contra. Dido est femininū in do ꝛ nō habet inis. vide in alio ope.
Quare dicꝭ. Noīa in do ꝛ go fe. ge. Dico sunt aliq̄ in do ꝛ go masꝭ. q̄ nō habent inis. ꝭ onis. vide s̄. vt pedo burdo ꝛc.
O onis. — Onis habes er o.
Utꝭ ꝙ oīa alia ꝑter dicta habent onis in gtō. nō curando de genere. Hic ꝓphendunt masculina feminina cōmunia.
Masculina. — sermo onis. carbo onis. muto onis.
Feminina. — lectio onis. oratio onis.
Cōmunia — latro onis. friso bruto onis. curtam.
De do ꝛ go mascu. vt predo onis. mango onis.
Excipiuntꝭ duo. Caro carnis. pondo indeclinabile.

Die Jouis

£ Zac lacꝭ ponit.allec allecꝭ habebit
Al alis Is poſt l pone.ſed lis mel felꝫ dedere
El elis Dicit ꝙ noīa terminata in l.id eſt.in al el il ol ꝛ ul
Il ilis poſt l ſumūt is in gr̄ō.ſꝫ mel ꝛ fel ſumūt lis.
Ol olis Exempla ſunt.animal animal'.michael michael'.vigil
Ul ulis conſul conſul'. (vigil'.ſol ſol'.
An anis. An erit is iuncta vt titan titanis
In inis Sed in dabit inis vt delpin delphinis
En inis E ſuper n dat inis curtam
Nomina que habent e ante n habent inis curtam in gr̄ō.vt nom̄ē nominis.lumen luminis. Inde excipiuntur quattuoꝛ q̄ retinent e longam.vt lien lienis.ren renis.ibi. Sed deme lienis renis ſꝫ renis ſplenis.
On onis On ſibi copulat is.ſed quedam propria dant tis. vt demon demonis.canon canonis. De propꝛijs.vt demophon demophontꝭ.pheton ontꝭ.
Contra. Flegeton.aceron.orizon.rhinoceron.habent ontꝭ.ꝛ tamen nō ſunt ꝓpꝛia nomina. De iſtꝭ ꝛ multꝭ alijs que hic nō ſoluuntur vide in alio opere maioꝛi.
Ar arꝭ. Is poſt ar pone.ſed far facit r ḡminare vt calcar arꝭ.iubar.nectar.aſpar.boſtar.om̄ia habent arꝭ. Excipiuntur far farꝭ.epar epatꝭ.
Er erꝭ Er tibi pꝛebet eris.
vt aer aeris.agger erꝭ.mulier eris. Excipiunt aliqua. Primo adiectiua in cer.que habent cris.vt acer acris. Secundo imber ꝛ ſua cōpoſita ſeptember.october.que habent bꝛis.
Contra. Celeber ſaluber habent bꝛis ꝛnō excipiunt. Tertō noia i ter que habent tris.vt frater fratrꝭ.pr̄ pr̄is.ibi. Ter p tris forma.ibi ſubexcipiunt tria q̄ habent eris.vt later.ether. crater. Excipit iupiter nō ponens genitiuū ei⁹.ſ.iouis. Sꝫ ḃ Alexander eſt diminutus de iſtis octo. panther.caracter.ſtater.luter.ſpinter.cluſter.bicter.q̄ habent eris. Et iter itineris.vide in alio ope.
Ir iris. Ir bꝛeuiabit iris.martir fiet tibi teſtis
Or oꝛis Is poſt oꝛ pone.coꝛ coꝛdis debet habere.
Exempla ſunt infinita verbalia in oꝛ.lectoꝛ ſcriptoꝛ coloꝛ.
Ur uris Ur tibi pꝛebet uris
vt guttur fulgur uris.
Excipiuntur quattuoꝛ que habent oꝛꝭ.vt robur roboꝛꝭ.ibi. Robur pꝛebet oꝛis.ebur iecur ꝛ femur addes.

Dieta quinta

As atis Ex as est atis

Nomina in as habent atis. Exempla sunt multa. bonitas atis. Lastitas atis. feminina. Item abbas optimas magnas masculina.

Excipiunt Primo elephas gigas athlas coribas papas q̄ sūt masculina. dyamas adamas feminina q̄ omnia habent antis

Secūdo mas maris. as assis vas vasis vas vadis

Tercio pallas lampas archas. et patronymica in as. vt menechias. que omnia habent adis.

Quarto quedā greca. ciclas hebdomas dorcas troas que habent adis vel ados in genitiuo

De es crescentib⁹

Es itis. Mas aut cōmune si fiet in es breuiatā
E mutans dat itis.

Dicit. Nomina masculina aut cōis generis que terminā in es breuem habent itis breuem in grō. vt stipes itis. miles itis. Sz ista regula p pueris est difficillima vt probatū est supra. ideo multū expedit numerare nomina in es que habent itis. que etis. q̄ edis p crescentiam. et que non crescunt

Quero tibi. quotuplicia sunt noīa in es crescentia in grō. Dico sextuplicia. Quedā crescunt p etis curtā. p edis curtam. p etis longā p edis longam. p. itis curtam. p idis curtam.

p etis curtā tredecim
- Duo masculina. aries ietis paries ictis:
- q̄tuor feminina. abies seges teges veges etis.
- septem coīa. Hebes teres indiges interpres impes perpes prepes etis.

p etis lon gam octo
- Tria masculi. appellatiua. lebes tabes tremes
- Et aliqua ꝓpria. chremes dares
- Tria feminina. agnes magnes quies.
- Duo cōmunia. locuples inquies

p itis curtā circiter. xxvij.
- xij. mascu. trames fomes limes palmes merges gurges itis. vide supra. xiiij. vel circiter cōia. Antistes ales celes comes diues eques hospes miles obstes pedes p̄stes sospes supstes substes itis. per regulaz.
- Mas aut commune ꝛc̄.

p edis curtā
- Ut sunt cōpsita a pes quox quedam sunt substantiua. quedam adiectiua.
- Substantiua masculina. calopes. sonipes. loripes feminina. Lompes.
- Adiectiua. monipes. tripes bipes q̄drupes ꝛc̄
- Apes vel apis in ntō habet apis in grō

e

Die Veneris

pedis lõgã
- Unũ mascu. pres ꝑ possessore vel mediatore
- Unũ femininũ .merces merced⁹
- Unum cõmune. heres heredis

pidis curtã
- Ut sunt cõposita a sedeo. Obses deses
- subses preses reses

Eres habet cercris feminini gener⁹. Es habet er⁹ neu. gener⁹

De es non crescentibus

Es is. Es longam mutabis in is

Hic iterꝫ Alexander more suo ꝓcedit ex ignot⁹ ꝛc

Quero tibi .q̃tuplicia sunt noĩa in es q̃ mutãt es in is sine crescen tia. Dico triplicia. s. noĩa in es mascu. fe. ꝛ cõmunia. Masculi na posita supra circiter. xxxvij. non tñ nego q̃n plura sint. sed ista pro puer⁹ sufficiũt. Abiges ophites celtes aules. vide supra.

Feminina posita sunt supra circiter. xxiiij. Ambages nubes vul pes sedes ꝓles strages

Cõmunia pauca sunt. Uates abiges paphrastes. i. falsꝰ interpres Et licet supra inter mascu. sint posita. tamen possunt esse ꝯmu nia. quod non repugnat

De is non crescentibus

In is Is correpta sibi similem facit genitiuũ

Dicit ꝙ noĩa in is breuẽ habẽt genitiuũ silem ꝓ is sine crescẽtia. vt nauis nauis. vest⁹ vest⁹. Quõ tu cognosc⁹ noĩa ĩ is lõgã ꝛ breuẽ

Quero tibi. quotuplicia noĩa cõphendũt h. Dico quadruplicia.

Primo mascu. circit. lvij. vt axis molar⁹ caulis natalis noualis Item asc⁹ fasc⁹ panis crin⁹ ꝛc.

Scõo valde multa feminina. vt volucris secur⁹ vest⁹ restis clauis nauis febr⁹ dyocesis eclypsis. vide supra.

Tercio cõia. vt canis. rest⁹ scholar⁹ burgensis sodalis patruel

Quarto ĩfinita diectiua. vt facil gracilis. humil pisiens louanien.

De is crescentibus

Ponit Alexander diuersas exceptiões. tñ diminutꝰ est in mult⁹

Quero tibi. q̃tuplicia noĩa excipiũt in is q̃ crelunt gtõ. Dico sunt bene septuplicia.

Primo ser mascu. lapis idis. pulu⁹ er⁹. cucumis er⁹. semis ĩssis. vo mis er⁹. cinis er⁹.

Secundo mascu. is vel idis habentia. Tibr⁹ is vel idis. cassis is. vel idis. par⁹ is vel idis. tigris. is. vel idis

Sed h̃ nomen adonis habz adonidis. ꝛ est amasius veneris.

Tertio. mlra greca fe. Piramis pichl tyrãnis chrisis chlamis hes speris emorreis thqis pixis apsis eliconis nereis capis parapf

bacchis enumenis bolis diploís pbillis heroís.
Omnia dicta habent idis .ꝛ multa idis ꝛ idos.
Quarto libꝛoꝝ̃ noia ꝑ idis vel idos . Thebaís achillcis alexandreis eneis heꝛoís theſcis
Quito ꝓnymica ī is.pamis.tindarꝰ.fe.ge.ſũt.dardanís inachis.
Sexto ſunamitꝭ moabitꝭ iſraelitꝭ.fe.ſunt.
Item duo cáis generꝰ.eucharꝰ epicarꝰ.Charis grece gr̃a latine.
Omnia dicta habent idis vel idos in genitiuo.
Septimo.q̃nq; latīa ꝑ idis feminina.cuſpis egis iaſpis ibis aſpis fe.ſunt. Item duo fe.ꝑ is vel idis.vt iris iſis
Thetis ꝑ mari thetꝭ in gt̃ō. Unde Uirgilius. Que tentare Thetin ratibꝫ.in quarta egloga. Pro matre achillis habet thetidis .et ꝑ dea maris thetios.
Is itis. Is itis ꝓducta dabitꝰ.
Noia in is ꝓductā habent itis longā.pauca ſunt. Quiris quiritis. ſamnis itis.metꝭ itis.hamis itis.dis ditꝭ.glis glitꝭ.
Inde excipiunt glis gliris glis gliſſis
Os oris. Oris formabit os pro mare
Quīq; maſ.vt flos mos ros lepos glos gloris .vnū ſe.vt arbos
Os otis. Cetera dant otis
Item vnum maſcu.vt Nepos nepotis
Tria feminina.vt cos dos glos glotꝭ.
Tria cōmunia.ſacerdos impos compos.Excipiunt quattuoꝛ q̃ habent odis.vt cuſtos antipos tripos melos. Item bos habet bouis.os oꝛꝭ.os oſſis.glos gloſſis.
Scōm ꝑſcianū. Heros bꝫ herois vl' heroos. Tros bꝫ trois vl' troos.minos minois vl' minoos.rinoceros.monoceros otꝭ l' otos.
Us oris Us curtam dat oris neutro
Ut coꝛpꝰ coꝛpis.tempꝰ tꝑis.ꝛ alia vt s̄. Uide de neutris in us.
Item lepꝰ bꝫ lepoꝛꝭ. Item oīs compatiuꝰ in ius bꝫ oris longam vt doctiꝰ doctioris.fortiꝰ fortioris.ibi. Neutrū declina q̄ comparat vt duo ꝑma.
Quero tibi.quot ſunt exceptōes a regl'a. Us curtam. Dico due:
Exceptio ꝑma. Sed eris damꝰ illis
Que dant lus nus dus
De lus vt vellꝰ eris.olꝰ eris.ꝛc̄. De nus vt genꝰ generis.venꝰ veneris.de dus. vt ſidus ſideris.fedꝰ federꝭ.
Item a Sed eris damꝰ ill'.ſubexcipiunt fenꝰ.penꝰ.facinꝰ.pignꝰ que habent oris in gt̃ō. Et intercꝰ intercutis.

Item pecus hec habet pecudis. sed pecus hoc habet pecoris. Excepto secunda regula. Us curtam. De istis septem. Acus glomus latus opus vlcus viscus que neutra sunt. ꝛ vetus oñe genus. q̄ oñia habent eris in genitiuo.

Us utis. Us producta tibi dabit utis.

Ut sunt seruitus virtus iuuẽtus senectꝰ salus. Item tellus habet telluris. Palus incus habent udis.

Formabũt uris monosyllaba grus gruis ꝛ sus.

Ut thus thuris. ius iuris. ita mus crus plꝰ. Aus audis. vt laus fraus. Emaus est indeclinabile.

Ls tis. Ls aut ns aut rs s remouebis.

Rs tis. Ns tis. Tis iunges

Ut puls pultis. pars partis. ars sollers iners. mens mentis. mons pons fons. ꝛ elegãs elegãtis. petulãs demens. Itẽ oĩa ptícipia in ans ꝛ ens. vt amãs legẽs cantãs seruiẽs. Infinita sũt hmõi.

Primo. frons lens glans que habent tis vel dis.

Secundo composita a cor. vt concors. ꝛ a pendo vt libripens que habent dis.

Excipiunt

Tertio composita ab iens habent euntis. vt exiens exeuntis. rediens redeuntis.

Quarto composita ab vncia. vt q̄ncũs q̄ncũcis ꝛc.

Bs bis. Si preit s b vel m vel p faciens genitiuum.

Ms mis. Ps pis. Interpones i

Ut arabs arabis. vrbs vrbis. hyems hyemis. princeps principis forceps forcipis. Si e precedat mutatur in i. sed fallit in monosyllabis. vt plebs plebis. cleps clepis. Item hoc nomẽ auceps facit aucupis.

Nota cõposita in ceps a verbo capio habent pis. vt municeps municipis muriceps muricipis. Sed composita in ceps a nomine caput habent pitis per duplicem crescentiã. vt biceps bicipitis. preceps precipitis.

Ut itis. Ut caput capitis occiput sinciput

X gis. A verbis in go veniẽs x gis tibi formata rego venit rex regis

Ut a grego venit grex gregis

a coniungo venit coniunx cõiungis.

quod deponit n in genitiuo.

X is Lis iungunt alia tñ x pus inde remota.

Dieta quinta

Exempla sũt ⌐Fornax acis. felix icis. duplex icis. audax acis. radix
⌙icis. triplex. fornix. dux ucis. iudex.

Sz qñ e ꝑcedit tũc e mutat in i. vt iudex icis. Inde excipiũt mono-
syllaba vt nex prex. z ꝯposita. vt exlex. Item lodex icis. media lõga
z vcrucx ccis.

Exceptio ⌐Nix niuis. nox noctis. senex senis. Sphinx stix phalanx
⌙gis vel os. suppellex suppellectilis.

De quarta declinatione z quinta

Quarta declinatio hz duas terminatões us z u. us sub mascu. vel
fe. u sub neutro. de qbꝫ patuit ꝫ.

Quero tibi. Cuiꝰ generis sũt noĩa q̃rte declinatõis. Dico oĩa sũt mas-
scu. ꝓter. xj. De istis patuit ꝫ. ibi. Quarte nomen in us, vt fructꝰ
questꝰ currꝰ ambitꝰ auditꝰ ꝛc̃.

Forma declinandi noĩa quarte

	⌐Ntõ		⌐Ntõ	
In singulari	Btõ	us.	In plurali Actõ	us
	⌙Utõ⌐		⌙Utõ⌐	
	⌐Dtõ ui		⌐Btõ uum	
In singulari	Actõ um		In plurali Dtõ ibus	
	⌙Abltõ u		⌙Abltõ ibus	

Declina mihi hoc nomen domꝰ. Dico q̃ domꝰ declinat ꝑ secundam
declinationem z quartam. excepto me in vocatiuo secunde. z ex-
cepto mu in abltõ quarte. z excepto mis i datiuo z abltõ secũde.

Uersus. Tolle me mu cũ mis si declinare domꝰ vis. Declina Spũs
sanctꝰ. Postca nurꝰ vel anus cũ adiectiuo decrepitꝰ a. um.

Forma declinandi noĩa q̃nte

	⌐Ntõ es		⌐Ntõ	
In singulari	Utõ es		In plurali Actõ	es
	⌙Btõ ei		⌙Utõ⌐	
	⌐Dtõ ei		⌐B õ erum	
In singulari	Actõ em		In plurali Dtõ ebus	
	⌙Abltõ e		⌙Abltõ ebus	

Declina mihi Facies humilis. Oñia noĩa q̃nte sunt fe. ge. ꝓter dies
quod in singulari est masculinũ vel femininũ. Sed in plurali
masculini tm̃.

Declina mihi Bonꝰ vel bona dies. Et hec de declinationibus
nominũ sufficiant.

Die Sabbati Dieta sexta
Capitulum quartum

Uero tibi. De quot ꝛ quib⁹ determinaꝫ in quarto capitulo exercitij puero⁹. Dico de quattuor. ſcz de declinatione nominū compoſitiuo⁹. De declinatione nominum patronymico⁹. De declinatione ꝛ formatõe graduū cõparationis. Et de declinatõe nominū beteroclito⁹. Ecce q̃z neceſſaria ſit ipſa declinatio in grãmatica.

Quero tibi. q̃t modis fit compoſitio ſm Donatū. Dico q̃ttuor modis. Primo ex duob⁹ integr⁹ vt ſuburban⁹. Scõo ex duob⁹ corruptis. vt municeps. Tertio ex integro ꝛ corrupto. vt ineptus. Quarto ex corrupto ꝛ integro. vt nugigerul⁹. Aliq̃ ex plurib⁹ q̃z duob⁹. vt inexpugnabil' impterrit⁹.

Nota ad iſtas ⁊poſitões reducũt ⁊poſita a gero ꝛ fero. vt armiger clauiger dapifer crucifer. Item alia multa. vt ſolſticiũ eq̃noctiua puerperiũ ꝛc. Oĩa iſta declinãt ꝑ ſcõaz vel tertiã declinationez ſm regꝛas ſupra datas ꝓut finalis terminatio exigit.

Quero tibi. quot modis fit ⁊poſitio ex duob⁹ integris noĩb⁹ vel pronominib⁹. Dico trib⁹ modis. Primo ex duob⁹ rect⁹ vt reſpublica Scõo ex duob⁹ obliq̃s. vt huiuſmodi. Tertio ex recto ꝛ obliquo vt paterfamilias.

Rectos compone ſimul inflectunt vtrinq̃z
Non ſic alterutrum declines nec leopardũ

Dicit ꝙ nomina cõpoſita ex duob⁹ rectis debent declinari ex vtraq̃z parte recti. Inde excipiunt alteruter ꝛ leopardus que ſolũ declinantur ex vltima parte recti. vt alteruter alterutrius alterutri alterutrum ꝛc.

Reſpublica reipublice reipublice rempublicam

Declina mihi
Juſiurandũ iuſiurandi iuſiurando iuſiurandũ
Uetuſars veteriſartis veteriarti veterẽartem
Unu ſquiſq̃z vniuſcuiuſq̃z vnicuiq̃z vnũquẽq̃z.
Sãctuſtrudo ſanctitrudonis ſanctotrudoni
Obliquo rectum componens iunges in vnum
Ex ſola parte recti decet hanc variari.

Dicit compoſita ex recto ꝛ obliq̃ debẽt ex ſola ꝑte recti declinari. Exemplũ vt legiſperit⁹ legiſperiti legiſperito legiſperit. Ita pfa milias pfiſſamilias pfifamilias pr̃emfamilias.

Nota ꝙ obliquus quandoq̃z precedit quandoq̃z ſequitur.
Ubi obliqu⁹ p̃cedit. legiſpit⁹. vnicolor. ſenatuſconſultũz
Legiſlator diuerſicolor malogranatum.
Juriſcõſult⁹. oĩpotens ſanctimonializ cũctipotens
Ruſtiuorax armipotens. neutropaſſiuum.

Dieta Sexta

Ubi rectus ꝑcedit ⟨ Paterfamilias. liberp eri hermenias / materfamilias. buscũducis / filiusfamilias monssanctegertrudis

Si componantur obliqui non variantur

Dicit ꝙ composita ex duob⁹ obliquis sunt indeclinabilia

Exempla sunt ⟨ huiusmodi alteriusmodi huiuscemodi. i. talꝭ / cuiusmodi officiperdi vniusmodis. / ciuscemodi vitaspatrum

De nominib⁹ patronimicis

Uero tibi. Quid est nomẽ patronimicuz . Dico est qꝫ descendit ꝛ formaꝯ apꝛiꝫs noĩbus patrum vel auoruz ſm grecam formationem. ꝛ significat cuz gtõ ꝑmitiui filium vel nepotem filiã vel neptem. Exẽplum vt Pꝛiamides de. significat filiũ pꝛiami vel nepotem eius. Et pꝛiamis idis. filiam vel neptem

Quero tibi. Quare patronymica sunt ĩuenta. Dico ꝓpter duas causas. Una ꝓpter metroꝝ cõmoditatem. Alia ꝓpter sermonis bꝛeuitatem. quoniã cõmodi⁹ ꝛ bꝛeui⁹ ponit⁹ in metro ꝑamis q̃ filius ꝑami. Istoꝝ ꝑonymicoꝝ exempla apud poetas sunt creberrima

Dia ꝑonymica aut terminantur ⟨ In des vt ꝑamides. ꝛ illa sunt masculini generis ꝓme declinationis / In is ias. vel ne vt ꝑamis. menechias. acrisione / Et omnia ista sunt feminini generis tercie declinationis

De formatione patronymicoꝝ in des

Quero tibi. Quõ formãt noĩa patronymica in des. Ego distinguo Aut ꝓpꝛia nomina a quibus formant sunt ꝓme aut secunde aut tercie declinationis

Si ꝑmitiuũ sit ꝓme ⟨ Aut ntũs terminat in as. vt eneas andꝛeas. tũc inter a ꝛ s ponat de fit eneades andꝛeades / Aut terminat in es vt anchises. tũc ab ei⁹ gentiuo formatur mutãdo e in ides. vt Anchise anchisides.

Sed nota ꝙ Uirgilius contra hãc legem dicit Enides mutando e ꝛ a in i lõgũ ꝑ figuraz que dicit synꝛesis. Ita quoqꝫ sepe addit lrãm. vt Anchisiades ꝑ Anchisides. Et quare addit vel subtrahitur littera. Dico causa metrozum. quozum gratia multe figure inuente sunt

Die Sabbati

Si primitiu sit sde

Aut gtūs terminat in i simplū. tūc addit des vel ne. vt Paami Pamides. adrasti adrastine
Aut terminat in ij duplū. tūc vltimū mutatur in ades vel one. vt virgilij virgiliades aut virgiliōe
Sic ab acrisij acrisiades vel acrisione
Aut terminat i ei. tūc ei mutat in ides. vt a thesei thesides. a pelei pelides

Sed nota q̄ qñq; hic lrā mutat. vt tidei mutat d in t. et dicitur tidides loco tidides. Unde Ouidius. Non ego titides a quo tua saucia mater. Quādoq; lrā addit. vt Peliades p Pelides
Si p̄mitiua sint tercie. tūc patronimica formāt a dtō addendo des vt scipioni scipionides. athlanti athlantides
Sed nota ꝓtra hāc regulā pocte sepissime metro ꝙ suoꝙ gr̄a lr̄aꝫ addunt. vt athlantiades p athlantides. phetontiades pro phetontides. Virgili⁹. Tum phetontiades musco circundat amare corticis ꝛc. Qñq; subtrahūt lr̄am vel syllabā. vt scipiodes p scipionides. deucalides p deucalionides

Patronymica in is formātur a patronymicis in des. subtracta illa syllaba de. vt a priamides qđ est fili⁹ vel nepos priami p subtractionē de venit priamis. qđ est filia vel neptis priami
A tindarides tindaris
Patronimica ī tas etiaꝫ formant sic a patronymicis in des subtracta de. ꝛ formant solū ab illis q̄ habent a ante des?
Exemplū a Menechiades qđ est fili⁹ vel nepos menechij. scilicꝫ Patrocl⁹ venit per subtractionem de menechias. quod est filia vel neptis menechij
Patronymica in des declinantur per primam declinationem sicut enchises

In singulari		In plurali	
Ntō hic priamides		Ntō hij priamide	
Gtō hui⁹ priamide		Gtō horꝙ priamidaꝙ vel priamidum p syncopam	
Dtō huic priamide		Dtō his priamidis	
Accō hunc priami	dam den da	Abltō ab his priamidis	
Utō o priami	de des	Accō hos priamidas	
		Utō o priamide	

Ablatiuo ab hoc priamida vel priamide
Patronymica in is femínina sunt. et declinantur per ter-

Dieta Sexta

tiam declinationem hoc modo.

In singulari	In plurali
Ntō hec dardanis	Ntō he dardanides
Gtō huiꝰ ⸗idis	Gtō harū dardanidū
dardan ⸗idos	Dtō his dardanibꝫ
Dtō huic dardanidi	Actō has ⸗ides
Actō hanc ⸗idem	dardan ⸗idas
dardan ⸗ida	
Utō o dardani	Utō o dardanides
Abltō dardanide	Abltō dardanibꝫ

Nota pronymica in ias vt pelias menechias declinãt eodem modo p duplicẽ grm̃ z duplicẽ actm̃ sic̃ dardanis. Et pronymica in ne sũt apꝺ nos rarissima. z habẽt es in gtō sic̃ parasceue pasceues. in actō em vel en. in alijs semp e.

Nota Genesis habz is vel ios in gtō. in actō im. in vtō is. in alijs ca sibꝫ semp i.

Dat moyses moysi reliquos terne sociabis.
Dat iesus um quarto. reliquis u semp habeto

Nota Jesus fm Johannẽ tortelli scribi debet sine h. qꝺ ꝓbat ꝑ grecam scpturã, quã sane nos imitari oportet.

De comparatione adiectiuorum per tres gradus.

Quero tibi. Ad qꝺ vtile est scire compare adiectiua p tres gradꝰ positiuũ compatiuũ z suplatiuũ. Dico

Primo ad regl'az adiectiui z substãtiui. s. qꝺ pacto adiectiua compatiua z suplatiua debite vniant cũ substantiuis sub ꝯuenientia triũ accidentiũ

Ad tria

Scꝺo valet ad compandũ res ad inuicẽ penes excessũ aliquẽ paruũ aut magnũ

Tertio perutile est ad exornationem nominũ substantiuorum.

Uñ sic̃ campꝰ sine pulcris floribꝫ. z hō sine cultis vestibꝫ nil voluptatis in se hz. Ita qz est de substãtiuis captis nude sine adiectiuis compatiuis z suplatiuis.

	Magister doctꝰ	Mgr̃ doctissimus
	frater deuotꝰ	frater deuotissimus
Cũ dico	aduocatꝰ eloquẽs. Sz cũ dico	aduocatꝰ cloq̃ntissimꝰ
	mercator liberalis	mercator liberalissimꝰ
	⸗laus est tenuis	⸗hic plena laus est

Per superlatiua igit z compatiua orões nostras efficimꝰ splendidi-

ores. Et ꝑter magnã rex ꝯsonantiã epl'as nras reddim⁹ illustrissimas. Stilũq; nr̃m magis amplũ longũ ⁊ optimũ. de q̃ pulcre in q̃ntodecimo elegantiaꝫ ꝑcepto

O ꝑceptores charissimi vr̃as optimas traditiuas moneo ⁊ exhortor vt pueri vr̃i sũmope inducãt in noticiam adiectiuoꝝ positiui ꝯparatiui ⁊ suplatiui. Accipiant tria substãtiua ꝓme ⁊ scõe declinationis diuersoꝝ generũ cũ positiuo ⁊ superlatiuo scõe. Et erit sp ꝯsonantia in fine. Ut sic

	~dominus	magn⁹	maior	maximus
Ntõ	domina	magna	maior	maxima
	⸗regnũ	magnũ	mai⁹	maximum
	~domini	magni	maioris	maximi
Btõ	domine	magne	maioris	maxime
	⸗regni	magni	maioris	maximi

Et ita per ceteros casus. et videbunt pueri in fine consonantiam.

Si in tertia declinatione accipiuntur tria substantiua diuersoꝝ generũ cũ positiuo ⁊ compatiuo. Et licet in rectis non sit ꝯsonantia tñ in obliquis.

	~Confessor	celeber	celebrior	celeberrim⁹
Ntõ	virgo	celebris	celebrior	celeberrima
	⸗Altare	celebre	celebri⁹	celeberrimũ.
	~Cõfessoris	celebris	celebrioris	celeberrimi
Btõ	virginis	celebris	celebrioris	celeberrime
	Altaris	celebris	celebrioris	celeberrimi
Dtõ	~Cõfessori	celebri	celebriori	celeberrimo.
	⸗virgini	celebri	celebriori ;ꝛc.	Ita de alĩs

Et assignent regl'e declinationũ. Sed si accipiant duo substantiua ꝓme ⁊ secunde ⁊ adiectiuũ tertie. aut econtrario videbũt dissonantiã in finali terminatõe ꝑter in suplatiuo.

Et illa compatio est difficilior Exemplum

	~populus	fortis	fortior	fortissim⁹
Ntõ	villa	fortis	fortior	fortissima
	⸗oppidũ	forte	fortius	fortissimũ
	~populi	fortis	fortioris	fortissimi
Btõ	ville	fortis	fortioris	fortissime
	⸗oppidi	fortis	fortioris	fortissimi
	~populo	forti	fortiori	fortissimo
Dtõ	ville	forti	fortiori	fortissime
	⸗oppido	forti	fortiori	fortissimo ꝛc.

Sic prudens lector sepesepi⁹ pueros declinare ⁊ ꝯpare faciat adie

ctiua ꝛ substantiua simul ꝑ tres gradꝰ. Et dicaꝫ eis ꝙ tota latina lingua stat in finali terminatione nominũ. ꝓnominũ. participiorum ꝛ verboꝝ

Quero tibi. q̃ noia ꝯpanꝫ. Dico nll'a substãtiua capta substãtiue. sz. sola adiectiua. An oĩa adiectiua. Dico nõ. Que adiectiua ꝛ q̃ nõ. Dico sola adiectiua vbi in teutonico potest addi. noch mer. oder aller. vt doctꝰ. gelert. noch mer gelert. aller gelerster. Ex quo sequit ꝙ ista nõ ꝯpanꝫ. oĩs. nullꝰ. q̃libet. totꝰ. nec numeralia. vt vnuz duo tria ꝛc. Item nec ista. cãpester. pedester equester.

Quero tibi. in q̃d terminaꝫ oĩs ꝯpatiuꝰ. ꝛ cuiꝰ declinatiõis est. Dico oĩs ꝯpatiuꝰ terminaꝫ in or vel in ius. sub or est mascu. ꝛ fe. sub ius ncu. ꝛ sp est tertie declinatõis. iõ cũ substãtiuo ꝑme vel scõe declinatõis nũq̃z hz in oblq̃s ꝯsonantiã in finali terminatõe

Quero tibi. in q̃d terminaꝫ oĩs suplatiuꝰ. ꝛ cuiꝰ declinatõis est. Dico. semp termiaꝫ in mus. ma. mũ. Et est ꝑme vel scõe declinatõis ideo cum substantiuo tertie nõ habet ꝯsonantiã in finali termination.

Quero tibi. in q̃d terminaꝫ positiuꝰ: ꝛ cuiꝰ declinatõis est. Dico ꝙ mlte sũt eiꝰ terminatiões. ꝛ iõ est diuersaꝝ declinationũ.

Positiuus quandoq̃z terminatur in us. a. um. vt albus magnus. Quandoq̃z in er vel ur aut um. vt niger satur. Et sub istis tribꝫ terminationibꝫ semp est secunde vel ꝑme declinatiõis. Quandoq̃z terminaꝫ in er is ꝛ e. vt celeber alacer. Qñq̃z in is ꝛ e. vt fortis forte. grauis graue. Qñq̃z in vnã terminatiõem ꝙ oĩa genera. vt pauper vetus prudens sollers felix. Et sub istis vocibꝫ est tertie declinatõis. Unde Alexander

Declinat terna positiuum siue secunda.
De formatione compatiui a positiuo

Quero tibi. Quõ formaꝫ compatiuꝰ a positiuo. Dico sic. Ad gtiũ secunde declinationis. vt docti pulcri. adde or vel us. sic habes compatiuos doctior doctiꝰ. pulcrior pulcrius. Unde Alexander

Si tibi declinat positiuum norma secunde. I breuies quam dat genitiuꝰ. ꝛ or supaddes.

Ad datiuũ tertie declinationis. vt forti pauperi. adde or ꝛ us sic habes compatiuos. vt fortior pauperior. Unde Alexander.

Terne consimili formabunt more datiui.

Quero tibi. quot modis fallit illa regularis formatio ꝯpatiui a gtõ secunde vel a datiuo tertie. Dico quinq̃z modis.

Primo fallit in istis q̃nq̃z compatiuis. Sinisterior. maior. iunior. nequior. ꝛ potior.

Die Sabbati

Scdo fallit qñ ante us p̄cedit i vel u in scda declinatõe. Et qñ ante is p̄cedit u in tertia. qz tũc compariu⁹ nõ terminat in oz sed capit positiu⁹ cũ aduerbio magis

Exempla
- Pius magis pi⁹ pissim⁹. Pia magis pia ꝛc.
- Ardu⁹ magis ardu⁹ arduissim⁹.
- Tenuis magis tenuis tenuissim⁹.

Nota tñ ꝙ ab ardu⁹ strẽnu⁹ industri⁹ ꝓpri⁹ reperiũt arduior strenuior industrior ꝓprior.

Tertio fallit ī ist⁹. diues nõ diuitior sz ditior p subtractiõez syllabe. Amic⁹ nõ amicior sz amicicior p additõez syllabe. Ita q̄z ipurc⁹ spucicior. pudic⁹ pudicicior. ita inimic⁹ impudic⁹.

Quarto fallit in compariuis formatis a ꝝbo aduerbio ꝛ ꝓpositiõe. q̄ compariui nõ formãt a ḡtõ vel d⁹õ tertie. Ideo quero tibi. quot sunt ꝝba aduerbia ꝛ ꝓpositões q̄ supplent vicem positiui. Dico. vnũ est verbũ. vnũ aduerbiũ. ꝛ noue ꝓpositões fm Alexandrũ. vt patet in figura sequenti.

De verbo
- Detero. verergeren.
- Detero deterior deterrim⁹

De aduerbio.
- Prior pridem prim⁹

De ꝓpositiõibꝫ

Post	posterior	postrem⁹
extra	exterior	extrem⁹
supra	superior	suprem⁹
ante	anterior	caret suplatiuo
infra	inferior	infim⁹
intra	interior	intim⁹
citra	citerior	citim⁹
vltra	vlterior	vltim⁹.
prope	propior	ꝓxim⁹.
sepe	sepi⁹	sepissime
raro	rari⁹	rarissime
cito	citi⁹	citissime
nuper	nuperi⁹	nuperrime.

Ad hec sũt aduerbia quattuor.

Quinto fallit in adiectiuis ꝓpositis ab istis q̄ttuor. loquor dico volo ꝛ facio. q̄ꝫ ꝓposita formãt sua ꝓpariua ꝓtra regl'az p entior. et sua suplatiua ꝓtra regl'az p entissim⁹

De loq̄r vaniloqu⁹ vaniloq̄ntior entissim⁹. doctiloqu⁹ doctiloq̄ntior entissim⁹. ml'tiloqu⁹ ml'tiloq̄ntior entissim⁹. magniloqu⁹ ꝛc. ꝛentissim⁹. multiloqu⁹ multiloquentior entissim⁹.

De dico
- veridic⁹ veridicentior entissim⁹
- falsidic⁹ falsidicentior entissim⁹
- fatidicus fatidicentior entissim⁹. i. fata dicẽs

Dicta Sexta

	benīuol⁹	benīuolentior	lentissim⁹
De volo	malīuol⁹	malīuolentior	lentissim⁹
	multīuol⁹	multīuolentior	lentissim⁹
	magnific⁹	magnificentior	entissim⁹.
De facio	benefic⁹	beneficentior	entissim⁹.
	malefic⁹	maleficentior	entissim⁹.

De formatione superlatiui a positiuo.

Quero tibi. Quomodo formaꝫ superlatiu⁹ a positiuo. Dico ad genitiuum secunde declinationis. vt albi ⁊ docti. adde s ⁊ sim⁹. sic habes suplatiuos vt albissimos doctissimos. ibi Us q3 secunda tenēs superantē de genitiuo Sic formes .s iunges atq3 sim⁹ sup addes. In terna forma sim⁹ addes cum genitiuo. Et ad datiuū tertie. vt forti prudenti. adde s ⁊ sim⁹. sic habes superlatiuos vt fortissim⁹ prudentissim⁹. Sed si nominatiu⁹ terminaꝫ in er. tunc ad nominatiuum adde rim⁹. vt pulcerrim⁹ nigerrimus. Item vberrimus celeberrimus. ibi. Cum tenet r rectus rim⁹ est illi sociandus.

Quero tibi. q̄t modis fallit ista regl'aꝛ formatio suplatiui.

Primo fallit in istꝫ suplatiuis deterrim⁹. p̄m⁹. postrem⁹. extremus. intim⁹. citim⁹. q̄ nō habent veros positiuos. sꝫ voces q̄ supplēt vices positiuoꝝ. vt dictū est.

Secūdo fallit in ill' q̄ faciūt suplatiuos p̄ entissim⁹. vt benīuolentissim⁹. magnificentissim⁹. Nam regulariter diceret benīuolissim⁹ magnificissim⁹.

Tertio fallit in q̄nq3 adiectiuis designatꝫ p̄ fag⁹ q̄ habent lim⁹ per l dupler. Exempla sunt. Facil' facilior facillim⁹. humil' ior. humillim⁹. agil' ior. agillim⁹. simil' ior. simillim⁹. gracilis gracilior gracillim⁹

Quarto fallit in ver⁹ veterrim⁹ nō veterissim⁹. satur saturissim⁹ vel saturrim⁹. ita matur⁹ maturissim⁹ vel maturrim⁹.

Item hoc nomen Celsus sic comparaꝫ. Celsus celsior summ⁹ Celsa celsior summa. Celsum celsi⁹ summū ⁊c̄.

Quinto fallit in suplatiuis que non habent regularem formationez a suis positiuis. sed omnino discrepantiā habent cum positiuis in p̄mis syllabis.

Quot sūt suplatiua q̄ in p̄ncipio nō habent eandem syllabā cū positiuo. Dico sex. vt Bon⁹. mal⁹. magn⁹. paru⁹. mult⁹. ⁊ celsus. sic patet in figura sequenti.

Compara ⁊ declina mihi Bon⁹ bona bonū cum trib⁹ substantiuis

	⸗Popul⁹	bon⁹	melioꝛ	optim⁹
Ntō	⸗Natio	bona	melioꝛ	optima
	⸗mun⁹	bonū	meli⁹	optimū
	⸗populi	boni	melioꝛ	optimi
Gtō	nationis	bone	melioꝛis	optime
	⸗muneris	boni	melioꝛis	optimi.

Et sic de alijs declinatōibꝫ. Compara ⁊ declina mihi mal⁹ cū tribus substātiuis. pirata papyr⁹ scisma.

	⸗pirata	mal⁹	peioꝛ	pessim⁹
Ntō	papyr⁹	mala	peioꝛ	pessima
	⸗scisma	malū	pei⁹	pessimū
	⸗pirate	mali	peioꝛis	pessimi.
Gtō	papyri	male	peioꝛis	pessime
	⸗scismatis	mali	peioꝛis	pessimi

Et ita consequenter.

Magn⁹	maioꝛ	maxim⁹	Mult⁹	plurim⁹	
magna	maioꝛ	maxima	multa	plurima	
magnū	mai⁹	maximū	multū	pl⁹	plurimū
Paru⁹	minoꝛ	minim⁹	cels⁹	celsioꝛ	summ⁹
parua	minoꝛ	minima	celsa	celsioꝛ	summa
paruum	min⁹	minimū	celsum	celsi⁹	summū.

Nota mult⁹ caret compatiuo in mascu. ⁊ fe. Sed in neutro genere ꝫ pl⁹. Sed in pli nō caret. ſꝫ habet compatiuū ꝑ oīa genera ⁊ casus. vt Ntō bi multi plures plurimi. be multe plures plurime. bec multa plura plurima.

Quero tibi. q̄r sūt positiua q̄ carent suplatiuis. Dico q̄tuoꝛ. vt anteioꝛ. senex senioꝛ. iuuenis iunioꝛ. adolescens adolescentioꝛ. Uñ Alexander. Ante senex iuuenis adolescens q̄tuoꝛ ista Sola quidem solis vtunt compatiuis.

Quero tibi. an oīs compatiu⁹ crescat supra positiuū. Dico sic. Sꝫ inde excipiunt q̄nq̄ compatiua q̄ non crescunt. Uñ vers⁹. Uoce grad⁹ medij supant p̄mos nisi quini. Junioꝛ ⁊ maioꝛ peioꝛ p̄ioꝛ ⁊ minoꝛ ista.

Die Lune Dicta septima

De nomiuibꝫ heteroclitis

Uid est nomen heteroclitū. Dico. qꝺ nō vno mō ſꝫ diuersimode declinatur. vt Celum in singulari declinatur vt scamnū. ⁊ in plurali declinat vt mḡri. Quotuplicia sunt heteroclita. Dico sextuplicia. Quedam sunt genere tm̄. vt celum loc⁹. Quedā numero vt nuptie. q̄dā declinatiōe tm̄. vt vas sincer⁹.

Dieta Septima

Quedã casu. vt viscere iupiter fors. Quedã genere ⁊ declinatiõe sil. vt epulũ. Quedã significatione, vt stirps. ops.

De heteroclitis genere tm̃

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita genere tm̃. Dico circiter. xxvj. Quot sũt heteroclita q̃ sub us in singl'ari sunt mascu. ⁊ sub a in plurali neutra. Dico. xiij. Sibil⁹ phyfe. Supar⁹ lang ermel. Tartar⁹ die helle. Infern⁹ idem. ⁊ Menela⁹ quidã mons. Auern⁹ mons quo itur ad infernum. Dindim⁹ mons q̃dam. Hisinar⁹ arbor in via inferni. Pille⁹ eyn huot. Sargar⁹ mons vel incola mõtis. Loc⁹ eyn platze. Jocus schympff. Balthe⁹ eyn gyrtel Sz ista tria in plurali habent i vel a

Jsta in singulari declinanť sicut dñs ⁊ in plurali sicut scamnum

Quero tibi. quot sunt heteroclita q̃ i singulari sũt fe. ⁊ i plurali neu. Dico ser. quoꝝ q̃tuor sũt scõe ⁊ duo tercie declinatõis. Carbas⁹ velum nauis. Pergama die muren zu troye. Arbut⁹ eyn baum. cui⁹ fruct⁹ arbutum. Intubo quasi int⁹ bona. gen⁹ fruct⁹. Altil eyn huyfhen. Suppeller. eyn deck oder huyfrat. Quatuor prima declinanť in singulari sicut papyr⁹ vel pom⁹. et in plurali sicut scamna. Alia p terciam

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita q̃ sub um in singulari sunt neutra. et sub i in plurali sunt mascu. Dico septem.

Celum. der hymmel	Claustrum. eyn kloster.
Rastrum. en eg	Filum. eyn faden
Porrum. lauch	Capistrum. eyn halffter
Frenum. eyn zaum.	

Jsta in singulari declinanť sicut scamnũ. ⁊ in pl'i sic̃ magistri. Sed frenum claustrũ filum ⁊ capistrũ in pl'i etiam p a declinanť. quod est magis in vsu.

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita q̃ in singl'ari habent diuersas terminationes. ⁊ sũt diuersoꝝ generũ. ita ⁊ in pl'i etiã diuersoꝝ geneꝝ. Dico multa sunt.

Tign⁹ hic vel hoc tignum	Jsop⁹ hec vel hoc isopum.
Punct⁹ hic vel hoc punctum	Crocus hec vel crocum
Scrupul⁹ hic vel scrupulum	Nard⁹ hec vel nardum
Angiport⁹ hic vel angiportum	Bux⁹ hec vel buxum
Pastill⁹ hic vel pastillum	Tax⁹ hec vel taxum.
Cyrograph⁹ hic vel cyrographum	Et quedã noĩa fluuioꝝ
Singraph⁹ hic vel singraphum	Rhen⁹ hic vel rhenum
Paragraph⁹ hic vel paragraphũ	Tanagr⁹ hic vel tanagrũ
Kalendari⁹ hic vel kaleudarium	Hiber⁹ hic vel biberum

Die Lune

ozarius hoc vel ozariū natalis ḃ. hoc natale. noualis vel le.
breuiarius hic vel breuiarium naualis hic. hoc nauale
Jta ⁊ alia librozum nomina cornus hic. hoc cornu
cristallus hec vel cristallum tonitru⁹ hic. hoc tonitru vel uū.
smaragdus hec vel smaragdū Jsta ꝑnunc sufficiūt. Sūt alia
margarit⁹ta. tū. reperitur de quib⁹ nō potest dari regl'a

*Nota oīa p̄dicta noīa sunt genere tm̄ heteroclita. i. varia in genere. sz semp sub illo vario genere sunt eiusdem declinatōis.

De heteroclitis declinatione tm̄.

Quero tibi. quot sunt nomina adiectiua que sunt heteroclita declinatione tm̄. Dico. xij. vt sequitur

Js vel us ista suis dices dare compositiuis
Cera iugum limus animus colus arma bacillus
Cum norma neruum cum freno collige cliuum

Dicit ꝙ cōpositā ab istis dictionib⁹. cera iugum lim⁹ sub us sūt secunde declinationis ⁊ sub is tertie. vt patet in figura sequenti.

A cera sincerus a um vel hic ⁊ hec sinceris ⁊ hoc re
a iugum subiug⁹ a um vel hic ⁊ hec subiugis ⁊ hoc ge
a limus sublim⁹ a um vel hic ⁊ hec sublimis ⁊ hoc me
ab anim⁹ magnanim⁹ a um vel hic ⁊ hec magnanimis ⁊ ḃ me
a colus incolum⁹ a um vel hic ⁊ hec incolumis ⁊ hoc me
ab arma inermus a um vel hic ⁊ hce inermis ⁊ hoc me
a bacillus imbecill⁹ a um vel hic ⁊ hec imbecillis ⁊ hoc le
a norma enormus a um vel hic ⁊ hec enormis ⁊ hoc me
a neruus eneruus a um vel hic ⁊ hec eneruis ⁊ hoc ue
a frenus effrenus a um vel hic ⁊ hec effrenis ⁊ hoc ne
a somnus insomn⁹ a um vel hic ⁊ hec insomnis ⁊ hoc ne
a cliuus ꝑcliuus a um vel hic ⁊ hec ꝑcliuis ⁊ hoc ue

Quero tibi. quot sunt substātiua tertie ⁊ scē declinatōis sub eodē genere. Dico in ꝑmptu quattuor sunt.

Vas vasis in singulari tertie. Jn pl'i Uasa sorum. scē. Juger iugeris. tertie. Jugerum ri. scē. Sed ī pl'i Jugera semper est tertie tm̄

Delphin inis. tertie. delphinus ni. secunde
Elephas antis. tertie elephantus ti. secunde

Quero tibi. quot sunt heteroclita secunde ⁊ quarte declinationis.

Dico ſm Alexandrum

Jsta solent quarta variari siue secunda
Cum lauro quercus pinus cornus ꝫ ficus ꝛc.

Dieta Septima

Quero quot sunt masculina quarte ꝛ secunde. Dico ꝙ Alexander ponit nisi quinq;. sed addunt quatuor. vt sunt
Lac⁹ us vel i. Spec⁹ us vel i. Lectus us vel i. ortus us vel i. cantus us vel i. Art⁹ us vel i. Fast⁹ us vel i. sinus us vel i. Lest⁹ us vel i In aliquib⁹ significatum mutat

Quero tibi. quot sunt femínina quarte ꝛ scde declinationis. Dico fm Alexandrū octo. ꝛ addit vnum. s. ac⁹ qđ etiā est tertie. Laur⁹ us vel i Querc⁹ us vel i Pinus us vel i. cornus us vel i. Ficus us vel i. Colus us vel i. domus us vel i. Pen⁹ us vel i. Acus us vel i. Nota fic⁹ ꝙ morbo est secunde. ꝙ arbore quarte. pro fructu secunde ꝛ quarte. vt ꝙbatur in opere maiori per multa doctissimorum exempla

De heteroclitis genere et declinatione simul

Pascua sola datur: sed pascua plura dabunt
Est zyzanía sunt zyzanía plura nicq; ꝛc̄.

Quero tibi. quot sunt heteroclita feminina ꝑme in singulari. duo
Pascua e. fe. in fri ꝑme. In plurali pascua orum. neu. secunde
Zyzanía e. fe. in singulari ꝑme. In pl'i zyzanía orum vel arum.
Balneū i. neu. in singulari scde. In pl'i balnea or̄ vel arum.
Amigdalū i. neu. in fri scde. In pl'i amigdala or̄ vel ar̄.
Epulū i. neu. in singulari scde. In pl'i epule ar̄ ꝑme
Deliciū ēi. neu. in singulari scde. In pl'i delicie ar̄ ꝑme

Addunt extra textū Alexandri

Pisa fe. ꝑme. pisum neu. scde. Panthera fe. ꝑme. pāther neu. tercie
Glomus mi. mascu. scde. glomus eris. neu. tercie. Ventus iuss⁹ ꝑmissus in singulari mascu. quarte. in plurali neutra secunde.
Penus in mascu. scde. pen⁹ oris. neu. tercie. Pen⁹ us ui. fe. q̄rte.
Penū neu. scde. Penu neu. indeclinabile.

De heteroclitis numero

Quero tibi. quot sunt masculina que carent singulari numero? Dico Alexander ponit quatuor. s. Manes proceres penates ꝛartus. Addunt quedam

Masculiua tercie que carent singulari

Manes ium ibus. Proceres um ibus. Penates um ibus. Art⁹ um ubus. Alpes ium ibus Aborigines. i. rustici ꝙ origo ignorat. Mirmidones nū ib⁹. Formidones nū ib⁹. Dolones nū ib⁹ Fasces ium ib⁹. Sed Fascis fascis. i. onus, Uñ. Pondera sunt fasces. fasces dicūtur honores

Die lune

Quero tibi. quot sunt nomina feminini generis ꝑme declinationis que carent singulari numero. Dico ſm Alexandrum sex. Sed adduntur plura

Feminina ꝑme declinationis

Tenebre ax. manubie inficie threne ax vel threni orum insidie ax deccubie. decime kalende parce diuitie ax. repetīde siliq. none athene. nuptie ax. recubie exqlie idus uum. thebe īducie arum. treuge nūdine nuge venecie mine arū. exeqe expense. excubie latebre. Addunt exuuie induuie. ꝑmicie delicie ꝛc. Illecebre Sz mlta istox reperiuntur in singulari.

Feminina tercie carentia singulari

Edes diū. nereides naydes cantes eumenides. forces rium. driades pierides gades grates sentes lactes.

Quot sunt noīa neutri generis q̄ carent singulari. Dico Alexander ponit quinque. ſ. ilia menia sponsalia que sunt tercie. arma ꝛ exta secunde Adduntur multa

Neutra tercie carentia singulari

Sponsalia liū. funebria iū. columbaria iū. menia iū. funeralia ium. palearia iū. ilia iū. magnalia iū. saturnalia iū. velox̄ū. milia ium. magalia iū. vulcanalia iū vel ox. virilia liū. mapalia iū. bachanalia iū vel orum. muliebria brium. noualia iū. floralia iū vel ox. genitalia lium. laq̄aria iū. mercurialia iū vel ox. sandalia liū. femoralia liū. Et alia deox festa. Furabula orum. i. tenebre.

Neutra secunde carrentia singulari.

Arma orū	carthesia	dyonisia	subtellia
Ecta orū	funabula	caspia	bucolica
pudēda orū	tristega	orgia	georgica
verēda orū	transtra	alucia	cronica
encenia orū	rostra	crepundia	topica
solēnia orū	vaccinia	iseria	phisica
insignia orū	ligustra	Et si qua sunt similia

Adiectiua declinabilia que carent singulari numero

Ambo	be	bo	Cōplures	es	cōplura	Sigli le la
duo	e	o	ceteri	re	ra	bini ne na
tres	tres	tria	Inferi	re	ra	trini ne na
plerīq̄			superi	re	ra	q̄terni ne na
plereq̄			exteri	re	ra	quini
pleraq̄						Et sic de alīs

Item sunt multa adiectiua indeclinabilia q̄ carent singulari nūero

Dieta Septima

Huiusmodi tot frugi quotqt presto huiuscemodi
Cuiusmodi quot quinqz nugas nequã uniformis
Eiusmodi aliqt decem pscudo mancipi
Alteriusmodi totidẽ centũ ꝛc. q̃z aliq̃ sunt singl'aria

Substantiua indeclinabilia
que carent plurali numero.

Sausape p̃neste p̃sepe cepe cerbe sinapi gũmi nausi. nephas ador che rubin seraphin pondo chaos nil pus. archos logos nihil fas dya tesseron hierologodion viꝰ pir ir. ꝛ oĩs dictio materialiter posita

Substãtiua declinabilia q̃ carẽt pl'i

Aliqua noĩa metalloꝝ. vt sunt aurum. argentũ. cuprũ. auricalcum. stannũ. plumbũ. blictrum.

Aliqua humentia. vt sũt ceruisia. nectar. claretũ medo lac oleũ aceꝫ tum mellicratũ hipocraticũ. Aliq̃ que vendunt̃ ꝑ pondus. vt sũt lardũ butirũ piper crocꝰ zinziber gariofolũ cinamomũ Aliq̃ ꝑ mẽsurã vẽdibilia. vt sũt triticũ siligo spelta pix. Sz bladũ frumentũ auena habẽt nũeꝝ pl'alez. Itẽ pax sanguis ꝑ cruore. vulgꝰ pelagꝰ tellꝰ humꝰ gelu. ꝛ oĩa ꝑꝑa noĩa vniuoce capta carent numero pl'i Unñ Alexander. Nõ licet vniuoce ꝑpriũ tibi pl'a notare. Sz qñ capiunt̃ eq̃uoce tunc habent pluralem numerum.

De hereroclitis casu

Ista sũt q̃druplicia. quedã carẽt vtõ. vt nullꝰ vter. quedaz carẽt ntõ ꝛ vtõ. vt nece p̃ce. q̃dã carẽt oĩbꝫ p̃ter ntm̃ ꝛ vtm̃ ꝛ ablm̃ vt fortis. quedã carent oĩbꝫ p̃ter solũ ablm̃. vt celite

Que querũt que distribuunt referũtqz negãtqz
Infinita quoqz casu caruere vocante.

Hic ponit q̃ntuplicia noĩa carẽtia vtõ casu. Prio noĩa q̃sitiua. q̃s q̃l' q̃ntꝰ cuiꝰ cuias. Scõo noĩa distributiua. q̃libz q̃sqz vterqz oĩs distributiuũ. Tertio noĩa ꝛ ꝑnoĩa relatiua. q̃ is suꝰ ipe sui. Quarto negatiua. nullꝰ nẽo neuter. Quinto infinita. q̃cũqz q̃liscũqz. non hõ nõ lapis. Cõtra. O vos oẽs q̃ trãsitis ꝑ viã. ibi oẽs hz vtm̃. Dico ꝙ nõ capit̃ ibi distributiue sz collectiue. Quinqz noĩa q̃ habẽt ius in gtõ carẽt vtõ. Ullꝰ alter vter aliꝰ nullꝰ. Sz totꝰ solus vnꝰ habent. Omnia ꝑnomia carẽt vtõ ꝑter q̃ttuor. Unñ Alexander. Tumeꝰ ꝛ nr̃ nr̃as habuere vocãtes. Quinqz carẽt ntõ ꝛ vtõ. necꝭ viꝭ ꝑcis frugis addit̃ dapis. Quot sũt noĩa q̃ habẽt solũ ablm̃. Dico duo. forte spõte. Macte in vtõ tm̃ repit̃. tm̃ hz in Oracio. Macte ꝛrute esto. Tabes declinat̃ ꝑ oĩes casus in singl'ari, i. putredo. sz Tabi idem est, ꝛ nõ hz nisi tabo.

Die Lune

Quero tibi. quot sunt que habent solū ablatiuum in singulari. tamen in plī habent omnes. Dico quattuor. Brate. celite. viscere. vepre. Uesper⁹. der abent sterne. Etiā. der morgen sterne. Uespa. die zyt wan die son vff gat. Uesperū. die zyt wan die son vnder gat. Uesper. eyn ieglich stund von dem tag. Uesperi vesperorūz. die psalmen welch man in der vesper singet. Uespere arum. das ampt von der vesper.

Ita dicim⁹ iam pulsatur ad vesperas. id est. ad officiū vespertinuz cantandum.

De heteroclitis significatione

Quero tibi. quot duplicia sunt heteroclita significatōe. Dico septuplicia. Quedā fcant pla sub eodez genere nūero z casu z accentu. Quedā fcant pla sub diuersis generib⁹ tm̄. Quedā sub diuersis numeris. quedā sub diuerf declinatōib⁹. quedā sub diuersis casib⁹ quedā sub diuersis accentib⁹. quedam simul sub diuersis generib⁹ z declinatōib⁹. Exemplū de heteroclitis que pla fcant sub eodem genere numero z casu declinatiōe z accentu. vt canis fatū, mun⁹. z multa alia.

Latrat in ede canis. nat in equore. fulget in astris.
Fatū moꝛs. fatū soꝛs. sit constellatio fatum
Munus significat onus officiū quoqz donū.

Da exemplū de heteroclitis q̄ plura fcant sub diuerf generib⁹. Dico stirps. calx. dis. cassis. z multa alia.

Hic stirps est vitis: hec stirps pgenies sit
Calx mas pungit equū. sz stringit femina murū
Dis p plutone: vel dis pro diuite pone
Cassis idis galea: capitur casse fera retenta
Decidit in casses fera petita meos.

Da exemplū de heteroclitz q̄ pla fcant sub diuerf declinatōib⁹. Dico ortus. cet⁹. fast⁹. liber. z multa alia.

Ortus tus solis. ortus ti procreat olus
Fastus ti. liber est. fastus tus pompa vocat
Liber id est codex vel raptus ab arboꝛe coꝛtex
Liber id est bacchus. vel vir sine compede nat⁹
Frons frondis folium. frons sit capitis pars.

Da heteroclitū qđ sub diuerso nūero pla significat. Dico sal littera fascis supplicīū copia.

Hic onus est fascis. hi fasces dantur honoꝛes
Sal neutri generis condimentū notat oꝛis.

Dieta octaua

Hic sal si dicas id quod sapientia signat

Item hoc nomen lra in singl'ari est mima pars vocis seu dictionis Sed lre in pl'i significat cartã vel missiuã pluribꝫ lris ꝓscriptam vt scꝑsi decano vnas lras. ꝛ nõ vnã lraz. Item supliciũ in singularí est pena. in pl'i supplicatões. Unde Salustꝰ. Nõ votꝭ neqꝫ supplicijs mulierib⁹ auxilia decoꝝ parant. sꝫ vigilãdo agendo bñ cõsulendo ꝓspere oĩa cedunt.

Copia in singl'ari est facultas ꝛ potestas. in pl'i significat multitudinem armigeroꝝ.

Da exemplũ de heteroclitis q̃ fcant diuersa sub diuerꝭ casib⁹. Dico pauca sunt. vnum est vt ops.

Terra fit ops ꝛ auarus opes. ꝛ opem petit eger

Hoc est. ops in ntõ significat terrã vel deã terre. q̃ alio noĩe ꝺr ceres vel cibele Jn obliqs. ſ. gtõ actõ ꝛ ablt̃o significat auxiliũ vel potestatem. in pl'i diuitias. Item de gtõ habeꝭ in Virgilio. Nõ opis est nr̃e tibi dignas reddere grates. i. non est ptãtis nr̃e. Jn actõ. Opem fer miseris. in ablt̃o vt capiꝭ in canone. Ope misericoꝛdie tue adiuti. Da exemplum sub diuersis accentib⁹. Dico populus ara.

Populus est arboꝛ populus collectio gentis
Est ara poꝛcoꝛum: diuoꝛum dicim⁹ aras.

Da exemplũ sub diuersis generib⁹ ꝛ declinationib⁹. Dico glos glis acus specula claua tela ꝛc̃. Et hec de heteroclitis sufficiũt

Die Martis Dieta octaua

Lapl'm q̃ntũ de p̃teritꝭ ꝛ supinis ꝟboꝝ.

Ostq̃z p̃ p̃cedentia capitula pueri nostri laboꝛiosum iter septem dierũ in generib⁹ ꝛ declinatõib⁹ fecerint. iamiam per quintum capitulum iter quinq̃z dierum in preteritꝭ et supinis verboꝝm ambulandum erit. quod capitulũ omnibus linguam latinam scire cupientib⁹ summe necessariũ est. maxime cũ nulla ꝓfecta sine verbo confici possit oꝛatio. Sed p̃mittuntur quedam questiũcule atq̃z picture ꝑ pueris instituendis notande.

Quero tibi. q̃t sũt tpa in ꝟbo. Dico q̃nq̃z. pñs. p̃teritũ impfectum. p̃teritũ pfectũ. p̃teritũ plꝰ q̃z pfectũ. ꝛ futurum

Indicatiuꝰ q̃t tpa bz. Dico q̃nq̃z diuisim iam dicta

Impatiuꝰ q̃t bz. Dico duo. pñs ꝛ futurum

Optatiuꝰ quot bz. Dico q̃nq̃z. sed pñs ꝛ p̃teritum impfectuz habet

ꝯiũctiui.ꝑteritũ ꝑfectũ ꝛ plꝰ q̃ꝑfectũ ꝯiũctim.ꝛ futurũ solũ.
Cõiunctiuꝰ quot tꝑa hꝫ.Dico q̃nq; diuisim supꝛadicta.
Infinitiuꝰ quot tꝑa hꝫ.Dico q̃uq;.sed duo ꝛ duo ꝯiunctim.ꝛ futurum solum sicut optatiuꝰ.
Quero tibi.q̃t sũt tꝑa a q̃bꝫ oĩa alia tꝑa formãt.Dico duo.ꝓsens indicatiui ꝛ ꝑteritũ ꝑfectũ indicatiui.Que tꝑa formant a ꝑsenti Dico oĩe aliud pñs.oĩe ꝑteritũ impfectũ.ꝛ oĩe futuꝝ ꝑter futurũ ꝯiũctiui in ro.Que tꝑa formãt a ꝑterito ꝑfecto. Dico omne aliud ꝑteritũ ꝑfectũ.oĩe ꝑteritũ plꝰ q̃ꝑfectũ.ꝛ illꝫ futuꝝ ꝯiũctiui in ro. Uersus. Ram sem rim ro se:formabit cetera ꝑsens
Quero tibi.ad q̃d seruit scire ꝑterita perfecta omniũ verboꝝ. Dico ad duo. Primo ad ꝯiugandũ verba actiua ꝛ neutralia in ꝑteritis ꝑfectis ꝛ tꝑibꝫ inde formatis.Scõo ad exꝑmendũ vulgare mẽte ꝯceptuꝫ per ꝑterita perfecta et tꝑa inde formata verboꝝ actiuorum ꝛ neutralium.
Exemplũ.dic mihi latine. Judas hat gott nit geforcht.hette Judas gott geforcht er hette christum nitverratten.
Istud nõ potest exponi per pñs ꝛ tꝑa inde formata' ſz per ꝓterita. Nam vbi sonat.hat.est ꝑteritũ perfectũ. vbi sonat.hette.est ꝑteritũ plꝰ q̃ꝑfectũ ꝯiunctiui vel optatiui.Ad exꝑmendũ igit dictũ vulgare oportet scire quõ timeo ꝛ trado habeãt in ꝑterito ꝑfecto. ꝛ quõ in tꝑibꝫ formatis ab eis.Habet autẽ timco timui.et trado tradidi.
Dicatur sic latine. Judas non timuit deum.si iudas timuisset deuꝫ non tradidisset christum.
Ita per passiua ꝛ deponentalia possunt dari exempla
Ut Si Adam ꝑceptum dñi transgressus non fuisset christus non passus neq; crucifixus fuisset.
Quero tibi.ad quid seruit cognoscere supina verboꝝ. Dico ad tria Primo ad ꝯiugandum verba in or.s.passiua cõmunia ꝛ deponẽtalia in ꝑteritis ꝛ temporibꝫ inde formatis. Hoc tibi sic ostendo qm̃ illa verba non habent ꝓꝓria ꝑterita sicut verba in o.Sed eorum ꝑterita circũloquunt per verbum substantiuum sum ꝛ fui. ꝛ per participiũ ꝑteriti tꝑis.Sed hoc ꝑticipiũ formãt a supino. vt legor hꝫ in ꝑterito lectꝰ sum vel fui.ꝯ ꝛc.Scõo seruit ad faciendа ꝛ formãda duplicia participia ꝑterita ꝛ futura in rus que nostras orationes plurimũ exornant.vt patet in ꝑceptis elegantiarum.Tertio valet ad exꝑimendum vulgare mente conceptum in preteritis ꝛ temporibꝫ inde formatis:verborum passiuorum cõmunium ꝛ deponentalium.

Dieta octaua

Quero tibi. quot tempora in ſpeciali formantur a preſenti. et quas terminationes habent. Dico decem tempora in qualibet cõiugatione. z decem terminationes. Sed alique coincidunt. vt ab amo amas venit ꝑteritũ impfectũ in abam. futurũ in abo zc. vt ptz in figura ſequenti.

Verba primi habent

- a ante bam. vt amabam in ꝑterito impfecto.
- a ante bo. vt amabo in futuro indicatiui.
- a vt ama amet in pñti impatiui.
- a ante to. vt amato in futuro impatiui
- a ante rem res ret. vt amarem in pñti optatiui.
- a mutat in em. vt amem in futuro optatiui.
- a etiam mutat in em in pñti cõiunctiui.
- a ante rem. vt amarem in ꝑterito ipfec. ꝯiũctiui
- a ante re. vt amare in pñti infinitiui.
- a ante tũ. vt amatũ ire in futuro infinitiui.

Verba ſecũde habent

- e ante bam. vt docebam in ꝑterito impfecto.
- e ante bo. vt docebo in futuro
- e vt doce doceat in pñti impatiui
- e ante to. vt doceto in futuro impatiui
- e ante rem res. vt docerem in pñti optatiui
- e ante am. vt doceam in futuro optatiui
- Et etiam in pñti ꝯiunctiui zc.

Sed tertia ꝯiugatio z q̃rta etiã habẽt bam in ꝑterito impfecto. ſed nõ habent bo in futuro. ſz am. es. et. vt clare ptz ꝯſideranti formas ꝯiugãdi traditas in ꝓncipio huiꝰ operis.

Quero tibi. q̃t tpa formant in ſpeciali a ꝑterito ꝑfecto. z quas terminationes hz. Dico ſex. z totidẽ terminatões. Quedã tñ coincidũt vt patet in figura ſequenti.

Omnia verba mundi habent i iſti it. imus iſtis erunt vel ere in preterito ꝑfecto. Pone amaui

- I muta in e adderam. vt amauerã z habes preteritum pluſq̃ꝑfectum indicatiui
- I adde s z ſem. vt amauiſſem. habes ꝑteritũ ꝑfectum z plꝰ q̃ꝑfectũ optatiui.
- I muta in e z adde rim. vt amauerim. z habes ꝑteritũ ꝑfectum coniunctiui.
- I adde s z ſem. vt amauiſſem. z habes ꝑteritum pluſq̃ꝑfectum coniunctiui.

Die Martis

J muta in e z adde ro. vt amauero. z habets futurum cõiunctiui
J adde ſ z ſe. vt amauiſſe. z habes p̃teritũ pfectũ z plꝰ q̃z pfectũ in⸗
finitiui. Iſtud veritatẽ hz ĩ omni ꝯiugatione regulari z irregl'ari.
Et ideo nõ eſt tanta difficultas formandi tempa a p̃terito pfecto
ſicut a p̃ſenti.

Pro inſtructõe nouellorꝝ prudens z diligẽs p̃ceptor dz ad hoc labo
rare vt pueri ſciant bñ differẽtias ꝯiugationũ. z quõ verba p̃me
habent a ante bam bo rem ꝛc̃. Et v̄ba ſcõe e ante bam bo rem ꝛc̃.
Et verba tertie e ante bam. Et quarte i ante ebam. Et ambe vltime
futurũ habent p̃ am es et ꝛc̃.

Jt̃ ſecundo dabit operã vt ſciãt q̃n loquendũ ſit in p̃nti in p̃terito
z futuro indicatiui. Et detur eis ſignũ. Q̃n in vulgari ſonat. hab
oder het. oder heſt. tũc ponat verbũ in p̃terito pfecto. Q̃n ſonat.
wurd. ponat in futuro. z q̃n nullũ illorꝝ ſonat ponat ĩ p̃nti. Poſt
hoc paulatim diſcãt loqui in optatiuo z in cõiunctiuo. dando eis
ſigna optatiui. Juxta illud. Optatiuus habet vt vtinã q̃ quati⸗
nus ne. Et ſigna cõiunctiui. Cum dum. quin. niſi. ſi. ſũt ꝯiungen
tia ſigna.

Notandũ etiã q̃ bonꝰ p̃ceptor dz habere aſſerẽ z in eo depingere z
mõſtrare q̃ pacto ab vno v̄bo trãſitiuo vel actiuo poſſint formari
xij. vocabula. ſ. octo noĩa v̄balia. z q̃ttuor p̃ticipia. vt ſic nõ ſolũ
auditu diſcant ſz etiã viſu. Et ex hoc etiã patebit eis q̃z ſcitu dig̃
ſunt ſupina. Da mihi exempla.

A ſupino rogatu lectu formantur	rogator lector	rogatꝰ us ui. lectus
	rogatrix lectrix	rogatiuus z lectiuꝰ
	rogatio lectio	hoc mutatis mutandis

Duo participia rogatꝰ a. um. rogaturꝰ a um.

A p̃nti indicatiui formãt	rogabilis	legibilis
	rogamen	legimen
	rogamentum	legimentum
A p̃terito impfecto rogabam legebam mutãdo bam in ns	venit rogans	legens participia
	preſentis temporis.	
A gtõ rogãt legẽt mutũdo t in dus	venit rogãdus	legendꝰ par⸗
		ticipiũ futuri tempis.

Ecce q̃z copioſi fiant ipſi in mult vocabulis noĩalib z p̃ticipialib
ſi hoc eis ad oculũ mõſtret. q̃ res admodũ vtilis eſt.

Non ego vos p̃ceptores chariſſimi z puerorum inſtructores ſedu⸗
liſſimi docere p̃ſumo ſed ex charitate monco z hortor: vt omnia
que de generib z declinatõib dicta ſunt ſemp ad ꝯgruitatẽ ad⸗
iectiui z ſubſtãtiui. relatiui z ſui antecedẽt applicare dignemini

Dieta octaua

Jta quo q; nūc que in ꝫ capitulo dicenꝫ applicenꝫ ad finem grāma-
tice. ꝑcipue declarādo quē casum ꝟba regant ante se ⁊ post se i ge
nerali. Et practicekꝫ hoc ꝑ diuersa exempla verboꝝ iam in ꝑsenti
tā in ꝑterito. iam in futuro. Et monstreꝫ eis q̄ sint casus ꝓpr̄ij ⁊ q̄
communes

Quero tibi. q̄ casus sunt ꝓpr̄ij ⁊ q̄ cōmunes. Dico q; accusatiuus q̄
significat rem recipientem actū verbi est proprius casus actiuo
rum. ⁊ ablatiuus mediante a vel ab est ꝓpr̄ius passiuorum.
Sed datiuus ⁊ accusatiuus vel ablatiui temporis. ⁊ item abla
tiuus sine ꝓpositione sunt casus communes omniuꝫ verborum
et participiorum

Hinc est q; verba actiua regant post se accusatiuū tamq̄ casum ꝓ
prium. ⁊ tres casus communes. scꝫ datiuū accusatiuū vel ablati
uum temporis. ⁊ alium ablatiuū sine ꝓpositione. Item q; passi
ua regunt ablatiuum mediante ꝓpositione a vel ab tamq̄ casuꝫ
ꝓpr̄ium ⁊ tres casꝰ cōmunes dictos. Et verba neutralia non re
gunt casum proprium. sed tres casus communes. vt patet in se
quenti figura.

De actiuis

filius — scribit vnas litteras — Accusatiuus casꝰ ꝓpr̄ius.
scripsit patri suo
vel duabus horis
scribet duas horas — tres casus cōmunes
magnis laboribꝫ

De passiuis

vne lre — scribunt a filio — Ablatiꝰ ꝓpr̄ius casꝰ
scripte sunt pr̄i suo mercatori
scribent duas horas vel — tres casꝰ cōmunes
Duabus horis
magnis laboribus

De neutralibus

filius — currit — patri suo mercatori
cucurrit duas horas vl' duab' — tres casus cōmunes
curret magnis laboribus
pro vino ⁊ cibo

Jsti casus omnes ideo dicunt cōmunes q̄m regūtur ab omnibus
verbis mundi. ⁊ ab omnibus participijs si sēntencia requirat. vt
patet practicanti.

Aliud supra modū expediens est declarare pueris in assere q; pacto
verba simplicia cōponāt. vt cū ist; ꝓpositionibꝫ ad ab con de ex in

ac. Et ꝙ ad ſepiſſime mutat d illaz lfam a q̄ incipit verbū. ita q̄ q̄ con z in q̄n q̄ mutāt n. vt corrigere irrogare

Et ꝙ illa cōpoſita habent in ꝓteritis z ſupinis ſic̄ ſimplicia pauc̄is exceptis. Item ꝙ q̄n q̄ ꝯpoſita cū ꝓpoſitōib⁹ idez omnino ſignificāt cū ſimplici addita ſola ꝓpoſitionis circūſtantia. Q̄n q̄ mutant ſignificatū Exemplum primi

Ad accurri ri ſum. zu lauffen
con ꝯcurro ri ſum. zu ſamen lauffen
circū circūcurro. vmblauffen
de decurro obenrab lauffen
diſ diſcurro. hin vnd dar lauffen
ex excurro. vßlauffen
in incurrere. in oder gegen lauffen
ob occurrere. gegen lauffen.
per ꝓcurrere. durch lauffen
p̄re p̄currere. vor lauffen
re recurrere. wider vmb lauffen
ſub ſuccurrere mutat ſignificatū. zu hilff kommen.

Curro cōponit cuz

Exemplū vbi ꝓpoſitio mutat ſignificatū.

Ad arrogare. boch verrig ſin
Ab abrogare. abthun
corrogare. i. ſimul ꝯgregare ſamelen
de derogare abbrechen. i. detrahere d'oim̄ (nuere
e erogare vmb gott geben
in inrogare zu fugē. i. inferre. ſz poti⁹ dz ir (rogare
inter interrogare. fragen
pro prorogare verlengen
ſub ſubrogare. vnderſetzen
vel ſurrogare oder heimlich bitten

Rogo cōponit cū

Ad zu ab abe am vmb vnd vmb con zuſamen circū vmb vnd vmb de oben abe ꝓ nō capitur. ob gegen das mangerley. ex et e vſ. inter zu ꝓ in aliq̄n. in pro ꝯtra gegen. ꝓ durch. pre vor ꝓ fur. re widder ſub vnder oder heimlich. trās vber

Notandum eſt etiā ꝙ ꝝba ſimplicia ſepe mutāt vocales ſuas in penultima ſyllaba in aliā vocalem in compoſitione.

Uerba p̄me ꝯiugationis q̄ mutāt a in e. Tracto ꝯtrecto. patro impetro. ſacro ꝯſecro mando ꝯmēdo. dāno cōdemno

A in u. calco ꝯculco. ſalto inſulto. cauſo accuſo Uerba ſecunde q̄ mutāt a in i. Habeo prohibeo taceo ꝯticco. Uerba tercie q̄ mutant a in e, Gradior aggredior. pario. comperio. carpo excerpo.

fallo refello. spargo dispergo. stando ascendo. A in i. facio ꝑficio iacio ꝓꝑicio. rapio arripio. sapio desipio. capio accipio. placeo displiceo. statuo ꝯstituo. maneo ꝑmaneo. cado accido.

Exceptis ꝑmaneo remaneo. frango ꝯfringo. lateo deliteo. ago exigo fateor ꝯficeor. cano ꝯcino. tango attingo

De ꝑterit⁹ ꝝbo⁹ ꝑme ⁊iugatõis

Quero tibi q̃ ꝝba si⁹ ꝑme ⁊iugatõis. Dico que habent a longã ante re in infinitiuo verbi actiui ⁊ neutral'. vt amare volare. Aut a longam ante re vel ris in secũda persona verbi passiui cõmunis ⁊ deponentalis. vt amor amaris vel amare. osculor aris vel are. Lucror aris vel are.

Contra. Dare pessundare venundare circundare sunt ꝓrime. ⁊ non habent a longam ante re in infinitiuo. Dico ꝙ do cum tribꝫ compositis excipitur. Quõ ꝓbabis ꝙ a est breuis in dare. Dico ꝑ vulgarissimum versum. Qui dare vult alijs nõ debet dicere vultis. ibi a est breuis

As in preterito vi suscipit s remouendo
Aui preterita dat coniugatio prima

Quero tibi. q̃t sunt regl'e de ꝑterit⁹ ꝝbo⁹ ꝑme. Dico nisi vna. et est optima. sc3 Om̃ia ꝝba mũdi ꝑme ⁊iugatõis actiua ⁊ neutralia in o habẽt aui in ꝑterito. Sꝫ passiua cõmunia ⁊ deponẽtalia ꝓrime habent atus sum vel fui. vt patebit

Amo amaui. amor amatus sum vel fui
Exempla sunt infinita Rogo rogaui. rogor atus sum vel fui
Laboro aui. lucror atus sum vel fui

Quero tibi. q̃t ꝝba excipiũt ab ista regl'a. Dico q̃indecim. q̃ꝫ vndecim habẽt ui ꝑ diuisas sꝫllabas. ⁊ alia q̃ttuor aliter.

Lubo ui itũ. rasten. Do dedi datũ Crepo ui itũ. zerbrechen Krachen Sto steti statũ. Domo ui. itum. Juuo iuui iutũ. Frico ui ctum. kratzen. Lauo laui lotum. Ne dicas. lauaui manus meas. iuuat ui frẽm. sꝫ laui ⁊ iuui. Mico ui. schynen. Nexo ui. nexũ. Knupffen. Plico ui itum. falten. Plico cũ noĩe bꝫ aui. vt multiplicaui duplicaui. Plico cum prepositiõe bꝫ ui. vt applicui replicui. Q̃ñqꝫ reperiunt habere aui. Sono ui itũ. donen. Seco ui ctũ. hauwen Sed ceco ꝑ c aui actũ. blinden. Tono ui itũ. dondern. Ucto ui. itum. verbieten.

De supinis ꝓrime

Aui preterita habent arum supina'

Regula Alexandri est pueris ⁊ alijs difficillima

Die Martis

Regula que formam ſeruãs as mutat in aui.
Recte preteritum formando ſupinat in atum.

Quero tibi. q̃t ſũt regl'e de ſupinis ꝑme. Dico due ꝑncipales. Prima eſt. q̃ oĩa ꝓba q̃ habent aui in p̃terito habent atũ in ſupino Et talia ſũt infin'ta. vt ſunt. Uolo. aui. atum. Ambulo. aui atũ.

Et nota q̃ ab iſto ſupino formaꝫ ꝓncipiũ p̃teriti tꝑis in tus vl' ſus. vt ab amatu venit amat⁹. ⁊ a rogatu venit rogat⁹. ⁊ ꝫ ꝓncipium cũ ꝫ ꝓbo ſum vel fui faciũt p̃teritũ ꝓbi paſſiui. Exẽplũ vt ſi q̃raꝫ amor quõ format ſuũ p̃teritũ. Dico q̃ ſuũ p̃teritũ formaꝫ ex participio p̃teriti tꝑis ⁊ hoc ꝓbo ſum vel fui. vt amat⁹ ſum vl' fui. Et rogor hꝫ rogat⁹ ſum vel fui.

Quod dat ui dat itum

Scda regl'a. oĩa ꝓba ꝑme ꝯiugatõis q̃ habẽt ui in p̃terito habẽt itũ in ſupio. vt cubo ui. itũ. vide ſ. Excipiũt tria in co. q̃ duo habẽt ctũ. vt frictũ ſectũ. vnũ caret. vt mico. ⁊ necro hꝫ nectũ. lauo hꝫ lotũ vel lautũ. do datũ. poto hꝫ potũ. iuuo iutũ. ſto ſtatũ. Necto uictũ. doten mit dem ſchwert. Necto aui atũ. doten anderſ.

Quero tibi. quot ſunt terminationes verborum ꝑme coniugationis in prima perſona preſentis indicatiui. Dico ſunt circiter trigintaquatruor.

Beo	cleo	bio	pio	bo	mo	ſo	creo	reo	lio	rio	co
no	to	meo	cio	mio	tio	do	po	uo	neo	dio	mio
vio	go	quo	ro	ſeo	gio	vo	lo	ro	ʒo		

Beo. ſelig machen. Uadio. wetten. Enucleo. entreynen. Jnuadio zu pfant ſtellen. Meo gen. Jñ meat⁹ Appodio. anlenen. Balneo baden. dimidio halben. laqueo. ſtricken. illaqueo idẽ. Repudio. ẽſchmahen. oder hinderſich trybẽ. Effigio. bild machen. Creo ſchepffen. Spolio. berauben. Recreo. widermachen. Humilio. demutigen. nauſeo vnwillen. amplio breyten. Satio. ſatt machẽ Cõcilio verſyenẽ. recõcilio idẽ. Socio. geſellen. Uicio leſtern. ſubtilio. ſubtil machen. Cõuicio. ſchelten. Pallio. decken. Precio. lonen. Premio. lonen. appꝛecio idẽ. Uindemio. herbſten. Nuncio botſchafften. Abrenuncio. abſagen. Somnio. dreumen. Radio. ſchynen. Lanio. ſcheren. zerꝛiſſen. zerꝛerrẽ. Pio. reinmachẽ. Expio idem cũ ſimplici. Ebrio. drunckẽ machen. Angario. notigen. Jniurio vl' etiã iniurior. vnrechtẽ. Exonio. vſſchinden. Uario. ẽwandelen. anguſtio. zwingẽ. Deuio. irren. obuio. begenẽ. breuio kurtzen. alleuio. erlichten. mutuo. eynander leyhẽ. ꝓcedere idẽ. extenuo. ꝓcleinen. Jnſinuo. ẽkunden. Cõtinuo. ẽuolgen volfuren.

Dieta octaua

Lubo. ruowē. et habet multa ꝓposita. Libo schmacken. Probo beweren. Turbo betruben. Acerbo. bitter machē. exacerbo idē
Uaco vnnutz sin oder niergent mit sich bekimern. placo ỽsienen
Dico kerben. ꝛ etiā sacrificare wihē. Judico vrteilen. Indico wisen. Uindico rechen. introꝛico ỽgeben. decoꝛtico schelē. masti⸗co kuwen. exceco blinden. voco ruffē. loco ỽliben. ꝓducere libē. de falco abschlaben. trico flechten
Fedo vnsuber machen. inberedo erben. exberedo enterben. lapido versteinē. trepido riderem zitterē. foꝛmido foꝛchten. diffido entseg hē. diffid ere nit getruwē. ꝓmodo. baren. accōmodo lehē. sudo schwitzen. laudo prisen. fraudo betriegen. discoꝛdo vnbelligsin
Longrego samlen. nego leucken. lego sendē. ligo bindē. obligo ver⸗binden. nauigo schiffen. mitigo miltigē. fatigo myedmachen. li⸗tigo kiflen. subiugo vndertenig machē. Rogo bitten. Et habet multa pulcra composita
Uolo fligben. velo deckē. deuelo entdeckē. simulo glichen. dissimu lo durch die vinger sehē. postulo beischē. baiulo tragen. tumulo begraben. maculo beschissen. tribulo quellen: Flo habet multa cō posita. stillo trieffen. sigillo siglen. vacillo zwiffelen.
Adamo serilieb han. clamo ruffen. inclamo engegen ruffen. Diffa⸗mo enteren. estimo schetzen. existimo meynē. firmo vestmachen inhumo graben. exhumo vß graben. armo wapen. Foꝛmo habz multa cōpositā.
No nas schwymmē. ꝛ bz multa cōpositā. dono geben. ꝓdono mit geben. inclino biegen. semino segen. nomino nennen. termino en⸗den. ordino schicken. signo zeichen. oꝛno zieren. Omnia dicta ha bent multa composita.
Sipo bꝛocken oder in rurē. stipo vmstecken. obstipo stopffen. pal⸗po tasten. increpo beraflen straffen. occupo bekummerē. culpo le stern. extirpo vßrytten. aquo wasseren. adaquo idē oder dꝛēckē. obliquo krūmen. equo glichen. ꝓpinquo nachen
Paro bereyten. impero gebietē. reparo widermahē. Fenero wcke len wucheren. onero beladen. exonero eutladen. aro exaro eren. errare irren. spero hoffen. occulto ỽbelen. sepo scheidē. sopoꝛare schlūmerē. sz sopire quarte wecken. vt infra. genero geberen. pō⸗dero wegen. supo vberwinden. ỽbero schlagē. Lacero zerrē. De sidero begerē. cōsidero mercken. Tempero massigen: Modero idē Obtēpero vndertenigsin. Liberare erlosen. libꝛo wegē. deli⸗bero beraten. Pꝛopero naben. accelero idem, vulnero wunden. Sero et obsero schliessē

Die Mercurij

Reſero:entſchlieſſen. Macero:mager machen. Spiro echtmen od wegen. ꝛ hꝫ mꝫta ꝓpoſita. Oꝛo ex. ad. bitten. Ploꝛo:ſchꝛyen. Explοꝛo:vſſpehen. Juro ſweren. ꝑiuro beſweren. pꝛobꝛo:ſchelten. Sacro wyhen. Miniſtro. dienen. Patro. i. facere, Mꝫta dictorū habent plura ꝓpoſita

Patriſo pꝛēm ſeq. Matriſo matrē ſeq. Choꝛiſo dantzen. Luſo non eſt in vſu. Accuſo:beklagen. excuſo entſchuldigen. Pulſo:leytten. ꝓpenſo glichen. recōpenſo widcrumb lonen. Diſpēſo:diſpenſierē Incraſſo veiſtmachen

Nato:ſchwymmen. dilato:bꝛeyten. Dito:rich machē. vito:myden. Oſſito gewen. Febꝛicito:das kalt han. Dubito zwyfelen. nobilito:edel machē. noto:mercken. muto ẏwandelen. Puto:meynen computo:rechen. imputo:zu meſſen:anzieben. Saluto gruſſen. Tracto:bantieren. ſpecto beyten. ſalto:ſpꝛingen. Exulto:frowen Reſulto:wiꝺ vffſpꝛingē. canto:ſingen. apto geſchicklich machen Lerto:ſtriten:kiflen. Poꝛto:tragen. ꝛ habet mꝫta ꝓpoſita. Arreſto:fronen. Baſto:ſchmacken

Lauo bulchen. Brauo beſchweren. Leuo vffheben. Pꝛiuo berauben. ſaluo behalten. curuo crummen. Seruo behalten

Laxo vffbinden. relaxo idem

Uexo peynigen. Nexo knupffen.

Euangelizo pꝛedigen. Pꝛophetizo wiſſagen. Baptizo deuffen. Lanonizo erheben

Omnia pꝛedicta ꝛ multa alia ſimplicia ꝛ ꝓpoſita ꝑme bñt aui in ꝑterito ꝛ atum in ſupino. Que ideo poſita ſunt ne pueri credant q̄ oī̄a in io co bo do go ꝛc̄. ſint tertie. ꝛ oia in eo ſint ſcḋe ꝛc̄.

Die Mercurij Dieta Nona

De pꝛeteritis ꝛ ſupinis verborum ſecūde ꝓiugationis.

Quero tibi. que ꝟba ſunt ſecunde ꝓiugatiōis. Dico q̄ illa q̄ habent e ꝑductam ante re in infinitiuo verbi actiui ꝛ neutralis. vt docere fulgere. Uel q̄ habent e ꝑductam ante re vel ris in ſecūda ꝑſona indicatiui ꝟbi paſſiui cōmunis ꝛ deponēꝛalis. vt doceoꝛ eris vel ere. fateoꝛ eris vel ere

Quot ſunt terminatōes verboꝝ ſecunde ꝓiugationis in ꝑma ꝑſona pñtis indicatiui. Dico eſt vna generaľ. ſcz eo. ſz in ſpeciali ſunt quattuoꝛdecim

beo	ceo	deo	geo	ieo	leo	meo
neo	peo	queo	reo	ſeo	teo	veo

Dieta Nona

De deo

Littera lõga vel ar ante deo si facit
Si brevis est e vel i ꝓducit atq; facit di.

Cõtra. Alexander ꝓcedit ex ignotis. qz ꝑsupponit noticiã quantitatis syllabaꝝ que est ignota. Etiam pauca verba ꝓtinent, ergo ꝑ pueris illa melio⁹ exꝑmunt

Ardeo si sum. brennen.
Rideo si sum. lachen
Suadeo si sum. ratten
Stridco di. zanklaffen
Uideo di sum sehen
Sedeo di sum. sitzen

Habent multa cõposita que lector declarabit.

Quattuor geminant ꝑteritũ. mordeo momordi. byssen. morsum in supino. Pendo pependi pensum. hangen. Spõdeo spopõdi sũgeloben. Tõdeo totõdi. scheren. Sed sua ꝯposita nõ geminãt ꝑteritũ, vt remordeo remordi

Si cõponant geminantia nõ geminantur

Ut respõdeo respõdi ꝛ nõ respopõdi. Item expello expuli ꝛ nõ expepuli. Excipiunt ꝯposita a do sto posco disco ꝑcurro repungo: que geminant sua ꝑterita

Hec preter per ui deo ꝑerit: excipe prandi
Pransus sum: iunge neutropassiua secunde

Omnia alia in deo habent ui per duas syllabas

Studeo ui itum. studieren
Pudeo ui itum: schãmen
Tedeo ui. verdriessen
Landeo ui. glitzen oð blincken
Splendeo ui: schynen
Sordeo ui: stincken
Madeo ui. naß seyn
Frendeo ui: grymmen
Frondeo ui. sprussen: laubhaben
Audeo ausus sum: gedurstig seyn.
ꝛ ausim defectiuum
Gaudeo gauisus sum
Gauisum. frauwen
Soleo solitus sum: pflegen
Prandeo pransus sum
vel prãdi: zu mittag essen

De geo

Si facit l vel r ante geo

Fulgeo si sum. schynen
Mulgeo si sum: melcken
Indulgeo si sum. vergeben
Algeo si sum. gefrieren
Urgeo si sum; zwingen
Turgeo si sum: geschwellen
Tergeo si sum. drucken
Augeo xi ctum. meren
Lugeo xi ctum: weynen klagen
Frigeo xi vel gui. frieren

Die Mercurij

In ui geo cetera formar
Egeo ui. bedurffen. pigeo ui. laß syn vel treg syn. indigeo ui idem.
Rigeo ui dorren oð streng syn. vigeo ui. grunen
De ieo leo queo
Lieo iui itum. ryeffen
Quieo cui etum. rasten
Addita muta leo facit cui
Tria sunt habentia mutam ante leo. cleo. fleo. pleo.
Cleo cleui cletū nō est invsu. Fleo fleui etū. schryen. weynen. defleo ꝙfleo idem schryen. Pleo eui etū. nō est ī vsu. fullen. cōpleo eui etū Impleo ꝙpleo repleo. idem. Deleo eui etum. abwischen. oleo eui etū. stincken. Etiam hz olui itum
Nota ꝙposita ab oleo etiā habēt duplex p̄teritū ꝛ supinum. Adoleo eui vel ui adultū. wassen. vffbrennen opfferen. Redoleo eui etū. ui itum. wolschmacken. Inoleo eui etū ui itū. gewon syn. aboleo eui etū ui itum. vngewon syn
Cetera verba leo ꝑ ui facit absqz supino
Sed doleo dat itum: soleo valeoqz supinū.
Calco ui. warm syn. Palleo ui. bleich syn. Calleo ui. wyß syn
Squaleo ui beknifelt syn. Sileo schwigen. Cilleo ui. ī. mouere. rueren. Polleo ui. schynen. Vileo ui. schnod syn. Molleo ui. weich syn. Doleo ui. trurig syn oder schmertzen liden. Ualeo ui itum. wolmogen starck syn. Soleo solitus sum in p̄terito ꝛ solitum in supino. gewon syn. geubt syn. Et habet cōposita assoleo dissoleo persoleo.
Si queo sumqz facit tamen ī tū plurima reddit
Torqueo torsi torsū vel tortū. pynigen. Distorqueo orsi orsum. vel ortum. vmbtregen scheip setzen. extorqueo orsi orsum vel ortum schatzen oder brechen. Liqueo liquui ꝑ duas syllabas. deliqueo ui. caret supino. schmeltzen
De veo
Dat veo vi per tum
Moueo ui tum. bewegen. Faueo ui. autū. gunnen.
Voueo ui. tum. geloben. caueo ui. autum. hueten
Foueo ui tum. neren. Sueo ui. etū. gewont syn
Nota Sueo ꝛ sua ꝙposita habent duplex p̄teritū. vt sueo sueui vel suet⁹ sum. ꝙsueo eui. etus sum
Multa in veo carent supinis. vt sequitur
Aueo aui. begeren. Braueo ui. beschweren. Saluco ui. grussen.

Laluco ui. Kal seyn. Paueo ui. forchten. Pingueo ui. feyst seyn
Flaueo ui. gelb blaw bleich seyn. Langueo ui. siech seyn.
Nota lãgueo ꝛ piugueo nó habent langui pingui ꝑ duas syllabas
ſz languui pinguui ꝑ tres. Uñ Ouidius. Imposito fratri mori-
bunda relanguuit ore. Nec habent ui ꝑ diuisas syllabas: sed vi ꝑ
vnam syllabam.

Feruco vi dat siue bui. conniueo vi xi
Feruco ferui vel bui. brennen
Connuco vi vel cõnixi. wincken

De beo ceo meo neo
De peo reo seo teo

In ui diuisas cetera formar.

Ista regl'a ꝯtinet sub se valde multa ꝟba Habeo ui itũ ꝛ sua ꝯpositã exhibeo ꝓhibeo Debeo ui itũ schuldig syn. est ꝯpositũ de habeo Prebeo ꝓbui itum. geben. est compositum de habeo. Libeo ui itũ lieben. collibeo ui itũ idem. Tabeo ui rotzen oð eytteren. Pubeo scham har gewinnen. Rubeo rot syn oð rot werden. Albeo ui wyß seyn oder werden

Excipiuntur iubeo iussi iussum gebietten. Fideiubeo burg werden Inde fideiussor eyn burg. Sorbeo sorpsi vel sorbui sorptum suppen. Placeo ui itum gefallen. Noceo ui itum. schaden. Taceo ui itum schwigen. Liceo ui itũ. zymmen oð gezemen. Jaceo ui itũ. ligen. Arceo ui ctũ zwingen. Doceo ui ctum lernen. Misceo ui. xtum. mischen mengen.

Excipiuntur Luceo xi caret supino. i. splendere
Polluceo xi. glauben geben. etiam ponitur pro lucere
Mulceo si sum. weich machen Timeo timui forchten. squameo ui schiepen. Tumeo ui. geschwellẽ. Fameo ui. hungeren. Humeo ui naß syn oð werden. spumeo ui schumen. Teneo ui tentũ. habẽ Laueo ui graw syn oð werden. moneo ui itũ manen. iuueneo ui. iunck werden oð syn. Jñ iuuenesco. seneo ui alt werden. incipe canere. Tepeo ui lewe werden. Torpeo ui treg syn. Stupeo ui. erschrecken. Lepeo ui. bofelich syn. Careo ui caritũ vel cassuz. emberen. Parco ui itũ. vndertenig syn. i. obedire. Floreo ui. grunen Terreo ui itum. erschreckẽ. Areo ui. dorren. Horreo erschrecken forchten. torreo ui ostũ, dorren. Clareo ui schinen

Censeo ui censum. schetzen oð vrteilen. ꝑ eodem censo tertie. censio ãrte. succenseo ui ensũ. gram oð zornig syn. Briseo ui gryß syn oð werden. vt lupi griseſcũt nõ canescunt

Lateo ui. verborgen syn oder ligen. Penitreo ui ruwen.

Die Mercurij

Pateo ui passum: offenbar syn
Feteo ui. stincken
Niteo ui. schynen
Muteo ui. verstummen
Nota multa verba neutralia secunde cõiugationis carent supinis
Unde versus

Pauca supinantur neutralia verba secunde

Ut vileo seneo floreo carent. Sed doleo noceo placeo pareo liceo oleo taceo habent itum. Sz careo cassum vel caritũ. torreo tostũ. pateo passum

De preteritis t supinis verborum tertie cõiugationis.

Quero tibi. q̃ ꝟba sũt tertie ꝯiugatõis. Dico q̃ hñt e breuẽ ante re in infinitiuo in ꝟbis actiuis t neutralibꝫ. vel q̃ hñt e breuẽ ante ris vel re ĩ scḋa ꝑsona indicatiui ĩ passiuis cõmunibꝫ t deponẽtalibꝫ vt legere scribere currere ꝛc̃. Itẽm legor legeris vel legere. sequor sequeris vel sequere ꝛc̃.

Quero tibi. q̃t sũt terminatões ꝟborꝫ tertie in ꝓma ꝑsona indicatiui. Dico vna t viginti

Eio pio vo do lo po so dio rio bo go
mo quo to gio tio co bo no ro ro uo

Si queras. valde mlta sũt ꝟba ꝓme ꝯiugatõis q̃ hñt easdẽ terminationes. vt ptz ꝫ. Jam dubitaꝝ q̃ ꝟba in io bo co do ꝛc̃. sint ꝓme et q̃ tertie. Dico q̃ pueri diligenter debent notare ꝟba tertie hic posita ꝫ ponenda qm̃ ponent fere oĩa simplicia sub q̃bꝫ facile intelligunt ꝯposita. Et oĩa alia eiusdem terminatõis h̃ nõ posita sũt ꝓme aut quarte saltẽ in io.

De cio

A breuis ante cio cum cõpositis facit eci

Cõtra. Iste textꝰ t oĩis similis vbi loq̃t de lr̃a lõga vel breui nõ est bene positꝰ. Quod probo. qr̃ ꝓcedit ex ignotio. qm̃ ꝓsupponit noticiã q̃ntitatis syllabaꝝ q̃ est ignota. Et tiã sub isto textu nõ cõprehẽdunt nisi duo verba simplicia. ergo meliꝰ t pueris multo clarius erit illa duo ponere. ideo raro ponent textꝰ nisi multa ꝟba sub illis intelligant.

De cio

Facio feci factum: machen. Cõposita mutant a in i breuem. Afficio eci ectũ. ꝯficio deficio
Jacio ieci iactũ: werffen. Cõposita mutãt a in i. vt adꝟcio adieci adiectum. Abꝟcio ꝓꝟcio

Dieta Nona

Si presens tenet a tenet hic ꝛ vbiqꝫ supino
Regl'a bona. ꝛ est. Oñe verbū qđ hꝫ a in pñti indicatiui: etiã tenet a in supino. qđ est verū in oñi ꝯiugatõe

Prima clamo clamatū placo placatū
Secūda maneo mansum taceo tacitum
De Tertia facio factum capio captum
Quarta salio saltum hausio haustum

Asi cõposita mutant in i dant e supina
Regl'a bona. qñ ꝯposita mutãt a in i habent supīa ꝑ e. vt ꝯficio ꝯfeci ꝯfectū. ꝛ nõ ꝯfactū
Sed debes demere do go
Hic excipit Alexander ꝯposita in do ꝛ go q̄ seruant a i supino ꝛ nõ e. Exemplū de do. vt a cado occido occasum nõ occesum. Exemplū de go. vt abigo subigo subactū. nõ subectū
Cõtra. etiã fallit in ꝯpositꝭ a sapio statuo salio placeo ꝛ nõ excipiunt. ergo est diminut⁹. De sapio desipio desipitū ꝛ nõ desepitum. De statuo ꝯstituo ꝯstitutū. ꝛ nõ ꝯstitetū
Eio cetera formant in xi
Specio speri spectum seben: nõ est in vsu sꝫ ei⁹ ꝯposita. Aspicio exi. ctū. ꝯspicio despicio. Licio lexi lectū zieben. nõ est in vsu sꝫ ei⁹ ꝯposita. Allicio exi ctū. illicio pellicio. Elicio elicui elicitū excipitur. vꝛzieben

De dio ꝛ gio

Fodio di ssū. graben. effodio ꝑfodio ꝯfodio. Fugio gi itū. fliehē. Aufugio refugio ꝯfugio. Nõ sũt pl'a simplicia. Reliq̄ in dio ꝛ gio sũt ꝑme aut quarte

De pio

Dat pio semꝑ ui sine cepi siue cupiui
Sapio sapui schmacken. Desipio resipio. Rapio rapui raptū: rauben. Sua ꝯposita mutãt a in i ꝛ habent e in supino. vt corripio corripui correptū. arripio arripui arreptū. Capio cepi captum. nemẽ. ꝛ nõ ceptū ꝑ regl'aꝫ. Si p̄sens tenet a ꝛc. Sua ꝯposita mutant a in i. ꝛ habent ceptum. vt accipio accepi acceptum ꝑ regl'aꝫ
Asi cõposita. Ita recipio recepi receptum. cupio iui itū. begeren. Cõcupio idem

De rio ꝛ tio

Pario peperi paritum vel partū geberen. sic̄ mulier. Sua cõposita sunt q̄rte ꝯperio experio. Quatio quassi quassum schuttē schwingen. Lutio cussi cussum nõ est in vsu. sed ei⁹ cõposita: schlaben.

Die Mercurij

Ꝯcutio ꝯcussi ꝯcussum. Percutio. schlagen. Discutio discussi discussum. entscheiden oder erfaren. Nō sunt pl̄a in rio ꝛ tio tercie. alia sunt p̄me vel quarte.

De uo p duas syllabas

Semp uo dat ui: debet struo cum fluo demi.

Tribuo ui utū. geben. Attribuo ꝯtribuo retribuo. Minuo ui utū. mynderen. ꝯminuo diminuo. Statuo ui utū. setzen. ꝯstituo instituo p̄stituo substituo. Arguo ui utū. straffen. Metuo ui. forchtē Exuo. vßdun. induo. an dun. Acuo. scherpffen. Cōgruo. bequem syn. ꝯspuo. spuwen. Diluo abwescben vßdilgen. Anuo vßbo inusitato veniūt annuo innuo renuo.

Nota ruo hz rui ruitū vel rutū. fallen. ita ꝛ cōpositа eruo ui itū vel utū. erlosen. Obruo irruo. Excipiūt a dicta regl̄a struo fluo stinguo.

Struo xi ctū. zymmeren. astruo extruo ꝯstruo destruo

Fluo xi xum. fliessen. affluo influo effluo p̄fluo

Stinguo xi ctum. nō est in usu. Extinguo vßblasen. distīguo vndcrscheiden.

De bo

Quero tibi. quot v̄ba in bo faciūt p̄terita ꝛ supina. Dico duo. s. scribo nubo cū ꝯpositis faciūt psi ꝛ ptū. Tria in bi ꝛ itū. ꝛ cōpositа a cubo ui itū. Scribo psi ptū. scriben. Ascribo ꝯscribo proscribo. Nubo psi ptum. zu der ee griffen. ꝛ ptinet ad feminā regēs dati uum. Versus. Vir sponsam ducit hz viro femina nubit. Lambo bi itū. lecken. Bibo bibi itū. drincken. ebibo bi itū. vßdrincken. Scabo bi itū. cluben. Cubo mutat in cumbo. hz m deponit in p̄terito ꝛ supino. accūbo ui itū. an syczeñ ruowen. Recumbo ui. itū. zu tysch sitzen. discūbo ui itū. idem. ꝯcubo ui itū. beschlaffen. Inde ꝯcubina.

De co

Si co p̄ueniat vocalis longa facit xi

Nisi duo verba contenta hic que sunt hec

Dico xi ctum. sagen	Addico edico p̄dico p̄dico
Duco xi ctum. leyten	Adduco ꝯduco p̄duco educo

Sed si p̄ueniat n vel s immediate

N vel s abiicitur hec ci facit illa vi

Vinco vici victum. vberwinden. ꝯuinco. Nosco noui notū. erkennen. p̄nosco. Cresco creui cretū. wachsen. accresco. Pasco paui pastum. weyden. depasco vel coz.

Dieta decima

Item agnosco agnoui. ignosco oui. cognosco oui. sz habēt otū vl' itū in supio. z glisco caret ptez z supinis. Sz excipiūt ꝟba que sequūt. Disco didici discitū. lernen. pdisco pdidici. posco popposci poscitū. heischen. reposco repopposci. Et nota ꝙ cōpposita istorum duox gemināt ptezita cōtra regl'az. Si cōponant geminātia zc. Cōpesco pescui pescitū. bezwingen. Cōquinisco ꝙ queri caret supino. wincken. Parco peperci. vel parsi sum. sparen. Jco ici ictū. schlagen.

Nota ꝙ verba inchoatiue forme carent preteritis z supinis. vt sūt amasco docesco feruesco calesco.

Die Jouis Dieta decima.

De do

Jn si do vertit si per e longa preibit

Hic Alexander more suo ꝓcedit ex ignotis. Et possz q̄ri q̄t ꝟba cōtinent hic. Dico septem. que sequunt.

Rado rasi rasū. scheren. abzado pzado. Uado vasi vasū. gen. euado inuado. Ledo lesi lesū. quetschen od letzen. allido collido. Rodo rosi rosū. nagen. abzodo corrodo. Ludo lusi lusū. spilen. alludo illudo. Trudo trusi trusū. stossen. extrudo intrudo. Plodo plosi plosum. hant zusamen schlagen. explodo. Fido fisus sum. vertruwē ꝙfido diffido. Sido caret ptezito z supino. schinen. vel sculpere. Cudo cusi cusū. schmidden. excudo icudo. Rudo rudi caret supino. clamare sic asin⁹. rancken. Claudo clausi clausum. schliessen. ꝙcludo excludo. Plaudo plausi plausū. erfrawen. i. gaudere. manus ꝙcutere ex leticia. die hend zusamen schlagen. Diuido uisi sū. teylen. ꝙdiuido simul partiri.

Ante do si veniat i vel u simul n mediante

Jn di pzetereunt: sz in his n demitur ante

Scindo scidi scissum. schniden. Abscindo. rescindo. Findo fidi fissum. spalten. pfindo refindo. Fundo fudi fusum. giessen. Effūdo infundo. Tundo tutudi tusum. schlagen zerknischen. Obtundo contundo.

Uerba in do geminantia pzterita

Tundo tutudi tusum. Sz tōdeo scde to tōdi tonsū. Tendo tetendi tensū. spannen. extendo intendo. Sed quedā habent tum. vt intēsus vel intentus. Pendo pependi pensum. hencken. expendo suspendo. Pendo pendi etiam habet. Et composita nō geminant. Pedo pepedi vel pedi caret supino. visten. Cado ccecidi casum. fallen. Occido ꝓcido media bzeuis. Cedo ccecidi cessū media lon-

ga. schlagē doten. Prendo prendidi vel prendi prensū. fisch vohē
Abscōdo abscōdi itū. vel abscōdi absconsū. verbergen.
Cōposita a do addo addidi itū. zu tun. Condo cōdidi itū. zymmerē
Perdo pdidi pditū. verlieren. Trado tradidi itū. verraten. Uñ
Alexander.

A do composita formabunt di geminata

Nota ser ẏba i do tertie gemināt pncipiū pteriti. Et duo cū multis
cōposit̄ a do gemināt finē pteriti. Et bñ nota q̄ ꝯposita geminā-
tiū nō gemināt ꝑ regl'az. Di ꝯponant̄ geminantia.

Quero tibi. Que est differentia inter ꝯposita a cado ꝛ cedo cecidi ꝛ
cedo cessi ꝛ scindo. Dico q̄ illa differētia est sūme notāda. Et q̄re
b. Dico tibi q̄ noticia illi⁹ differentie ad gl'az ꝛ honorē legentib⁹
in ecclesia lectiones multū ꝯfert. ꝛ illo ꝙ ignorantia multos con-
fundit. Hoc sic ostendo. Nam cū legit̄. Charitas nunq̄ excidit.
ibi est media breuis. eo q̄ venit a cado. Cum legit̄. Sapia excidit
colūnas septem. ibi est media lōga qm̄ venit a cedo cecidi. Item
vt sol nō occidat sup iracundiam vestram. media breuis est. Itez
Herodes occidit Jacobū frēm Johannis. medio lōga est. Pro q̄
nota figuram scq̄ntem.

A cado cecidi mu- tant a in i breuem	Accido	accidi	
	Incido	incidi	
	Excido	excidi	
	Occido	occidi. q3 bz occasum.	

Ista ꝯposita bñt ci breuē. ꝛ q̄si idē fcant cū cado. addita circūstātia
ꝑpositōis. Et carent supinis. pter occido. Uñ. A cado ꝯposita sꝙ
caruere supio. Occido sed dcmas ꝛc.

A cedo cecidi mu- tant e in i longam	Concido	concidi	cōcisum
	Incido	incidi	incisum
	Excido	excidi	excisum
	Occido	occidi	occisum

Ista ꝯposita videt̄ eadē cū ꝯposit̄ a cado. Bz differūt pmo i accētu
qm̄ bñt ci longā ꝛ a cado ci breuē. Scdo nō idē fcant cū ill'. Ter-
tio differūt in supinis

A cedo cessi nō mutat e	Accedo	accessi	accessum
	Incedo	incessi	incessum
	recedo	recessi	recessum

Ista ꝯposita idem fcant cum simplici addita circūstantia prepositionis. A scindo scidi scissum. Abscindo abscidi abscissum. Rescindo rescidi rescissum

Ista ꝯposita in voce coincidunt cū ꝯpositis a cedo cecidi media lon

Dicta decima

ga in ꝑterit ꝛ tpibo indeformat. Et etiã partim in significatiõe. Gz differunt ī orthographia. qm̃ ista scribunt ꝑ sc. alia ꝑ c sine s. Secundo differunt in supinis. ista habent ssum ꝑ ss duplex. alia sum ꝑ s simplex

Nil aliud mutans ꝑbens ꝑ cetera di do

Dm̃ia alia verba in do de quibus nõ est dictum habent di et sum. Scando di sum. klymmen Ascendo di sum. descendo. Fendo fendi sum. nõ est in vsu. defendo offendo. Mando di sum. essen. Expurgat visũ bitonia mãsa vel bethonica. Pando di sũ. offenbarẽ. expando. Accendo di sum. anzynden. Incendo di sum. vburnen. sunt ꝯposita a candco scde cõiugatõis. Edo es est. edi esum l' estũ id est. comedere, essen. Comedo edi esum vel estũ idem. essen. Semedo edi esum vel estũ. balbessen. Obedo edi esum vel estũ. vmbvnd vmbnagen. Es ꝑ comedis. Da mihi versum. Si tibi deficit es: miser es ꝛ pinguia nõ es. i. comedis. Est ꝑ comedit. Da versũ. Quod lupus est agnum non est mirabile magnum. Esse ꝓ comedere, Da versum. Sanus vis esse noli de fructibꝰ esse. id est. comedere,

De go

Si facit r go: nisi sint a rego nata

2Vergo si sum. syncken. submergo emergo. Spargo si sum. sprẽyten. aspergo dispergo. Tergo si sum. drucken. abstergo extergo. Uergo si sum. naben

Sed in ri cetera sunt

Omnia alia cum compositis habent ri.

Figo xi xum. heffren	Ungo xi ctum. salben
Tego xi ctum. decken	Ango xi ctum. zwingen
Fingo xi ctum. dichten	Plango xi ctum. schryen
Stringo xi ctũ. zwingen	Stingo xi ctum. nõ est in vsu.
Pingo xi ctum. malen	Lingo xi ctũ. lecken
2Vingo xi ctũ. seichẽ oꝺ netzẽ	Clango xi ctũ. klingen
Predicta quattuor deponunt n lrãm in supino	Kingo xi ctũ. reytzẽ. idiõri nerren.
	Predicta decem retinent n
Jungo xi ctum. zu fugen	Sugo xi ctum. sugen.
Lingo xi ctum. gurten	Fligo xi ctum. nõ est in vsu
Tingo xi ctum. ferben	sed cõpulsa infligo cõfligo.

Corrigo xi ctum. straffen

Rego rexi rrctũ regieren

Porrigo xi ctũ. i. dare. geben

Pergo prexi ctum. gen

Surgo xi ctum. vffstan.

Die Jouis

Jra alia cõpoſita. vt erigo arrigo reſurgo. Excipiunt a regla. Sz in xi verba que ſequunt.

Lego legi lectum.	Colligo	egi.ectum.	ſamlen
	deligo	egi.ectum	vſkieſen.
	eligo	egi.ectum	idem.
	ꝓlego	ꝓlegi. ꝛc.	habent ſicut lego.

Excipiunt tria ꝯpoſita a lego. Intelligo xi. ctũ. verſtan. Diligo. xi. ctum. lieb haben. Negligo xi. ctũ. verſumen.

Tango tetigi tactũ. taſten. Cõpoſita nõ geminãt. Attingo attigi at tactũ. Cõtingo ꝯtigi ꝯtactũ. Frango fregi fractũ. brechen. ꝯfringo infringo. Ago egi actũ. wircken. abigo redigo. Ambigo cogo exigo tranſigo. quoꝝ ſignificatões breuitatis gꝛa obmittuntur habent egi actum ꝛc.

Dego degi caret ſupino. In armut leben.

Nota cõpoſita iſtoꝝ triũ Tango frango ꝛ ago mutant a in i. nõ tñ habent ſupina per e ſed per a per exceptionem factã ibi. Sz debes demere do go. Pungo ꝓ ſtimulare. ſtupffen. habet pupugi. Pungo ꝓ numerare. zelen. punxi punctum. Pango pro pactum facere pepigi. geding machen. Pango pro cantare. ſingen. habet panxi. Pango pro coniungere habet pegi. zu ſamen fugen. oder beſtren.

De bo

Bo i ctumq; facit.

Trabo xi. ctum. zyehen. attrabo detrabo. Uebo xi. ctum. furen. aduebo inuebo.

De lo.

Dat ui lo ni geminetur l.

Uolo volui. wellen. Colo lui. ultũ. eren. Nolo ui. nit wellen. Cõſulo ui. ultũ. raten. Malo ui. mer wellẽ. Alo alui altũ vel alitũ. coalui ꝛc. fuozen. Molo ui. ultũ. malen. Nota molo hz multũ l' molitũ. Inde demolicꝰ ꝛ non demulcꝰ. in ſtuck zerbrechen. Et hz demolicꝰ media lõga a demoliꝛ deponentali. zerknirſt.

Nota ꝯpoſita a colo retinent o ꝓter occulo. i. abſcondere.

Nota volo ꝛ nolo reperiunt bñe ſupina per itũ. vt volitum nolitum qꝫ ꝓbat. qꝛ ab eis veniunt volitio nolitio.

Uello velli aut vulſi. vfropffen. Euello idẽ. Pſallo pſalli caret ſupino. ſingen. Jñ pſalmꝰ. Sallo ſalſi ſalſũ. ſaltzen. Jñ ſalſare idem. Salo ſali ſalſũ. Sallio iui. itũ. per duplex l ꝝrte ꝯiugatõis idez. Salio iui ſaltũ ꝓ l ſimplex ꝝrte. ſpringen. Inde ſalto.

Pello pepuli pulſum. triben. expello impello.

Dieta decima

Fallo fefelli falſum. betriegen. Jnde falſus. i. deceptus. Cello cecu li celſum aut cellui culſuz. ꝛ hoc ꝑteritum eſt magis in vſu in ſu is ꝯpoſitis. vt excello excellui. Jnde excelſus. Precello ꝑcellui Antecello antecellui. oĩa idem vbertretten. ꝑcello ſchlagen. Jnde ꝑculſus. Et ſic patet ꝙ vtrũq; ſupinũ eſt in vſu

De mo

Mo dat ui dat itum

Uomo ui itũ kotzen. Tremo ui itũ zitteren. Gemo ui itũ ſufftzen. Fremo ui itũ grymmen. Excipiũt ſex ꝝba cum ſuis compoſitis. Premo preſſi preſſum drucken. comprimo deprimo exprimo. Emo emi emptum keuffen. Redimo. erloſen. Sumo ſumpſi ptũ nemen. Aſſumo conſumo reſumo. Promo pſi ptum. ſingen Depromo idem. como pſi ptum. zyeren. Jnde comptus. i. oꝛ natus. Demo dempſi demptum. vſnemen

De no

Pono poſui itum ſetzen, appono cõpono expono. Gigno genui itũ kinder gewinnen. Jnde genit⁹. Sterno ſtraui ſtratum ſtrawen cõſterno. Sperno ſpreui ſpretum verſchmaben. aſperno conſper no. Sino ſiui ſitũ gebengen. deſino iui vel ĩj. Lino liui litum. vel habet lini aut leui. kleiben. oder ſalben. Jnde releui. Unde The rentius. Omnia dolia mea releui. entſtopft. Temno tempſi ptũ cõtemno contempſi contemptũ verſchmaben. Cano cecini can tum ſingen. Sed eius cõpoſita habent cecini centum. et mutant a in i preter occano concino nui entũ pariter canere. Precino voꝛ ſingen. Succino ui entum vnder ſingen. Accino zuſingen. Occano occanui occantum. gegen ſingen. Unde Saluſti⁹. Juſ ſu metelli coꝛnices occanuere.

Cerno creui cretum. id ẽ videre. diſcerno diſcreui concerno concre ui concretum Sed nota ꝙ cerno ſm vſum habet vidi. ꝛ nõ cre ui ad differentiam creui de creſco

De po et quo

Po dat ui dat itum

Strepo ui itum wietigen oder vnſtiemig ſin. ꝯſtrepo. Crepo ui itũ zerbꝛechen. Etiam eſt idem cũ crepare ꝑme. Scopo ui itũ keren Jnde ſcopa. i. ſcoba. Rumpo rupi zerbꝛechen. abrũpo coꝛrũpo. ſculpo pſi ptũ vſgraben. ſerpo pſi ptũ ſchlichen oder kriechen. Scalpo pſi ptũ kretzen. clepo pſi ptũ ſtelen. carpo pſi ptũ zeiſen. ſarpo pſi ptũ. egen. Jnde ſarpa ege vel karſt. repo pſi ptũ kriechẽ. Dra

Loquo coxi coctũ kochen. decoquo recoquo. Linquo liqui lictuz vꝛ laſſen. delinquo relinquo etiã derelinquo

Die Jouis

De ro

Tero trīui itum. zerriben. attero ꝓtero detero. Gero gessi gestū dra-gen aggero ꝙgero egero digero. Uro vssi vstū brēnē. ꝙburo circū buro. Curro cucurri cursum. lauffen. p̄curro p̄cucurri p̄cursum Sed alia ꝙposita non ꝛeminant discurro discurri

Quero q̄siui q̄situm suchen. acq̄ro inq̄ro pq̄ro. Uerro verri vel ver si versū. wenden od̄ kerē sicut porci. Sero serui sertū pflātzē od̄ impfen. sed seui satū sewen. Jsta differētia apud doctissimos nō seruat. vt patet alibi.

Nota composita a sero quādo mutant significatum simplicis

babent ui zertum

- Assero ui ertum. vast sagen. i. affirmare
- dissero ui ertū wiflich sagen. redden
- Desero ui ertū. i. linquere. lossen
- Edissero. i. apire exponere

De so

So siui sitūq; facit: sed deme capesso

Zacesso iui itū. i. ad iram ꝓuocare vel cū desiderio lacerare. zerryssē accerso iui itū zu ruffen. arcesso idem. Excipiuntur

Capesso si sum. i. cū desiderio cape. mit begird nemen. Facesso si sū. mit flis etwas zu tun. Uiso si sum ire ad videndum. vel cū desi-derio videre. Pinso pinsui pistū bachen. Censo censui censitū

De to

Añ to c veniens in xi to mutat et in xum

Flecto xi xum. biegen. Uerto ti ꝛsum keren. Plecto xi xū flechten. Meto essui essū megen vt in ꝓrat. Pecto xi vel xui pexū. Mit-to misi missum senden. Nexo xi vel xui nexū. Peto ꝛui itū beisch en Sterto ui caret supino. schnarcken oder russen

Sisto ꝑ statuere setzen. statui utū. Sisto ꝑ stare stan. steti. ꝛ caret supino. Nota q̄ ꝙposita a sto vt consto circūsto. Et composita a si sto vt consisto circūsisto habent cadez p̄terita in voce. vt ꝙstiti cir cūstiti. que tñ differūt in significatiōe

De vo per vnam syllabam

Dexo

Soluo solui solutū bezalen. vnd enbinden. absoluo ꝓsoluo

Uoluo volui volutū kerē. aduoluo euoluo reuoluo. Caluo calui ca-ret supino. kal werden. Uiuo vixi victum leben. ꝙuiuo reuiuo

Nexo nexui nexū knupffen annexo connexo. Texo xui. textum webē vt fit cū filis. Textor eyn weber. Faxo caret vtroq;. Et ē idez q̄d faciā futuri optatiui. vt Faxo faxis faxit. in pl̄i faxint. i. faciaz as at. ī plurali faciant ꝛc̄.

Dieta Vndecima

Die Veneris Dieta vndecima

De ꝑterit⁹ ꝟbo⁹ quarte ꝯiugatiõis

Quero tibi. que ꝟba ſũt q̃rte ꝯiugatõis. Dico illa q̃ hñt i lõgã ante re in infinitiuo in verbis actiuis ⁊ neutralib⁹. Vel q̃ habent i lõgam ante re in ſecũda ꝑſona indicatiui in paſſiuis cõmunib⁹ ⁊ deponentalibus. vt audio⁹ audiris vel audire. Largio⁹ largiris vel largire ⁊c̃.

Quero tibi. q̃t ſunt terminatões ꝟbo⁹ q̃rte in ꝑma ꝑſona pñtis indicatiui. Dico due generales que ſunt io: ⁊ tria in eo. vt veneo eo queo. Sz in ſpeciali ſunt. xiij.

Et ſunt Bio dio lio pio ſio vio cio
gio mio nio rio tio co

Dat cio xi quotiens n p⁹euenit

Vincio vinxi vinctũ: binden. Vinco quẽ ſupo: ſz vinco quẽ ligo vinclis. Sancio ſanxi vel iui ctũ vel itũ. i. ſtatuere firmare

Hac ſine dat ſi.

Alia ꝟba q̃rte in cio nõ p̃cedẽte n hñt ſi. Farcio ſi fartum. fullen als wirſt machẽ. refertio. Sartio ſi ſartũ ne gen. reſartio lappen oder pletzen. ꝟſus Dũ ſarto⁹ ſartit: farcit farcimina farto⁹

Fulcio ſi fultũ vnderſetzen oð beſtetigẽ. Singultio ſi ultũ. erſufftzẽ oder gewen. Rautio ſi rauſum. heyſer werden. Jñ rauc⁹ heyſer. Rancio ſi ranſum entriſt werden. Scio ſciui ſcitũ wiſſen. p̃ſcio reſcio neſcio

Letera p⁹eteriti vocem fecere per iui

Jui p̃eritum ſemp tranſfertur in itum

Oñia alia ꝟba q̃rte ꝯiugatõis hñt iui in p̃terito ⁊ itũ in ſupino. Et ꝯtinent⁹ h valde mlta ꝟba que ſequunt⁹.

Lambire wechſelen. Declinire. glimpflich machen. Ambire vmbgen. Etiã eſt cupere begeren. Unire vereynigẽ. Adunire zu ſamẽ machen. Supbire hoffertig ſyn. Punire pynigen. Amicire kleyden. Munire veſt machen. Jnde cõmunire. p⁹emunire. Lio ciocire. ruffen oder laden. Tinnire dulciter ſonare. Scire wiſſen. Sopire eyn machen dun ſchlaffen. Erſopire auf dem ſchloff wecken. Conſopire. i. ſimul dormire. Neſcire. i. ignorare. Audire horen. Exaudire verhoren. Jnde obaudio ſubaudio. Sepire zunen. Jnde ſeps. Circumſepio. Conſepio vmbzunen. Obedire geborſam ſyn.

Odire haſſen. Eſurire hungeren. Cuſtodire bewaren. P⁹urire iucken. Condire wurtzẽ. Erudire, i. docere lernen. lecturio auditu

rio. Fastidire verdrieſſen. Nutrire neren. enutrio connutrio idē. Impedire hynderen. Expedire forderen. Prepedire bekummeren. tussire husten. ꝓtussire. i. siml' tussire. Tutussire kind husten. ꝑsagire wyssagen. Mugire luen. sic vacca. Censio idē cū censeo. Rugire grimmen. sicut leo. vestire kleiden. vagire schreyen. gestire: begeren. Polire zieren. balbutire stāmelen. Mollire weichē. Blutire verschlinden. deglutire idē. sallire saltzen. Bullire syden rebullire wider syden. Sitire dorsten. Irretire in den strick bringen. Dormire schlaffen. cōdormire. i. simul dormire. Obdormire capit ꝓ mori. Seruire dienen. deseruire ꝯdienē. seuire wietig syn. emire. i. ornare zieren. redemire idem. Veneo veniui venū vel caret. i. vendi verkaufft werden. Finire enden. Queo mogen. nequeo nit mogen. Insanire rosen. ignire furen. insignire ordenen. zeichen. Linire salben.

Nota oīa dicta verba quarte habent iui in preterito t itum in supino preter veneo. Et credo ꝙ plura reperiuntur. ideo que h nō ponuntur in bio cio dio ꝛc. vide in tertia. Si ibi non sint quere in ꝑma.

Quero tibi. Quotuplicia ꝯba excipiūt a regla Cetera ꝑteriti. Dico Alexander excipit sex simplicia. vt haurio sepio sentio cambio venio salio. Et ꝯposita a pario. vt sequitur.

Haurio sepio sentio si dant: vi cambio vel ꝑsi
Haurio hausi haustū schepffen. Jñ haust⁹ eyn drūck vl' schepffung
Sepio sepiui vel sepsi septū zunen. Jñ seps eyn zun. Cābio biui vel campsi itū vel sum. wichselen. Sentio sensi sensum befinden.
Assentio ꝯsentio. i. sensu ꝓcipe
Dat venio veni. sic que cōponis ab illo
Hic ponit alia duo que excipiunt a Cetera ꝑteriti.

Aduenio eni. entum. zukōmen
Venio veni ventum Circūuenio eni. entum. betriegen
Cōuenio eni. entum. vberkōmen

Salio saliui salui salī saltū: springen. hz tria ꝯposita. assilio assiliui vel lui vel lī assultū. ita Resilio exilio
A pario dant nata rui.

Aperio Aperio aperui apertum. vfftbun
Operio operui opertum. decken

Excipiunt cōperio cōperi cōpertū. fynden
Reperio repperi repertū. idem

Quot verba excipiunt a regla Jui ꝑteritum. Dico ista ḋn cz. Sepelio amicio veneo eo et queo. cū suis ꝯpositis

Dieta Vndecima

Sepelio iui ultū. begraben. Jū sepulcz eyn grab. Am cio iui ictū. cleiden. Jñ amictꝰ eyn cleid. Uenio iui vel ij venū. werden verkaufft. z est ꝟbum neutrū passiuū de q̄ postea dicet. Jtē scriptura. Quinqz passeres asse venēūt. i. vendunt

Quō differūt venio p i z veneo p e. Dico differūt in q̄ntitate. in significatiōe. in genere z in p̄teritis z supinis. Est venio neutrum passiuū veneo dictum. Queo qui q̄tuz longū. mogen. sz neq̄o neq̄ tum breue. Eo is ire. iui itū. sua ꝯposita etiā habent itū nō lōguz sed breue. vt adeo aditū redeo reditū. trāseo trāsitum. Ambio iui itū lōgū habz. vmbgan. Perco

Supbio iui itum longum. hochfertig sin

De p̄teritis et supinis passiuoꝝ

Quero tibi. quō ꝟba passiua formant sua supina. Dico eodem modo sicut actiua. Nā actiua ꝟba vt amo audio video mitto. et passiua verba vt amoz audioz videoz mittoz habent eadez supina in voce licz differant significatione. Ergo sicut video habz visuz ita videoz habet visum in supino

Quero tibi. quō p̄ticipia faciūt sua p̄terita. Uidetur q̄ō alexāder ħ nō docet. Dico q̄ passiua ꝟba nō habent ꝓprium p̄teritū sic̄ actiua z neutralia sed habēt sua p̄terita circūlocuta ex p̄ticipio p̄teriti tp̄is z ꝟbo substātiuo sum vel fui. Uñ si vis habere p̄teritū de verbo passiuo domoz werden gezempt. vide quō suuz actiuū domo habz in supino. z hoc est domitū tu. adde s z babes domitus p̄ticipiū p̄teriti tp̄is. z tūc accipe sum z fui. vt domitꝰ sum vl fui z nō domatus sum vel fui. est p̄teritū passiui. Sic p̄teritū de videoz etiā formaf ab vltimo supino visum visu addendo s vt visus. tunc accipe sum vel fui. habes visus sum vel fui in p̄terito p̄fecto. Jtem visus erā vel fueram in p̄tō plꝰ q̄ꝑfecto. Jtē visꝰ essez vel fuissem in p̄terito optatiui. Jtem visus sumvel fuerim in p̄terito p̄fecto coniunctiui ⁊c̄. vide formā illā ꝯiugādi in donato

De deponentalibus

Quero tibi. q̄d est verbum deponentale. Dico q̄ō terminaf in r z ñ pōt dimittere r. si dimittat r iā non est latinuz. vt loquoz seq̄z. nō em̄ dicit loquo sequo

Quero tibi. quō deponentalia formāt sua p̄terita. Dico q̄ nō habēt ꝓpria p̄terita sed circūlocuta ex p̄ticipio p̄teriti tp̄is z ħ ꝟbo sum vel fui Et qz hoc p̄ticipiū formaf ab vltimo supino vt dictū est necesse est scire supina deponentaliū: de q̄bus nihil dictuz est. eo q̄ deponentalia nō habent eadem supina cū actiuis vel neutralibꝰ in o sicut habent passiua.

Die Veneris

Quero tibi. quō deponentalia habēt in supino. Dico ꝙ Alexander
respondet ad hoc ꝑ metra

Si reperire cupis ex deponente supiua
Actiui finge vocem formaq; per illam

Dicit de quolibet deponentali oportet fingere vocē actiui vbi. ⁊ sic
illa vox actiua format suū supinū ita ⁊ deponentale. Sed ista fi-
ctio nimis obscura est ꝑ pueris: ideo aliter dicēdū est

De p̄teritis ⁊ supinis verboꝝ passiuoꝝ deponē-
talium p̄me coniugationis

Deponens p̄me dabit atū nil trahis inde

Dicit ꝙ oīa vba deponētalia p̄me ꝯiugationis habent atū in supi-
no. et ꝑ ꝯsequens habet atꝰ sum vl' fui in p̄terito. ⁊ nulla ē excepti
o Et sūt circiter ducēta ⁊. xxx. p̄me coniugationis. p̄ter aliq; com
posita. Quoniā vo putile sit pueris scire eoꝝ regimen ⁊ theuto-
nicum. ideo notanda sunt ea que sequunt.

Quero tibi. quez casum regūt deponentalia post se. Ego distinguo
Nam deponentalia sunt duplicia

Quedā possunt vulgarizari ꝑ werden. ⁊ oīa illa
sē vera actiua q̄ ad significatōez. vt patior ich lide
p̄t dici i tercia ꝑsona das wurt gelittē. Lucratur
das spiel wurt gewonnē. ira furor polliceor ⁊c̄. Et
oīa illa regūt accm̄ casū ꝓpriū et tres casꝰ commu
nes scz dtm̄ accm̄ vel ablatiuū tpis. ⁊ adhuc abla
tiuum sine p̄positione si sententia req̄rat. Eodem
modo sicut actiua in o vt lego audio

Verboꝝ deponenta lium

Quedā nō p̄nt vulgarizari ꝑ werden. ⁊ oīa illa sē
vera neutralia q̄ ad significatiōez. ⁊ nō regūt casū
ꝓpriū sed bñ tres casꝰ ꝯmūes. s. datiuū accusati-
uum vel ablatiuū tpis. ⁊ aliū ablatiuū sine p̄posi-
tōne. vt sunt gradior luctor rixor. Non em̄ p̄t di-
ci ich werde gegangē. ich werde gerungen

Nota ꝙ inter deponentalia actiua seu trāsitiua q̄dā magis freq̄n-
ter regūt accm̄ sine dtō. Quedā etiā datiuū sine accusatiuo. ideo
illa ponent̄ hic distincte ꝑ ordinē in suo vulgari ad maiorē puero
rum instructionem.

Deponentalia actiua sepius
regentia accusatiuū

Admirari vel mutādo d in m ammirari ‡ wondern
Adhortari zu reytzen oder manen

Dicta Vndecima

Abominari vnmenschlich geberen. Affari: zusprechen.
Amplexari vmbhalsen. Amplectari vmbgryffen. Appreciari vgelten. arbitrari schetzen. attestari zugē. aucupari vogel fahen. augurriari est pnosticare fuka ex garritu auiū. aruspicari. auspicari idez.
Calumniari schenden. Contari erfaren. conari arbeyten. Comitari nachfolgen. Criminari beschuldigen. Consolari trosten. Contestari bezygen. Cōspicari sehen. Cspectari sehen.
Cōsectari cōminari drowen. Cōmemorari gedencken. Contutari beschirmen. cospari mit arbeyten. Cōtemplari beschauwen. Cōmentari: glosieren. Castrari: vfwerffen. Contristari bedruben.

Desolari verderben. Diuinari worsagen. Depdari beraubē. Diuaricari vwarlosen. Dedignari verunwirdigen. Dignari wirdig machen. Degradari absetzen. Depopulari verunreynigē.
Effari vfsprechen. Epulari essen. Execrari vermaledigen. Emulari nachfolgen. Eiulari weynen. Exemplari glich bilden. Exhortari vermanen
Fantasiari fantisierē. fari: sprechē. Fabricor. machen. Fabulari: mersagen. Frustrari betriegen. Furari stelen.
Hortari vermanen. Hominari gruwen. Hospitari herbergen
Jaculari schiessen. Imaginari bedencken. Imitari nachfolgen. Interptari vflegen. Insectari nachfolgen. Jurgari beschelten. Inficiari leucken.
Lachrymari weynen. Limphari vermischen. Lucrari gewynnen. Lamentari klagen
Machinari. i. in malo laborare. modulari syngē. Meditari gedencken. mercari: kauffen. metari. i. castrametari. Mērari gedenckē Mirari verwunderen. minari dreuwen. minitari. i. frequenter minari. miserari erbarmen. morari wonen. tūc est neutrale. Obtestari beswerē. Opinari wenen. Opari wercken. Obiurgari schelten. Osculari kussen. Deosculari idem
Preciari lonen. Precari bitten. puaricari vbertrettē. Preuerti vorgan. pnosticari wirsagen. premeditari vordencken. Predari berauben. pollicitari freqnter polliceri. populari berauben. pscrutari erfaren. ptestari bezugen. pstolari zulossen. Prestolor expecto pstolor querere dico. pspicari durch schē. Piscari fischen. Rimari vndersuchen. Recordari gedencken.
Sectari volgen. Scrutari erfaren. Scisciteri vndersuchen. Citar laden. Solari trosten. Speculari. i. videre. suspicari vschmahen
Suplucrari vbergewynnen. Sermocinari predigen. sophistic

Die Veneris

ri.i.decipe:begerē.Testarī eyn sel gerecht setzē od zugē.Testifica ri bezugē.testamētarī testament machē.vaticinari.i. pdicere fuka venari iagē.venerari.i.honorare.zelari liebhabē od hassen.

Nota bñ q oia dicta deponētalia sūt vera actiua fm significatōem vt dictū est ꝑ.z sic regūt actm̄ sic actiua. Et pñt capi passiue z re/ gere ablm̄ mediāte ppositōe a vel ab sic passiua.vt canes venant z furant lepores.z lepores venant z furant a canib. Uide infra. Zargior experior zc.

Deponētalia pme q̄ sepi⁹ regunt datiuū.

Aduersarī widerwertig syn.Adulari schmeychelē.Assentari idem. ꝓwilligē.Ancillari dienē.Amminiculari helffen.Auxiliari idez. Amicari frunt syn.Cōsumeliari speyē lesterē.Cōuersari zu samen keren.by einander leben.ꝛtrouersari teglich kiflen. colletari mit frauwē.ꝛuiciari heflich zusprechen.schenden.vl' est deridere. cō trariari gegē syn.ꝛg'tulari mitfrauwē.frolich syn.causari dingen causidicari vfsprechē.cōmorari mitwonen.rasten

Dominari herschen.regit gtm̄ vel dtm̄.Famulari dienen.Fragra/ ri widerstan.Gratulari frolich syn.Gratiari: dancken. Gratari idem.Gratificari idē.Geniculari knuw biegen

Interminari abdriben verbieten.Indignari vnwurdigen.Insidia ri hassen.widstant dun. Inimicari vient syn. Iniuriari vnrecht tun.Letari frolich syn.Opitulari helffen.Obuersari tuglich syn id est.ꝛuersari..

Predominari furherschen.Patrocinari helffen.Principari.id est dñari.ꝓpinq̄ri naben.Queritari dick vñ vil suchen. Querulari: klagen. Refragari widerston.Suffragari helffen

Deponentalia pme neutralia vel absoluta

Adulterari ee brechen.Agonizari sterben strytten.altercari kriegen. altricari idē.Argumētari arguieren.Ampullari.i.supbire. Aru/ spicari zauberen.Ariolari idē.Attediari verdriessen

Bachari truncken werdē.bellari striten.ꝛcionari.i.alloq̄ zuspechē. ꝛfabulari zusamen schwetzen.Lauponari ꝓkaufen.Lauillari ver liegen.crapulari vberessen.cachīnari:lutlachen.Crissari.i. somit⁹ in coitu.cūctari.i.morari dubitare.cōtari erforschen.

Delectari.lusthaben.debachari.i.inebriari.deiāctari entnuchteren. euagari vfwanderen.Exiliari im ellend syn. fornicari vnkusch syn.frumētari fruchr bringē.grāmaticari latin sprechen.Grecari gricgsch sprechē.gssari.i.latrocinari.gladiari schirmē. gesticula/ ri.i.gestire.Gliari herschē.Hasticulari mit spheren stechen.Jo/ cūdari frolich syn.Jāctari zu morgen frue essen.Jācraculari idez.

Dicta Vltima

Inflari.i.supbire. Latrocinari morden. Latinari latin sprechen.
Luctari ringen. Luxuriari vnkusch syn.
Mechari vnkuscheit triben. meretricari idē. metrificari verß ma-
chen. Machinari arbeiten in bosem. Nugari liegen. Nūcupari
.i. noīari. Noīari idem. Negociari bewerbē. Obsonari vient syn.
Unō. Obsonor iratꝰ obsonor nocte sit esus. Otiari myessig syn.
Omeliari omelien machen. Placitari gutigen. Perplectari ver
schlagen syn. Periclitari in sorgen syn. Poetari poetisch reden.
Preliari stryten. Peregrinari zu den belgen gan
Rixari kifen mit worten. Rhetorizari schon reden
Spaciari wandern. Sophisticari betruglich sprechen. Scortari
hueriſch leben. Ticionari eyn brant in das fuer stecken
Trufari schalckeit triben. Tristari betriebē. cōtristari idem. vel re.
actiuū. Uersari wandelen leben geen. Uersificari verß machen.
Uagari vil gon. hyn vnd her wandelen. Uerecūdari schāmen.

De p̄teritꝭ z supinis ꝟboꝝ
deponentaliū scē ꝯiugatōis

Sed faciunt in itum curtā tibi pauca secūde

Dicit pauca deponentalia scē bñt itū breuem ī supīo. z p ꝯseq̄ns
bñt itus sum vel fui in p̄terito

Quero tibi. q̄t sūt deponēralia scē q̄ bñt itū curtā in supino

Uereor veritꝰ sum vel fui. schāmen. forchten
Reuereor reueritꝰ sum vel fui. eren
Polliceor pollicitꝰ sum vel fui. geloben
Mereor meritum in supino. verdienen
Sed hz merui in p̄terito. vt patebit.

Dico
q̄ttuor

Quero quot excipiunt deponentalia scē q̄ nō habent itū

Medeor caret p̄terito z supino. artzen
Tueor tutus sum. beschyrmen. intueor ꝯtueor
Misereor miserꝰ sum vel fui. erbarmen.
Reor ratus sum vel fui. meynen
Fateor fassus sū bekennē. ꝯfiteor ꝟichē. diffiteor

Dico q̄nq̄s

Quot sūt deponēralia scē. Dico. ix. cū suis ꝯpositꝭ q̄ iā dicta sūt.

Die Sabbati Dicta vltima

De p̄teritis z supinis verborum
deponentaliū tertie ꝯiugationis

Quero tibi. Quot sunt deponentalia tertie ꝯiugatōis. Dico. xxviij.
q̄z tria carent p̄teritꝭ z supinis. Et sex formāt sua supina regula-
riter fm vocem actiui fictā. Et alia. s. decem z nouē formāt supīa
irregl̄ariter Liquor caret p̄terito z supīo: flieſſen. Uescor caret

vtroq3 gebruchē. Remiſcor etiā caret vtroq3 gedencken. Fungor funct⁹ ſum regulariter ſic̄ iungo. gebruchen. Cōplector cōplex⁹ ſū regl'ariter ſic̄ necto vmbgryffen. Naſcor nat⁹ ſū regulariter ſicut noſco werden geborē. Nitor niſus ſū. arbeyten regulariter qm̄ ꝫ nullā regulā. Sꝫ nitor nixus ſum geberen. i. parere enitor ꝫni tor. Patior paſſus ſū regl'ariter ſic̄ quatio. lyden. Utor vſus ſum regl'ariter. qm̄ ꝫtra nullā regulam. gebruchen

Sequunt̄ .xix. ꝟba q̄ irregl'a//
riter formant ſupina

Gradior greſſus ſū. gen. aggradior ingradior ꝓgradior. Cōminiſcor ꝫmenti⁹ ſū. ꝟgloſieren. ita dic̄ Theren. Cōmētū placꝫ. Etiā eſt exponere. Jñ ꝫmentor atus ſum. Fruor fruit⁹ fruct⁹ fret⁹ ſū. gebruchen. Proficiſcor pfect⁹ ſum. reyſen. Labor lapſus ſū. fallen. allabor. collabor. Nāciſcor nact⁹ ſū vberkōmen. Adipiſcor adept⁹ ſū. idē id eſt. acq̄rere. Paciſcor pact⁹ ſum: eyn geding machen. Ulciſcor vlt⁹ ſū. i. vindicare: rechen. Iraſcor irat⁹ ſū: zornig werden. Obliuiſcor oblit⁹ ſū: vergeſſen. Queror q̄ſt⁹ ſum: klagen. ꝫqueror idez Expgiſcor exprect⁹ ſum: vß dem ſchlaff wecken. Fatiſcor feſſus ſum: myed ſyn. defatiſcor. Apiſcor apt⁹ ſum: bequem ſyn. Tuor tuit⁹ ſum. i. videre. Intuor: inſpicere. Loquor locut⁹ ſū: ſprechen. Alloquor colloquor: reden. ſequor ſecut⁹ ſum, nachfolgen, conſequor inſequor.

De ꝓteritis ꝛ ſupinis ꝟborꝫ
deponentaliū q̄rte ꝫiugatōis
Jtum quarta dabit longū potior ita formabit.

Quero tibi. q̄t ſūt deponentalia q̄rte ꝫiugatōis. Dico ī toto ſūt decem. q̄ꝫ ſex faciūt ſupina in itū regl'ariter. ꝛ alia q̄rtuor irregl'ariter. molior molit⁹ ſū. arbeiten. demolior it⁹ ſū. i. deſtruere. Potior potit⁹ ſū gebruchē. Partior partit⁹ ſū. deylē. Bipartior tripartior. Largior largit⁹ ſū. geben. Inde larg⁹ milt. Blandior blādiris ſchmeychlen. Jñ bland⁹: ſchmeychler

Mētior mēdit⁹ ſū: liegen. Jñ mēdaciū. Sortior ſortit⁹ ſū: gelofft: erfolgen. vberkōmen. Expior expt⁹ ſū. vnderſuchē: erfaren. expert⁹ erfarner. Ordior orſus ſū: anheben zu reden. Sꝫ ordior ordit⁹ ſū regulare eſt. weben. Metior menſus ſum: meſſen. Jñ menſura eyn maß. Orior ort⁹ ſū. vffgan. Jñ ort⁹ eyn vffgang.

Nota hec tria orior morior potior ſūt tertie vel q̄rte ꝫiugationis. tñ orior oriri potior potiri magꝭ dr ꝓ q̄rtā ꝛ morī ꝓ tertiā.

Morior mortu⁹ ſū ſterben. irregl'ariter tñ ab eo venit moriturus. ꝛ ab orior oritur⁹ q̄ſi illa formarent regl'ariter ſupina.

Dicta Vltima

Quero tibi. Quot sunt verba cõmunia. Dico ſm Alexandrum sunt nouem. vt patet hic.

Largior experior venero2 moro2 oſculo2 horto2
Crimino2 amplecto2 tibi sunt cõmunia lecto2
Et bene si numeres interpto2 addere debes

Largio2 experio2 sunt quarte. dicti est iam supra. Venero2 moro2 oſculo2 horto2 crimino2 z interpto2 sunt ꝑme ꝯiugatiõis. z habẽt atus sum ī ꝑterito. z amplecto2 amplexus sum est tertie. halſen oder werden gehalſt. Quare iſta sunt cõmunia. Dico. quoniam terminant in r z nõ possunt dimittere r, z cum hoc habent ſignificationem actiuaz z paſſiuã. vt venero2 amicum. ich ere mynen frund. venero2 ab amico. ich wurd geert võ mynem frund.

Cõtra. Oĩnia deponentalia trãsitiua. scz q̃ ꝑñt vulgarizari ꝑ werdẽ: terminant in r. z hñt ſignificatões actiuã z paſſiuam. qđ sic ꝓbo. Lucro2 denariũ: z dena ri⁹ lucrat a me. Lup⁹ furat ouem: z ouis furat a lupo ꝛc. z talia sunt multa. igit multo pl'a sunt verba communia q̃z nouem. Item oĩnia dicta formant de se quatruo2 ptici⁹ pia sic cõmunia. igit

De verbis anormaꝛ
lis ſignificatione.

Quero tibi. Quot sũt verba neutrapaſſiua. Dico ſm Alexandrum sunt quattuo2. Verſus.

Exulo vapulo veneo fio quattuo2 iſta
Sensum paſſiui sub voce gerunt aliena

Quare dicunt neutrapaſſiua. Dico qm̃ sub voce neutrali hñt ſignificatões verbi paſſiui. Exulo aui atũ. ich wurd vertriben. Vapulo aui atũ. ich wurd geſchlagen. Veneo ĩui venũ. ich wurd verkaufft Fio factus sum. ich wurd gemacht

Cõtra. adhuc sũt pl'a. igit ꝛc. Liceo ui itũ. ich wurd vorgezogẽ. i. bonorari. Nubo nupſi nuptũ. ich wurd vermahelt

De anormalis coniugatiõe

Quero tibi. qt sunt ꝟba neutropaſſiua, Dico septem

Audeo cum soleo fio quoq; gaudeo fido
Prandeo cum mereo neutropaſſiua tibi do

Quare dicũt neutropaſſiua. Dico. qz sub voce neutrali hñt ꝑterita verboꝝ paſſiuoꝝ.

Audeo ausus sum — Fido fisus sum
Soleo solit⁹ sum — Prandeo pransus sum
Fio factus sum — Mereo mest⁹ sum. drurẽ
Gaudeo gauisus sum — Alioꝝ significata vide ſ.

Die Sabbati

Quero tibi. Quot sunt verba neutripassiua. Dico quattuor
Operior mereor diuertor sic liceorqz.
Neutripassiua quia neutri ptericum dant.
Ista sunt neutripassiua. qz sub voce passiua habent significata verboꝝ neutraliũ
Operior operui beyten. Operio bedecken. Mereor merui verdienen. Mereo druren. Diuertor ti. vmbkeren. Liceor licui achten. Liceo werden geacht
Quero tibi. Quot ꝟba sunt anormala in impatiuo. Dico quattuor. Sz Alexander ponit tria. s. dico duco facio z fero. q̃ solũ irregulariter formãt sc̃am psonam impatiui
Dico dic non dice
Duco duc nõ duce
Facio fac. Fero fer
Sz ꝓposita a facio q̃ mutãt a in i formãt impatiuũ regl'ariter. vt in fice refice pfice. Fero ꝓiugat irregl'ariter. vt fero fers fert. diceretur regl'ariter. fero feris ferit ꝛc̃.
Sum ꝓiugat irregl'ariter. sum es est ꝛc̃. Uolo ꝓiugat irregl'ariter. vt volo vis vult. diceret regulariter. volo volis volit ꝛc̃. De istis habes in donato. Ualde bñ videas illic qm̃ sũme necessariũ est ꝓiugatões istoꝝ triũ scire

Documentũ optimũ

Normam ptерita seruant p anormala verba.

Dicit q licz ꝟba anormala irregl'ariter formẽt tps psens z tpa formata a pñti. tñ illoꝝ pterita pfecta sũt regularia z formant de se sua tpa regulariter
Exemplum. licet Fero Sum z Uolo ꝓiugent irregulariter in pñti z in tpib⁹ inde formatis. tamen eoꝝ pterita sz. tuli fui z volui regulariter ꝓiugant z oĩa tpa inde formata. q̃ sunt ram sem rim ro se. Exemplũ vt tuli tuleram tulissem tulerim tulissem tulero tulisse. z ita de alijs.
Quero tibi. q̃t sũt ꝟba bñtia pterita accõmodata. Dico fm Alexandrum septẽ. sz addit sum fm aliquos.
Aio sisto fero tollo ferio furo cerno
Ex his pterita negat vsus habere creata
Aio dixi Tollo sustuli Cerno vidi Sisto statui
Ferio pcussi Sum fui Fero tuli Furo insaniui.

De verbis defectiuis.

Quero tibi. Quot sũt ꝟba q̃ sub voce pteriti habent significatiõem pñtis z pteriti. Dico quattuor. Uersus

Dicta Vltima

Bis duo sunt odi noui cepi miminiq3
Que retinent sensum pñsentis preteritiq3
Dat mementote memini dedit ante memento

Quid ffcant odi noui cepi ꝛc. Dico: odi. ich haß od hab gehaßt. Noui: ich ken od hab erkant. Cepi: ich fahe an oder hab angefangen. Memini: ich gedenck od hab gedacht

Cõiuga mihi odi. Indicatiuo mõ tpe pñti ꝛ pterito pfecto odi odisti odit. In plurali odim⁹ odistis oderunt vel odere. Preterito impfecto ꝛ pluq̃pfecto oderam oderas oderat. Futuro indicatiui impatiuo ꝛ futuro caret. Optatiuo mõ tempe pñti ꝛ pterito pluq̃pfecto vtinã odissem es. et ꝛc. Item memini ꝛ alia sic ꝛiugañ. sz memini bz in futuro impatiui singl'ari memento. ꝛ in pl'i mementote.

Declina Forem. Indicatiuo ꝛ impatiuo caret. Optatiuo mõ tpe pñsenti ꝛ pterito impfecto Forem fores foret. i. essem ses. set. In pl'i forent. i. essent. Coniunctiuo caret. Infinitiuo fore. Alijs caret. Eodem mõ coniugantur sua composita. Affore confore defore profore.

Differũt tñ esse ꝛ fore. Esse ffcat pñsens. das sol syn. Fore ffcat futurũ das sol werden

Declina malo. Indicatiuo mõ tpe pñti malo mauis mauult. in pl'i malum⁹ mauultʒ malũt. Preterito impfecto malebã bas bat. ꝛc. Preterito pfecto malui maluisti maluit. Et ita regl'ariter p oñia tpa formata a pterito. Preterito pl⁹q̃pfecto maluerã ras rat ꝛc. Futuro ꝛ impatiuo ꝛ ei⁹ futuro caret. Optatiuo malle les. let ꝛc. Preterito pfecto ꝛ pluq̃pfecto maluissem ses. set. ꝛc. Et est cõpositũ a magis ꝛ volo. ꝛ ideo regit accusatiuũ cũ ablatiuo. vt malo virtutem auro.

Nolo sic ꝛiugaꝰ. Nolo nõuis nõuult. In pl'i nolum⁹ nõuultʒ nolũt. In pterito impfecto Nolebã bas. bat. In pterito pfecto Nolui isti. it. In pterito pl⁹q̃pfecto noluerã ras rat. Futuro nolam noles nolet. In impatiuo noli nolit. In pl'i nolim⁹ nolitʒ nolint. Futuro nolito. In pl'i nolim⁹ nolitote nolũto nolũtoꝛc. In optatiuo nollem les let ꝛc.

Edo sic declinaꝰ, put est ꝟbum anormalũ. Indicatiuo mõ tpe pñti Edo es est. In pl'i edim⁹ editʒ edũt. In pterito impfecto edebam bas bat ꝛc. In pterito pfecto edi edisti edit. Et sic p oĩa tpa declinaꝰ regulariter formata a pterito. vt ederam edissem. ederim edissem. edero ꝛc. Sed edo cõpositũ ab e ꝛ do, das dare habet in pterito edidi p regulã A do composita ꝛc.

Die Sabbati

In ipatiuo ede edat. In plī edam⁹ edite vel este edant. Item in passiuo estur vel editur. In oīnib⁹ alijs ꝯiugat regl'ariter sicut verbū tertie ꝯiugatiōis.

Queso est maxime defectiuū. quia nō hz plus q̄z quesum⁹

Explicit ꝛ nō hz nisi expliciūt. es bat eyn end. Infit solū est p̄sentis indicatiui. Inqt est p̄nt̄s ꝛ p̄teriti. venit ab inquio.

Inquā fm Alexandrū solū est p̄ntis ꝛ futuri

Declina mihi inquio. Indicatiuo mō tpe p̄nti. inquio inqs inqt. In plī inquim⁹ inquiūt. ibi caret scda psona. oīnib⁹ p̄terit̄ caret. Futuro. inquam inques inquet. Plurali caret. In impatiuo inique. oīnib⁹ alijs caret.

Ausim ausis ausit. In plī ausint. Et hoc in futuro optatiui ꝛ in presenti ꝯiunctiui. Et q̄z ꝯiunctiuū sepe ponit̄ p indicatiuo. ideo ausim reperit̄ in p̄nti indicatiui. Exemplū. vt nllo pacto hoc ausim facere. p nō audeo

Aue in plurali aucte in impatiuo. werderst oder syest gegruſt. Uale in plurali valete in impatiuo. got bewar vch. Et ita dicit recedens. Et aue dicit veniēs. Salue in plī saluete. werderst gegruſt Et ita dicit tam veniens q̄z recedens.

Declino aio. Indicatiuo mō tpe p̄nti aio ais ait. In plī aiunt. In p̄teriro impfecto aiebā bas bat. Bam⁹ batis bant. Preterito perfecto aio aisti ait. in plī aierūt. Faxo faxis faxit. in plī faxint. i. faciaz facias faciat ꝛ faciant. Et hoc solū in futuro optatiui. Ledo p dic solū in impatiuo. Ceteris caret.

De quattuor formis verboꝝ

Quero tibi. Quot sunt forme in verbo. Dico quattuor. scz perfecta forma vt lego. Frequentatiua vt lectito. Inchoatiua vt ferueſco. Meditatiua vt lecturio. Unde Alexander

Quattuor in verbis sunt forme: p̄teritiſq̄z
Unde formaī verbum pfecte forme. Dico a nllo: sz alia formāī ab eo.
Unde Alexander

Ex verbis illas perfectis credimus ortas.

De formatione frequentatiui sunt tres regule

Ex u suprem̄i decet o formare supini
Sic curro curso formabit nectoq̄z nexo.

Uerbū freq̄ntatiuū hz tres terminatiōes
- in to. vt volito
- in so. vt curso
- in xo. vt nexo

Dieta Vltima

n. 2.

Prima formatio est vt capiat posteri⁹ supinū ⁊ mutet in o. sic a cursu venit curso. ab auditu venit audito. Et significant idem quod suū verbū pfecte forme cum frequentatōc. vt curso. id est. frequenter curro

Nota q frequentatiua q̄q̄ formantur a verbis carentib⁹ supinis vsitatis. A lateo latito. A pauco pauito. Ab egreo egroto. a luceo lucito

Arguo tibi. Si ꝑma regl'a esset vera tunc a factu diceret facto. a lectu lecto. a cursu curso. Sed hoc est ꝯtra poetas ⁊ oratores q̄ non vtūt illis dissyllabis. ſz dicūt lectito factito cursito. Dico q ista posteriora formant a ꝑtib⁹ frequentatiuis formatis ꝑm primā regulam

Si tamen a longa sit in illis in antesuprema
Hanc in i mutabis formans ⁊ eam breuiabis
Sic rogo dat rogito: sic aptito fiet ex apto.

Secunda formatio est de verbis ꝑme ꝯiugatōis que habent atum in supino. Tu mutabis a in i ⁊ u in o. vt a rogatu rogito. a volatu volito.

Contra. a do datum venit dotare. a ratu ratare. que non mutant a in i. Dico q regula intelligitur de verbis dissyllabis. ⁊ quando est a longa

Sed si perfecti sit preteritum retinens gi
Tunc ex persona presentis deme secunda
S. ⁊ to iungas. legito sic ex lego formas

Tertia formatio est de ꝟbis tertie ꝯiugatōis habēntib⁹ gi in ꝑterito. tūc formabis a secūda ꝑsona pn̄ti tpis indicatiui deponendo s ⁊ addendo to. vt a legis legito. ab ago agito ⁊c̄.

Cōtra dicit donat⁹. a lego venit lectito: ergo nō legito. Dico nō est inc̄ueniens q ab vno ꝟbo forment duo vel tria freq̄ntatiua. a lego ei venūt tria. ſz lectare ꝑ ꝑmā regl'az. ⁊ a lectatu lectito ꝑ secūdam. ⁊ legito ꝑ tertiam

Dic mihi, a mergo venit mergito. a pergo pgito. a fluo fluito. a pluo pluito. q̄ regl'a Alexandri videlicet est diminut⁹.

Scisscitor ⁊ citor dices. ⁊ querito sector

Excipiunt quattuor ꝟba in textu posita q̄ irregl'ariter formantur a suis ꝟbis. Nam scisscitor venit a scisco pn̄ti indicatiui ⁊ nō significat idem cū ꝑmitiuo. ⁊ citor a cieo citū q̄ in o terminat. Queritor format a secunda ꝑsona. sector a secutū ꝑ syncopam. Et sunt omnia ꝑme ꝯiugatiōis.

Die Sabbati

De formatione inchoatiue forme

Hanc inceptiuam formam veteres posuere
Lo cum persona presentis iunge secunda
Uerbi perfecti: decet hinc exemplificari
Ferueo ferueſco dat norma tepeoq; tepeſco
Sed dices hiſco cum regula seruat hiasco
Hanc declinari faciet tibi tertia verbi

Uerba inchoatiue forme terminant in ſco. z formãt a ſcõa pſona p̃ſent; tpis indicatiui p additõem co. vt a ferueo ferues venit ferueſco. Ab horres horreſco. ab amas amaſco. ita labaſco integraſco dormiſco edormiſco. Et ſignificãt idem qđ ſua ꝟba pfecte forme cum inceptione

Multa eſſent h̃ dicenda de inchoatiuis q̃ habent in ope maiori. Et ſũt oĩa tertie ꝯiugatõis. z carent p̃teritis z ſupinis.

De formatõe meditatiue forme

In meditatiuis fict formatio talis
Uerbi perfecti ſupremum pone ſupinũ
Et finem breuia cum quo rio ſit ſociata
Parturio facere ſic debes eſurioq;
Uerborũq; data ſit declinatio quarta

Uerba meditatiue forme terminãt in rio. z formãt a poſteriori ſupino corripiendo u z addendo rio. vt a partu parturio. z a lectu lecturio. Et ſignificant idem qđ verbũ pfectũ cũ meditatiõe vel deſiderio. Et ſunt q̃rte ꝯiugatõis carentia p̃teritis z ſupinis p̃ter eſurio iui vel ĩj. z parturio iui. Unde Cicero. Utinã aliq̃n dolor populi romani pariat qđ iam diu pturiũt. id eſt. parere cupiuit z deſiderauit. ita amaturio deũ meũ. i. amare cupio z deſidero deũ meum. Uiſurio ſaluatorẽ meum. i. videre meditor z deſidero. Ad cuius viſionem perpetuã nos pducat oĩpotens de⁹ in ſeculoq; ſecula benedictus. Amen

Primi tractatus exercitiĩ pueroq; grammaticalis finis;
Quem quiſq; paruo labore (ſiq; citi ingenij fuerit) ſine
preceptore diſcere poſſet. in quo ſi qui ſe oblectauerint
z exercitauerint: ad ſecundum tractatum qui de regi-
mine z cõſtructione omnium partium eſt ſolidiſſimũ
ſibi fundamentum percipient.

Prologus

Secundus tractat⁹ Exercitij puerox

Ostēx iuuenes sciant p ꝑmū tractatū genera ⁊ declinationes omniū nominū ꝓnominū ⁊ participiox

P Noscant quoqꝫ ꝑterita ⁊ supina omniū verborum: ⁊ eorū p q̄nq; tpa ⁊ modos declinationes. Cōsequenter in hoc scdo tractatu discere studeāt quo pacto iste partes inter se ꝯiuncte sub debita ꝯuenientia generis casus numeri ꝑsone vel aliorū accidentium faciant orōnes ꝯgruas ꝟm ordinem octo partiū orationis. Et sunt hui⁹ tractat⁹ secundi capitula octo. In ꝑmo docetur de modo traducendi materias latinas in nostruꝫ vulgare. In secundo de decem regulis ꝯgruitatum cum trib⁹ regulis poetarū ⁊ oratorū pulcerrimis. vbi distinctissime ponunt regule ⁊ orōnes que nobis ꝑcipiunt ꝑmittunt ⁊ ꝓhibent. In tertio de regimine ⁊ ꝯstructōe nominū substātiuorū ⁊ adiectiuorū. In quarto de regimine ꝓnominū. In q̄nto de regimine ꝟborum. Et sic p ordinem octo ptiū orōnis. quē ordinē si placeat scire videat supra in ꝑncipio ꝑmi tractat⁹

In hoc scdo tractatu q̄ est de diasyntherica correspondente secūde parti Alexandri nō est op⁹ lectione prcuia sic nec in ꝑmo. qm̄ regl'e triplicis grāmatice cū doctissimorū virorū exemplis adeo quidem distincte adeoqꝫ lucide añ oculos demōstrant vt benuolētissim⁹ q̄sqꝫ sine ꝑceptore eas posset discere. Et si q̄d dubiū restet id nō legendo sꝫ audiendo lector declaret. Et post redditōez auditionēqꝫ lectionis ꝑceptori factā petitōes atqꝫ questiones in hoc scdo tractatu p dictas faciāt sic in ꝑmo fecerunt. imitātes in hoc almā ⁊ famatissimā vniuersitatē Parisiensem. in qua p singula collegia studentes bis in die petitiōes faciunt. Ita q̄ꝫ ⁊ in ꝑclara vniuersitate Louaniensi. Uñ mirū immodū ꝓmpti eloq̄ntes ⁊ in ꝑmis docti reddunt. Schole igitur mīores tanq̄ꝫ obsequentes ⁊ obedientes filie debēt tante matris vestigia in petitionib⁹ questionibusqꝫ faciendis imitari. qm̄ hoc ⁊ ꝑceptores laudabiliter exonerat. ⁊ pueros suos mirabiliter exercitatos atqꝫ ꝓmptos efficit. Ad q̄ꝫ astruendum Ciceronis sententiā in ꝑncipio ꝑmi allegatā non piget resumere dicentis. Exercitatio nostro studio adhibenda est que omniū magistrorum ꝓcepta exuperat.

Quis fructus erit pueris in mutuis petitionib⁹ faciendis

Multiplices fruct⁹ petitōes inter se facientes ꝯsequent. Primo quia multo fortius diligentius ⁊ feruenti⁹ studebunt: ne ipsi in eorum

cõfusione rei ꝛ ignari compti: penam aut in cute luant aut in ere
soluant. vel carmina ex. Virgilio: aut morum p̃cepta ex Catho
ne pro pena reddant

Scõo ardenti⁹ laborãt ne in cox dedec⁹ victi ſʒ in laudem ꝛ gloria⁹
aliorũ victores videant. generoſos em̃ animos honor ad ardua
tẽranda ſtimulat. Nam vt autor eſt Licero. Honor alit artes.
ſtudiꝫq; calcar gloria habet

Tertio faciẽtes q̃ſtiões ex ꝓtinua moleſtatiõe atq; veratõe aſſuefiũt
in loq̃ndo ꝛ audaciores fiũt i aggrediẽdo ꝛ ſe defendẽdo. Nõ em̃
parũ refert ĩmo multũ iuuenẽ ſic aut ſic aſſueſci vt ait Ariſtoteles
Qõ aũt p ꝓſuetudinẽ fit ꝓmpti⁹ ꝛ certi⁹ fit. Eſt aũt ꝓſuetudo cer
tiſſima loq̃ndi magiſtra. Quintiliano teſtante.

Quarto efficiunt firmi ſecuri habituati. eo q̃ habit⁹ generat ex mul
tis actib⁹ ſepe reiterat⁹. quẽ ſi q̃s hʒ is ꝓmpte expedite ꝛ ꝺlectabi
liter operat ſuas operatiões. vt ptʒ. ij. ethicorum. Exercitatio igi
tur in pueris ſepeſepi⁹ reperenda eſt q̃ ingeniũ ꝛ naturam etiam
in obtuſis vincens habilitat. ꝛ ꝑcepta quidem omniũ magiſtro⁹
rum exuperat.

Modus exercitandi ꝛ petitões fa
ciendi in hoc ſecundo tractatu

Quemadmodũ ꝑm⁹ hui⁹ opuſculi tractat⁹ in. xij. dictas eſt diſtri
but⁹. ita ꝛ pñs in duodecim diſtinguit. quarũ ſex diſputando p
currant hebdomada ꝑma ſm̃ numerũ ſex feriarũ. alias ſex in ſe
ptis ſeptimane ſcõe. Et poterunt p⁹ceptores dictas duplare aut
dimidiare ꝓ qualitate puerorũ magꝭ fortiter aut debiliter dictas
ambulantiũ vt in duodecim aut octodecim ſuũ iter ꝓpleant petẽ
do arguendo ꝛ rñdendo ꝓ totã diaſyntheticam totãq; Alexandri
partem ſcõam hoc pacto

Die Lune facient dictam ꝑmã excitando ſe in petitiõibꝫ incipiendo
a ꝑmo capl'o b⁹ ſecundi tractat⁹ vſq; de vulgari impſonaliũ ꝟbo
rum actiue vocis in T

Die Martis ab hinc vſq; ſecundum capl'm

Die Mercurij a ſcõo capl'o vſq; regl'am indifferentie

Die Iouis abhinc vſq; tertiũ capl'm qõ eſt de noĩbꝫ

Die Veneris abhinc vſq; de adiectiuis regentibꝫ dtm̃

Die Sabbati abhinc vſq; capl'm q̃ntũ qõ eſt de verbis

Die Lune ſcõe hebdomade facient dictã ſeptimã a capl'o de verbis
vſq; tertiã regl'az de regimine nrĩ figurate ꝓ euocatõem

Die Martis ab hinc vſq; ad de verbis regentibꝫ gtm̃.

Die Mercurij a ꝟbis regentibꝫ gtm̃ vſq; de ꝟbis regẽtibꝫ actm̃.

Petitiones faciende

Die Jouis ab hinc vsq; de materia gerũdior; z supinor;
Die Veneris a materia gerundiorũ vsq; de aduerbijs
Die Sabbati ab aduerbijs vsq; finem.

Ut aũt ꝑm⁹ tractat⁹ q̃ sũme necessari⁹ est ad hũc scỏm nõ negligat multũ expediret vt vna hora aut media q̃libz die q̃stiões in ꝑmo pueri facerẽt. In ꝟ imitãtes vestigia vniuersitatũ almen fis Parisien⁹ z Louanien⁹. in q̃bꝫ bis ĩ die vt dictũ est petitões faciũt.

Explim ꝑmũ de modo traducendi latinũ in vulgare nostrũ z econtrario

Orandũ est diligenter q; noticia grãmatice seu lingue latine n tria ꝓclara hz officia. Primũ est ꝓceptũ nrm nõ barbare nõ inepte sz apte latiẽ. ꝙ exꝑmere. Scỏm est idioma maternũ in latinũ ꝟtere. Tertiũ est ecõtrario ipm latinũ in idioma maternũ traducere. Tñ bis duabꝫ traducõibꝫ si ꝓceptores diligenter pueros exercitent mirabilẽ fructũ breuissime ꝓcipient. Qualibet hebdomada tradant eis bis materie vulgares in latinũ trãsferẽde. ita q̃z bis dent ꝙue epl'e viro; magꝝ ꝓbato; electe ex Ciceroe papa Pio. Philelpho aut mgro karulo q̃s ecõtrario traducãt in theutonicũ z linguã maternã.

Si q̃ras q̃t sũt necaria ad ꝫ officia grãmatice debite exercẽda. Dico vt habeat ꝑmo noticia generũ z declinationũ oim noim ꝓnoim z ꝑticipio;. ita z noticia ꝯiugationũ ꝟborũ ꝑ ꝑmũ tractatũ

Scỏo req̃rit noticia regularũ ꝯgruitatũ ꝑ scỏm tractatũ.

Tertio vt sciat fcatões noim ꝟbo; z alia; ꝑtiũ q̃s absoluit plane opusculũ laudabile dictũ Hẽmula vocabulo; q̃ ꝑ sua ꝓpitate z vtilitate pueris nihil ꝓclari⁹ exiguo ꝓcio ꝯpat. aut q̃ facultatẽ habeãt catholicõ brarilogũ ꝯflatũ aut breuiloquũ sibi cõparent.

Quarto requiritur vt bñ sciatur vulgare sex casuũ q̃nq; modorum z tpm in ꝟbis z participijs.

Quinto vt sciant regl'e ꝯstructões ꝫ mõ ordinãdi ꝯstructibilia: q̃d ꝓncipio: q̃d medio z fine locãdũ sit. z de isti; duobꝫ ꝑmo determinabit. Cum mltiplex sit idioma laicũ gallicũ italicũ hispanicũ anglicũ goticũ almanicũ seu theutonicũ. Et theutonicũ itez diuersificat ꝑ altũ bassum z mediũ. ideo ꝑ oibꝫ istis vnũ tradere vulgare cuiuslibet casus tpm z modo; erit impossibile.

Ea ꝓpter scolariũ rectores debẽt q̃lz ꝑ suo idiomate fingere sig̃ theutonicalia aut articulos vulgares sex casuũ. ita q̃z vulgare tpm z mõ;. z ĩ ill' pueros ĩtroducere ꝯformit' ad maternũ idioma. ꝫ ei pl'imũ ꝯducet z ad latiẽ loq̃ndũ z ad debite traducẽdũ Scỏz ꝫo

modum almanie basse hoc pacto vulgarizant.

Die Lune pro petitionib⁹.

Dicta ꝑma de vulgari sex casuũ tempoꝝ ⁊ modoꝝ

Quero tibi. Que sunt signa vulgaria seu theutonicalia nri casus.

Nrõs ⁊ actũs bñt eadẽ signa vulgaria

⁊Quandoq; exponuntur per eyn. quandoq; ꝑ der oder dem. quandoq; per das oder die

⁊Equus currit. eyn pferd laufft

De Nrõ ⁊Custos cantat. der custor singt

⁊Domus cadit. das huß felt.

⁊Equum video: eyn pferd sich ich

De Actõ ⁊Custodem audio: den custor hor ich

⁊Domũ vendo: das huß vor kauff ich

Si igit in materia vulgari a mgro data in latinũ trãslatãda sonat aliqd istoꝝ triũ eyn die das. tam sciãt pueri illd in ntõ debere poni aut in actõ. Et econtrario si latinũ vrat in theutonicũ nti ⁊ acti debẽt vulgarizari aliq triũ signoꝝ dictoꝝ. Aduerte q ntũs plis nõ hꝫ hec tria sig̃: sꝫ fere sp vulgarizat ꝑ die. Notandũ est etiaꝫ q fallit in ꝓpr̃ijs noib⁹ ⁊ in ꝓnoib⁹ ꝑ se sumpt⁹. ita ⁊ in noib⁹ q̃b⁹ ꝓ noĩa apponũt. sꝫ deposit⁹ ꝓnoib⁹ nõ fallit.

Quero tibi. Que sunt signa genitiui casus. Dico

⁊ꝑ des

Gr̃us casus vulgarizatur q̃nq; ꝑ der

⁊ꝑ von

Sed q̃n gr̃us theutonizat ꝑ der aut des, tunc ista sig̃ q̃nq; p̃cedunt q̃nq; sequũt.

⁊Consilium capituli des capitels rat

De des ⁊ der Potentia regis des kunigs macht

vbi p̃cedunt Capellan⁹ eccl̃esie der kirchen capplon

⁊Cant⁹ angelorꝝ der engel gesang

⁊Scriptor libri eyn schriber des buchs

vbi sequunt Prior claustri der prior des klosters

Lector epistole eyn leser der epistelen

⁊Fundamentũ eccl̃e das fũdamẽt der kirchen

⁊Rex francie der kunig von franckrich

Homo magni ꝓfil̃ eyn man vom grossen rat

De von Predicatio pauli die predig von sant pauls.

Unus monachorꝝ eyner võ den munchen

⁊Pannus anglie das tuch von engel lant

Dieta Prima

Considera diligenter teutonicū nomiatiuoꝝ. ⁊ inuenies ꝙ vulgarizank aut ꝑ die eyn vl'das. Ita de teutonico gtōꝝ. ⁊ videbis ſꝑ aut des vel der aut von. Qñ ſunt pl'es gtī tunc vnus qñqz ꝑ des aut der aliꝰ ꝑ von exponik. vt postq̄z impleti ſūt dies. nach dem als erfult wurden die tag der reynung vō marien

Notandū eſt ꝙ gtūs pl'is nunq̄z ꝑ des ſed ꝑ der ſepiſſime exponitur. ⁊ qñqz ꝑ von. Da exemplū ex ſcriptura.

Qui temperas vices rerū. die ſtunden der dingen
Extingue flammas litiū. die flāmen der kiuelung
Confer ſalutē corporū. das heyl der lichnam
Ueramq̄z pacez cordiū. den waren friden der hertzen.

Ecce q̄ pacto illi q̄tuor accī teutonizank ꝑ ſignū die dē das. ſicut ntī ⁊ illi q̄tuor gtī ꝑ ſignum der. ꝙ ſi addank ill' gtīs ꝓnoīa non tenet expoſitio dicta Quero tibi q̄ ſūt ſigna dtī caſꝰ Dico tria dtūs caſꝰ vulgarizak qñqz

ꝑ dem den
ꝑ zum der
ꝑ zu

Gratias agamꝰ dño deo noſtro. danck ſagen wir vnſerē herren
Cantabo nomini domini altiſſimi. dē namē des herren ſing ich
Et in terra pax hominibꝫ. fryd ſie dē mēſchen vff dē erterich
Eſto dñe cuſtos plebi. her bis eyn bewarer dem volck
Orphano tu eris adiutor. dem weyſen ſoltu ſyn behilflich
Timentibꝫ deuz nihil deerit. die got forchtē den gat nitz ab:
Dīſs parentibꝫ ⁊ magiſtris nō reddik equalēs. den gotten. dē elterē den meiſteren wurt nit glicher dienſt wider vmb geben

mma ehlter

Nota ꝙ verbū ſepe regit duos dtōs tūc vnꝰ exponitur ꝑ zum. qui datiuus etiā qñqz regik diuiſim.

Bonū vinū eſt decano magne voluptati. dē dechen iſt der gut win zu groſſem wolluſt. Hec frumenta ſūt vēditori graui dāno dem verkauffer ſint die frucht zu groſſem ſchaden
Do tunicam pignori. zu pfand gib ich den rock
Tu es mihi oneri. zu oder zum laſt biſtu mir
Sto arbitrio decani. zu willen des dechen ſton ich
Fallit in ꝓpīſs noīb⁹ in ꝓnominibꝫ. vbi ꝑ ſe aut cū alīs ponūk. Itē qñqz in noībꝰ femininis q̄ꝝ datiui ꝑ der traducunk. vt dedi domine ich habs der frauwen geben

Quero tibi. que ſunt ſigna accuſatiui. Dico habet eadez ſigna cum ntō vt dictū eſt ſupra. Qō intellige de accō ſine ꝓpoſitiōe. ſed accuſatiuus cū ꝓpoſitione vulgarizak ſm exigentiā prepoſitionis cui adiungitur

Die Lune

Ut { Ad patrem zu dem vatter / Apud villam. by dem dorff / Ante edes. vor der richer lute huser }

Vide infra in nona regula ꝑgruitatū.

Quero tibi. quc sunt signa teutonicalia vtī casꝰ. Dico ꝙ caret signꝫ Cum eīm dico. custos pulsat. hic ntūs habz articulū aut signum scz der. vt custos pulsat. der custor lut. Sed cū dico. o custos pul sa nullū est signum. qm̄ valet. o custor lutte

Quero tibi. q̄ sunt signa ablatiui casꝰ q̄ regit sine p̄positione. vt scri bo therentiū calamo multo labore

Dico

Abltūs sine p̄positōe vulgarizat qñq̄ { p mit p in / p von p vmb / p vf p by }

Exemplū { de mit pugnauit gladio mit dem schwert / de von facit tunicam serico vō sydē tuch. De vf fa ciūt domos lapidibꝫ ꝛ lignis. vf holtz vnd steyn ma chen sie die huser. De vmb. Deꝰ amat sua pietate. vmb syner mil tikeit willen }

De ista traductōe ablti vide infra duas regulas aure as. vnā de adiectiuis in regimine noīm. Aliā de verbis in regimine

Nota abltūs cū p̄positōe exp̄ssa exponit ꝛ teutonizat (ꝧbozꝫ. fm exigentiam p̄positionis cui adiungit

Ut a domo. von dem huse. Ab homine von dem menschē. Abs q̄ libet. von eym ieglichem

De isto vide in decima regula ꝑgruitarum infra positazū. Notā dum est diligenter a pueris ꝙ q̄nq̄ casus etiā habēt ī vulgari si gna interrogatiua p q̄ scient qñ ex teutonico in latinū traduce re volent. q̄ casu hoc vel illud vulgare ponent. Et quem casum ꝧ ba post se regēt. Sūt aūt hec signa q̄ sequūt fm vulgare nostrum.

wer oder was		nominatiui	Quis
wes		Genitiui	Cuius
wem	est signū īterro	Datiui	Cui
was wē ꝛvelchez	gatiuū	Accusatiui	Quem
in ꝛvas		Ablatiui	Quo
mit vf od vmb			
ꝛver ꝧkaufft do	quis vendit ibi	Famulus der knecht	
ꝛves knecht	cuiꝰ famulꝰ	decani. des dechens	
ꝛvem ꝧkaufft er	Cui vendit	ementi. dem keuffer	
ꝛvas ꝧkaufft er	quid vendit	equū. eyn pferd	
In ꝛvas zyt	quo tempore	hora scda in der zweygsten stūd	
vf ꝛvas macht	q̄ potestate	dñi sui syns heren	

Dicta Prima

Aliud neceſſariū in traductione eſt vulgare tempoꝝ ⁊ modoꝝ

Oīm ſine ꝟbis nūq̄z pfecta reperit oratio. inde eſt q̄ in oīmib⁹ materijs latine ſcpt̄ ꝟba ſūt diuerſoꝝ tempoꝝ ⁊ modoꝝ p diuerſitate ſententiaꝝ. q̄re ad has traducendas ſumme neceſſariū eſt ſcire tempoꝝ ⁊ modoꝝ vulgare. ℔ro quo

℔ota q̄nq̄z ꝟboꝝ eſſe tpa. pſens p̄teritū impfectū. q̄ duo nō habent ſig̃ theutonicalia. ℔reteritū pfectū q̄d exponit̄ p hab od iſt. ℔reteritū pluſq̄z pfectū p: hat: ⁊ futurū p: ſol. Ita q̄z ſūt q̄nq̄z modi. indicatiu⁹. impatiu⁹. optatiu⁹. ℔iunctiu⁹ vel ſubiunctiu⁹. q̄d idem eſt. ⁊ infinitiu⁹. Et q̄ñ loquendū ſit in indicatiuo. q̄ñ in impcratiuo. q̄ñ in optatiuo ⁊c. debēt p̄ceptores operā dare. vt id pueros doceant ſic iam clare patebit. Et p̄mo in ꝟbis pſonalib⁹ actiuis ⁊ paſſiuis. poſtea in impſonalib⁹ actiue vocis ⁊ paſſiue vocis. Ad quoꝝ formā ⁊ ſimilitudinem tempora ⁊ modi omniū alioꝝ verborum traducunt̄.

In indicatiuo

℔er verba indicatiua dicim⁹ vere aut falſe aliquid eſſe vel nō eſſe in pſenti. Aut fuiſſe vel nō fuiſſe in p̄terito. Aut fore vel nō fore in futuro.

℔reſens	Ego voco. ich ruff. ℔os vocam⁹. wir ruffen
	Tu vocas. du ruffeſt. Uos vocat̄. ir ruffent.
	Ille vocat. der rufft. Illi vocant. die ruffent.
p̄teritū imp.	Ego vocabā. ich rieft. ℔os vocabam⁹. wir rieften.
	Tu vocabas. du rufſt. Uos vocabat̄. ir ruften.
	Ille vocabat. der rufte. Illi vocabant. die ruften.

℔ota iſtud p̄teritū impfectū q̄ñq̄z vulgarizat̄ p e in fine. vt amabā: ich han liebe. Docebā ich lernte. ℔romittebā. ich verhieſe ⁊c.

Sed plurima ſūt alia vbi nō ſic. Exemplū vt legebā. ich laſ. Scribebā. ich ſchrieb. Bibebā. ich tranck Equitabā. ich reyt. ideo certa lex de iſto dari nō poteſt.

p̄terito pfecto.	Ego vocaui petrum. ich hab gerufen petern
	Tu vocauiſti vel vocaſti petr̄. du haſt gerufē petern
	Ille vocauit petrum. der hat geruft petern
	℔os vocauim⁹ petrum. wir haben gerufen petrum.
	Uos vocauiſtis vel vocaſtis petrum. ir haben gerufen petern.
	Illi vocauerunt vel auere. die haben gerufen petrum.
	℔reterito pluſq̄z pfecto. Ego vocaueram petrum. Ich hatte geruffen peterū.

Tu vocaueras petrum. du bast gerufen petern
Ille vocauerat petrum. der bat gerufen petern
Nos vocaueram⁹ petrum. wir batten gerufen petern
Uos vocaueratis petrū. ir batten berufen petern
Illi vocauerant petrū. die baben berufen petern

Futuro
Ego vocabo. ich sol rufen. Tu vocabis. du solt rufen
Ille vocabit. der sol rufen. Nos vocabim⁹. wir sollen rufen.
Uos vocabitis. ir sollen rufen.
Illi vocabunt. die sollen rufen

Nota q⁹ istud futuꝝ ꝟbi possꝫ etiā exp̄mi p futurū participiū in rus addēdo sū. Exēplū vt ego vocabo. i. ego sū vocatur⁹. tu vocabis. i. tu es vocatur⁹. ille vocabit. i. ille est vocatur⁹ ꝛc.

Hic se pueri exerceāt querēdo ꝛiugatōes alic⁹ ꝟbi p̄me aut secunde tertie aut q̄rte p oīa tpa indicatiui cū suo vulgari.

In imperatiuo

Per ꝟba impatiua p̄cipim⁹ ꝛ impaim⁹ inferioꝛib⁹ psonis. Et q̄ñq; rogam⁹ aliq̄d fieri. vt miserere mei de⁹. ꝛ hoc in p̄nti vl' in futuro. Et caret p̄terito. q̄m̄ de p̄terito nō est precipiendū. Ad p̄teritū em̄ nō est potentia neq; ꝙsiliū.

Presens
Tu voca. du rueff. vel voca tu. rueff du
Ille vocet. der ruffe. vel vocet ille, lat rufen den.
vocem⁹ nos. wir sollen rufen.
vocate vos. ruffen ir
vocent illi. die sollen rufen

Futuro
Tu vocato. du solt rufen.
Ille vocato. der sol rufen
Nos vocem⁹. wir sollen rufen
Uos vocatote. ir sollen rufen
Illi vocanto vel vocātote. die sollen rufen.

Si dicas. istud vulgare futuri imperatiui est idem cum vulgari futuri indicatiui. Dico q⁹ differunt in significatione etiam in modo ꝛ affectu pronunciantis. Nam istud futurum pronunciandū est imperando vel dep̄cando actum fore siue ita erit vel nō erit. sꝫ futurum indicatiui significat actum vere fore vel nō fore. ꝛ nō pronunciat imperando.

In optatiuo

Per ꝟba optatiua nos exp̄mim⁹ effectū ꝛ desideriū nostrū. s. q̄d ab aliꝭ vel a nobisipsis optam⁹ fieri in p̄nti. aut q̄d optam⁹ factum fuisse in p̄terito aut fore in futuro.

Quando loquendū sit in optatiuo scies p hec signa q̄ꝫ. vt. vtinam.

quatinꝰ. ne nūq̄. Sepe ät ꝙ optatiua loquimur sine dict̄ signis vt mallem studere q̄ fodere. O amici mei gaudeamꝰ in dño. Eō cedat nobis deꝰ pacem suam.

Notādū ꝙ tripl̄r possūꝰ loq̄ ꝙ optatiua. Uno mō ꝙ vtinā. ꝛ tūc traducit̄ ꝙ wolte got. vel ꝙ o. Alio mō ꝙ ista sig̃ ꝙ q̄tinꝰ vt ne nunq̄ tūc est alia traductio vt sequet̄. Tertio sine signis. vt patebit

Quādo ponitur vtinam

In presenti

Utinā ego vocarem. o ruffe ich. Utinā tu vocares. o dz du rufest
Utinā ille vocaret. o dz ö ruffte Utinā nos vocarēꝰ. o dz wir ruffte
Utinā vos vocaret̄. o dz ir ruftē. Utinā illi vocarēt. o dz die ruftē

Aliqui exponunt. Gebe gott das ich ruffte. Gebe gott das du ruffrest ꝛc̄. quod nō impedio

Nota ꝙ istud p̄sens ꝛ p̄teritū impfectū optatiui hz idez vulgare cū p̄terito impfecto indicatiui, Sed est differentia. qz hic est signuz o das eyn. vel: gebe gott.

Preteritū pfectū ꝛ plusq̄pfectū

Utinā ego vocauissez. o bet ich geruft. oö ich welt dz ich bet geruft.
Utinā tu vocauisses. o bettest du gerufen. Utinā ille vocauisset. o dz der bet gerufen. Utinā nos vocauissemꝰ. o das wir hetten gerufen. Utinam vos vocauisseris. o das ir hetten geruffen. Utinā illi vocauissent. o das die betten geruffen.

Futurum tempus

Utinam ego vocem. o wurd ich oder solte ich ruffen
Utinam tu voces. o das du mochtest ruffen
Utinam ipse vocet. o das er mochte ruffen
Utinam nos vocemus. o das wir mochten ruffen
Utinam vos vocetis. o das ir mochten ruffen
Utinam ipsi vocent. o das sy mochten ruffen

Alia traductio qñ ponūt signa. ꝙ. vt. quatinꝰ. vff das. vel ne. vel nūq̄.

Precepit

ꝙ ego vocarem. das ich solt rufen. ꝙ tu vocares. das du soltest rufen. ꝙ ipe vocaret. das er solt rufen. ꝙ nos vocaremꝰ. das wir solten ruffen.

ꝙ ego vocassem. das ich solt haben geruffen. oö dz ich hette geruffen. ꝙ tu vocasses. das du soltest haben gerufen. oder das du hettest gerufen.

Precepit

ꝙ ipsi vocauissent. das sy solten haben gerufen. oö das sy betten gerufen.

Die Lune

Nota iſtō ꝑteritū ē ꝯpoſitū ex ꝓfecto ⁊ plꝰ q̄ꝓfecto. iō ꝙuenīēter tra
ducit ꝑ ſoltē haben. q̄d rn̄det ꝑterito ꝓfecto. vel ꝑ hette. q̄d rn̄det
ꝑterito plꝰ q̄ꝓfecto ꝓ q̄litate materie ꝓut ſenſus erit aptior.

ꝓ ego vocem. das ich ſolt werden rufen
ꝓ tu voces. das du ſolteſt werden rufen
ꝓ ipſe vocet. das er ſolte werden rufen. Uel ſic ꝑ mochte
ꝓ ego vocem. das ich ſolte mogen rufen
ꝓ tu voces. das du ſolteſt mogen rufen ⁊c̄.

Alia traductio vbi non ſunt ſigna.

Ego bene vocarem te ad cenam. ich rufte dir wol
oder ich ſolt dir billich ruffen.

Preſens — Tu bn̄ vocares me ad cenam. du ruffeſtt mir wol
oder billich zu dem nacht eſſen
Ille bn̄ vocaret te ad cenā. der ruffet dir wol oder
billich zu dem nacht eſſen.

Preteritū ꝓfe. ⁊ pluſq̄ꝓfectū — Ego bn̄ vocaſſem te ꝑ ſyncopā. ich ſolt dir billich
haben gerufen. oder ich het wol dir gerufen
Tu bene vocaſſes. du ſolteſt wol haben gerufen. oder du betteſt
wol gerufen. Ipſe bn̄ vocaſſet. er ſolt wol haben gerufen. oder
er het wol gerufen.

Uocem ego amicos. lant mich rufen den frunden
Futuro — Uoces tu amicos. welſt doch du rufen den frunden
Uocet ip̄e amicos. lant doch den rufen den frunden
oder welt das der rufft den frunden.

Exemplū iſti⁹ in pſalmo. Educas panē de terra. Et vinū letificet cor
hois. Hic ſūt duo ꝟba optatiua ſine ſignis. Et loq̄t dauid ex ma
gno affectu ⁊ deſiderio ad dn̄m dicens: O dn̄e educas panē. que
o3o ⁊ o3s ꝙſil'is ſic traducit. O her welſt doch vffuren dz brot vō
dem erterich. vñ der win erfrauwet dz hertz des menſchē. Hoc
in loco iterū obtūdant ſe pueri vt declinet verbū aliq̄ꝺ ꝑ tempa
optatiui cū ſigno vel ſine ſigno. ⁊ poſtea tranſlatet.

In coniunctiuo.

Ex coniūctiu⁹ mod⁹ dr a ꝙiūgo. qm̄ o3o ꝙiūctiua ꝙiūgit ſibi aliā o3ōez. ⁊
ꝺ ꝑ iſtas dictōes ſi. qr. niſi. cū ⁊c̄. vñ ſig ꝙiūctiui modi ſūt. Cum
dū qn̄. q̄ idē fcant theutonicū. wañ. q̄uis. q̄q̄. licz etſi idem ſi
gnificant theutonicū. wie doch. vl' wie wol. Si iſt es ſach. Niſi
es ſey dan ſach. Anteq̄ ꝑuſq̄ idē fcāt theutonicū. ee dan vor hun.
Poſtq̄ poſteaq̄ idem ſunt theutonice. nach dem das. Quia dar
vmb. Qm̄ wan. Donec quouſq̄. theutonice ſo lange. Potius
magis idem fcant theutonicū mer. Quando in tuo vulgari ſo

nant iſta ſigna. tunc pones verbū ſequens in ꝯiunctiuo.

Preſens tempꝰ ꝯiunctiui.

Cum dum quando ego vocem. wañ oder do ich rufte
Cū dū qñ tu voces. wañ oder als du rufeſt
Cum dum qñ ipſe vocet. wañ oder als er rufte
Cum dum qñ nos vocemꝰ. wañ oder als wir rufen.
Cum dum qñ vos voceris. wañ oder als ir ruften
Cū dū qñ ipſi vocent. wañ oder als ſy ruften.

Iſtud vulgare preſentis temporis coniunctiui modi quantum ad ſignificatum verbi idem eſt cum vulgari vel theutonico preſentis temporis indicatiui. Sed hic preter hoc eſt ſignū modi coniunctiui. id eſt. quod eſt theutonice wañ oder als ſm diuerſitatem ſignoꝝ.

Preteritum imperfectū

Quãuis: licet ego vocarem. wie doch das ich rufte oder ſolt haben gerufen.
Quãuis: licet tu vocares. wie doch du rufeſt oder ſolt gerufen haben.
q̃uis licet ipe vocaret. wie doch dz er rufte oder ſolte rufen.
q̃uis licet nos vocaremꝰ. wie doch wir ruften
q̃uis licet vos vocaretis. wie wol dz ir ruften
q̃uis licet ipi vocarent. wie doch dz ſy ruften

Nota iſtud p̃teritū impfectum coniunctiui habet idem vulgare cū p̃terito impfecto indicatiui ⁊ optatiui. ſz cū adiuncto vulgari ſigni cõiunctiui.

Preteritū pfectum ꝯiunctiui

Anteq̃ puſq̃ ego vocauerim. ee dañ ich habe gerufen
Anteq̃ puſq̃ tu vocaueris. ee dan du betteſt gerufen
Anteq̃ puſq̃ ipſe vocauerit. ee er hette gerufen.
Anteq̃ priuſquaz vocauerimus. ee dañ wir haben oder betten gerufen.

Nota p̃teritum perfectum ꝯiunctiui vulgarizatur ſicut preteritum pfectum indicatiui. ſ. per hab betteſt vel iſt. adiũcto vulgari ſigni cõiunctiui. Ita quoq̃ eſt de preterito pluſq̃pfecto vtriuſq̃ modi. que p bette traducunt. Sed nõ eſt idem de futuro vtriuſq̃. vt patebit.

Preteritū pluſq̃pfectum

Niſi ſi non ego vocaſſem. enhet ich nit gerufen
Niſi ſi non tu vocaſſes. enhetteſt du nit gerufen
Niſi ſi nõ ipſe vocaſſet. enhette er nit gerufen.

Die Lune

Cū nos vocasscm⁹.als wir habē ob hettē gerufen.Cū vos vocassetis:
als ir hetten berufen,Cū ipsi vocassent.als sy hetten berufen.
Hic cōsidera q̄ verba eiusdē tpis semp vulgarizant eodem modo.
licet vulgaria signoꝝ varientur.

Futurum cōiunctiui.

Postq̄ ego vocauero.nach dem das ich solt haben berufen
Postq̄ tu vocaueris.nach dem das du solt ruffen
Postq̄ ipe vocauerit.nach dem als er solt werden ruffen.
Postq̄ nos vocauerim⁹.nach dem als wir werden ruffen
Postq̄ vos vocaueritis.nach dem als ir werden ruffen.
Aliqñ tñ: haben:deponit.vt Donec ego vixero te colam.
So lang als ich lebe sol ich dich eren
Notare debetis vos pueri ꝛ nouiter instructi ꝛ instruendi q̄ pacto
oīa verba indicatiua impatiua optatiua ꝛ ꝯiūctiua regunt ntrū
ante se sub ꝯuenientia numeri psone ꝛc. ideo sp positi sūt hȳ no-
minatiui Ego tu ille vel ipe.nos vos illi,Sz infinitiu⁹ non regit
ntrū sed actū ante se vt sequit

In infinitiuo

Me vocare scis.das ich ruffe
Presens Te vocare scio.das du ruffest
Ipm vocare scim⁹.das der ruffet

Si queras q̄re ponit h:das:cū ibi nō sit hoc signū q̄ vel vt.Dico q̄
infinitiu⁹ cum accusatiuo ante se vocat dictum ꝛ ponit loco ap-
pellati quod est oratio suppositi ꝛ appositi q̄ vel vt precedente.
Exemplum vt me vocare.i.q̄ ego voco.Te vocare.i.q̄ tu vocas.
ꝛ ideo tales orōnes debent traduci per appellata. vbi q̄ vel vt ha
bent suū vulgare.

Me vocasse.das ich habe gerufen
Preteritū Te vocasse.das du habest gerufen.
Ipsum vocasse.das er het gerufen.
Me vocatū ire vel vocaturū esse. das ich sol rufen
Futurum Te vocatū ire vel vocaturū esse.das du solt rest rufen
Ipsum vocatū ire vl' vocatuꝝ esse.das er sol rufen.

Ita etiā dicim⁹ p accusatiuos plurales. Nos vos illos vocare vo-
cauisse. vocatū ire vel vocaturū esse.

vocandi genitiui casus
Tria sunt eius gerundia vocando datiui ꝛ ablatiui
vocandū nominatiui ꝛ accusatiui.

Duo supina scz Uocatum
Uocatu

Dicta Prima

Duo ꝓticipia.p̄sens vt vocans. futurū vt vocaturꝰ. Hec oīa conueniunt in regimine ⁊ ꝯstructione a ꝓte post. Nā regūt cūdē casū post se quē suū verbum voco. Sed differūt in ꝯstructiōe ut parte ante vt patebit.

De vulgari gerūdioꝝ et supinoꝝ actiuoꝝ

Nota ꝙ gerūdia in di petūt nomen substātiuū ante se vt iā est tempus vocandi petrū. ietz ist es zit zu ruffen petꝝ. Habeo voluntatem vocandi petrum. ich hab willen zu rufen dem peter. iste, veit causa vocandi decanū. disser ist komen zu rufen dem decben

Nota bene te et vmb te.

Nota ꝙ gerūdia in do petunt ante se verbum vel p̄positionem ꝙ de cū in cra

Ego sedebam vocando amicos. ich saß zu rufen den frunden

Tu stabas ꝙ vocando amicos. du stundst zu rufen den frunden

iste lucrat de scribendo libros. der gewint vō schribē die bucher

Sed nota ꝙ etiā gerūdia in do sine p̄positiōe traduci p̄ūt ꝙ cuz vel quādo. vt sedebam vocando amicos. i. qñ vocabam amicos vel quando vocabant amici

iste vadit ad vocandum amicos

iste vadit causa vocandi amicos

iste vadit ꝙ vocando amicos

Nota bene istū modū loq̄ndi per tria gerundia. quia est eadem sententia

Nota etiam qñ gerūdia in dū petūt ante se p̄positōnez ad ꝓpter inte tūc sunt accusatiui casus. vt vado ad audiendū. Etiā sunt nominatiui casus. ⁊ tunc reddunt suppositū huic verbo est vel fuit vel erit. vocandū est obstetricem ist zu rufen der hebammen

Animaduertendū est ꝙ Laurentiꝰ vallenſ dicit gerūdia capta cuz substātiuis vel casibꝰ post se passiue accipi. ⁊ sine substātiuis accipi actiue. aliqñ etiam passiue. ⁊ ponit exēpla. vt iniuria fit dño defringendo ramo vel defringendo ramuz. incidendo ligno vel lignū qđ exponit passiue. i. cū defringit ramus. cum incidituꝛ lignum. Cū ꝙ p̄dicta gerūdia sumant cuz substātiuo debent expōi passiue. Dico ꝙ vtraqꝫ expositio bona est. ⁊ ꝫ qñ oratō passiua debite exponit actiue ⁊ ecōtrario. Nam si virgiliꝰ legat a magistro ergo magister legit virgiliū. ita si petrus vocet a me tūc ego voco petrū. si iniuria fiat domīo qñ ramus defringat etiam iniuria fit domino qñ ds ramū defringat. Exposita sunt supra gerūdia cuz substātiuis actiue. quia hoc vulgare sonat nobis meliꝰ ⁊ breuiꝰ vt patet inspicienti. De istis videat in dicta decima de materia gerūdioꝝ. Nota supina in tū vel sum cōstruunt ante se cum verbo motus. Exemplū. vt iste venit vocatū pauperes. disser ist kōmen vmb der armen willen zu ruffen

Sed supina in tu vel su ꝯstruunt cū istis adiectiuis ante si facile dis ficile. dignū indignum. pulcrū turpe iocundum ꝛc.
Exemplum. hoc est facile vocatu. das ist licht dar vmbs ie worden berufen. quia exponunt passiue.
Nota ꝙ a quolibet actiuo veniūt duo pticipia. s. pns qđ termiatur in ans vel ens ꝛ futuꝝ in rus. Exemplū. Ego sum vocans pau/peres. i. ich rufen oder ich bin rufende den armē. Ego suꝝ vocatu rus pauperes. i. ich sol berufen die armen. nam idez est ego voco pauperes in psenti. ꝛ sum vocans pauperes. Jtē ego vocabo pau peres in futuro. ꝛ sū vocatuꝝ paupes. imo ꝙ pticipia loqmur ele (ganti

De vulgari verboꝝ passiuoꝝ

Passiua regūt ntm ante se sub ꝙuenientia numeri ꝛ psone. ꝛ regunt post se ablatiuū mediante ppositione a vel ab tanqꝫ casum ꝓpriū ꝛ tres casus ꝙmunes. vt patebit.

Jn indicatiuo tpe psenti

Ego vocoꝛ a pre. ich wurde berufen von dem vatter. Tu vocaris vel vocare a pre. du wurst berufen von dem vatter. Jpe vocat a patre. er ꝛwurt beruffen vō dē vatter. Nos vocamur a pre ꝛvir ꝛver den beruffen von dē vatter. Vos vocamini a pre. ir ꝛverdē beruft vō dem vatter. Jpi vocant a pre. die ꝛverden beruft vō dē vatter

Preteritū impfectum

Ego vocabar a pre. ich. ꝛvard berufen vō dem vatter. Tu vocaba/ris vel re apfe. du warst beruffen vō dē vatter. Jpe vocabat a pa tre. der wart berufen vō dē vatter. Nos vocabamur a patre. wir wuerden berufen vō dē vater. vos vocabamini a pre. ir wurdē berufen vō dē vatter. Jpi vocabātur a pre. sie wurden berufē vō dē vatter. Nota ꝟba passiua nō habēt ꝓpriū pteritū pfectū. sz ha/bent pteritū circūlocutū ex pticipio pteriti tpis in tus vel sus. ꝛ hoc ꝟbo sum vel fui vt dictū est supra.

Preteritū perfectum

Ego vocatꝰ sum vel fui. ich bin berufen
Tu vocatꝰ es vl fuisti. du bist beruft oder bist berufen gewesē. Jpe vocatꝰ ē vel fuit. er ist berufen oꝺ wirt berufen: Nos vocati su/mꝰ vel fuimꝰ. wir sin berufen oꝺ werdē berufē. Vos vocati estꝭ vel fuistꝭ. ir sient berufen oꝺ werdē berufen Jpi vocati sūt vl fue/rūt vel ere. sie sient beruft worden oꝺ werden beruft

Preteritū pluſquāpfectum

Ego vocatꝰ erā vel fue. ich bin lāg gewesē beruft. Tu vocatꝰ eras vel fueras. du bist lāg sin beruft oder warst berufen. Jpe vocatꝰ erat vel fuerat, er ward berufen oder ist gewesen beruft. Nos

vocati eram⁹ vel fue. wir woren berufen od' ſyen berufen geweſen
Uos vocati erat' vel fue. ir waren berufen oder geweſen berufen
Jpi vocati erāt l' fuerāt. ſy waren berufen od' ſyent geweſen berufē.

Futurum temptus

Ego vocabor ab vno. ich ſol berufen werden von eym.
Tu vocaber' ab alio. du ſolt werden beruft vō eym andern.
Jpſe vocabit a nemine. er ſol vō niemant berufft werden
Nos vocabimur a petro. wir ſollen berufen werden vō peter.
Uos vocabimini a petro. ir ſollen berufen werden vō petro
Jpi vocabunt a baliuo. die ſollen berufen werdē vō dem balin.

Jn pñti impatiui.

Tu vocare. du werde oder ſyeſt berufen
Jpſe vocet. er werde oder ſye berufen
Nos vocemur. wir werden ſyn berufen
Uos vocemini. ir werden oder ſyen berufen.
Jpi vocent. ſy werden oder ſyn berufen.

Jn futuro impatiui

Tu vocator. du ſolt werden oder ſyn berufen
Jlle vocator. der ſol zverden oder ſyn berufen
Nos vocemur. zvir ſollen ſyn oder zverden berufen
Uos vocamini. ir ſollent zverden berufen
Jpi vocanto. ſy ſollen ſyn oder zverden berufen
Nota q̄ futurū impatiui ⁊ futurū indicatiui vt ſupra dictū eſt q̄ ſi hñt idem vulgare q̄ ad ſubſtantiā ꝟbo. ⁊ differūt in modo ⁊ affectu pnunciāt' ⁊ dicentis ꝟba. Nam hic impatiue vel dep̄cative pfertur: illic nō

Jn pñti optatiui

Utinam ego vocarer. o ſolt ich zverdē beruft, oð zvurd ich beruft
Utinam tu vocareris vel ere. o das du zvurdeſt beruft
Utinā ipe vocaret. o das er zvurde beruft
Utinā nos vocaremur. o das zvir zvurden beruft
Utinā vos vocaremini. o das ir zvurden beruft
Utinā ipi vocarent. o das ſy zvurden beruft.

Preteritum perfectum
⁊ pluſq̄ perfectum

Utrego vocat⁹ eſſem. o das ich ſolt zverden berufft ſyn.
Uel fuiſſem. oder das ich zver zvorden berufft
q̄ tu vocat⁹ eſſes. das du zvereſt zvorden berufft
Uel fuiſſes. oder das du wereſt worden berufft.

q̄ ipſe vocatus eſſet: das er ſey berufft
vel fuiſſet. das er wer berufft
q̄ nos vocati eſſem⁹. das wir ſolten ſyn berufft.
vel fuiſſem⁹: oder das wir weren berufft
q̄ vos vocati eſſetis. das ir ſyen berufft
vel fuiſſetis. oð das ir werent berufft geweſen
q̄ ipſi vocati eſſent vel fuiſſent ꝛc̄.
das ſie berufft weren geweſen.

Futurum tempus

quatin⁹ ego vocer. vff das ich doch ſey oder werd berufft.
quatin⁹ tu voceris. vff das du doch ſieſt oð werdeſt berufft
quatin⁹ ipſe vocet. vff das der doch ſey oð werd berufft
quatin⁹ nos vocemur. vff das wir doch ſyn oð werden berufft
quatin⁹ vos vocemini. vff das ir doch ſyent oð werden berufft
quatin⁹ ipſi vocent. vff das ſy doch ſyn oder werden berufft
Nota q̄ nomiatiui ſupponẽtes ſepe poſtponũt ꝟbis etiã ſine ſignis
vt vocer ego. vocer tu. vocet petr⁹. tñ in traductione debet poni:
ich wolt doch: vt vocer ego. ich wolt das ich wurde beruffen, vo
cet petr⁹: ich wolt das peter wurde beruffen.

Jn p̄ſenti ꝯiunctiui

Cum ego vocer a iudice. als oder wan ich werde berufen
cum tu voceris vel erc. als oder wan du werdeſt berufen
cum ipſe vocet a iudice. als oð wan der wurde berufen
cum nos vocemur. als oder wan wir werden berufen
cum vos vocemini. als oder wan ir werdent berufen
cum ipſi vocent a iudice. als oder wan ſy werdent berufen.

Preteritũ impfectum

Cum ego vocarer a iudice. als ich wurd berufft
cum tu vocareris vel erc. als du warſt berufen
cum ipſe vocaret a iudice. als der wurde berufen
cum nos vocaremur. als wir wurden berufen

Preteritũ pfectum

Cũ vocat⁹ ſim vel fuerim. als ich bin oder geweſt bin berufen
cũ vocat⁹ ſis vel fueris. als du biſt geweſt oder geſin berufft
cũ vocat⁹ ſit vel fuerit. als der iſt geweſt oder geſin berufft

Preteritũ pluſq̄ pfectũ

Si nõ vocat⁹ eſſem vel fuiſſem. wer ich nit oð nit geweſen berufft
ſi nõ vocat⁹ eſſes vel fuiſſes. werſtu nit geweſt oð geſin berufft
ſi nõ vocat⁹ eſſz vl̃ fuiſſz. vnd wer er nit geweſt oð geſin berufft

Dicta Prima

Si nõ vocati essem⁹ vel fuis. weren wir nit od nit gewesen berufen
Si nõ vocati esset vel fuisset. weren ir nit gewesen berufft

Futurũ tempus

Cũ vocat⁹ ero vel fuero. alß ich solt sin od werden beruft
Cũ vocat⁹ eris vel fueris. alß du solt sin od werden beruft
Cum vocat⁹ erit vel fuerit. alß er solt sin od werden beruft
Cum vocati erim⁹ vel fuerimus. alß wir sin od werden beruft
Cum vocati eritis vel fueritis. alß ir sullẽt sin od berufft werden.

In infinitiuo passiuo In pſenti

Me vocari. i. ꝙ ego voco. das ich werde gerufen
Te vocari. i. ꝙ tu vocaris. das du werdest berufen
Ipm vocari. i. ꝙ ipe vocat. das er werde berufen

In preterito

Me vocatũ esse vel fuisse. das ich wer od wer gewest berufft
Te vocatũ esse vel fuisse. das du hettest od werest beruffen
Illum vocatũ esse vel fuisse. das der het od wer beruffen

In futuro

Me vocatũ ire. i. ꝙ ego vocabo. das ich werd berufen
Te vocatũ iri. i. ꝙ tu vocaberis. das du solt werden berufft
Illuz vocatũ iri. i. ꝙ ille vocabit ꝛc.

Nota ꝙ eadem sententia exꝑmit ꝑ futurũ indicatiui ꝛ ꝑ futurũ infinitiui. siue hoc sit ꝙ actiua passiua vel neutralia.

Nota etiã ꝙ verba passiua habent eadem gerũdia ꝛ eadem supina cum suis actiuis. sed differũt in vulgari ꝛ constructõe seu regimine a parte post

Uenit cã vocãdi a spõso. vmb das er werd beruffẽ võ dẽ brutgemer
Uadit ad vocandũ a spõso. vmb werden gerufẽ võ dẽ brutgemer.
Pergit vocatũ a sponso. vmb werdẽ beruft võ dem brutgemer
Boues ducunt gña vendendi. vmb werden verkauft
Oues ducunt ad vendendũ. vmb werden verkauft
Equi veniunt emptũ. vmb werden verkauft
Sed passiua habent alia ꝑticipia. Preteritũ in tus vt vocatus
Petr⁹ est vocat⁹ a sponso. Peter ist beruft von dẽ brutgemer
Maria est vocata a sponso. Maria ist berufen võ dẽ brutgemer

De materia gerũdioꝝ qñ actiue quãdo passiue debeant exponi q̃ hic desunt infra videant in dicta decima

Die Martis Dicta Secunda
De vulgari impsonalium in T

De Partis

Quero tibi q̄ verba dicūt impſonalia Dico illa q̄ ꝯiugant ſolum p tercias pſonas. Et ſunt duplicia. actiue vocis q̄ terminantur in t vt placet delectat. Et paſſiue vocis q̄ terminant in tur. vt currit pulſatur. Quero quē caſum regunt añ ſe. Dico nullum vt poſtea patebit. Quō vulgarizant. Dico impſonalia actiue vocis p bet. paſſiue vocis p man. vt ptz in figura ſequenti

In indicatiuo

Pñs . Intereſt mea regere domū. mir bet zugehort zu regieren das huſ. Preteritū impfect. Interat tua fuire dñe dir bet zugehort zu dienen der frauwen. Preteritū pfectū. interfuit ꝓncipis defendere patriam. Dez furſten hort zu beſchirmen das land Preteritū plꝰ q̄ꝑpfectū. Interfuerat ꝓncipi parere ꝓncipi. dez volck gehort zu vndertenig zu ſin dem furſten. Futuro. Intererit iudicuz dare iuſtas ſentētias. Den richtern hort zu gebē recht vrteil

In impatiuo. Interſit et intereſto. In optatiuo vtinā intereſſet interfuiſſet interſit ꝛc̄.

Placet mihi ſtudere. mir hat geliebt zu ſtudieren. Placebat mihi ſtudere. ich bet lieb zu lernen Placuit tibi ludere. dir hat geliebt zu ſpilē Placuerat tibi ludere. dir bet geliebt zu ſpilen Placebit petro ſcribere. es wirt peter lieben zu ſcriben

Ju impatiuo placeat placeto. In optatiuo vtinā placeret. O das es mir liebte. Placuiſſet. o bet es mir geliebt. Placeat. o das es mir mochte lieben. In ꝯiunctiuo. cum placeat. placeret placuerit. placuiſſet. ꝙrum vulgaria tibi ſume ex ſupꝛioribꝫ.

De vulgari ꝟboꝝ impſonaliū in tur

In indicatiuo

Pñs	Pulſat campanā. man lyt die glocken
impfectū	Pulſabat campanā man lutte die glocken
pfectū	Pulſatū eſt vl fuit cāpanā. mā hat gelyt die glocken
plꝰ q̄ꝑpfect.	Pulſatū erat vl fue. cāpanā. die glock iſt gelyt worde.
Futurū	Pulſabit cāpanā. man ſol die glocken luten

In impatiuo. Pulſet campanā. man lute die glocken
Pulſet campanā. man ſol lutten die glocken

In optatiuo. Utinā pulſaret campanā. o lutt man die glocken
Utinam pulſatū eſſet vl fuiſſet. o das mā die glocke bet gelut

Futurū. Utinā pulſet campanā. o das man die glocken ſolte luten

In cōiunctiuo. Cū pulſet cāpanā. als man lutt die glocken

Preteritū
- Cū pulſaret campanaz. als man lutte die glocken
- cū pulſatū ſit vl fue. alſ mā hat gelute die glocken
- cū pulſatū cēt vl fuiſſz. alſ mā bett gelut die glocke

Futurū. cū pulsatū erit vel fuerit. als man sol haben gelute ꝛc.
Nota qñ regunt ablm̄ mediante prepositione a vel ab vulgarizan
tur p der wirt.
Pulsatur a custode. es wirt gelut von dem kuster
Pulsabaꝫ a custode. es wart gelut vō dem kuster
Pulsatum est a custode. es ist gelutt vō dem kuster
Pulsatū erat vel fuerat. es wart gelut ꝛc̄. Et qū sic tunc p̄teritū pfe
ctū vulgarizaꝫ p ist. Et plꝰ q̄ pfectū sic̄ impfectum.
Currit. dormit. man laufft. man schlafft. Currebaꝫ. dormicbaꝫ. man
lieff. man schlieff. Cursū est. dormitū ē. ma hat gelauffen. mā hat
geschlaffen. Cursū erat. dormitū erat. mā ist gelauffen ob geschlaffē
Curreꝫ. dormieꝫ. man wirt lauffen. man wirt schlaffen
Pugnatur. man vicht. vel: do wirt gefochten.
Pugnabatur. man vichtet. vel: do wirt geuochten.
Pugnatū est. man hat geuecht. vel: do ist geuochten
Pugnatū erat. man hat geuochten. vel: do wart geuochten
Pugnabit. man wirt vechten. vel: do wirt gefochten

De vulgari participiorum.

Quero tibi. quā ꝯstructōez habent p̄ticipia ante se. Dico q̄ p̄ticipia
exq̄ sunt ꝯdiectiua petunt ꝯstructōez ante se cū noib⁹ substātiuis
sub ꝯuenientia generis numeri ꝛ casꝰ. vt sol visus videndus. stel
la visa videnda. celum visum videndum.
Quā ꝯstructōez habent a p̄te post. Dico nō solū ꝯstruunt sz post se
regunt illum cundē obliquū quē sua ꝝba a q̄b⁹ descendūt. vt pa-
tebit in capło de participijs.
Notandū est diligēter p̄ traductiōe p̄ticipioz q̄ om̄e p̄ticipium in-
cludit in se ꝟ nomē q̄ siue capiaꝫ relatiue siue infinite. ꝛ cum hoc
includit suum ꝝbum a q̄ descendit eiusdē tp̄is. Et vltra hec duo
sepe intelligiꝫ ille illiꝰ illi.

Ut	Amans amaturus	id est. qui amat vel amabit
	Amatus lectus	id est. ille q̄ amatꝰ est lectꝰ est
	Amandus legendus	id est. ille q̄ amabiꝫ legetur

Ad q̄d seruit ꝟ. Dico ad traductōez. q̄m ī coz vulgari dz sonare. q̄d
welche. vel q̄ die. vt patebit. Ex q̄ seq̄ optimū notabile: q̄ loco q̄
ꝝbi vt q̄ laborat māducabit p̄t poni vnū p̄ticipiū. vt laborās mā
ducabit. ita ī grō. arma sūt militꝫ q̄ pugnat. i. militꝫ pugnātis. In
dtō. arma sunt militib⁹ q̄ puḡbunt. i. militib⁹ puḡturis. In actō
video hoīes q̄ laborabunt. i. hoīes laboraturos.
Notandum est ꝓmo q̄ participia p̄tis temp⁹ in ans ꝛ in ens in

nominatiuo casu pñt tripl'r vulgarizari. Uno mō p ende .in fine sine relatiuo welch. ꝛ sine ꝟbo . Alio mō ſine ende. cū relatiuo et ꝟbo ꝓpo. Tertio mō cū ende ꝛ relatiuo ꝛ ꝟbo ſubſtātiuo iſt was ſol ꝛc. Sz aliq eoꝝ traducūt duob⁹ vltimis modis . Participia in rus ſolū vno mō traducunt. ſ. p ſol cū relatiuo ꝛ ꝟbo futuro vt clare iam ſequit

De vulgari pticipioꝝ in ans ꝛ ens

Hō amans deū. i. q amat. eyner der gott iſt lieb habende.
Anim⁹ amāt⁹ deū. i. illi⁹ q amat. Biens der gott lieb hat. Biens der gott iſt lieb habende
Faueo amanti deum .i. illi qui amat. Eynem welcher got lieb hat. Eynem der got iſt lieben.
Noſco amantem deum. i. illum qui amat . Eyner der got lieb hat. Eyner der got iſt lieb haben
Noſcor ab amāte deum. i. ab illo q amat. Uō dem der got lieb hat Uon dem der iſt got lieb haben
Homines amantes deum . illi qui amant. Die die got lieb haben Die die ſyent got lieb haben
Anim⁹ amantiū deum. illoꝝ q amant. Der die got ſient lieb haben. Der die got lieb haben
Faueo amātib⁹ deum. ill' qui amāt. Uon denen die got lieb haben. Uon denen die got ſient lieb haben
Et ita de alijs. Et ſic amās nti casus bz ante ſe nomen ſubſtantiuuz ſub ꝛueniēcia triū accidētiū explicite. ita ptcipiales oblicq habēt implicite noīales vl' pnoīales obliqs ſub ꝛueniēcia triū. vt anim⁹ hōis amāt⁹ deū. Itē faueo hoī amāti deū. Itē noſco hoīez amantem deū. Item p̄dicte orōnes ſunt de pñti.
Sequunt de futuris. ꝛ hoc ſemp in actiuis ꝛ neutralib⁹ ſub q̄b⁹ cōphendunt deponentalia . que etiam ſunt actiua vel neutralia . vt dictum eſt ſupra.

Uulgare participioꝝ in rus

Homo amatur⁹ deum. ille q amabit. Eyner oð eyn menſch. oder der got ſol lieb haben
Anim⁹ amaturi deū. illi⁹ q amabit. Des der got ſol lieb haben . oder die got ſollen lieb haben.
Faueo amaturo deū. illi q amabit. Den der gott lieb hat. oð der den got ſol lieb haben.
Noſcor ab amaturo deū. ab illo q amabit. Uō dem der got lieb hat oder der got ſol lieb haben.
Hoſee amaturi deū. illi q amabūt. Menſchen die got lieb haben.

Dieta secunda

Anim⁹ amaturo⁊ deū. illo⁊ q̄ amabūt. Der die got sollē lieb haben
Faueo amatur⁊ deū. ill' qui amabūt deū. Die die got sollē lieb habē
Noſco amatos deū. illos q̄s amabūt. die die do got sollē lieb haben
Noſco⁊ ab amatur⁊ deū. ill' q̄ amabūt. vō den die got sollē lieb habē.

Nota q⁹ eadem ſententia exp̄mit⁹ p ꝟbū pñr⁊ tp̄is ⁊ p̄ticipiū in ans ⁊ ens. p ꝟbū futuri tp̄is ⁊ participium in rus.

Vulgare p̄ticipio⁊ in tus ⁊ sus

Nota ſic̄ p̄ticipia in ans ⁊ ens ⁊ p̄ticipia in rus ſcant actiue vl' neutraliter. ita p̄ticipia in tus ⁊ sus. ⁊ p̄ticipia in dus ſcant passiue. p̄ter illa in tus ⁊ sus q̄ veniūt a deponētalibꝫ. ⁊ petūt ante se substantiuū sub ꝙueniētia triū. ⁊ post se casū ꝟbo⁊ passiuo⁊. ſ. ablatiuū mediante p̄positōe a vel ab.

Homo amat⁹ a deo. ille qui amabat vel amat⁹ est. eyner der lieb gehaben ist von got.
Anim⁹ amati a deo. illi⁹ q̄ amabat vel amat⁹ est. Des der lieb gehaben ist von got.
Faueo amato a ꝺo. illi q̄ amat⁹ est. den ꝺ do lieb ist gehaben von got
Noſco amatū a deo. illum qui amat⁹ est. den der do lieb gehaben ist von got.
Noſco⁊ ab amato a deo. ab illo q̄ amat⁹ est. Von dem der lieb ist gehaben von got.
Hoies amati a ꝺo. illi q̄ amati sūt. die die do lieb sint gehabē vō got.
Anim⁹ amato⁊ a deo. illo⁊ q̄ amati sunt. Der die do lieb gehebt syn von got.
Faueo amatis a deo. illis qui amati sunt. Den die do lieb gehaben sient von got.
Noſco amatos a deo. illos qui amati sunt. Die die do lieb gehaben sient von got.

Nota q̄ istud p̄ticipiū p̄teriti tp̄is posset etiā vulgarizari p bin. vt ego amat⁹. ich bin lieb gehaben. Tu amat⁹ a deo. du bist lieb gehaben vō got. Hō amat a deo. Der mensch ist lieb vō got. oꝺ der mensch ist lieb gehaben von got. ꝓut sententia melius requirat. ergo ablatiui positi absolute de participio p̄teriti tempis debent traduci p bant. vt viſo dño. do sie den herren geſehen bant. gauist sunt discipuli.

Vulgare participio⁊ū in dus.

Nota q⁹ participia futuri tp̄is in dus sepissime fiunt noīa. ⁊ ꝓm hoc habent diuersum vulgare. Quando sunt participia vulgarizant⁹ p soll werden. Quādo sūt nomina p ist wurdig. Juxta illō. Per

dignus nomen:per debz participans est. Item quando expo-
nuntur per dignus.id est.wirdig.illud quod sequit potest esse in
triplici vulgari

Liber legẽd⁹
- Uno modo sic.eyn buch wirdig zu lesen
- Alio modo.eyn buch wirdig vmb werden zu lesen
- Tertio mõ.eyn buch wirdig vmb gelesen zu werdẽ
- Item quarto modo quando est participium
- Eyn buch sol werden gelesen.

Pater amans dus est a filio
- Participiũ
  - Der vater sol werden lieb ge-
    haben von dem sun
  - Der vater ist wirdig lieb zu
    haben võ dem sun
- Nomen
  - Der vater ist wirdig vm̃ lieb
    zu syn
  - Der vater ist wirdig vmb lieb
    zu werden

Mater amã da est a filio
- Die muter sol werden lieb gehabt võ dem sun
- Die muter ist wirdig vmb lieb zu haben zu werden
  oder wirdig vmb werden lieb gehaben zu sin võ dẽ
  sone

Uinũ amandũ est a nob omñib
- Der win sol werden lieb gehabt von vnf allen
- Der win ist wirdig vmb werden lieb zu haben
  von vns allen
- Der win ist wordẽ vmb lieb zu han võ vns allen

Quero tibi. Que est differẽtia ĩter vulgare gerũdioꝝ in di do dum.
z vulgare pticipioꝝ in di do dum. Dico ꝙ in vulgari gerũdiorũ
nõ sonat tpus.z fcant qñ.ꝫ actiue qñqz passiue. vt patebit infra.
Sz ꝑut sũt pticipia sp fcant passiue. Et in vulgari sonat signuz
vulgare futuri qõ est:sol werden. Sz si trãscant in nomẽ theuto-
nizãt p:ist wirdig. vt dictum est hic. Sicut ħ. Ego putaui ad te
scribendum. Existimaui hãc rem tractandã. Censui tibi ħ signi
ficandũ. Participia sũt in nomẽ trãseuntia qm̃ exponũt ꝑ dign⁹
id est.ego putaui ad te dignũ scribi. dignum tractari z significari.
Ex q̃ seqt ꝙ he dictões in do da dũ possunt esse gerũdia pticipia
vl nomina.

Aliud in traductõe ex latino necessariũ
est scire ordinationem ꝯstructibiliũ.

Summope animaduertendum est a volente traducere aliquam
historiã vel epistolã cuãgelia vel carmina vt ꝓmo z añ oia ꝓcedat
ꝑ distinctões z clausulas ꝑfectas.s. vt suam ꝯstructionem querat

inter duo puncta. si autē sit virgula coma aut parenthesis aut ali qua suspensio orationis non ibi quiescat sed ad punctum vsq; p̄cedat. hoc facto: videat tunc a quo incipiendum erit. ꝛ quid post hoc in medio: ꝛ quid in fine locare debet ſm regulas sequentes.

Septem sunt regule cōstructionis

Quero tibi. Quot sunt regl'e constructōis. Dico ſm Alexandrū sūt septem generales

Prima. A vtō dz incipi cōstructio si sit. Uñ Alexander
Construe sic casum si sit prepone vocantem

Scda. Post vtm̄ dz sequi ntūs: a q̄ dz incipi cōstructio si vtūs non sit. ibi
Mox rectum ponis

Tertia. Post ntm̄ dz seq; ꝟbū psonale a q̄ dz incipi cōstructio si nōminatiu⁹ ꝛ vtūs nō fuerint ibi
Hinc personale locabis verbum
Quod p̄mo statues si cetera desint

Quarta. Post verbū sequunt̄ sepe dtūs ꝛ actūs ibi.
Terti⁹ hinc casus ꝛ quart⁹ sepe sequunt̄

Quinta. Post ꝟbum sepe sequit̄ aduerbium ibi.
Aut verbo subdes aduerbia
Ut studet fortiter cantat dulciter ꝛc̄.

Sexta. Btūs casus dz seq; suum rectorem ibi.
Subde secundum casum rectori

Septima. Prepositio p̄construit̄ suo casuali ꝛ ambo cōstruēt̄ post verbū vel participiū ibi.
Debet vox prepositiua:
Quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa

Notandum est diligenter q̄ iste regule generales sepissime patiunt instantias. ideo Alexander ponit exceptiones seu impedimenta contra eas. Nam sepe sep⁹ incipimus constructionem a cum q; dum ꝛc̄. Sepe a duobus ablatiuis plerūq; ab obliquis istorum nominū. quis qualis quant⁹. vt iam dicetur. nō ordine Alexandri: de quo nō cures. q̄m exceptiones multo melius ordinātur. vt sequitur

Septem sunt impedimenta constructiōis seu exceptiones a regulis dictis

Prima exceptio. q̄ cōstructio sepe incipit̄ ab istis dictōibꝫ Cum q; dum donec. qñ si. siquidē. nisi. sicut. vtinā ꝛc̄. ibi

Die Martis

Cum quia dum donec quoniam similesq; precedunt.
Secunda ꝯstructio sepe incipitur a duob⁹ ablatiuis. ibi
Aut ablatiui precedunt rectore soluti.
Tertia ꝯ ꝯstructio multotiens incipiť ab obliq̄s istorum nomin̄
Quis qualis quant⁹ cuius cuias. ibi
Quis qualis quantus cui⁹ cuias quotus ⁊ quot
Missa relatiue penitus p̄cedere debent
Obliquos verbo p̄iunges missa rogando.
Quarta ꝯ ꝯstructio q̄nq; incipiť ab obliq̄ antecedēt̄is ꝓpter relativum. ⁊ hoc fit q̄n ponunť cum vno verbo.
Cunq; relatiuis de iure viam parat horum
Precedens: decet obliquos quandoq; preire
Isti subueniat sua mater vel pater eius
Quinta ꝯ post nominatiuum quandoq; sequitur infinitiuus. vt aptus legere. ibi
Infinitiui persone siue quibusdam
Des adiectiuis. vt sunt habilis piger aptus.
Sexta ꝯ post ntr̄m participialē ⁊ ante verbum sepe ꝯstruiť dt̄us vel act̄us gt̄us vel ablt̄us. ibi
Que iunges verbo iunges ⁊ participanti
Hic dz addi ꝯ etiam post ntr̄m nominalem sepe sep⁹ cōstruiť gt̄us act̄us vel ablt̄us. vt filius multa virtute: similis patri suo faciez. laudatur ab hominib⁹.
Septima ꝯ post verbum personale. scz post verbum substantiuz verbum vocatiuum ⁊ eorum vim habens sepe sequitur nominatiuus. ibi
Appellans verbum substantiuumq; vel horum
Vim retinens: post se rectum quandoq; locabunt.
Pro practica dictarum exceptionum construe totam orationem sequentem.

Cum vel quād̄o vel quia nobis bene merentib⁹ — per primam exceptionez
Cum merenti deus denegat quem deus non amat quanta mercede q̄nta gl'ia iustum premiabit. — per secundā exceptiōem.
Quoniaz d̄n̄m plus sua misericordia q̄z sua iusticia ad nos trahit. — ꝑ tertiam exceptiōem.
Ergo aptus a deo saluari — per quartam exceptōem.
Receptur⁹ sibi bt̄itudinez — per quintā exceptiōem.
per sextam exceptionem

Dicta secunda

Est nunc p̄destinatus ꝛ p̄ septimā exceptionem
in futuro beatificandus

Positis regulis cōstructiōis ꝛ exceptiōib⁹ a regulis alexandri
Pro ampliori ꝛ clariori intellectu pueroꝝ quibus nihil satis re-
sumi potest Repetitio dictoꝝ fit hoc modo

Quero tibi. a quo debet incipi ꝯstructio ꝛ traductio. Dico a trib⁹ re
gulariter. a vtō a ntō vel a ꝟbo psonali. ꝫ patet ex regulis construc
tionis supra positis. Aut a q̄rtuor impedimētaliter ab istis ꝯiū
ctiōibus ꝛ aduerbijs Cū quia dū donec q̄nādo si nisi vt ꝛc. vel a
duob⁹ ablatiuis aut ab obliquis de q̄s q̄lis quant⁹. vl̄ ab obliq̄
antecedentis ꝓter relatiuū q̄n̄ sumūtur cuꝫ vno ꝟbo. vt Patrē
sequit̄ sua proles. Hoc scito

Quero ex supabundanti quē locum duo recti ntūs ꝛ vtūs tenent in
ꝯstructione. Et quaꝫ locū quatuor obliqui. Dico ad p̄m ū. duo re
cti semp cōstruūtur ꝛ traducūtur in p̄ncipio ante ꝟbum nisi ral̄
ntūs regatur a verbo substantiuo vocatiuo ꝛc. Ad sc̄ōm dico p̄
vnam regulam generalem.

Omnis obliquus debet immediate con
strui post suū regens

Siue illud regens fuerit nomen ꝓnomen vel p̄ticipium. siue fuerit
verbū. Et ꝫ fallit in obliq̄s de q̄s q̄lis q̄ntus. ꝛ in obliq̄ antecedē
tis. vt sepe dictum est. Et isto seq̄tur primo

Si ntūs nois substantiui regit gt̄m vel ablat̄m illi obliq̄ debēt an̄
ꝟbum ꝯstrui. vt homo dei magna autoritate venit nobis

Si ntūs nois adiectiui regat gt̄m dt̄m ꝛc. etiam illi p̄cedent ꝟbum
vt gratus deo ꝛ nudus pedem. vel pede frigescit

Si ntūs p̄ticipij regat gt̄m dt̄m acc̄m ꝛc. debent illi q̄z p̄construi.
vt mittēs missur⁹ pri suo lr̄as ml̄ta beniuolētia nūc scribit illas

Istud alexander nō clare dicit

Sequit̄ ex dictis sc̄ōo si obliq̄ regāt a ꝟbo a ꝑte post etiā dn̄t postcō
strui. qđ satis innuit cū dicit. Tercio hinc casus. Nisi fuerint obli
qui de quis qualis quantus ꝛc. vt Quorum remiseritis peccata
remittuntur eis. Traducitur sic. Quoꝝ peccata welcher sunde
remiseritis ir sult vergeben. oder sult haben zu vergeben remit-
tuntur eis

Quero tibi. quem locum adiectiua tenent in ꝯstructiōe. Dico q̄ ad
iectiua noialia ꝛ ꝓnominalia sp̄ debent p̄cōstrui suis substātiuis
coniunctim, siue ꝫ sit in recto ante ꝟbuꝫ siue in obliq̄ post ꝟbum
Sed nota bene q̄ hoc semper fallit q̄n̄ regunt post se genitiuum
dt̄m acc̄m vel ablatiuuꝫ. q̄m tūc p⁹ substantiua ꝯstruēt ꝛ diuitꝫ

vt pudica vultu ꝟgo rubescit. Nō traducit sic. pudica ꝟgo vultu sed virgo die iunckfrauw. pudica schāmig. vultu von angesicht diuisim. ⁊ postconstruit pudica. Sed adiectiua pticipialia sēp ꝓstruuntur post sua substantiua ⁊ diuisim. vt Deus sua pietate motus nobis largit gratiam.

Quero. q̄ pacto duo ūel tria aut plura substantiua in eodem casu posita p regulam Petri helye vel p appositiōez debeāt traduci. Dico q̄ inter illa substātiua debz itelligi pticipiuz ens. vl' existēs aut entia vl' existētia. vt ī Uirgilio. Cara deū soboles magnuz iouis incrementū. q̄ sic ordiat. subaudi. O salomyne cara soboles deū p deoꝝ. subaudi existēs magnū incremētū iouis Aspice ⁊c.

Quo pacto dicta. i. infinitiua cum accō ante se. vt Deum orari sanctū ē debent traduci. Dico q̄ ipa ꝓpus resoluēda sūt ī appellata. i. oratiōes ex suppositō ⁊ appositō q̄ vl' vt p̄cedente. Et in tali mutatiōe debz seruari idētitas tpis. vt pñs infinitiui mutet in p̄scns indicatiui vl' optatiui. p̄teritum ī p̄teritum ⁊ futurum in futurum.

Exempla sunt in actiuis

Diuitias mlt'os pdere notū est. i. q̄ diuitie multos pdūt notū est
Diuitias mlt'os pdidisse notū ē. i. q̄ diuitie mlt'os pdidert notū ē
Diuitias mlt'os pditū ire ꝓstat. Uel multos pdituros esse constat. i. q̄ diuitie multos pdent constat

Da exempla inpassiuis

Justos saluari certū est. i. q̄ iusti saluent' certū est
Justos saluatos esse certū est. i. q̄ iusti saluati sint certū est
Justos saluatū iri certū est. Uel saluandos esse certū est. hoc est q̄ iusti saluabunt' certū est

Nota q̄ sicut habem⁹ dicta ante ꝟba. ita ⁊ post verba q̄ etiā debent resolui in appellata mō supra dicto. vt credim⁹ deū oia gubernare gubernasse gubernatū ire. resolut' sic. Credim⁹ q̄ de⁹ oia gubernat gubernauit gubernabit. Ita Dñe q̄d me vis facere. i. q̄d vis q̄ ego faciā. Jtē iubeo tibi studere. nō est op⁹ resolutōe. sed iubeo te studere. iam opus est resolutione dicta.

Quero quō traducunt' duo ablatiui positi absolute in fcatōe ꝟñe Dico p distinctionē. Aut sūt de p̄senti tūc traducunt' p ende in fine. vt. sole oriēte dies fit. so die sonne ist vff gande so wirt es tag. Deo gratiā dante iust⁹ saluat'. so got ist genad gebende ⁊c. Aut sunt de p̄terito tūc trāslatant' p synde in fine. vt Thesauris apertis obtulerūt tria mūera. alt' die schetz vff gethon synde ⁊c. Inclinato capite emisit spm̄. mit gebogenden haupt gab er ⁊c. Uel etiā traducūt' resoluēdo ablatiuos ī suppositū ⁊ appositū p̄cedens

Dicta secunda

te dñ. qñ si vel qr. Uñ in psal. legitur. Dante te ill' colliget. Apert
ente te manũ tuã implebuntur. Auertẽte te faciẽ tuã turbabũtur.
id est. qñ vel si tu das vel aperies manum vel auertis faciem tuã
ipsi colligent implebuntur ꝛ turbabuntur

Notandũ est sũmope ꝙ sic oculꝰ sarcitenent sũma cura atq; studio
signũ ꝑmo ꝓsideret. ꝛ pꝰ ß vt sagittas suas ĩ illud dirigat. Jta q̃z
oculꝰ trãsllatoꝛ dz sibi inter duo pũcta q̃rere sig̃ q̃ sũt duo. s. ntũs
ꝛ ῥbũ psonale. ad q̃ sig̃ omnes sagittas suas .i. sĩa ꝓstructibilia
curet iactitare ꝛ ordĩare. Et dz attẽte ꝓsiderare q̃ ꝓstructibilia re
gulariter p̃cedunt ntm̃ ꝛ que impedimentaliter. Jtem que regu
lariter debent seq̃ ntm̃. ꝛ quib⁹ modis fallit. Preterea que ῥbum
p̃cedunt regulariter ꝛ impedimentaliter. Postremo que post ver
ba sequi debent. vt patet in figura sequenti.

Ante ntm̃ regulariter ponit
vtũs. Etiam adiectiuum no
minis si non regat casum
Añ ntm̃ ĩpedimẽtal'r ponit
Cũ qr dum donec ꝛc. Uel
duo ablatiui absoluti. vel
obliq̃ de q̃s q̃lis q̃nt⁹. vel
obliquus antecedẽtis
ꝓponitur quandoq; ꝓpter relatiuum.

Ntũs

Post ntm̃ regl'ariter ponit
verbum psonale qđ fallit
si ntũs regat gtm̃ vl' ablt̃m̃
si seq̃t adiectiuũ regẽs casũ
vt potentia regis timetur
Gratus deo beatificatur
Nudus pedem friget
Uelox pedib⁹ currit
Q̃ñq; infinitiuꝰ vt paratꝰ
ꝛ dignꝰ accipe gratiam.

Ante verbum regl'ariter
ponetur ntũs explicite
vel implicite. vel aliq̃d
positum loco nomina
tiui sc̃z infinitiuus so
lus vl' cum obliquo
Impedimental'r ponũt
Sextuplicia aduerbia
Et etiam oñia alia que
p̃cedunt ntm̃ impedi
mentaliter. vt duo abla
tiui ꝛ obliqui de quis
qualis quantꝰ. Et ob
liquus antecedentis

Verbum psonale

Post ῥbum sepe ponitur
infinitiuꝰ. volo studere
sepe aduerbiũ. studet bene
sepe ntũs. stat rectus
sepe gtũs. recordor lc̃onis.
semp dtũs ꝛ actũs vl' abltũs
temp⁹ ꝛ abltũs sine prepo
sitione p̃nt poni. quia sunt
casus cõmunes

Actũs post verba actiua
Abltũs post ῥba passiua.
Sepissime ꝑpositio cuz suo
accusatiuo vel ablatiuo.

De Partis

Ante impersonale nullus ponit casus quem regat ante se. Sz bñ si sint Cū q2 dū. ablativi absoluti Vbiq3 d3 q3 q3t⁹

Verbum impsonale

Post ip̄m ponit suus obliquus cum infinitiuo scz Btūs vel dativus Actūs tm̄ aut cū gtō Si impsonale p tur p̄at actūs aut abltūs cum prepositione.

Pro practica reglaꝝ ꝯstructōis ꝛ figure depicte ponuntur hic tria Virgiliana carmina. Primo ex quarta egloga.

At tibi p̀ma puer nullo munuscula cultu
Errantes hederas passim cum baccare tellus
Mixtaq3 ridenti colocasia fundet achanto

Hic tu incipe a vtō. vt O puer in p̀mo carmīe. ꝛ seq3 ntūs tellus i scdo. ꝛ seq3 vbū fūderī tertio. Postea seq3 dtūs tibi. deinde actūs p̀ma munuscula. tūc abltūs nllo cultu. i. sine alicq3 labore. Tunc resumitur fundet cum alijs accusatiuis ꝛ ablatiuis cum prepositionibꝫ ꝛc. Ita oportebit sp ꝯstructōez q3rere p reglas supradictas Item ex secundo eneydos.

Fracti bello fatisq3 repulsi
Ductores danaū tot iam labentibꝫ annis
Instar mōtis equū diuina palladis arte Edificant

Traducit sic incipiēdo a ntō ductores: ꝛ nō seq3 īmediate vbū psonale. q3 regit gtm̄. ꝛ cū b̄ sequunt duo adiectiua pticipialia regētia abltm̄: post illa seq3 vbū edificant equū instar mōtis diuina arte palladis. ꝛ b̄ dico tot pnnis labentibꝫ. q ablatiui licz ponāt inter suppositum ꝛ appositum nō tamen debent ibi sed in fine ꝯstrui Et ex tercio

Ast illum ereptę magno inflāmatus amore
Coniugis ꝛ furijs scelerum agitat⁹ horestes.
Excipit incautum patriasq3 obtruncat ad aras

Cōstruitur sic. Horestes inflāmat⁹ magno amore ꝯiugij ereptę. i. sibi captę p pyrrhū ꝛ agitat⁹ furijs scelex. seq3 iam vbū excipit. i. interficit illū pyrrhū incautū. i. improuisū ꝛc. Ecce q3t casus mediant inter ntm̄ suppositum ꝛ vbum appositum.

Notādum est etiam q3 ī ꝯstructōibꝫ ꝛ traductōibꝫ sepissime intelligit vbum substantiuū est fuit erit. vt Bl'a tibi dñe ꝛc. Sepe intelligit ntūs ꝛ qñq3 resumit ntūs p̀us posit⁹. Preterea in relatiuo q3 freq̄nter intelligitur añcedens. s. ille. Item ante pasce intelligitur festum. sexto kal'. martias intelliguntur die ante. Ita quoq3 ver ba intelliguntur plerumq3 fm exigentiā sententie. Unde Virgilius in primo. Tantas audetis tollere? moles. Quos ego. oratio

impfecta est. z lo;tur neptun⁹ ad v:ntos. z' intelligit castigabo vel simile. Therēti⁹ i andria. Quē q̄dez ego si sensero. hec est oro impfecta z trūcata q̄ modo loquēdi vtunt irati. z cū motiōe capitis pniciā intelligit si sensero supple dauū ipedire nuptias ipm̄ puniā. vel sic. Therenti⁹ in eunucho. Ego ne illā: q̄ illū: q̄ me: q̄ me non. i. ego ne illā thaidē vlciscar q̄ illū trasonē recepit q̄ me exclusit zc̄. Et est in dictis omnib⁹ color dictus aposiopesis.

Item in legenda sctē Agathe. Mentem sctāz spontaneaz honorem deo z patrie liberatione. i. mentem sanctā habuit. honorem deo fecit. z patrie liberationez impetrauit, ita suo modo de alīs p;out sententia requirit

Cautele iu traductione seruande

Consideradū est q⁹ non sp latina ꝟba p̄cise vt sonāt in vulgari sūt traducēda. qm̄ ꝫ plerūqz aut erit ipossibile aut sensū ineptum facient. Sz debz trāslator notare sensū orōis q̄d dicere velit. et hoc i vulgare ꝟtat. Exempla sunt

Difficile est senib⁹ dare verba. i. difficile est senes decipe

Sūmas gr̄as vobis ago. i. summevobis regratior

Sic velim ammū inducas. i. sic velim credas

Sunt nobis mitia poma. i. habem⁹ matura poma

Scda cautela est. cū sint aliq̄ noīa aut ꝟba equiuoca vt in traductione capiatur significatum conforme ad sensum orationis Exempla sunt.

Psal. Non timebo q̄d faciat mihi caro. i. homo

Uerbū caro factū est. i. filius dei factus est homo

Salomon fecit sibi ferculū de ligno. i. currū nō dapes

Manus dñi fecerūt me. i. potestas domini

Eripe deus aiam meā. i. libera deus animā meaz

Ideo male tradurit q̄ dixit Her trag vf myn sele

Sūt enī equoca. ꝟbum caro ferculū manus eripio

Tercia cautela est vt traductor videat si sint alique figure locutionis aut colores rhetorici. vt qñ pars ponit p toto vel econtrario. aut continens p contento. aut econtrario. vel actiuū pro passiuo z econtrario zc̄. Exempla sunt

Animus mulieris est mihi nuptus synecdoche est. Male ficret traductio vt ꝟba sonant. sed ibi anim⁹ mulieris. i. ipsa mulier tota est mihi nupta

Perflauit fistula buccas hypallage est. i. bucce pflauerunt fistulas.

hausit spumārem patherā. i. vinū de pathera. i. cipho patente

Quarta cautela ē de determinatione respectu determinabil'. Exēplus

Die Mercurij

qñ aduerbiũ ponit inter duo verba tũc traductor videat qđ illo-
rum determinet ꝛ cũ q ꝟbo traduci debeat. Quod reuera multũ
refert. vt in sancta passione ait dñs. Anteq̃ gall⁹ cantat ter me
negabis. ibi ter determinat scđm verbum. s. negabis non ꝑmum
Jta in logica. Quicqd viuit sp est. Si semp determinet viuit pro
positio est vera. Si determinet est tũc redditꝫ falsa. Exemplũ đ ob
liqs determinãtibꝫ verbũ vl' ptcipiũ. vt cũ dico. video ocul' am-
bulãtẽ. ibi ablẽs determinat verbuꝫ nõ ptcipiũ. Sed cũ dico. vi
deo pedibꝫ ambulantẽ hic pedibꝫ determinat ptcipiũ et nõ ꝟbũ
Jta in logica ꝑ fallaciã diuisionis arguit. Quocũq̃ vidisti hunc
ꝑcussum illo hic ꝑcussus est. ſz vidisti hũc ocl'o ꝑcussum q̃ hic o-
culo ꝑcussus est. Minor est distinguenda. Uel ille ablẽs ocul⁹
determinat verbũ tũc est ꝟa. vel determinat ꝑcussuꝫ tũc est falsa.
istud ꝓcernit grãmaticaꝫ. ideo h̃ ponit dict⁹ ꝑalogism⁹.

Quinta cautela. si verba nõ capiãtur transsumptiue vel ꝑ allegoriã
q̃ est qdã color q̃ aliđ significat q̃ đr vt in ꝟronia. vñ Virgili⁹
Egregiam vero laudẽ ꝯ spolia refertꝫ tuq̃ puerq̃ tu⁹. Sic
in sacra scriptura mlte orationes q̃ nõ vt ꝟba sonãt traduci pos-
sunt. vt illud. ꝛel⁹ dom⁹ tue comedit me. Comederũt iacob ꝯ fi-
lios ei⁹. Elegit suspendiũ aĩa mea. Et talia mlta q̃ non sũt ꝓsẽ
tis speculationis q̃m altiorẽ indagationẽ postulãt. Sed hec que
dicta sunt ꝑ nostris pueris donec alti⁹ sapiãt sufficiũt.

Die Mercurij Dicta Tertia

Capitulum secundũ de decem
regulis congruitatum.

Uero tibi. qđ est Grãmatica ſm Prisciani. Dico est
scientia docẽs nos recte scribere. recte scripta recte in-
telligere. recte intellecta recte ꝓponere. recte composita
debito modo pronũciare.

Quot sunt spẽs seu ptes grãmatice. Dico quattuor que tanguntur
in dicta diffinitione. s. orthographia. etbimologia. diasynthetica
ꝯ prosodia. i. accentus

Orthographia est ꝑs grãmatice docens nos recte scribere. i. recte
sillabicare. vt ꝓcio ꝑ duplũ c̃ ꝯ non ꝑ simplũ. Christus per ch. ꝯ
non ꝑ xp. de qua diuersi et vari c̃ sunt libelli inter quos precipuus
est Johannes Tortelli

Etbimologia est ꝑs grammatice docens nos recte intelligere ac
cidẽtia partiũ orõis. s. genera ꝯ declinatões nois ꝓnomiñ ꝯ par
ticipioꝝ. Item Conjugatões ꝑterita ꝯ supina verborum. vtpa
tet in prima parte Alexandri

Dieta tercia

Diasynthetica est ps grāmatice docēs nos recte ꝓponere dictiones adinuicē ꝯgrue aut figurate ꝛ euitare oꝛōes incōgruas. vt patꝫ in scōa parte Alexandri.

Prosodia est ps grāmatice docens nos dictōes debite ꝓnūciare in primis medijs ꝛ vltimis syllabis. De qua in tertia ꝛ q̄rta parte Alexandri.

Quero tibi. quō diuidit grāmatica fm Donatū. Dico ī grāmaticā ꝑceptiuā ꝓmissiuā ꝛ ꝓhibitiuam. Et est sil'e. Sic em̄ lex positiua būana q̄dā ꝑcipit vt honestū ꝛ iustū. quedā ꝓhibet. vt turpe vi⸗ cium ꝛ iniustū. ꝛ quedā ꝓmittit vt vsurā ꝛ meretriciū. ita q̄ꝫ in lege fmonis latini quedā oꝛōes nob ꝑcipiunt. quedā ꝓhibentur. et quedā ꝓmittunt.

Quero tibi. q̄d est grāmatica ꝑceptiua. Dico que tractat de oꝛōib⁹ simplr ꝯgruis. vt vir albus: ꝛ nō alba. Ego scribo: ꝛ nō scribūt. Liber petri: ꝛ nō liber petr⁹. Et ꝺr a ꝑcipe. q: talis grāmatica no bis ꝑcipit ita loq̄.

Quid est grāmatica ꝓmissiua. Dico q̄ tractat de oꝛōib⁹ figuratiue ꝯgruis. Uel sic. est que ꝑ figuras docet venusto ꝛ breui sermone loq̄. vt ego scolaris studeo. Et ꝺr a ꝓmittere. q: tales oꝛōes ꝓmit⸗ tunt ꝓpter fmonis breuitatē ꝛ metroꝝ cōmoditatem

Nota sub ista grāmatica ꝯtinent oꝛōes figuratiue q̄b⁹ nobis licꝫ vti. vt sunt oꝛōes euocatoꝛie. ꝯceptoꝛie. ꝓleptice. ꝫeugmatice. ꝛ synecdoice.

Quero tibi. q̄d est grāmatica ꝓhibitiua. Dico est illa que tractat de oꝛōib⁹ incōgruis vel nob ꝓhibitꝫ. vt vbem quā statuo est vestra: Pars erant certare parati. Et ꝺr a ꝓhibere. qm̄ tales oꝛōes nob ꝓhibent.

Et nota q ꝙ sub ista grāmatica ponunt impedimēta ꝯgruitatis ꝛ fi⸗ gure nob ꝓhibite. ſ. Allotheca. Antithesis. soloecism⁹. cum earū speciēb⁹

Notare debent pueri diligenter q ꝙ singule oꝛōes latine apud que⸗ cunqꝫ scribātur siue a ꝓd theologos: rhetoꝛicos poetas aut hi⸗ storicos reducuntur ad aliquam triū predictarum partium grā⸗ matice. Et non est aliqua oratio que simul ponatur sub grāma⸗ tica ꝓmissiua ꝛ ꝓhibitiua. immo sunt distincte partes. ideo ma⸗ le q̄dam scribunt ꝛ falso dogmatizant q̄ euocatōem: conceptiōem ꝓlepsim et ꝫeugma miscent cum impedimentis congruitatis faciunt vt pueri nesciant quid vtendum aut imitandū sit: quid ve declinandum ꝛ fugiendum.

Die Mercurij

Quero tibi.q̄ est differentia inter ꝯstructōez grāmaticalē ꝛ regimen grāmaticale.Dico ꝙ habent se sic magis cōmune ꝛ minꝰ cōe.vt sic superiꝰ ꝛ inferiꝰ.qm̄ vbicūq; est regimē ibi est ꝯstructio ꝛ non ecōtrario.Da exemplū.Cū dico.timor dei.vel.Amo deū. ibi est regimen ꝛ ꝯstructio.sz inter adiectiuū ꝛ substantiū: vt optimus deꝰ.est ꝯstructio ꝛ nō regimen.

Quero tibi.Quare inter adiectiuū ꝛ substantiū nō est regimen.Dico qm̄ adiectiuū nō cogit suū substantiū stare in certo casu ita ꝙ nō in alio.nec ecōtrario.Et hoc ideo.qr possunt simul stare in q̄libet casu. vt optimꝰ deus.optimi dei.optimo deo.optimū deū. Non sic est de istis. Timor dei.Amo deum.

Orationes vbi sola ꝯstructio est.

Quero tibi:an multiplices sint orōnes in q̄bꝫ sola ꝯstructio est ꝛ nō regimen.Dico sic.vt sequit

Inter adiectiuū noīale ꝛ suū substantiū. vt p̄clax ingeniū. optima virtꝰ.nō est regimen.

Inter adiectiuū ꝓnoīale ꝛ suū substantiuū.vt meꝰ animꝰ.tua voluntas est sola ꝯstructio nō regimen

Inter adiectiuū participiale ꝛ suū substantiū.vt oculi visuri: stelle vise ꝛ astra visa.nō est regimen

Item duo noīa substantiua ad idem ꝓtinentia eiusdē casus.vt ego maria.dña petrꝰ.nō est regimen

Inter relatiuū ꝛ suū antecedens. vt deꝰ qui. deitas que.celū quod. nō est regimen.

Inter interrogatiuū ꝛ suū responsiuū nō est regimen

Inter duo ῥba.vt volo legere.nō est regimen

Inter verbū ꝛ aduerbiū nō est regimen.vt currit velociter

Item hic.ecce pr̄ tuꝰ vel pr̄ēm tuū nō est regimen

Item vado Romam.fui Colonie ꝛc̄.nō est regimen

Item hic.Pax huic domui. Glͣa in excelsis ꝛc̄.est sola cōstructio et nō regimen.

Item h̄.sole oriente dies fit.ꝛ in silibꝫ nō est regimen

Inter ꝓna supina cum verbo motꝰ ad locū. vt vado pransum. ꝓgo dormitū nō est regimen.

Inter posteriora supina cū q̄busdā adiectiuis ante se.vt facile dictu mirabile visu.nō est regimen

Prima regula congruitatis

Quero tibi.adiectiuū ꝛ suū substantiuum in quot ꝛ quibꝫ tenētur ꝙuenire.Dico in tribꝫ.in genere in nūero ꝛ in casu.vt mala mens

malus animus ait poeta comicus
Da mihi tria exempla p tria substantiua masculini feminini ⁊ neutri generis. q̄ oia sunt ꝑme declinatōis. Do ista

Papa	sanctus	sanctior	sanctissimus
Ecclesia	sancta	sanctior	sanctissima
Pascha	sanctum	sanctius	sanctissimum

Da tria exempla p tria substantiua masculini feminini ⁊ neutri generis scde declinatōis eiusdem terminatōis
Ego do ista in theutonico. Tu verte illa in latinum

Eyn	engel	gotz	der	aller	best	bit
Eyn	buß	gotz	das	aller	best	bit
Eyn	volck	gotz	das	aller	best	bit

Hoc vltimum vulgus non per populum dicatur
Quero an dicte orōes sint ꝯgrue. Dico sic. Qō ꝓbo de ꝑma. Nā papa est substantiuū generis masculini numeri singularis. casus nti. Sanctꝰ est adiectiuū eiusdem generis ⁊c̄.
Per qd scis q papa sit substantiuū. Dico qm̄ ad eiꝰ vulgare non pōt addi. man oō wib. Uel qz ꝓcat rem p modū ⁊ p se stātis
Per qd scis q sctūs est adiectiuū. Dico q ad eiꝰ vulgare pōt addi man oō wib. vt sctūs heilig man. heilig wib. Uel qz ꝓcat rem p modū adiacentis alteri.
Qua regla papa est ma seu. Dico q eiꝰ genꝰ nosco nō ex terminatione sz ex significatōe p q̄rtā reglaz positā in ꝑncipio ꝑmi tractatꝰ. ibi. Quedam sunt opa
Qua regla eccla est feminini generis. Dico q eiꝰ genꝰ nosco nō ex significatōe sz ex terminatiōe p ꝑmā reglaz de substātiuis feminini generis p terminationē. ibi Sit tibi nomen in a
Qua regla scis pasca eē neutri generis. Dico nō ex significatōe non ex terminatōe sz p exceptōez ibi. Mānaq; neutrale.
Qua regla scis sanctꝰ a um eē generis ois. Dico p vnā generalissimā regulā ibi. Adiectiua notes. licz q̄dā sint generis ois sub vna terminatōe. q̄dā sub duab. q̄dā sub trib. vt sepe dictū est. sz pueris nō sat̄ id repeti potest
Exoratos velim p̄ceptores puerozq; vt hāc reglaz de adiectiuo ⁊ substātiuo q̄ est vnū grāmatice fortissimū ⁊ latissimū pilare faciant practicari p diuersa substantiua iam ꝑme ⁊ scde: iam tertie ⁊ q̄rte declinatōis cū adiectiuis diuersaq; terminationū ⁊ declinationū Non solum in ntō casu sz p oēs obliquos in singlari ⁊ plurali cum suis regentib. vt patet in figura sequenti.

Die Mercurij

Regnat	Maria	sancta sanctior sanctissima
Clementia	Marie	sancte sanctioris sanctissime
Seruio	Marie	sancte sanctiori sanctissime
Honoro	Mariã	sanctã sanctiorẽ sanctissimã

Ibi sunt eiusdem declinationis prime. Sequit de secunda.

Regnat	Dñs iustus iustior iustissimus.
Clementia	Dñi iusti iustioris iustissimi
Seruio	Dño iusto iustiori iustissimo
Honoro	Dñm iustum iustiorem iustissimum
O	Dñe iuste iustior iustissime

Da substantiuum z adiectiuum tertie declinationis.

	Pater fidelis		Patrem fidelem
Regnat	Oratio fidelis	Colo	Orõnem fidelem
	Genus fidele		Genus fidele
	Patris fidelis		Pater fidelis
Uirtus	Oratio fidelis	O	Oratio fidelis
	Generis fidelis		Genus fidele
	Patri fideli		Patre fideli
Seruio	Orationi fideli	Utor	Oratione fideli
	Generi fideli		Genere fideli zc.

In pdictis oĩb adiectiua z substãtiua sũt eiusdẽ declinatõis. z ideo i finali terminatõe ꝛsonãt. Postea sumãt adiectiua secũ substãtiuis pme vel tertie. Et ccõtrario capiant adiectiua tertie cum substãtiuis scde vl' prime z erit dissonãtia in fine

Quero tibi. q̃ est differentia inter adiectiuũ noĩale z adiectiuũ pticipiale. Dico adiectiuũ noĩale tenet ꝙuenire cũ substantiuo seq̃nti Et pticipiale cum pcedenti.

Quero an ista sit ꝙgrua. Leo est pulcer bestia. Dico nõ. qm̃ pulcer est adiectiuũ noĩale z dz ꝙuenire cũ substãtiuo seq̃nti nõ pcedenti.

Ita etiã querat de ista. verbũ est facta caro. q̃ nõ est cõgrua. qm̃ facta est adiectiuũ pticipiale z tenet ꝙuenire cũ substãtiuo pcedẽti. hoc pbat exemplis sacre scripture

Uerbum caro factum est. nõ facta caro
Aqua est facta vinum. nõ factum vinum
Tu deus es futurus pmiũ. nõ futurum pmiũ
Nomen eius vocatũ est Jesus. nõ vocatus
Jesus est vocatus caput eccl'e. z nõ vocatũ
Ex omnibus hi empti sunt primitie deo z agno. et non empte. vt est in apocalipsi. i. in libro iohis euãgeliste. z dz reuelatio secreto

Contra. dicit scptura. Templū dei factꝰ est vterꝰ ẋgis. ibi factꝰ cōuenit cū substātiuo seqnti. Dico qꝫ talꝭ ozō est impedimētalꝭ: ꝛ nō est nob vtenda. Uel dic qꝫ illa ozō dꝫ sic ordinari. vterꝰ est factꝰ tēplū dei. Quid dicis de ista. Quesiuit mihi q̄ꝫ pzidē pr̄ ꝛ mater mozꝰ tui essent. vt est in Therentio. Dico qꝫ illa nō est simplr cōgrua, ſꝫ ibi est figura. ſ. ꝯceptio generum

Arguo pmo. dicit scptura Bonū mihi lex ozis tui. Item Uirgilius Triste lupꝰ stabulꝭ. Idē. Fama malū q̄ nō est aliud velociꝰ vllum. Idē. Uariū ꝛ mutabile ſp femia ꝛc. Dico qꝫ in dictꝭ ozōib⁹ bonū malū triste ꝛ variū nō capiunt adiectiue ſꝫ substātiuāt in neutro genere. ꝛ exponūt ꝑ ly res. vt lex est bonū. i. res bona. lupꝰ ē triste. id est. res tristis. femia est variū. i. res variabilꝭ.

Arguo secundo ꝫ pzimā regulā. Dicit scriptura. Joseph ꝛ Maria erāt solliciti de iesu. ibi illud substantiū maria diſcōuenit cuꝫ sto adiectiuo solliciti in genere. ergo nō tenent semp ꝙuenire in genere vt regula dicit. Dico: regla intelligit qꝫ in ozōne simpliciter cō grua adiectiuum ꝛ substantiū tenent ꝙuenire in trib⁹. sed in pzedicta ozōne est figura. ſ. ꝯceptio generum. Quid autez sit ꝯceptio generum videat in caplo de verbis

Quero tibi. q̄tuplices ozōes peccāt ꝫ pmā reglaꝫ. Dico in generali triplices. Nā q̄dā sūt ozōnes figuratiue q̄ cadunt sub grāmatica pmissiua q̄b⁹ nob licet vti. Quedā sūt ozōnes impedimētales no dent peccare ꝫ pzimā reglaꝫ nō tñ peccāt. ſꝫ sunt ꝙgrue ꝑ regulaꝫ indifferētie. vt pꝫ post q̄rtā reglaꝫ. Tūc vltra querāt pueri diſputando ꝛ exercitando se. Da mihi exempla ex scriptura ꝛ poetis de ozōib⁹ figuratiuis q̄ cadunt sub grāmatica pmissiua

Orationes adiectiui ꝛ substantiui figuratiue q̄ cadunt sub grāmatica pmissiua

Scptura Julianꝰ apostata occidit gladio sctōs pzēm ꝛ matrem donati. Que figura est. Dico ꝯceptio generꝫ.

Theren. Quesiuit mihi q̄ꝫ p̄dē. i. wie lang. pr̄ ꝛ mr̄ mortui eēnt ꝯceptio generum

Quidꝰ Mars ꝛ venꝰ dolis capti sunt mulciberi. i. fabri iouis ꝯceptio generum

Scptum Uidi duos angelos vnum ad caput. alium ad pedes. Que figura. Dico plepsis. de qua infra

Scptura Plenī sunt celi ꝛ terra. Item. Thauri mei ꝛ altilia mea sūt occisa. ibi est ꝛeugma

Die Mercurij

Virgili⁹ Atq; deos atq; astra vocat crudelia mr̃ .i. mr̃ vocat deos ⁊ astra crudelia. per zeugma

Notate vos pueri q⁹ in q̃libz exẽplo dicto sp sẽit duo substãtiua aut diuersoꝝ generũ cum vno adiectiuo. aut diuersoꝝ nũeroꝝ cũ vno adiectiuo. ita q⁹ vnũ substantiuũ conuenit ⁊ aliud disc̃ouenit. ⁊ hoc causat figurã sic patebit infra. Et c̃tinenr̃ om̃es dicte ⁊ sil'es orationes sub grãmatica p̃missiua sub q̃ c̃tinenr̃ om̃es figure q̃bus nob̃ licet vti vt dictũ est. q̃ differunt ab alijs figurz. Om̃ i eis ẽ breuitas fmõis cũ cõmoditate metri. in alijs v̄o sola metri cõmoditas sine breuitate sermonis

Quero tibi. q̃tuplicia sunt accidẽtia p̃tiõzõnis. Dico duplicia. respectiua ⁊ absoluta. Respectiua sũt q̃tuor. genus nũer⁹ casus ⁊ p̃sona. Et dicunr̃ respectiua. q̃m in orõib⁹ nr̃is latinis maxĩe ista respicim⁹ vt sit coꝝ conuenientia. Alia oia sũt absoluta. vt q̃litas figura. tẽpus species declinatio ⁊c̃.

Cõueniẽs tia igr̃	in genere	in casu	facit congruum
	in nũero	in p̃sona	
Disconuẽ nientia	in genere	in casu	facit figurã aut
	in nũero	in p̃sona	incongruum

Orõnes adiectiui ⁊ substãtiui impedimẽtales q̃ cadunt sub grãmatica p̃hibitiua.

Da mihi exempla ex sc̃ptura ⁊ poet̃ q̃ c̃tinenr̃ sub grãmatica p̃hibitiua. Dico sũt mr̃tiplicia. q̃dã sunt in q⁹ adiectiuũ ⁊ substantiñ disc̃ouenit̃ in genere tm̃. q̃dã i nũero tm̃. q̃dã in genere ⁊ nũero. quedã in casu.

In genere Scrip.
- Duodecim milia signati
- Coluber est facta mystica virga
- Jacob misit fratri suo. xl. camelos fetos

In genere Virgili⁹
- Heu age rũpe moras varĩũ ⁊ mutabile sp
- est femina. licet illa possz excusari

Idem ait
- Centauro inuehitur magna

Ouidius
- Turpe iacens mr̃tũ madefacta lieo. i. vino

Scrip.
- Vidi turbã magnã stãtes ante throno̅um

in nũero Brego.
- Mulier est vetus arma dyaboli

Juuenal'
- Atq; vet⁹ thebe centũ iacet obruta portis

Orati⁹
- Legati magnis missi de reb⁹ vter⁹q; .i. vtriq;
- legati erãt ⁊c̃. ecce disc̃ouenientia numeri
- Vtraq; formose paridi potuere videri.
- loq̃r̃ poeta de iunone ⁊ pallade. ⁊ est sensus

Ouidius
- Vtraq; dea formose potuerũt videri

Dieta tercia

In genere ⁊ numero — Esa. Omnis dom⁹ israel circumcisi sunt
Job. Turba q̄ nō nouit legē dñi maledicti sunt
Virgi. Uenerunt ꝑs visuri eneades. i. troianos. pars certare parati. Itē. Ualidi ꝑs scādunt muros

In casu — Scrip. Sermonē quē audistj nō ē me⁹, diceret ꝙgrue
Sermo quē audistis nō est me⁹
Urgili⁹ — Urbem quam statuo vestra est.

Quō ꝓbaß q̄ ista cadūt sub grāmatica ꝓhibitiua. Dico sic. qz vsus eaꝝ ꝓhibet nobß. Nō ꝓbo ꝑ Alexandrū dicentē. Sꝫ nō est nobß cō structio ꝙgrua talē. Item. Usu cōi tñ hoc nō dꝫ haberi

Secunda regula

Suppositum ⁊ appositum tenentur ꝙuenire in tribꝰ. in numero in ꝑsona ⁊ rectitudine. vt hō ꝓponit. de⁹ āt disponit. Istā regulaꝫ dicunt sub aliꝭ ꝝbis vt infra patebit

Omne ꝝbum ꝑsonale actiuū passiuum ⁊ neutrale finiti modi regit ntm̄ añ se sub ꝙueniētia triū numeri ꝑsone ⁊ rectitudinis

Actiua. vt ego amo amaui amabo
Tu amas amasti amabis
Ille amat amauit amabit. ita discāt ꝑ tria tpa loq̄

Exemplū ꝫ — Passiuo. vt ego video. visus sum. videbor. Tu videris visus es videberis. Ille videtur visus est videbitur
Nos videmur. vos videmini ⁊c̄
Neutrali. vt ego viuo vixi viuā. Tu viuis vixisti viues
Ille viuit vixit viuet ⁊c̄.

Nota q̄ capit tribꝰ mōis. Infinite teu. also wie oß wer. ⁊ req̄rit p⁹ se duo apposita. ⁊ ponit in ꝓncipio. Relatiue teu. welcher oder welche. ⁊ req̄rit vnū appositū. ⁊ ponit i medio. ⁊ īterrogatiue teu. wie was wer oꝫ welche. ⁊ pōit in ꝓncipio ⁊ req̄rit vnū appositū

Qui honorat prēm suum viuet vita longiore

Infinite — Qui diligit inquitatem odit animam suam

Qui nō laborat. nō māducet. dicit Paulus.

Relatiue — Est q̄ querat ⁊ iudicet. capitur relatiue ⁊ ītelligitur ille.

Bti sunt q̄ ꝑsecutōem patiuntur ꝓpter iusticiam

quesitiue — Qui sunt hi sermones q̄s ꝙferis ad inuicem

Qui sunt hi q̄ vt nubes volant ⁊c̄.

Arguo tibi ꝙ. dicit scꝑtura. Petrōes: te rogā⁹ audi nos. ibi suppositū ⁊ appositū discōueniūt in ꝑsona. ḡ regla falsa. Dico q̄ regla intelligit de oratōe simplr ꝙgrua. sꝫ h̄ est vna figura q̄ dꝫ euocatio implicita. vt patebit infra.

Arguo scdo, dicit scꝑtura. Pater tu⁹ ⁊ ego dolētes querebamus te.

ibi suppositū ꝛ appositū etiā discōueniūt in psona. Dico ꝙ ibi est ꝛceptio psonaꝝ. ꝛ cadūt sub grāmatica ꝓmissiua

Arguo tertio. dicit scꝑtura. Plurima turba strauerūt vestimenta sua in via. ibi discōueniūt in numero. Item Virgilius. Urbem quam statuo est vīa. ibi discōueniunt in rectitudine casus. Dico ꝙ iste sunt impedimētales ꝛ cadunt sub grammatica ꝓhibitiua. Est ne ibi figura. Dico ꝙ est ibi anthitesis nob ꝓhibita. vt patebit.

Oꝛōnes suppositi ꝛ appositi figuratiue
q̄ ꝛtinent sub grāmatica ꝓmissiua.

Quero tibi. q̄tuplices oꝛōes peccāt ꝛ scḋaz. Dico in generali triplices. Quedā sunt figuratiue q̄bꝫ nob licet vti. Quedā impedimētales q̄bꝫ nō licet vti. Et q̄dā oratorie nob vtende

Quero tibi. q̄t figure peccant ꝛ scḋaz regulā q̄ est de suppositō ꝛ appositō. Dico quattuoꝛ. s. euocatio. ꝛceptio. pꝛolepsis. ꝛ zeugma. Da mihi exempla de oꝛationibꝫ figuratiuis ex sacra scriptura et poetis.

De euocatione Scriptura. Ego deus tuus isrl' viuo. Oīnes gaudeamus in dño. intelligit nos. Virgilius. Nō oīnia possumus omnes. Euocatio implicita

De ꝛceptione psonaꝝ Scriptura. Ego ꝛ pater tuus dolentes quercbamus te.
Virgilius. Tu ꝛ pater tuus egregiam laudem refertis.

De plepsi. Scꝑtura. Dic vt hi duo filij sedeāt vnus a dextris ꝛ alius a sinistris. Virgilius. Ambo ꝙuenimus. tu calamos inflare. leues ego dicere versus

De zeugmate. Scꝑtura. Hebrei sunt ꝛ ego. Pleni sūt celi ꝛ terra. Virgilius. Hic illius arma ꝛ currus fuit. ibi est tercia species zeugmatis. vide plenius infra.

Oīnes dicte oꝛationes cadunt sub grammatica ꝓmissiua. Da exempla de oꝛationibus impedimentalibus vbi est disconuenientit in numero.

Testimonia tua est meditatio mea
Scꝑtura Omnis israel plangebant eum
Synagoga populoꝝ circūdederunt me
Virgilius Pars gladiū stringūt. ps missile ferrum rapiunt.
Theren. Amantū ire est amoris reintegratio. Idem.
Ne istud biduum fiant viginti dies
Quidius Turba ruunt in me luxuriosa proci

Da exempla vbi est discōueniētia in rectitudine casus.
Jesum quem queritis non est hic.

Dieta tertia

Scptura Sermonem quem vos audistis non est me⁹
Lapidē quē reprobauerūt edificātes fact⁹ est ⁊c̄.
Virgili⁹ Urbem quam statuo est vestra
Theren. Eunuchum quem dedisti nobis q̄s turbas fecit
Predicte oēs cadūt sub grām̄atica ꝓhibitiua. Qꝫ ꝓbo dupl̄r. Primo ꝙ Alexandrū dicētez. Usu cōi tñ b̄ nō dz hīi. Scdo. qm̄ ibi nō est breuitas ſmōis. qz nō breui⁹ dr. vrbē est vestra q̄z vrbs est vīa. Quero tibi an ista sit ꝛgrua. Quas credis esse has nō sūt ve nuptie Que oro nō sic ordīat. has nō sūt ve nuptie ⁊c̄. Si dicas sic. Cōtra. suppositū ⁊ appositū discōueniūt in rectitudine. Si dicas nō. Cō tra. oratores ⁊ doctissimi dicūt illic esse elegantiā ⁊ ſmōis venustatē. Dico ꝙ tales orōnes vtēde veniūt ꝙ auctoritates ḡuissimoꝝ viroꝝ. ⁊ ꝙ quandā regulā poetarū ⁊ oratoꝝ.

Regula oratorum de disconuenientia suppositi ⁊ appositi.

Quandocūq; relatiū cum suo ꝝbo antecedenti p̄reponat. tunc illud antecedens ꝓpulcre in casu relatiuo ꝛcordat. licet in casu cum apposito discordet.

Hāc regl'az pulcrā ⁊ elegantē nō solū sacre scptureꝝ poetaꝝ ⁊ oratoꝝ ꝑscoꝝ exempla ꝓbāt. verūetiā nouissimi in lingua latīa ꝓtissimi Lenardin⁹ aretin⁹. Poggi⁹ Laurenti⁹. papa Pius. Guarrin⁹ ⁊c̄ ꝙ elegantia regulā dictā vsurpant. Da exempla

Scptura Quē ego decollaui ioh̄em ipe surrexit a mortuis.
Theren. Populo vt placerent q̄s fecisset fabulas
Ouidi⁹ Decidere manu quas legerat herbas.
Tulli⁹ Eos q̄s protulit scipiones ⁊ metellos ante fuerunt opinionis ⁊ glorie.
Timeo ne quos porrexerim cibos venena fiant
Quītiliā⁹ Quā existimas demosthenis orōez eschinis est.
Quas misisti ſras fuerunt iocundissime

Cōtra. Alexander dicit ibi eē impedimenta sic̄ hic. Sermonē quez audistis. Dico ꝙ est differentia. Nam qñ antecedens precedit ⁊ relatiū sequit tunc est impedimentū. Sz qñ relatiuum p̄cedit est elegantia. ⁊ hec noh imitanda est. Et qm̄ tot ⁊ tantis doctissimis placuit: nō est ꝛ eoꝝ auctoritates disputandū

Tertia regula.

Demonstratiuū ⁊ sua reo demōstrata tenent ꝛuenīrere in gene ⁊ numero ⁊ in casu. inter q̄ nō est regimen sz ꝛstructio.

Et nota ꝙ demōstratiua sunt duplicia. ſ. noīalia vt tant⁹ talis, ⁊ ꝓ noīalia. vt ego tu hic iste. meus tuus noster vester.

Die Mercurij

Tantus ⁊ talis honor. Tanta ⁊ talis virtus. Tantū ⁊ tale tuum carmen dogma ⁊ munus.

Exemplū
Hic ille iste meus tuus noster vester ortus
Hec illa ista mea tua nostra vestra dom⁹
Hoc illō istud meū tuū nr̄m vestr palaciū

Notate vos pueri q̄ oēs dicte oratōes ⁊ ꝓsil'es vbi nll'a est discōuenientia in accidentib⁹ respectiuis .s. in genere nūero ꝑsona ⁊ casu ꝓtinentur sub grāmatica ꝑceptiua.

Arguo tibi ꝫ scōaz regl'az. Ista est ꝓgrua Hec volucrū canit. illa mulier saltat: ꝑ regimē ptitōis. ⁊ tn̄ demōstratiua discōueniūt cū demōstrata in numero ⁊ casu. Dico q̄ regl'a intelligit qn̄ demonstratiua capiuntur pure adiectiue. sz̄ h̄ tenētur ptitiue. ⁊ ideo regl'a fallit in adiectiuis partitiue captis

Arguo scōo. dicit Therēti⁹. Quas credis eē has nō sūt ꝺe nuptie. q̄ sic ordiat. has nuptie nō sūt ꝺe q̄s credis eē. ibi has demonstratiuū discōuenit cū nuptie in casu. Dico q̄ est ꝓgrua ꝑ regl'az ꝓmam oratoꝝ ꝓme dictā. Replicatur. g̃ vna regl'a est ꝫria alteri regl'e. de h̄ patebit in ope maiori

Que orōes demōstratiui ⁊ rei demōstrate ꝓtinēt sub grāmatica ꝑmissiua. Dico i q̄b⁹ ē discōuenientia cū breuitate fm̄ois ꝑ ꝓceptōez geneꝝ. ꝑ plepsim vl' zeugma. aut ꝑ regl'az oratoꝝ.

Frēs ⁊ sorores isti illi vel hi deū orant ꝓceptio geneꝝ
Azin⁹ ⁊ eq̄ isti vel illi generāt mulum ꝓceptio geneꝝ

Exemplū
In bello multi viri occisi sunt. hic gladio. iste telo. ille cuspide. ibi est prolepsis.
Aiab⁹ faml'oꝝ famularūq̄ tuaꝝ remissionē tribue peccatoꝝ. est tertia spēs zeugmatis. de his vide infra.

Que orōnes ex demōstratiuo ⁊ re demōstrata ꝓtinēt sub grāmatica ꝓhibitiua. Dico ille i q̄b⁹ est discōuenientia sine breuitate fm̄ois

Quotuplices sunt. Dico triplices. Quedā sunt vbi discōueniūt in genere tm̄. Quedā in numero tm̄. Quedā in casu ⁊c̄. Da exemplū de discōuenientia in genere ⁊c̄.

In genere Therē. Vbi est ille scelus qui me hodie p̄didit, dixisset ille sceleratꝰ vel illud scelus.

In nūero Quidꝰ Therē. Nos inops turba vagamur
Nescio q̄d absente nob⁹ turbatum est domi

Idem Therē. Si quisq̄z est qui placere studeat bonis q̄z plurimis. in his poeta nomen ꝓfitetur suum ibi his disconueniunt in numero.

In casu Scrip. Sermonē quē audistꝭ nō est meꝰ. Ire lapidē

quem reprobauerunt edificantes: ℔ fact⁹ est ⁊c.

Esaie ⁊ Populeme⁹ q̄ te btm̄ esse dicunt ipsi te decipiunt.
⁊ Item. Populemeus quid feci tibi.

Alexander ponit exemplū in quo discōueniūt in omnib⁹ trib⁹. vt O iupiter da ossa mea defuncte amasie molliter cubare. loco huius Da ossa mee defuncte amasie ⁊c̄.

De istis magis ad longum patebit in alio opere.

Quarta regula.

Relatiuū ⁊ suū antecedens tenent̄ ꝓuenire in genere ⁊ numero inter que nō est regimen ſ3 ꝓstructio.

Exemplum
⁊ Deus est pius — Et is. ipse. ille. vel qui. adoratur.
⁊ Mater est pia — ⁊ ea. ipsa. illa vel que honoratur.
⁊ Munus piū — ⁊ id. ipm. illud. vel q̄d laudatur.

Quero tibi. q̄tuplicia sunt relatiua. Dico duplicia. Noīalia ⁊ ꝓnominalia. Quot sunt noīalia. Dico nouem.

Nouem sunt relatiua noīalia
⁊ Qui — Cuius — Quot
⁊ Qualis — Cuius — Alius
⁊ Quant⁹ — Quot⁹ — Alter.

An oīa ista teneant̄ ꝓuenire cū antecedente. Dico nō. ſ3 solū vnus ſc3 q̄. Alia ꝙo q̄ sūt relatiua accident̄ tenent̄ ꝓuenire cū substantiuo sequenti in trib⁹. Exemplū. vt nullū est tale deo sacrificium q̄lis est zel⁹ animar ⁊ nō quale. Ita q̄ntitat̄ aliud cōtinuū aliud discretū ⁊ nō alia

Quot sunt relatiua ꝓnoīalia. Dico quattuor. Is suus ipse sui.

Sed nota ℔ ⁊ iste sepe capiunt̄ relatiue. An oīa ista teneant̄ ꝓuenire cū añcedente. Dico sic. p̄ter sui ⁊ su⁹. q̄ debēt ꝓuenire cū substantiuo seq̄nti. Exēplū vt fili⁹ diligit suā mr̄ez. ⁊ nō suū.

Quot sūt relatiua ⁊ que de q̄b⁹ intelligit̄ tertia regl'a dicta. Dico sex
Que sūt. Qui ille ip̄e iste hic is

Quero tibi. q̄re relatiū ⁊ suū añcedēs nō tenēt̄ ꝓuenire ī casu. Dico q̄m regū̄t a diuersis ꝙbis. ſ3 diuersa req̄rūt diuersos casus.

Da exempla vbi antecedens ponitur in ntō relatiuo variato per omnes casus

p̄ laborat.
⁊ Et ille ipse hic is — Uel Qui sudat
Et illi⁹ ipsius hui⁹ci⁹ — Uel Cuius ego egeo.
Et illi ipsi huic ei — Uel Cui obedio
Et illū ip̄m hūc cum — Uel Quem honoro
⁊ Et illo ipso hoc eo — Uel Quorum

Da exempla in q̄b⁹ ecōtrario relatiuum ponatur in recto.

Die Mercurij

antecedente variato p oĩes obliquos.

Pater laborat
Patris indigeo — Et ille ipse hic sudat
Patri seruio — vel qui sudat
Patrem amo — A patre amor cuiꝰ pñtia careo

Da exempla vbi ambo ponunt in eodem obliquo

Pauperis misereor — cuius non sunt vestes
Pauperi faueo — cui non noceo
Pauperem video — quem iuitabo.
A pauper video — quo non indigeo

Da exempla vbi ponuntur in diuersis obliquis

Pauperem video — Cui denarium do
Paupis nõ sunt vestes — quem amicire cupio
Pauperib condoleo — Quoꝝ nec ẽ victꝰ nec amictꝰ.

Et ita querãt pueri vt se pmptos ꝛ exercitatos reddant

Notate vos pueri q in materijs ꝯstruendis relatiñ sepissime refertur ad antecedens subintellectũ in ntõ relatiuo variato per omnes obliquos

Orat — Qui legit scripturas
Exempla sunt Orat — Cuius indigeo
Orat — Quẽ video. vel quo vtor

Et in ꝯstructione talium dicetur supple. Ille orat qui legit ꝛc̃.

Da exempla vbi relatiuum ntr̃i casus refert ad antecedens subintellectũ p oĩes obliquos

Egeo — qui orat — Intelligitur illius
Exemplum Faueo — qui orat — Intelligitur illi
Video — qui orat — Intelligit illũ ꝛc̃.

Quero tibi: que orõnes ex relatiuo ꝛ antecedente ꝯtinentur sub grãmatica pmissiua. Dico ille in qbꝫ est aut ꝯceptio generũ. aut prolepsis. aut zeugma

Ex equa ꝛ asino quos habet decanꝰ generat mulus.
Exemplũ Scptura. Adduxerũt asinã ꝛ pullũ ꝛ sup eos posuerũt vestimenta sua.

Arguo ꝫ tercia. dicit scptura. In semine tuo q̃ est rps. ibi relatiuum discõuenit cũ añcedente in genere. igit regla falsa. Dico regla intelligit de orõib simplr ꝯgruis: ꝛ q̃ ꝯtinẽt sub grãmatica p̃cepti ua. sz ista oratio est impedimentalr. Vñ Florista. Sepe tñ cõtra mihi dicit theologia. Semen q̃ deꝰ est ꝛc̃.

Orationes ex relatiuo ꝛ antecedente que cadunt sub grãmatica prohibitiua.

Dieta tercia

Quero tibi. Quotuplices sunt oro͂nes impedimentales ex relatiuo t antecedente. Dico in generali sũt q̃druplices. Quedam sũt in q̃bꝫ disco͂ueniũt in genere tm̃. Quedã vbi disco͂ueniũt in numero tm̃. Quedã in ꝑsona tm̃. Quedam in genere t numero simul. vt sequit. Jam querant t se vexent pueri vt ꝑmpti fiant t discernere sciant que oro͂nes cadant sub grãmatica p̃ceptiua. q̃ sub permissiua. t que sub ꝓhibitiua

Da mihi exempla vbi disconueniunt in genere.

Scriptura — Confringet dñs cedros libani t cõminuet eos. vbi cedros est feminini. t eos masculini

Jesus vocat xp̃s q̃ꝫ est vnct⁹. ibi q̃ꝫ debet referri ad ly nomen subintellectum

Est pia stirps yesse quem credim⁹ xp̃m esse

In semine tuo qui est xp̃s

Apostolus — Baleam salutis accipite t gladiũ q̃ꝫ est ꝟbũ dei. licꝫ forte possent excusari ꝑ regl'az oratoꝝ.

Therentius — Ubi est ille scelus q̃ me hodie ꝑdidit. ibi scel⁹ est neutri t qui masculini.

Virgili⁹. — Qualis eram cũ ꝑmã aciem p̃neste sub ipsa straui

Ibi p̃neste est neutri t ipsa feminini. Et intelligitur sub ipa ciuitate p̃neste. Simile est, Rex est carnoti: que patrie p̃ualet om̃i.

Porphiri⁹ — Species est q̃ꝫ p̃dicat de pluribus t̃c. Ibi q̃ꝫ refert ad superi⁹ intellectum. s. vniuersale Sic̃ est

Uespere autẽ sabbati q̃ lucescit in ꝑma sabbati

Ibi q̃ refert ad diẽ subintellectũ in ly sabbati,

Da exempla vbi disconueniunt in numero

In Genesi — Fecit de⁹ hoiez t creauit eos marem t mulierem

Cantabat populus laudem t in ore coꝝ dulcis resonabat sonus.

Scptura — Hic populus labiꝭ me orat, coꝝ autem eorum longe est a me.

Da exempla de persona

Scptura — O aqua bñdic dño que extat super celos

Virgili⁹. — O danai q̃ parent atridis q̃ꝑ primũ arma sumite, qui parent ꝑ qui paretis

Da exemplũ de genere t numero

Scptura — Domus israel speravit in domino, adiutoꝝ eorum et protectoꝝ eoꝝ est.

Die Jouis

Die Jouis Dieta Quarta

Quero tibi: an ista ꝛ ꝑsimilis sit ꝑgrua. Uirga tua ꝛ baculus tuus ipsa me ꝑsolata sunt. Si dicas sic. Contra. Relatiuum. ſ. ipsa et adiectiuum ꝑsolata sunt neutra ꝛ disconueniunt cum precedentibus substantiuis in genere. Si dicas non. Tunc quero an ibi sit figura ꝛ grāmatica ꝓmissiua. an impedimentum ꝛ grammatica prohibitiua. Dico ꝙ est simpliciter congrua per regulam indifferentie que elicitur ex dictis Seruij sup tertiū Eneydos. ꝛ est

Regula indifferentie multū necessaria
pro tribꝰ regulis. ꝓma secunda tercia.

Quotienscūqꝫ duo substantiua inanimata diuersoꝝ vel eiusdez generis ꝑiungunt ad adiectiuū vel relatiuū plurale. tunc illud ponatur in neutro genere ad designandū ꝓprietatem vel actū indifferenter substātiuis inesse. Et rō regule est qm̄ neutrū est genꝰ indifferētie. Etiam qꝛ neutrū genꝰ significantius ꝛ suauiꝰ sonat. Istā regulā approbant antique autoritates ꝛ exempla doctissimorum creberrima

Da exempla de substātiuis eiusdem generis
Lunam ꝛ stellās que tu fundasti

Scriptura. Emitte lucē tuā ꝛ veritatem tuā ipa me deduxerūt.
Mors ꝛ vita apposita sunt tibi.

Uirgilius Arcū fregisti ꝛ calamos q̄ dedisti donato puero.

Tullius Eadem mente ꝑphendimꝰ colorē saporē odorē sonūque nūq̄ animꝰ cognosceret nisi ꝛc̄.

In iure In ꝓmouēdis: etatꝫ maturitas. grauitas morū. ꝛ lr̄arum scientie sunt inquirenda

Da exempla de substantiuis diuersoꝝ generum.
Uirga tua ꝛ baculus tuꝰ ipsa me ꝑsolata sunt

Scriptura Ira ꝛ furor vtraq̄ sunt execrabilia
Sensus ꝛ cogitatio hūani cordis ad malū ꝓna sūt.

Scriptura Error ꝛ tenebre peccatoribꝰ ꝑcreata sunt.
Uer ꝛ estatem tu plasmasti ea
Ignis grando nix ꝛc̄. q̄ faciunt verbū eiꝰ

Orator qdā ait, Eplē tue ḡuitas ꝛ ornatꝰ q̄ magna ꝛ clara sunt
Exempla sunt innumerabilia

Dn̄es predicte sunt congrue. ꝛ cadunt
sub grāmatica preceptiua

Arguo tibi. ibi est vicium. ergo est figura. Quod ꝓbatur. Nam adiectiuum disc̄uenit cum substantiuo et relatiuū cū antecedente

quod est ꝫ ꝑmā regulā ꝛ quartā. Dico ꝙ ille regle intelligūtur qñ nō est nisi vnū substantiū vel vnū añcedens tūc discōuenientia faceret aut figurā aut impedimentū. Sz qñ sunt duo substantiua inanimata tūc ex natura sua ꝓpter differentiā significandā requirunt adiectiuū vel relatiuū in neutro

Quare dicꝫ in regla. duo substātiua inanimata. Dico si substātiua sint animata tūc ex ill' facies ꝯceptiōez genex aut zeugma. de qbꝰ patet infra. Si vnū substantiū sit animatū ꝛ aliud inanimatum ſp adiectiuū ꝛ relatiuū ponant in neutro ꝑ regl'az dictam

Quero tibi an ista oratio Salustij sit ꝯgrua. Est locꝰ in carcere qꝺ tulianū appellat Si dicas sic. Cōtra. Relatiuū ꝛ suū antecedens discōueniunt in genere. Si dicas nō. Cōtra. Doctissimi ꝛ grauissimi vtunt similibꝰ orōnibꝰ. Dico ꝙ Seruiꝰ ꝛ oratores habent ꝑ regula.

Regula oratox de relatiuo ꝛ antecedente

Quandocū ꝙ relatiuum ponitur inter duo substantiua diuersoꝝ generum quox sequens substantiū est ꝓprium hominis vel alterius rei tunc relatiuum ꝯformabit se cum sequenti in genere. Et sepe fit respectu verbox vocatiuorū. dicor voco or appellor ꝛc. Si vero ponit inter duo appellatiua diuersorū generū poterit cū alterutro ꝯuenire

Hāc regl'az nō solū Seruiꝰ sed ꝓbatissimox virorū autoritates coroborātes ꝓbant.

Scꝑtura — Galeā salutꝭ accipite ꝛ gladiū qꝺ est ꝟbū dei: ꝛ nō qui.
Item. In semine tuo ꝙ est xp̄s. ꝛ nō quod.

Tullius. — Studiū sapīe ꝙ plꝰia ꝺz. nō qꝺ

Idem — Cōsilia actusqꝫ boim iure sociati. ꝙ ciuitates appellāt. ꝛ non qui

Idem — Ex illis sempiternis ignibꝰ que sidera ꝛ stellas nuncupatis. ꝛ nō quos.

Salustiꝰ — Est locus in carcere quod tulianū vocatur.
Est locus rome quod capitoliū nūcupant.

Plinius — In coitu vero qꝺ interluniū vocāt parere desistunt.

Item similia sunt. Preclarū est opus Ciceronis ꝙ Catho maioꝝ ꝺz
Item vrbis viscerib ꝯsulendū est ꝙ sūt ciues. Item ꝓditi viri ex vrbibꝰ pellendi sunt que est ꝓnicies ciuitatū. Cōsimiles passim apud doctissimos sepesepiꝰ inueniunt. Dicunt oratores ꝙ tales orōnes ꝛ similes nō parum ornatus latino sermoni ꝯducūt. Et qui secus fecerit nō latinam orationem sz alienā a ꝯsuetudine doctissimox efficit.

Die Jouis

Recapitulãdo dic mihi. Quot modis inuenit relatũ poni cũ antecedentibꝫ vel seq̃ntibꝫ substãtiuis. Dico q̃nq; modis.
Primo ponit relatũ cũ suo substãtiuo p̃cedẽti ꝯgruẽ p q̃rtã regl'az
Scdo cũ vno substãtiuo p̃cedenti impedimẽt aliter p antbitesim.
Tertio cũ duobꝫ substãtiuis p̃cedentibꝫ aiat̃ p ꝯceptõem genez.
Quarto cum duobꝫ substãtiuis p̃cedentibꝫ inanimatis p regulam indifferentie
Quinto cũ vno p̃cedenti z alio seq̃nte p regulam oratoꝝ

Quinta regula

Duo singl'aria copulata p et equipollẽt vni plurali. Hoc est
Duo singularia substãtiua ꝯiuncta p et requirunt adiectiuũ plurale numeri siue in recto siue in obliquo. Hoc est
Duo supposita singl'aria ꝯiuncta p et requirunt ῡbũ vel appositum pluralis numeri
Duo antecedentia copulata p et req̃runt relatiuũ plurale siue in recto siue in obliquo
Nota si duo suppositiua vel substantiua singl'aria requirũt verbum vel adiectiuũ plurale. multo magis vnum singl'are z aliud plurale. Et p hoc fere nõ egem⁹ ꝯceptione numerorum. vt venti z mare obediunt ei.

Exẽpla sũt ĩ recto
~Petrus z paulus beati apostoli mei
Pater tuus z ego dolentes sup te fili
Misctia z veritas obuiauerũt sibi.
Justicia z pax osculate sunt
~Pr̃ z mr̃ viuũt q̃ me diligũt z q̃s ego diligo

Da exempla in obliquo

Ut
~Absolut⁹ sum autozitate Petri z pauli apl'oꝝ
Audiui planctum paupis z pupilli clamantiũ ad xp̃m
Honozo petrum z paulum btõs apl'os
~Defendoz a beatis apl'is petro z paulo

Arguo tibi. dic̃ catho. Legere z nõ ītelligere ẽ negligere. Ibi sũt duo singl'aria copulata p et z nõ habẽt ῡbũ plurale. Dico q̃ regl'a ītelligit q̃n copulãt p et affirmatiue. sz ḃ copulant negatiue.
Replicat. dic̃ scptura. Aurũ z argentũ nõ est mecũ. Et ibi Tertius z sext⁹ habet is. copulant affirmatiue z nõ habẽt ῡbũ plurale. Dico q̃n et copulat inter dictões tunc req̃runt ῡbũ plurale. sz in dictis oz̃onibꝫ copulat inter oz̃ones. z tunc ῡbum debet bis sumi. nam valet istam. Tertius habet is: est vna oratio. z sextus habet is. est alia oratio.
Quero tibi. Quot modis capitur et. Dico sex modis

Dicta quàrta

Primo capit vt copulet dictões. tunc sp si affirmatiue copulet req̃rit ꝟbū plurale ꝛ facit ꝓpositões categoricã
Scõo vt copulet oꝛões. tunc ꝟbū seq̃t in singl'ari ꝛ facit ꝓpositiõem hypotheticam
Tertio capit adiectiue vt ī zeugmate. Petr⁹ disputat ꝛ ego
Quarto expositiue. vt et ꝑ id est. vt hoc ait ꝑbus ꝛ amatoꝛ sapiẽtie. et ꝓ id est.
Quinto aggregatiue. vt petr⁹ iobãnes paul⁹ ꝛ henric⁹ currit. Et est coloꝛ rhetoꝛic⁹ q̃ dꝛ articulus puncti.
Sexto vnitiue. ſ. vbi plura iũgit ꝑ modũ vni⁹. vt aĩa rõnalis ꝛ cõꝛo vn⁹ est hõ. Item. Uespe ꝛ mane factum est dies vn⁹

Sexta regula

Quero tibi. Adiectiuum partitiuũ ꝛ suũ substantiñ in q̃t ꝛ q̃b⁹ tenentur ꝙuenire. Dico
Adiectiuum partitiuum, id est. adiectiuum qõ partitionem ꝛ diuisionem impoꝛtat regit gtiñ pluralem sub ꝙuenientia generis. vl' collectiuum singularem nõ curando de ꝙuenientia. Exemplum Donati. Uirgilius est doctissimus poetarum: vel optim⁹ plebis Unde Alexander

Solius est generis adiectiuum. variatq̃
Cum numero casum velut hic. venit vna soꝛoꝛum

Notate pueri q̃ adiectiua partitiua sunt q̃ntuplicia. ſ. signa vniuersalia ꝛ particularia. quilibet. q̃sq̃. nullus. q̃dam. aliq̃s. Scõo ista numeralia noĩa. vn⁹ duo tres quatuoꝛ ꝛc̃. Tertio oꝛdinalia. primus secũdus. Quarto ꝙpatiui. Quinto suplatiui. De his vide supꝛa.

Exemplum
- Quilibet ꝛ quis — Tercius ꝛ vnus — Fictissimus — Hypocritarum aut viroꝝ oꝛat.
- Quelibet ꝛ que — Tercia et vna — Fictissima — Feminarum aut soꝛoꝝ ploꝛat.
- Quodlibet ꝛ qõ — Tercium ꝛ vnũ — Fictissimum — Mãcipioꝝ aut animaliũ laboꝛat

Arguo tibi. iste sunt congrue. Quis vir. que femina. quod animal non amat suum simile. Item Unus frater. vna soꝛoꝛ. vnũquodq̃ animal diligit se. et tamẽ non regunt genitiuum pluralem. igitur regula falsa. Dico q̃ adiectiua partitiua capiunt dupliciter.

Die Jouis

Uno mō ptitiue. z tūc ī vulgari post ipm sonat von. Isto mō regūt gtm̄ pluralē sub ꝫueniētia generis. Alio mō capiūt pureadiectiue z tūc nō sonat von. ꝟ mō nō regūt gtm̄ sz requirūt substantm̄ sub ꝫueniētia triū. vt ptz in dictis exemplis.

Cōtra. dicit scptura. Et valde mane vna sabbatoꝝ. ibi vna capit ptiꝫ tiue. z regit gtm̄ sub discōuenīt generis. Dico regla intelligit de oꝛōne simplr ꝫgrua. sz hic est impedimentū. Dic mihi ꝗtuplicia sūt impedimēta hꝰ regle. Dico ꝗntuplicia vt seqt

Orationes impedimentales ex adiectiuo
ptitiuo cadētes sub grāmatica ꝓhibitiua

Primū est de signis vniuersalibꝫ quisqz et quisqz

Therentiꝰ An quisqz gentium est eque miser vt ego.
Idem ait. Hunc oculis nr̄is nūqz ꝗsqz nr̄az nouit.

Scōm vbi nomen numerale cardinale discōuenit cum gtō in genere. Un̄ scriptura. Et valde mane vna sabbatorū veniunt ad monumentum

Tertiū vbi nūerale ordinale discōuenit. Un̄ Therētiꝰ. Est genꝰ hominū ꝙ se ꝓmos oim rerū esse volunt

Quartū est vbi ꝓpatiuꝰ captꝰ ptitiue discōuenit. Un̄ scptura. Fides spes caritas. maioꝛ boꝛ caritas. De q̄ vide infra.

Quītū ē qn̄ suplatiuꝰ discōuenit cū gtō plī. Un̄ scptura. Leo fortissimus bestiaꝝ ad nulliꝰ pauebit occursū. Deꝰ est optimꝰ rerū.

Septima regula.

Interrogatm̄ z suū rn̄siuū debēt ꝙuēire in casu nō curādo de genere z nūero. vt Lui faues. Rn̄det. Petro. ibi

Quesitiua pares optant reddi sibi casus

Theutonicū seu vulgare istiꝰ interrogatiui ꝯs cuiꝰ cui ꝛc. multū valet ad sciendū regimen nominū z ꝓboꝝ. vt dictū est s̄ in ꝓmo capitulo bꝰ secundi.

Uus wer	Creauit nos		domin⁹ der
Qui welchi	Fecerunt		homines dye
Cuius wes	Sūt celi z terra		domini des
Cui wem	Seruiendū est	Respondet	domino dem
Quem wen	Amatis		dominū den
Quid was	Petis		panem das
Quouō wem wie	Regit celuz		a dño von

Arguo tibi. hec est ꝓgrua. Qualr mouet celū. Rn̄det circulariter. z tn̄ interrogatiuū z responsiuū nō ꝙueniūt in casu. Dico regula intelligit qū sunt dictōes casuales. sic nō est hic.

Dicta quarta

Arguo sc̃o. Donat⁹ querit in ablt̃o. Qualitas noim in q̃ est. ꝛ rñ/
det in nt̃o. biptita est. hic sunt dict̃oes casuales ꝛ nõ ꝙueniũt i ca
su. Dico regl'a intelligit q̃n ambo regũt ab eodẽ regente ex eadem
pte ꝛ ex eadem vi. sic nõ est hic
Quero tibi. Quot modis fallit regl'a de interrogatiuo ꝛ respõsiuo.
Dico sex modis.
Primo q̃n nõ sunt dict̃oes casuales vt in p̃mo argumento.
Sc̃o q̃n nõ regunt ab eodem regente ꝛ ex eadem pte. vt in secũdo
Item h̃. quem vides. Rñdet. Petrus videt a me
Tertio q̃n regunt ab vna dict̃oe potente regere diuersos casus ex ea
dem vi generali. Orati⁹ q̃rit in gt̃o. Quanti empti sũt. Rñdet i
ablt̃o puo. Quanti ergo. octo assib⁹
Quarto q̃n ad cui⁹ gt̃i casus rñdent possessiua nti casus. vt cui⁹ est
ager. Rñdet. meus tu⁹.
Quinto q̃n ad cui⁹ a um. nti casus, ita ad q̃lis ꝛ q̃nt⁹ rñdet gt̃us. vt
cui⁹ caper. cuia capella. cuiũ pecus. Rñdet Virgili⁹. Melibei.
Item q̃lis fuit Salomon. Rñdet maxime sapiẽ. Quãt⁹ fuit Bo/
lias. Rñdet q̃ndecim pedum
Sexto q̃n ad q̃tennis nti casus rñdet gt̃us. vt q̃tennis est frater tu
us. Dico q̃ndecim annoꝝ
Quero tibi. q̃t sũt interrogatiua casualia ꝛ quõ differũt. Dico nouẽ.
q̃ differunt in mõ interrogãdi. vt sequũt
Quis ꝛ vter q̃rũt de ꝓpo noie vel de substãtia rei. Ei⁹ respõsiua sũt
ꝓpa noia vel appellatiua. Quõ differũt. Dico q̃s q̃rit de vno inter
mlta. vt q̃s digitoꝝ est lõgissim⁹. Sz vter q̃rit de vno inter duo
solũ. vt vter oc'oꝝ est acutioꝝ. vtra manuũ est fortioꝝ ꝛc̃
Qualis querit de qualitate ꝛ dispositione rei. Respõsiua sunt ad/
iectiua compabilia. vt qualis fuit hector. Respõdetur fortissim⁹
magnanim⁹
Quant⁹ querit de q̃ntitate ꝛ magnitudine rei. Eius respõsiua sunt
Magn⁹ paruus. bipedalis tripedal'.
Cuius a. um. querit de possessione alicui⁹ rei. Rñsiua sũt possessiua
in eodem genere numero ꝛ casu. Sz q̃n respõdet ꝓ noia substan
tiua ponunt in gt̃o.

Ut: Cuius est equus / Cuia est capra / Cuiũ est pecus. ⟶ Respondetur: meus vel patris / mea vel decani / meũ vel pastoris

Cuias a ⟨ querit de q̃ gente natõe vel patria q̃s sit. Eius respõsiua
sunt nostras vestras. Et noia adiectiua inus vel in ensis vel in o

que gentem villam vel patriam ſcant. vt Roman⁹. Hyſpanus⁹ Italic⁹. Anglic⁹. Alaman⁹ ꝛc̄. Flandrenſis. Januenſ. Pariſienſis. Louanienſis. Colonienſis. Icodienſis ꝛc̄. Saxo. Bruto. Franco.

Quot⁹ q̄rit de ordine rerū. Rñſiua ſunt. p̄m⁹ ſcō⁹ ꝛc̄

Quot q̄rit de numero. Rñſiua ſunt. vnum duo tria ꝛc̄

Quotennis q̄rit de etate ꝛ numero annoꝝ. Et eſt ꝓpoſitū a q̄t ꝛ annus. Et rñſiua ſunt. biennis. triennis. quatuorennis. q̄nquennis ſextennis. ſeptennis. octennis. ꝛc̄. Etiam reſpondetur in gtō. vt duoꝝ trium quattuor annoꝝ

Octaua regula

Coniunctio copulatiua ꝛ diſiunctiua. ꝛ iſte tres dictōes q̄ꝫ. niſi. preterq̄ꝫ. volūt copulare ꝓſimiles caſus. ꝛ verba ſimilium modorū.

Unde Alexander

Jungere conſimiles debet coniunctio caſus
Quā niſi p̄terq̄ꝫ ſimilem retinent ſibi formam.

Deus eſt iuſt⁹ ꝛ pius ꝛ miſericors

Ego mater pulcre dilectōis ꝛ timoris ꝛ ſancte ſpei

Gloria patri ꝛ filio ꝛ ſpirituſancto

Exemplum Bñdicam⁹ p̄rem ꝛ filium ꝛ ſpm̄ſanctum

O petre ꝛ paule ꝛ iacobe ꝓ nobis orate.

A patre ꝛ filio ꝛ ſpūſancto oīa creata ſunt.

Pro maiori practica da mihi exempla ꝓ ānta regl'a dicta ſcz q̄ duo ſingl'aria copulata ꝓ et requirunt plurale cū iſta regl'a ꝓ oīes caſus cum adiectiuis.

Equus ꝛ aſinus ſunt	currentes.
Frena equi ꝛ aſini	currentium.
Frena ſunt equo ꝛ aſino	currentib⁹.
Uideo equum ꝛ aſinum	currentes.
Uoz equo ꝛ aſino	currentib⁹.
Laici rident petro ꝛ iacobo	diſputantib⁹.

Exemplum de q̄ꝫ. niſi. p̄terq̄ꝫ. vt leo eſt fortior q̄ꝫ aſin⁹. Nullū amo niſi deum. Nullus ſaluatur p̄terq̄ꝫ iuſt⁹. Sed p̄ter ſemp requirit actū̄. vt Quis de⁹ p̄ter deum noſtrum. Quis dñs p̄ter dominū noſtrum ꝛc̄.

Nota barbare dicitur. Si quis legerit ꝛ non intelligit nihil ꝓficiet Sed dicendū eſt. ſi quis legerit ꝛ non itellexerit. Inepte quoq̄ꝫ dicit. Melius eſt febricitāti abſtinere q̄ꝫ comedat. ſed melius eſt abſtinere ſ̄q̄ꝫ comedere. quoniam et debet copulare inter verba eiuſdem modi

Dicta quarta

Arguo tibi contra regulaz octauã. Dicit scriptura. Uidimꝰ cñ plenum gratia et veritatis. Item. sicut locutꝰ est ad patres nostros Abraam ꝛ semini eius in secula. ibi ꝙñctio copulat inter dissimiles casus. igitur regula falsa. Dico ꝙ regula fallit quando nomẽ aut ῡbum põt regere candẽ dictionẽ in diuerso casu.

Quero tibi quot modis fallit octaua regula de cõiunctione. Dico tribus modis.

Primo. qñ post verbum substantiuũ vel post verbuz habens naturam eius ponit adiectiuũ nominatiui casus qõ sibi cõiungit gtiñ partis vel ꝓprietatis. vt Hector fuit robustus et incredibilis fortitudinis. Item. deus pacies ꝛ multe misericordie ꝛ verax. exemplũ de verbo habente naturam verbi substantiui. Iste apparet videtur creditur sapiens ꝛ magni cõsilij

Secundo econtrario quando post verbum substãtiuũ ponitur genitiuus. ꝛ cõiungit sibi possessiuum nominatiui. et econuerso. Exemplum. vt ista domus est fratris et mea. vel est mea et fratris mei.

Tercio quãdo nomen aut verbũ põt regere diuersos casus ex eadez vi. aut vnam dictionem in diuerso casu. vt plenũ gratia et veritatis. In Esaia. Omnes mense replete sunt vomitu sordiumqz. Uirgilius. Succincta pbaretram ꝛ maculoso tegmine lincis. ibi succincta regit accñ ꝑ synodochen ꝛ ablatiuũ. et potest alterum eram dictionẽ regere in diuerso casu.

Nona regula.

Nona regula. Triginta sunt ꝓpositões fm Donatum que regũt post se accusatiuum. quibus addunt duc. versus et retro. vt vado ad ecclesiam. Unde alexander

Adde ꝙ ꝛ similes. per vicos itur ad vrbes.

Argues forte. Prepositio non regit casum sed deseruit. Dico. licet non regat casum principaliter: tamen bene instrumentaliter. sic securis facit domũ. hoc vult Alexander ibi

Debet vox prepositiua

Quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa

Magnope sciant pueri significatões barum ꝓpositionũ quas circũstantias aut numeri aut loci aut tpis aut ꝑsonaꝝ importent Ideo hoc in loco cum suis casibus commemorant ꝛ non ad finẽ vsqz differunt. qm̃ vbiqz nostris sermonib⁹ ꝑsto sunt. Sed nota ꝙ iste tres ꝓpositionis tenus vsqz ꝛ versus postponuntur suis casibus. De quibus infra in vltimo capitulo. vt corde tenus hac tenus, qua tenus ꝛc̃.

Die Jouis

Ad patrem zu dem vatter Apud villā by dem d orff
Coram etiā by ſed notat circūſtantiā non loci ſz pſonaꝝ
Ante edes. vor der richen huſer. Pre etiā vor. Therēti⁹. J preſcēr.
Aduerſū inimicos. wider die vend. Contra idez. Therenti⁹. Ad-
uerſus te grās habeo. i. apud te. Lis rhenū. by dem ryn
Citra forū. by neher. hie dyſſ ſyt des marckts. Circū vicinos by dez
nach burē ł vmb. Circa tēplū by dē tempel. z ē iuxta. circū ꝝo ē
vndiqꝫ. Contra hoſtes wider die vend. notat inimicitiam.
Erga ꝓpinquos gegen dē negſten. notat amicitiam
Extra terminos vſſ den enden. Intra naues zwiſchen dē ſchiffen.
Intra menia innerthalb den zynnē. Juſta rectū. by oder zwiſchen
dē rach. Juxta macellum by der metzige. Ob auguriū vmb der
fogel geſanck. Pone tribunal. i. iuxta. by dem richter ſtul. Etiaz
ē retro. binden. Uñ Therētins. Pone me pallio apꝓhendit. Et
Uirgili⁹. Pone ſubit ꝓiūx. i. a retro iuit. aduerbium eſt
Per parietem. durch die wand. Prope feneſtrā. by dem fenſter.
Propter diſciplinā. vmb zucht oder lere
Scōm fores. nach den doren. Poſt tergū. binder dem rucken
Trans ripā durch oder vber die bach oꝺ gienſyt der bach
Ultra fines vber die ende. Et eſt ꝓtrariū ad cis z circa. Inde vltra
montani. Preter officiū on das ampt.
Supra celū vff dem hymmel. Circiter annos by den iaren vł vmb.
Et dicit circūſtātiaz tpis z numeri. vt annos nact⁹ ſuz circit. xx.
Uſqꝫ occeanū biſſ an das groſſ mer. Sec⁹ viā by dem wege. Sed
cecus ꝓ c blind. vt Cecus ſedebat ſecus viam
Penes arbitros. by den wilkorenden. Addunt. Uerſ⁹ occidentē.
gegen nidergang. Etiam poſtponit. vt Hyſpaniam verſus
Retro dorſum. binder ruck

Decima regula

Quindecim ſunt ꝓpoſitiones ſm Donatū que regūt ablatiuū qui-
bus addit vna. ſ. ꝓcul. Exēplū. vt Ab hac miſeria ꝓcul dubio iu-
ſtus cū gaudio exaltabit. z corā deo ꝓ meritis ſuis palam omni
bus glificabit. Dic mihi ꝓpoſitōes caſus ablatiui z cazū
ſignificationes
A domo von dem huſ. Ab homine von dem menſchen
Abs quolibz. von eym ieglichen. Cum exercitu mit der ſchar.
Coram teſtibus vor den gezugē. oder by den zugen.
Clā cuſtodibus. beymlich dē hutern. De foro vō dē marckt
E iure. vſſ dem recht. Ex ꝓfectura vſſ der vogtige
Pro clientib⁹ vmb oꝺ fur die ſchil. knecht. Pre timore vor angſt.

Dicta quinta

Palam oñibꝫ. offenbar allen. Absq; iniuria. on vnrecht.
Sine labore. on arbeyt. Tenus pube. by dem schaam bar.
Procul dubio. on zwifel

Quot sũt ꝓpositões que regũt vtrũq; casum

Dico q̃tuor sunt ꝓpositões regentes actm̃ z ablm̃. In sub sup sub ter. sub q̃ intelligitur subtus. Quando actõ iungunt. Dico cum ad locum significant. quod fit quando ꝯstruuntur cũ verbis motus ad locum.
Quando ablõ iungunt. Dico cum in loco ſcant. q3 fit qñ ꝯstruũt cum ꝟbo quietis vel motus in loco

Da mihi exempla

De in. vt itur in antiquam siluam. ibi est verbum motus
Stans celsa in puppi. ibi est verbum quietis

Quero tibi. Quot modis capitur in. Dico sex modis.

Ita quere de sub z super.

Pro ad — Itur in antiquam siluam. Credo in deum patrem
Inclina cor meũ in testionia tua z nõ i auariciã. i. ad
Pro erga — Ut meus animꝰ semp fuit in amicos bonus
Pro contra — Marcꝰ cicero scꝑsit inuectiuas in catbilinã. i. ꝯtra
In — Hi ruunt in hostes. i. contra
Pro per — Ut oratio diuidit in ꝑfectam z impfectam. i. ꝑ
Pro teu. in — Ut planete mouentur in suis speris
Pro inter — Ut benedicta tu in mulieribꝫ. i. inter.

Quatuor ꝑmis modis iungitur actõ. z duobꝫ alt̃js ablõ

Pro ad locum — Ut postes sub ipsos nituntur gradibꝫ.
Pro ante sig̃t tps — Ut sub lucẽ exportant. i. ante.
Sub — Indies sub senectutẽ morimur. i. ante
Pro per — Ut sub noctem recusat. i. per

Cum ablõ iungit ꝑ in loco. vel teu. vnder. Virgiliꝰ. Ut arma sub aduersa posuit radiantia quercu. i. in quercu

Pro supra — Ut pugno sup montem. i. supra
Pro cõtra — Ut munitus eo sup hostem. i. cõtra
Sup Pro iuxta — Ut sup flumen sedimꝰ. i. iuxta.
Pro de — Uñ Virgiliꝰ. Multa sup ꝑamo rogitãs sup Hectore multa. i. de

Die Veneris Dicta Quinta
De nominibus Capitulum tertium
De substantiuis pertinentibus ad idem est vna regula.

Die Veneris

Qñ duo substātiua aut plura ad idem ptinētia simul in oro̅ne con-
currūt in eodem casu collocari debent. vt autor est Petr⁹ helye. ⁊
Alexander cū dicit

Apponens duplices substantiuos sibi iunges.
In casu simili ⁊c̄.

Ut animal hō. dñs petr⁹. Et est ista regl'a grām̄atice p̄ceptiue nō p-
missiue. vt q̄dā falsse opinant̄ dicētes in dict̄ oro̅ib⁹ esse figurā. Si
queras in sil'i vel eodē casu collocari debent ꝫ in q̄ casu simul po-
nent̄. Dico in om̄i casu put verbum aut dictio regens requirit

Exemplum

Regnat deus pater	Et virgo maria
Potentia dei patris	Et virginis marie
Seruio deo patri	Et virgini marie
Colo deum p̄rem	Et virginem mariam
O deus pater	O virgo maria
Conseruor a deo patre	Et a virgine maria

Om̄es dicte sunt ꝯgrue simpl'r vt autor est Petrus helye
Arguo tibi. ibi est appositio vt vult Priscian⁹ ⁊ Alexander. cōcedo.
Sed dico q̄ appositio non est figura ꝯstructō̅is Quod probo. qr
nō peccat ꝯ aliquā regulā ꝯgruitatis. vt optime ꝓbatur ad longū
in alio opere. De appositione videatur in quinto capitulo decima
septima

Nota q̄ appositio vel ista regl'a petri helye fit ꝑ duo noīa substanti
ua eiusdem numeri. ⁊ sepe diuersor̄ numeror̄ū

Da exemplum de p̄mis

Psalmista	Intenderunt arcum rem amaram
Paulus	Accipite gladium spūs verbum dei.
Thobias	Misimus filium baculū senectutis nostre.
Psalmista	Deus firmamentum meū refugiū meum
Psalmista	Uidebo celos opera digitor̄ tuor̄um
Uirgilius	Lara deū soboles magnū iouis incrementū

Da mihi exempla vbi sunt diuersor̄ numeror̄um.

In euāgelio	Fili⁹ pditōis comedit siliquas cibum porcor̄
Psalmista	Cognoui dñe qr equitas iudicia tua
Idem	Posuit fines tuos pacem
Uirgili⁹	Unde boies nati durum genus
Idem	Ite mee capelle quondam felix pecus
Tibullus	Ite procul cure durum genus ite labor̄es
Licero	Tulliola filia delicie nostre
Ouidius	Colūbe timidissima turba fugiunt aquilas

Dieta quinta

Notandū est q̄ in traductione taliū oro͂nū debes subaudire ens en tes vel exist͂es exist͂etes. aut entia vl' exist͂etia. vt filius p̄ditiōis comedit siliq̄a. subaudi exist͂etes cibū porcoruz. Jtez. Tulliola fi lia. subaudi. existens delicie nostre

Noīa substantiua regūt tres casus. genitiuum datiuum ablatiuum Sūmope pueri notare debent terminatiões gr̄ę fm q̄nq̄ declina tiones in singulari z plurali. z illas memorie ꝯmendare vt p⁹ no mina substantiua z adiectiua regentia gt̄m p̄mpte ponant geniti uū sub aliq̄ ista terminationū genitiui

Prime in e vel a	Mater gr̄e vel arum
Scde in i vel oru	Timor dn̄i vel or
Tercie in is vl'um iū	Potentia regis vl'um
Quarte in us vl'uum	Altitudo stat⁹ vel uum
Quinte in ei vel erū	Principiū diei vel erū

Dō est vulgare gt̄i casus. Dico des der aus von. De q̄ vide supra ī p̄mo capl'o multa exempla. Hic addo si vis teutonicuz genitiui adde l̄ram s ad vulgare vocabuli. Exemplū Konig adde s habes gt̄m. s. Konigs. Keyser adde s Keysers. decben addes s. decbens peter peters. Fallit hoc in vocabulis teutonicis in s vt buſ muſ. z paucis alīs

De substantiuis regentiby ge nitiuum sufficit vna regula ge neralis

Regula est. Oīa nomina substātiua siue p̄pria siue appellatiua p̄nt regere gt̄m q̄ncz declinatōnū p⁹ se ex vi possessionis

Nomen significans possessum da genitiuo.

Dentur in exemplis tibi. regis equus. ducis aula.

Hec est regula quā pueri habent in libellulis suis. cū eis q̄rit. Liber petri est ne bonū latinum. Et dicūt ita: q̄n habem⁹ regulā ī grā matica q̄n duo noīa simul ꝯueniunt ad diuersa p̄tinentia: vnum erit genitiui casus

Da exempla de genitiuo p̄me scde tercie q̄rte z q̄nte declinationis

Jnitium sapientie	Timor domini
Bratiarū actio	Et bñficiorum recognitio
Potentia patris	Bratia sancti spūs
Thereti⁹	Amātium ire amoris rei nte gratio ē
Possessio	Tria milia camelorum
Job fuit	Septem milia ouium
	Quingenta iuga boum
	Quingente asine

Die Veneris

M. 8.

'Notandū est q̄ iste dictiones ml'tū elegāter regūt gtōs. nihil. quid. q̄cq̄d. aliquid. multū. parū min⁹ vt sequitur

De nihil — Licero. Deserūt vite societatē q̄ in ea nihil conferunt studij. nihil opere. nihil facultatū

De quid — Therētius. Quid boni portas. mulieres portāt quid rerum. Idem. minus amicoꝝ habens

De q̄cq̄uid — Aug⁹. Quicq̄d mali patimur pctā nostra meruerunt

De aliq̄d — Therēti⁹. Aliquid mōstri alūt. aliq̄d noui audiem⁹.

De multū — Metrista. multū salis babz qui cūctꝫ obstruit ora

De parū — Salusti⁹. multū eloquētie paꝝ sapientie habuit

De modicū — Boeti⁹. modicū vini acuit ingenium

Quero tibi. q̄ est dīa inter quid aliq̄d q̄d dā. ꝛ q̄ aliq̄ q̄ dā. Dico q̄ tria p̄ma sunt substātiua. iō reddūt p̄ se suppositū. vt 'q̄d currit aliq̄d laborat. ideo iūguntur adiectiuis vt optimuz q̄d. aliq̄d pulcerrimū. ideo regūt gtōs. vt q̄d noui fert anim⁹. q̄d dā boī faceret Sed alia tria sunt adiectiua ideo nō reddunt suppositū per se. iō req̄rūt substātiua sub q̄uenientia triū. vtq̄ officiū q̄z nomē habes ꝫ q̄ddaz boni nō quoddam boni dicendū est.

Quero tibi an ista sīt congrua p̄ regulā dictam. Infirma mundi elegit. Si dicas sic Contra. ibi nō sunt duo substātiua sz vnum adiectiuum regit substātiuum in gtō. ꝛ non videt̄ p̄ regulam de adiectiuis. Dico q̄ illud adiectiuū infirma non tenet̄ adiectiue sed substantiuat̄ in neutro genere.

'P:o quo nota q̄ sicut substātiuū regit aliud substātiuuz in gtō: ita adiectiuū substātiuatū in neutro genere regit aliud substantiuuz in gtō. Quō p̄batur boc. Dico p̄ multa exempla

In p̄s — Incerta ꝛ occulta sapientie tue manifestasti mihi
Ipse nouit abscondita cordis.

In genesi — Ipsa mater nuda colli p̄texit

Paulus — Uenit ies⁹ stulta mūdi eligere vt confunderet sapientes

In hymno — Infirma nostri corporis virtute firmans p̄petim.

In collecta — Da p̄spa mūdi despicere ꝛ aduersa ei⁹ nō formidare
⎫ p̄ abrupta montium
Jn legenda scī Bñdicti scribit Tetēdit ⎬ p̄ concaua vallium.
⎭ p̄ defossa terrarum.

Item adiectiua etiā in masculino ꝫture substantiuoꝝ intellectoruz regunt gtōs p̄dictam regulam

Exēpla scripture — ⎫ Saluos faceres māsuetos terre. fortiores usq̄
⎬ in bello ceciderūt. Ad sapiētes ad modestos
⎭ regni, Maiores ciuitatis hec p̄cipiunt

Dicta quinta

De substantiuis regentibus dati
uum est vna regula trimembris.

Quero tibi quot sunt terminationes datiui casus. Dico In singu-
lari sunt q̄nq; termiationes distincte. ⁊ in plurali tres vt sequit.

Datiuus
- Prime in e vel is — Par est ecclesie vel ꝭs.
- Secūde in o vel is — Par est populo vel is.
- Tercie in i vel ibꝫ — Par est fratri vel ibꝫ.
- Quarte in ui vel ibus — Par est statui vel ibꝫ.
- Quinte in ei vel ebꝫ — Par est diei vel diebus.

Regula est. Dia nomina substātiua significantia res possessas aut
p̄primitates naturales aut respectus ad aliud: p̄nt regere datiuū
mediante verbo substantiuo. vt vult Alexander ibi

Possessum debes sociare genusq; datiuo
Cum verbo per quod substantia significat.

Jsta regula trimenbris satis difficilis est ⁊ non sufficiens: q̄m̄ val
de multa sunt nomina substātiua regētia datiuū q̄ nō significant
rem possessam aut p̄primitatē. ⁊c. Quod p̄bo. Nā par lumen in-
opia locus exiciū mora. vt ne q̄ mora sit vento. ⁊multa alia regūt
datiuum ⁊ tñ nō significant res possessas nec p̄primitatem natu-
ralem nec respectum. q; non sunt in p̄dicamento relatiōis. ideo
regula meli⁹ amplius ⁊ clarius sic ponitur

N. B. Omnia nomina substantiua cōmūia p̄nt regere datiuos p̄ q̄nq; de
clinatōes post se mediante v̄bo substātiuo est fuit erit ex vi acqui
sitionis. Et tūc vt sepius sonat post substātiuū den aut dem. Et
eadem substātiua p̄nt illū datiuum regere in grō. et tūc post ip̄m
sonat des der aut von.

Jsta regula p̄batur per varia exempla.
Par erit boī frid sol sin dem mēschē. par boīs der frid des mēsches
Arma sunt militibꝫ wappen siend den rittern.
Arma sunt militum die wappen siend der ritter.
Ecce quo pacto dtūs p̄ den. et grūs p̄ des vel det exponitur.
Da mihi exempla ex sacra scriptura ⁊ ex poetis. Paulus. Grecis et
barbaris sapientibꝫ ⁊ insipientibꝫ debitor sum.
Par multa diligentibꝫ deū. den gienen die got lieb haben
Par hominibꝫ bone volūtatis. dē mēschen einꝭ guten willenꝭ
Orphano tu eris adiutor. dem weysen wirstu syn ein helffer.
Non est inopia diligentibꝫ deum. dē genen die got lieb haben.
Petra est refugiū erinacēs. den ygelen ein zuflucht.
Justis erūt mlta p̄mia. dē rechtuertigen werden vil lone.
Dñi q̄bꝫ est imp̄iuz pelagi. gotte welcher ist das gebot des merꝭ

Die Veneris

Nulla salus bello. dem strit ist kein heyl. Una sal⁹ victis. den vber
wonden ist eyn seligkeit. Si quis adhuc locus est p̄cibus ist den
gebetten noch statplatz.
Item amor est exicium pecori. den schaffen ist der todt.
Nota q⁹ si illis datiuis adderet p̄nomen meis tuis suis ⁊c. non ex-
ponerent p̄ den. vt patet p̄ infinita exempla.
Lumen semitis meis. ein liecht mynen wegen.
Lucerna pedib⁹ meis. ein lucern mynen fiessen.
Deponant p̄noia ⁊ teutonizent p̄ den. Fallit etiā in noīb⁹ pp̄rīs.
et in aliquib⁹ noībus feminini generis q̄ expon̄ūt p̄ vulgare der.
Scte ecclesie teucri aduersāt. der heyligē kirchē synd widerwertig
Regine summ⁹ est honor. der kunigin ist die oberst ere
Castitati magna sunt p̄mia. der reynikeit synd grosz lone.
Item fallit istis datiuis: mihi tibi nobis vobis.
Erit ille mihi semp deus. Sunt nobis mitia poma.
Heu causa funeris tibi fui Mercurius vobis pater est.
Notandū est tibi q⁹ istud vulgare Ich hab eyn kostlichen vgilium
vnd therentiū. Peter hat nuwe vnd bufellige buser: p̄ōt expri-
mi p̄ habet in accō. aut p̄ est in datiuo elegantius. Exemplū
Habeo virgiliū ⁊ therentiū poetas claritissimos. Uel sic.
Sunt mihi virgilius ⁊ therentius poete p̄clarissimi.
Preterea Petrus habet domos nouas ⁊ ruinosas. vel sic. Petro
sunt domus noue ⁊ ruinose. Uirgilius. Sunt nobis mitia po-
ma. i. nos habemus mitia poma. Idem. Uobis mercuri⁹ p̄ē. i.
vos habet⁊ mercuriū p̄ēz. Idez. Est mihi p̄ domi ⁊ iiusta nouer
ca id est habeo ⁊c. Idē. Huic mōstro vulcan⁹ ē pater. i. ꝺ mōstr⁊
hz vulcanū p̄ēz. Idē Sūt nob fortia pectora bello. i. nos hēm⁹
Nota etiā q⁹ dtūs qūq⁊ vulgarizat̄ p̄ zu. vt bec sunt mihi lu- (fortia
cro dise synd mir zu gewyn. Uirgili⁹. Jt clamor celo. et celo pal-
mas cū voce rerendit. Idem. Jam p̄pinq̄bant populo. Jtez Sūt
nobis fortia pectora bello Om̄es dicti datiui exponunt̄ p̄ zu.

De substantiuis regentibus ablatiuum sunt
quatuor regule. sed due ornatissime.

Quero tibi. quot sunt terminatōes ablatiui. q̄Dico. nq̄ in singula-
ri ⁊ tres in plurali vt sequit̄.

	Prime in a vel is		cautela vl' lis
	Scde in o vel is		dolo suo vl' lis
Ablatiuus	Tercie in e i vl' ibꝰ	vulpes vtit	arte vl' ibus
	Quarte in u vl' ibꝰ		cursu vl' ibꝰ
	Quinte in e vl' ebꝰ ⁊		sua re vl' rebꝰ.

Dieta quinta

De terminatões scitu dignissime sūt ⁊ necessarie: qm̄ ablūs est casus cōis oim ꝟboꝝ ⁊ ptcipioꝝ. ⁊ fere oim nominū adiectiuoꝝ: quapropter frequentissime vtimur ablatiuis.

Prima regla. Oīe nomen substantiuū ffcans totū integrale alicꝰ partꝫ regit illā ptē in ablō ffm q̄nqꝫ declinatões. vel in grō mediante adiectiuo laudis vel vituperatiōis. vt vir manibꝫ validis vel manuū validaꝝ. Unde Alexander

Toti da partem subiecto ꝓprietatem
Sed laudem iunge vel vituperamen vtrímꝫ
Dextra vir fragili vel forma femina turpi. ⁊c.

Scꝑtura Filij eorū dura facie ⁊ indomabili corde sunt
In Gen. Erat āt Joseph pulcra facie ⁊ decorꝰ aspectu
Theren. Dixit secum virginē facie honesta.
Idem. Rufam ne illam virginē ꝑso ore adunco naso
Virgilꝰ. Hec belua marina: ꝗ fuit pulcro ꝑpectore ⁊ monstrū immani corpore.

Scda regla. Oīe nomen substantiuū ffcans subiectū alicꝰ ꝓprietatis regit illā ꝓprietatē in ablō vel in grō mediante adiectiuo laudis aut vituꝑationis. vt femina turpi forma vel turpis forme. ꝑ regl'az supra datam.

Virgilꝰ Ceruus erit forma ꝑstanti ⁊ cornibꝫ ingens
Idem Regna ad templū forma pulcerrima dido.
Idem Et pulcra faciet re prole parentem. i. patrem de pulcra prole.
Theren. Mulier egregia forma atqꝫ etate magna
Idem. Adolescētulā aspicio vnā forma atqꝫ vultu adeo modesto adeo venusto vt nihil supra.

Notate vos pueri diligēter dictas reglas qm̄ elegātissime sūt: doctissimi ⁊ grauissimi viri eis frequēter vtunt. Et debēt illi ablatiui aut etiā gri traduci ꝑ von.

Eneas fortissimo corpe atqꝫ pulcerrimo vultu. Ingenio atqꝫ intelligentia maiore q̄ꝫ q̄squꝫ credere possit
Hō magna autoritate maturo ꝯsilio ⁊ incredibili ꝟtute.
Magno ⁊ excellenti ingenio viri ad studium se ꝯtulerūt.
Multi sunt ingenio tardo ⁊ imbecillo corpe.
Traducāt pueri omnia dictarū regulaꝝ exempla vt intelligāt: ⁊ sic loq ꝑ reglas assuescant.

Tertia regula. q̄ nomina dignitatis spiritualis ⁊ secularis regunt istos ablatiuos: gratia fauore dono miseratione pietate et

similes significãtes causam efficientẽ. vt Rex francie dono dñi. Dux burgundie gr̃a dei.

Quarta regl'a. Dñe nomen concretum substantiñ vel adiectiuum regit suum abstractum in abltõ. vt Homo humanitate. pius pietate.

Nota op⁹ — Pro facto eyn werck. regit gtiñ. vt celũ est opus dei. pctiñ est opus dyaboli. Pro vtili regit dtiñ. Pro necessario regit diñ cũ abltõ ꝑiunctim vel diuisim

Scriptura — Bene valentib⁹ nõ opus est medico
Virgilius — Nũc animis op⁹ enea. nũc pectore firmo
Therenti⁹ — Vade ꝛ quod parato op⁹ est para
Quidam — Op⁹ est acceleratõe dũ adhuc res curari potest
Ita tu dices — Opus est mihi libro tuo. ꝛ opus habeo libro tuo
Mihi dolenti opus est tua ꝓsolatione

Adiectiuorum quedam regũt — Genitiuum / Datiuum / Accusatiuum / Ablatiuum

De adiectiuis regentib⁹ genitiuum sunt regule quattuor

Prima regula. Adiectiua proximitatis ꝛ contrarietatis regunt genitiuũ vel datiuum, respectu cuius est illa proximitas et contrarietas. Ibi

Proximitas contrarietas genus his sociatur.
Huius vicinus. hostis regis. pater eius

Exẽplũ. vt q̃ fuit vicin⁹ ꝛ amic⁹ decani vel decano iam est aduersarius ꝛ inimic⁹ curati vel curato

Da mihi exemplum ex scriptura ꝛ poetis

Scriptura — Quis est similis tui in dijs domine
Psalmista — Similis factus sum pellicano ꝛc.
Ouidius — Sepe solet fili⁹ similis esse patris
Therenti⁹. — Nos sum⁹ affines hanc rerũ q̃s fert adolescentia
Cicero — Vetus greco q̃ prouerbium est. Amico q̃ oñia sunt cõmunia

Adiectiua b⁹ regl'e

Vicinus	aduersari⁹	similis	inequalis
Propiqu⁹	inimicus	dissimilis	par
Proxim⁹	emulus	cõis	impar
Affinis	amicus	ꝓprius	specialis
Cõiqu⁹	familiaris	equal'	secretus

Secda regl'a. Adiectiua ꝟbalia actiue significantia .i. que veniũt ab actiuo ꝟbo regunt post se gtiñ ex vi act⁹ ꝓuersi in habitum. Unde Alexander.

Dicta quinta

Suntq; regendo pares predictis equiparantes
Ut cupidus ludi puer est. timidusq; flagelli.

Quero tibi. q̃tuplicia adiectiua ꝑbendunt̃ h̃. Dico sextuplicia. vt patet in figura seq̃nti

Primo adiectiua in idus: vt timidus cupid⁹ auid⁹. Salusti⁹. Romani auidi laude ⁊ pecunie liberales erant.

Scdo adiectiua in tiu⁹ ⁊ siu⁹. vt vinū est acutiuū ingenij ⁊ corrosiuū morbi. q̄ multa sūt valde. amatiu⁹ scptiu⁹ acutiu⁹ ꝓfortatiuus destructiu⁹ narratiu⁹ expulsiu⁹ derisiu⁹ rasiuus.

Tertio in ax. vt audax belli. iudex cause. vindex iniurie. Virgilius.
Tam victi q̄z praui tenax q̄z nūcia veri est fama

Quarto. Omnia pticipia in ans ⁊ ens q̄ veniūt ab actiuis in o vl' or q̄n manēt pticipia regūt actm̄. Q̄n fiūt noīa regunt illū actm̄ in gtō. q3 est sūme notandū. Jdo sub eadē snīa dicimus. Scolares sunt audiētes scribētes resumētes suas lcōnes vel suaꝝ lectionū. Un̄ scptura. Saul⁹ adhuc spirās minarū ⁊ cedis. Jtem. nō sim⁹ ꝓcupiscentes maloꝝ

Quinto. aliq̄ pticipia in tus vel sus. vt tu cupis illoꝝ pit⁹ fieri. Et paul⁹ est doct⁹ grāmatice: sz nō pit⁹ logice. Jtem dn̄s sollicit⁹ est mei. Qui bonaꝝ artiū instirut⁹ est etiā poetice sollicit⁹ est.

Sexto. Omne aliud adiectiuū hns sil'ez significatiōez cū p̄dict3. de q̄ nō p̄t certa lex dari q̄m diuersaꝝ sūt terminationū. vt pticeps sū oīm timentiū te dne. vale mi charissime sis memor mei. Qui es ꝓsci⁹ boni sis nesci⁹ ignarus3z dolu. iste sꝑ fuit pecuniaꝝ ꝓfusus sz bonaꝝ artiū studiosus

Tercia regl'a. Omnia adiectiua ptitiua. i. q̄ ptē alic⁹ multitudinis iportāt p̄t regere totū multitudinis in gtō pl'i sub ꝓuenientia generis. vel gtm̄ collectiuū singulare ex vi ptitiōis. vt vn⁹ fratrū. vna sororū. vnum templorū. Jbi

Eum partitiuis numerum seriemq; locabis
Quilibet alter neuter duo quartus eorum

Qua regl'a adiectiua ptitiua tenent̃ ꝓuenire cū gtō pl'i in genere. vt vna nationū: ⁊ nō vn⁹. Dico. Soli⁹ est generis adiectiuū variat q;. vt dictum est.

Quero tibi. q̃tuplicia sunt adiectiua partitiua. Dico sūt q̃ntuplicia bene notanda

Primo. Omnia signa vniuersalia ꝑter omnis qō nō regit gtm̄. vt sūt quilibet. quicunq;. quisq; nullus. nemo. vterq;. neuter. Et signa pticularia. vt q̃dam. aliq̄s. quispiam. Jtem alter ali⁹ quis. vt q̃s

virorꝝ. que feminarū. quod animalium
Scdo. Nota nūeralia cardinalia. vt sunt vnū duo tria ꝗtuor decē centū mille scutorꝝ ducatorum
Tertio. Nota nūeralia ordinalia. ꝑm⁹ scds tertiꝰ ꝗrtꝰ. Ista triplicia ponit Alexander ibi Cū ptitiuis ꝛc̄.
Pone gradum medium partitio quando notatur.
Quarto. Omis ꝯpatiu⁹ ptitiue capt⁹ regit etiā gtm̄ pluralē sub cō uenīētia gener⁹. Quare dic⁹ ptitiue capt⁹. Dico si capiat ꝯpatiue tūc regit ablm̄. Per qd sciam qñ capit ptitiue. Dico: qñ p⁹ ipm in vulgari sonat: von. ꝛ cū b ꝯpatio fiat inter duo tm̄. Exēplū. vt acutior oculorꝝ est dexter. theuto. das scharpffste vō mynen augen ist dz rechte. Sz qñ p⁹ ipm sonat dan. regit ablm̄. vt Leo est fortior asino. eyn lew ist stercker dan eyn esel.
Da gradui summo genitiuum plura notantem
Quinto. Omis suplatiu⁹ pt regere gtm̄ pl'alez sub ꝯuenīētia gener⁹ vl' collectiuū singl'arez. Exēplum donati. Doctissim⁹ poetarū fuit virgili⁹ vel optim⁹ plebis.
Sed nota ꝙ suplatiu⁹ qñqz regit duos gtōs. Ibi
Iste gradus geminos qñqz regit genitiuos
Ut dux est dirissimus regum nemorum.
Quero tibi: an oīes suplatiui pñt regere duos gtōs. Dico non. sed illi soli q̄z positiui regūt vnū gtm̄. vt sunt suplatiui istorū vicin⁹ ꝓpinqu⁹ silis amic⁹. Preterea suplatiui istorū cupidus timidus audax amans pi⁹ doctus ꝛc̄. Item suplatiui istorū plen⁹ diues opulēt⁹ abundans paup egen⁹ ꝛc̄.
Quero tibi. an suplatiu⁹ p̄ter gtōs possz regere dtm̄ actm̄ vel ablatiuum. Dico sic. Vide de boc in ꝑma regl'a de adiectiuis regentibus ablm̄.
Quero tibi. Quc est differentia inter compatiuum regentem gtm̄ ꝛ suplatiuum regentem genitiuum. Dico: compatiuus regit gtm̄ pluralem qñ compatio fit solum inter duo eiusdem generis speciei vel nature.
Suplatiu⁹ vero regit gtm̄ pluralē qñ ꝯpatio fit inter pl'a q̄z duo. q̄ tm̄ sunt eiusdē generis speciei vel nature.

Exemplū
Longissim⁹ digitorum meorū est medi⁹. ꝛ non dicetur
Longior digitorum meorum. Et econtrario.
Longior pedum meorū est dexter et nō lōgissim⁹.
Ita doctissim⁹ poetarū fuit virgili⁹: ꝛ nō doctior. Item fortior manuū mearū est dextra. ꝛ nō: fortissima manuū ꝛc̄.
Arguo tibi. Dicit scptura. Fides spes caritas. maior horuz caritas.

ibi ꝓpatio fit inter pl'a q̄ duo ꝑ ꝓpatiuū. ꝛ diſcōuenit cū gtō ī ge nere. Dico ꝙ in illa oꝛō̄e ſunt duo vicia dicta. ꝛ cadit ſub grām̄ati ca ꝓhibitiua. Emēda eam. Dico ꝙ emēdabit ſic. Fides ſpes cari⸗ tas: maximū bo ꝝ vl' maxīa harū caritas. Si dicas. emēda eam ꝑ ꝓpatiuū. Dico nō poteſt: qm̄ ibi fit ꝓpatio inter pl'a q̄ duo. ꝛ tūc vtendū eſt ſuplatiuo.

Arguo tibi ſcō. Iſta eſt ꝓgrua. Leo eſt foꝛtiſſimū animal. et nō re⸗ git ibi gtm̄. Dico ꝙ non capitur ibi partitiue ſed pure adiectiue. Ita poſſet argui de iſtis. quilibet homo. vn⁹ frater. ꝓmus miles. Ibi adiectiua ꝑtitiua nō regunt gtm̄: qm̄ capiunt pure adiectiue ꝛ nō partitiue.

Arguo tertio. Hec eſt ꝓgrua. calidiſſimū boīs eſt coꝛ. ibi ſuplatiu⁹ nō regit gtm̄ pluralem. Dico ꝙ calidiſſimū capitur ibi ſubſtan⸗ tiue. quia ſubſtantiuat in neutro genere ꝛ regit gtm̄ ſic alia ſub⸗ ſtantiua.

Arguo q̄rto. Maria eſt digniſſima oim̄i laude. Ibi ſuplatiu⁹ nō re⸗ git gtm̄ ſz abltm̄. Dico ꝙ regit illū ꝑ vtute ſui poſitiui dign⁹. Qñ at regit gtm̄ pluraleꝫ. Dico: qñ capit ꝑtitiue. Qñ fit b. Dico: qñ ſonat von od̄ vber all.

Arguo q̄nto. Dicit ſcꝑtura. Leo eſt foꝛtiſſim⁹ beſtiarū. Item. Valde mane vna ſabbato ꝝ. Therenti⁹. An q̄ſq̄ gentiū ꝛc̄. Ibi adiectiua ꝑtitiua diſcōueniūt cū gtō in genere. Dico ꝙ ille nō ſunt ꝓgrue ſz impedimētales. Vide ſupꝛa in ſexta regl'a ꝝ

Quarta regula. ꝙ adiectiua plenitudinis ꝛ inopie regunt genitiuū vel ablatiuum. Ibi

Plenus inops caſum dant ſextum ſiue ſecundum.

Exemplum. vt vaſa nr̄a ſunt plena vini vel vino

Scriptura	Stephanus erat plenus gr̄a ꝛ foꝛtitudine.
Scriptura	Plenum gr̄a ꝛ veritatis
Virgilius	q̄ diues nūmei pecoꝛis q̄ lactis abundans
Therenti⁹.	Plen⁹ rimarū ſum: hac atq̄ illac pfluo
Ouidius	Res eſt ſolliciti plena timoꝛis amoꝛ.
Virgili⁹ in quarto	Iſq̄ amens animi: ꝛ rumoꝛe accenſus amaro. Ibi amens carentiā ſignificat. Item in. vij. Terroꝛum atq̄ fraudum abunde eſt
Adiectiua bui⁹ regl'e	Diues felix, egenus expers. Opulentus proſper pauꝑ oꝛbus Locuples abūdans inops nudus Copioſus ſatur infelix repletus Plen⁹ abunde vacuus refert⁹ ꝛc̄.

Die Sabbati

Die sabbati Dicta sexta

De adiectiuis regentib⁹ dtm̃ sunt regule tres

Prima regl'a. Adiectiua respectũ importãtia vt sũt adiectiua ꝓtra rietat⁹. primitat⁹. similitudinis. familiaritat⁹. ꝛ hoꝝ ꝯria possunt regere dtm̃. ꝛ in eodẽ sensu regũt gtm̃ vt dictũ ẽ supra. vt decan⁹ est amic⁹ familiaris ꝛ intim⁹ curato vel curati. Inimicus xp̃iani nois est ꝓtrari⁹ bonis operib⁹ nostris.

Aduersari⁹ ꝓxim⁹ amicus par impar
Inimicus ꝓpinqu⁹ similis familiaris
Ut sunt Contrarius vicin⁹ dissimilis priuatus.
Rebellis affinis equalis intimus.
Emulus lõginqu⁹ ineq̃lis cõmunis.
Specialis singularis public⁹ ꝛc̃.

Secũda regl'a. Adiectiua ꝟbalia in bilis ꝛ in dus p̃nt regere dtm̃. vt dicit Alexander ibi.

In bilis aut in dus verbalia iunges eisdem

Exẽplũ. vt xp̃s est amabil' ꝛ amandus nob⁹ xp̃ianis. Uñ scriptura. Odibil' est deo ꝛ hõib⁹ superbia. Item Legis doctor honorabil' vniuersę plebi

Nota q̃ ista adiectiua in bilis exponũt' ꝑ apt⁹ ꝛ ꝑ infinitm̃ passiuũ. vt est amabil'. i. apt⁹ amari. est legibil'. odibil'. i. apt⁹ legi odiri. ꝟs⁹ Osus plenũ notat. bũdus similat. bilis aptat.

Nota verbalia in dus q̃ sunt ptcipia exponunt' ꝑ debet. q̃ fiunt nomina ꝑ dign⁹. Uñ ꝟsus. Per dignus nomen: ꝑ debet partici/ pãs est.

Tertia regl'a. Omnia adiectiua q̃ ex se vl' ex adiũcto importãt cõmodũ vl' incõmodũ: damnũ vel vtilitatẽ p̃nt regere dtm̃ ibi

Damnum significans aut vtile pone datiuo

Exẽplũ. vt q̃ est fidus ꝓximo suo ille est grat⁹ deo. Itez. Suauis est dñs vniuersis iust⁹ ꝛ dilect⁹ deo ꝛ hõib⁹.

Scriptura q̃ dulcia faucib⁹ meis eloq̃a tua sup̃ mel ori meo
Item Deus ꝓpici⁹ esto mihi peccatori.
Scriptura Quid molesti estis huic mulieri.
Seneca Molestũ est iniq̃s mortẽ añ oculos habere.
Boetius Omnia nuda ꝛ apta sunt oculis ei⁹
Psalmista Deo nr̃o sit iocũda decoraq̃ laudatio
Item Dilectus meus mihi est ꝛ ego illi.
Item Uir sanguinis est exosus deo
Uirgilius Triste lup⁹ stabul'. dulce sat⁹ hũor est. sat⁹. i. semiat⁹ in agr⁹ pluuia est bona

Adiectiua isti⁹ regl'e sunt.

Dieta sexta

Gratus infidelis cõueniens incõgruus extraneus.
Ingratus aptꝰ discõueniens ꝑsonus exosus.
Fidus ineptus cõformis dissonus dilectꝰ.
Perfidus bonus difformis sanus molestus.
Fidelis malus cõgruus insanꝰ amarus.
Suauis dulcis tristis tutus securus.
Clarus nudus aptus obscurus absurdus

De adiectiuis regentib⁹ accusatiuum ꝑ synodochen est vna regula.

Quero tibi. Quid est synodoche. Dico ꝙ est vna figura hñs fieri qñ ꝓprietas ptis attribuit toti: cũ regimine accusatiui ꝑ synodochen ꝯstructõis. aut cũ regimine ablatiui ꝑ synodochẽ locutõnis In prima est viciũ. vt ethiops est alb⁹ dentes. z est poeticũ. In secunda nõ est viciũ. vt ethiops est albus dentib⁹. z est oratorium.

Regula Omne adiectiuũ significãs ꝓprietatẽ alicuius partis integralis põt regere illã partem in accõ ꝑ synodochen Et in eodem sensu põt regere illam ptem in ablatiuo ꝑ quintã regulaz aureã. vt hic puer est pulcer faciem vel facie. Unde alexander

Sepe quod est ptis toti datur: et regit illam.
Est ibi synoche quãdo: faciem nigra. dentes
Albet. nuda pedem. mulier redimita capillos

Quero A quot ptib⁹ accũs regit ꝑ synodochen. Dico a trib⁹.
Primo a nominib⁹ adiectiuis. vt ista est pulcra faciẽ z casta mẽte.
Secũdo a duplici verbo: passiuo. s. z neutrali. vt iste vulnerat pedẽ vnde valde dolet mentem.
Tercio a duplici ꝓticipio. s. ꝓteriti tꝑis z pñtis passiuorum z neutralium. vt sequitur.
Notandũ est ꝙ multa ꝓticipia ꝓteriti tꝑis verboꝝ passiuoꝝ sunt q̃ significant passionẽ illatã extrinsecus alicuiꝰ ptis z regũt accm̃ poetice ꝑ regulã dictam. Sed oratores raro vtunt accõ ꝑ synodochen. Ita ꝙz sunt aliq̃ sed pauca pñtis tꝑis ꝟboꝝ neutralium

Da mihi exempla de adiectiuis nominalib⁹.

Virgilius — Eneas os humerosq; deo sil'is fuit. Ibi sil'is regit duos accõs. s. de z hũeros ꝑ synodochen
Idem — Dia mercurio sil'is vocẽ colorẽ z crines flauos.
Idem — Uidit deiphebũ lacerꝝ crudel'r ora manusq; ambas
Idem — Ille inualidus vires meũ comitatus est iter.

Da exempla de adiectiuis ꝓticipialib⁹.

Scriptura — Uenit hõ ad Dauid veste cõscissa: puluere aspersus caput. ibi aspsus regit accm̃ caput.

o

Die Sabbati

Uirgilius. Uiderũt silenũ inflatũ venas hesterno vino.
Idem Et pius eneas magno animũ labefactꝰ amore.
Idem Terq; q̃terq; manu pectꝰ pcussa decoꝝ est flauẽtesq; abcisa est comas. loquit de Didone.
Therentiꝰ Antipbola nulla re fuit expolita malã. i. maxillam
Statius Thetis orabat laniata comas ꝛ pectore nudo.
Jbi laniata simul regit accm̃ p synodochen ꝯstructõis: ꝛ ablatiuũ p synodochen locutiõis ĩter q̃s copłat ꝯiũctio. ꝛ h̃ põt fieri qũ vna dictio regit diuersos casus ex cadẽ vi. vt ꝓz in octaua regula. De adiectiuis regentib; ablatiuum sunt regule duc.
Prior regula. Dis cõparatiuus captꝰ cõparatiue põt regere ablatiuuz significantem rem excessam. Jbi
Tres notat esse gradus qui comparat. inde notabit
Multimodũ regimẽ qui rem discernit aperte.
Exemplũ. vt doctior illo vel illis. canis viuꝰ melior est leone mortuo. Quare dicis: captus cõparatiue. Dico: si capiat͂ ptitiue tunc regit gtm̃. vt supra dictũ est.
Arguo tibi. dicit scriptura. Q̃m masculũ excipiet mulier. ꝛ est filia melior filie. ibi melior capit͂ cõparatiue ꝛ regit gtm̃. Dico ꝙ hoc traductũ est ex greco greci nõ habẽtes ablatiuũ vtunt͂ gtõ loco ablatiui: quod nõ est nobis imitandũ.

Da michi exempla ex scriptura.

Regum. ij. Saul ꝛ ionathas decori et amabiles fuerunt aquilis velociores. leonib; fortiores
Scriptura Oculi eius pulciores sunt vino ꝛ dentes eius lacte candidiores.
Salomon Sapia melior est auro ꝛ argento ꝛpciosior cũctis opibus ꝛ oia q̃ desiderant͂ nõ valẽt huic compari.
Metrista Asperiꝰ nihil est hũili cum surgit in altum
Seneca Nihil est mihi crede vtute formosius. nihil pulcriꝰ nihil amabilius. Huic ꝯcordat
Prouerbiuz Auro q̃d melius: iaspis. q̃d iaspide: virtus. quid vtute melius. deitas: q̃d deitate. nihil.
Scriptura Candidiores niue. nitidiores lacte. rubicũdiores ebore antiquo ꝛ saphiro pulciores.
Nota ꝙ cõparatiuus q̃nq; regit aliũ ablatiuũ significantẽ quãtitatẽ excessus. Exempla sunt.
Hoc lignũ est maius. illo trib; pedib;.
Femina demonio trib; alijs est mala peior
Notãda est regula pulcra. Quemcũq; casũ regit positiuus cũdem

rasum etiam regunt compatiuus ꝛ superlatiuꝰ ꝑter casus ꝓrios
Unde Floriſta.
Quam ſibi ſtructuram ꝓmus gradus obtinet. illam
Supremus: medius ſemper ſeruabit eandem.
Diues agri. ditior agri. ditiſſimus agri
Exemplum. Sic ille poſitiuꝰ ſil'is regit gtm̃ vl' dtm̃ ꝑ ꝓmã regulaz de adiectiuis regẽtibꝫ gtm̃. ꝛ ꝑ ꝓmã de regẽtibꝫ dtm̃. ꝛ regit acc̃m ꝑ ſynodochen, vt ptz in exemplis Virgilij. Ira ſuꝰ ꝯpatiuꝰ ꝛ ſuꝑlatiuꝰ. vt ſimilior ſimillimꝰ: ꝑter caſus ꝓrios pñt regere gtm̃ da tiuũ ꝛ actm̃. vt patet practicanti

Regl'a aurea de ablt̃o ab adiectiuis recto

Poſterior regl'a. Omia adiectiua ſiue nõialia ſiue ꝓticipialia poſt q̃ in vulgari ſonat aliq̃ iſta ꝯ ſeptẽ ꝓpoſitionũ. cũ. de. ex. in. ꝑ. per. ꝓter. pñt regere ablm̃ ſignificantẽ ſubiectũ vel inſtr̃m ꝓpetatis vl' actꝰ. Un̄ Alexander de hac regl'a facit plures. ad minꝰ ſex.
Mobile vel verbum deſignans ꝓprietatem
Sextis ꝯſtruitur ꝑ quos ea ſignificatur
Curſu feſtinus. fulget virtute modeſtꝰ.
Eſt velox pedibꝫ. blando ſmone facetus.
Poſt q̃ adiectiua ſꝑ in vulgari intelligit aliq̃ dicta ꝯ ſeptẽ ꝓpoſitionum. Preterea
Mobile menſuram deſignans. ⁊ Item
Plenus inops caſum. Rurſus.
Synodochen iungas ⁊c̃.

Da exempla groſſa iſtiꝰ regl'e auree.

Tu es velox pedibꝫ ꝛ tardus manibꝫ. cum
Iſte eſt blandus ſmone ſꝫ doloſus ope. in vel cum
Duo ſunt mihi dolia plena vino de
Molles q̃dem carne: aptos mẽte dicimꝰ de vel in
Virgo eſt decora vultu: ſꝫ clauda pede in vel de cũ.
Auarꝰ eſt diues pecunĩs: ſꝫ expers virtutibꝫ in vel de
Veſtes tue nõ ſerico: ſꝫ panno facte ſunt ex
Domꝰ ꝛ caſtra diuitũ lapidibꝫ ꝛ lignis ex
ſtructa ſunt ꝛ lateribꝫ tecte aut cum
Sed ipſe poſt paucos annos morbo etate ex
atq; multiplici cura ꝯfractꝰ aut de
Hic pius caſtꝰ ꝛ iuſtꝰ eſt btĩtudine nanciſcenda ꝓter
Hic vir totꝰ negocioſus ꝛ laborioſus ꝓter
multis annis fuit ſpe ſalutis vel in

Die Sabbati

Salomon sapientia sapiens et prudentia prudens.
Da exempla ex scptura poetis t oratoribꝫ

Scriptura — Speciosus forma p̄ filijs hominū.
Beati mundo corde t hūiles spū.

Virgili⁹. — Troius eneas pietate insignis t armis

Idem — Eneas actus varijs motibꝫ: t attonit⁹ tanto monitu imperioq; deoꝝ

Idem — Horrestes magno inflāmat⁹ amore t furijs sceleruꝫ agitat⁹ fuit.

Ex papa pio — Uidi viros corpe ꝓceros. forma decoros. viribꝫ robustos. fmōe gr̄os. t in oī̄ ꝙuersatōe acceptos

Ex legenda Stephani — Uidi virū senē statura ꝓceꝝ. vultu decoꝝ. ꝑlixa barba. vestitu cādido. amictū pallio. calciatū caligis

De sancto Leone — Leo natione siculus. greca latinaq; lingua eruditus. cantilena t psalmodia p̄cipuus t in earum sensibus subtilissima exercitatōe limatus t maiori eloquentia politus.

Traducāt oro pueri oīa exēpla regle auree t in theutonicū. vt t ipsi suauitatē regle sapiāt t ei⁹ politā imitent elegantiā

Nota dign⁹ t indign⁹ regūt ablm̄. vt ꝓnceps iust⁹ pius t clemens oī̄ honore laude t gla dign⁹ est

Scriptura — Nescit homo an odio vel amore dign⁹ sit

Uirgilius — Uitula tu dignus es t hic.

Therenti⁹ — O Therea nō te dignū feciſti. nam si ego dig̃ hac cōtumelia sum marīe. at tu indign⁹ q̄ faceres tñ

Et notandum est ꝙ coꝝ ꝙpatiui t suplatiui p̄ter suos casus ꝓprios etiā regunt ꝟtute positiui eundem ablm̄

Exemplum. sic̄ dr. virgo maria est digna laude. ita t oī̄ laude dignior dignissima

Nota ꝙ dignū repit cū dto. Gregori⁹ in Omelia. Nō est indignus redēptori nr̄o ꝙ tētari voluit q̄ venerat occidi.

De ꝓnominibꝫ Lapm quartum

Ronomen est parsorōis que ꝓ noīe posita tantundeꝫ pene significat. personāq; interdū recipit. vt ait Donatus. Et vult dicere ꝙ loco noīs licet ponere ꝓnomen aut demonstratiuum aut relatiuum.

Contra. Pronomen semp est alicui⁹ psone. ergo male dr ꝙ psonaꝫ interdū recipit. Dico ꝙ nō capit h̄ psonā vt diuidit in p̄mā scdaꝫ t tertiā. sed capit hic ꝓ re determīata. Pronoīa cm̄ extra demonstratōeꝫ t relatōeꝫ posita fcant incertissime vt vult Priscianus.

Sed interdum recipiũt ꝓſonã. i. ꝙcant certã rem: tũc ſcz qñ ponũ tur in actuali demonſtratõe ⁊ relatione.

Quero tibi. q̃re ꝓnoĩa ſũt inuẽta. Dico ꝓpter duas cauſas. Una ẽ neceſſitatis que eſt: vt ſupponerẽt ꝟbis ꝑme ⁊ ſcde ꝓſone q̃ añ inuentionẽ ꝓnoĩm nõ habebãt ſuppoſita. Alia eſt cauſa ꝯmoditatis: ne vnũ nomen bis aut ſepi⁹ ponat cũ vno vel duob⁹ ꝟbis. Si q̃ras. quale incõueniens ꝫ eſſz. Dico duplex. Unũ. qz generaret rediuz in auri⁹ audientiũ. Aliud. qz ſi idez bis poneret: dubiũ oriret ſi de eodem ꝙmo fieret aut de pluri⁹. Nam cũ dico. Mercato⁹ venit de hyſpania. ⁊ mercato⁹ emit infinitas merces. dubiuz eſt an de eodẽ mercato⁹e loq̃mur. an de diuerſis. Sz ſi dicat ꝙ ꝓnomẽ relatiuũ. mercato⁹ venit de hyſpania: ⁊ is vel idem vl' ipe emit infinita bona. nullũ erit dubium

Quero tibi. Quot ſunt ꝓnoĩa in toto. Dico q̃ndecim. Quorum

	Ego ipe		Meus veſter
Octo ſunt	Tu iſte	Et ſeptem	Tuus noſtras
primitiua	Sui hic	deriuatiua	Suus veſtras
	Ille is		Noſter, Uñ Alexander

His octo ſpecies ꝓmaria dicitur eſſe
De ꝙ trib⁹ primis ſeptem fit origo ſup⁹emis.

Quero tibi. quõ differt ꝓnoĩa ꝓmitiua a deriuatiuis. Dico ꝓmo ꝙ ꝓmitiua ſunt quaſi ſubſtãtiua ⁊ ideo ꝑ ſe ſine ſubſtãtiuo ꝓñt reddere ſuppoſitum ꝟbo. vt ego ſcribo. tu ſcribis. ille ipſe iſte ſcribit. Hoc vult Alexander dicens

Hec ⁊ quaſi fixa manebunt. i. ſubſtantiua.

Sz ſeptem deriuatiua ſunt adiectiua ⁊ non ꝓñt ſine ſubſtantiuis reddere ſuppoſitum. vt non 6z: meus laborat. ſed famulus meus laborat.

Scdo differt. Nam ꝓmitiua ꝙcant ſolũ poſſeſſorẽ. Deriuatiua ꝟo poſſeſſorẽ ⁊ rem poſſeſſam. ideo in illa duo reſoluunt. vt meũ. i. aliqd mei. ꝑ aliqd ꝙcat res poſſeſſa. ꝑ mei poſſeſſor. Ibi

Perſonas duplices hec deſignare videntur.

Quero tibi. Quot ſunt de iſtis q̃ndecim relatiua. Dico quattuor q̃ referunt tm̃. vt is ſu⁹ ipe ſui. Et vnum qd refert ⁊ demonſtrat. vt ille. Unde Alexander

Is ſuus ipſe ſui referunt. ſed cetera monſtrant.
Ille refert monſtrat non facit hoc aliud.

Quero tibi. Quot ſunt demõſtratiua tm̃. Dico decem. vt ſunt Ego tu, iſte, hic, me⁹ ⁊c̃. Unde verſus

Die Sabbati

Hic ego tuq; meus noster vester tuus iste
Nostras ⁊ vestras demonstratiua vocant.
Cõtra arguit. Hec duo relatiua is ⁊ ipe sepissime capiũt demõstra-
tiue. ⁊ ex demõstratiuis h ⁊ iste repiunt capi relatiue. qđ ꝓbo per
Priscianũ dicentẽ ꝓnoia mutua sua exercent officia. Dico
Ego ⁊ sua deriuatiua. Meus noster nostras.
Jsta octo Tu ⁊ sua deriuatiua. Tuus vester vestras
semp capiuntur demõstratiue.
Jsta duo. Sui ⁊ sus semp relatiue capiuntur
Hec q̃nq; Ille ipse iste hic ⁊ is tenent q̃nq; relatiue: q̃nq; demon-
stratiue vt vult Priscianus.
Quero tibi quõ diuersimode demonstrãt ⁊ referunt hec q̃nq; ꝓnoia
ꝓfata. Dico. hic ⁊ iste demõstrant vel referũt substantiuũ magis
ꝓpinquũ. Is ⁊ ille substantiuũ magis remotũ. Cui⁹ ignorantia
multos in errorem traxit testante Laurentio. Exemplũ. Jacob
ciuitatẽ ꝓdidit. Petr⁹ sacrilegiũ cõmisit. hic capt⁹ est ⁊ is vel ille
euasit. Hic petrũ: ⁊ is iacobũ demõstrat
Quid si h ⁊ iste simul ponãt. Dico q̃ h ꝓpinqui⁹ demõstrat. Jste ve
ro remoti⁹. Cõformiter de is ⁊ ille.
Notandũ est ꝑm Laurentiũ q̃ fere ꝓ eodẽ licq; his trib⁹ vti h is idẽ
vel eadem. Et ponit exempla. Qui ꝓfert virtutẽ vicijs is vel hic
vel idem sanc fortis est.
Dic etiã q̃ poete vtunt ille ꝓ is: qm̃ amboꝝ pene eadẽ significatio
est. vt Non q̃ scipm ꝙmẽdat ille ꝓbat⁹ est: ait scꝑtura. sed quẽ dñs
ꝙmẽdat. ibi ille ꝓ is ponit: ⁊ licite.
Hic demõstrat vel refert ꝑsonã de se loquentẽ vl
aliquã rem ꝑsone de se loquenti adiacentem
Pulcra elegãtia Jste demõstrat vl refert ꝑsonã ad quã fit sermo.
vel rem ei adiacentem
Ille ꝙo rem de q̃ fit ꝑmo. vel rem ei ꝓpinquã: que
differentia summe notanda est.
Hec ciuitas: significat illam in qua ego sum
Ut Jsta ciuitas: significat illam in qua tu es
Illa ciuitas: significat ciuitatẽ nõ illã in q̃ ego sũ. nec in q̃ tu
es. sz in q̃ terti⁹ est de q̃ fit ꝑmo.
Hoc opus: hoc caput. de meo loquor
Jta quoq; Jstud opus: istud caput. de tuo loquor
Illud opus: illud caput. de illo opere ꝙ
capite loquor de quo fit sermo

Dicta sexta

Notandum est ꝙ aduerbia ab his descendentia habent eandem differentiam.

Hic fcat locū in quo ego sum. Hinc. i. de loco in q̄ ego sum. Huc. i. ad locū in q̄ ego sum.

Istic fcat locū in q̄ tu es. Istinc. i. de loco in q̄ tu es. Istuc. i. ad locum in q̄ tu es.

Illic fcat locum in q̄ tercio est. Illinc. i. de loco in q̄ tercio est. Illuc. i. ad locū in q̄ tercio est.

Ex quo sequitur ꝙ male scriberet Tu rome residēs ⁊ multi nuncij illinc istuc veniunt. Sed scribendū est: ⁊ multi nuncij istinc huc veniunt.

Quero tibi. que differentia est inter mei tui sui nostri vestri ꝑmitiua vt veniūt ab ego tu. Et vt sunt deriuatiua venientia a meus tuus suus noster vester.

Dico qñ sunt ꝑmitiua significant passiue. qñ sunt deriuatiua significant actiue.

Exēpla sūt

Amor mei significat amorē quo actiue alium amo
Amor mei significat amorē q̄ passiue ab alio amor
Dolor tuus fcat te actiue habere dolorem
Dolor tui fcat passiue dolorē q̄ ab alio habet de te
Ira odiū meū. i. qđ habeo ꝺ alio. Odiū mei. i. qđ habet de me ab alio. Preterea fastidiū meū: fastidiū mei. Cura mea. cura mei. Cauendū est igit ne dicas dom⁹ mei. vinea mei. equ⁹ vel liber mei. ſz dom⁹ mea. equus me⁹. vt pulcre differit Laurentius.

Notandū est etiā ꝙ sui ⁊ su⁹ sp capiunt reciproce ⁊ referūt suppositū ꝑncipal'r agens. vt q̄sq; eget sui fauet sibi ⁊ diligit se. Ibi vnus ⁊ idem est q̄ fauet ⁊ fauet, diligit ⁊ diligit.

Qñ sunt diuersa antecedentia tūc reciproce refert ꝑsonā ꝑncipaliter agentē. Exēplū. Dñs interrogauit Petrū an se diligeret. ibi se ad dñm nō ad petrū refert.

Quero tibi. Quot sunt regule congruitatis de pronominibꝫ in quibus est sola constructio nō regimen. Dico due. Una est de pronominibꝫ demonstratiuis que petunt cum re demonstrata conuenire in tribus in genere numero ⁊ casu. Alia est de pronominibus relatiuis que petunt cum antecedente conuenire in duobus in genere et numero. Vide has regulas supra inter decem regulas congruitatum.

Pronomina regunt gen̄: qñq; ablatiuum

Die Sabbati

Quero tibi. Quot sūt regle de regimīe ꝓnominū. Dico quattuor. Due ꝑme de ꝓnoīb⁹ regētib⁹ gtīm: due alie de ꝓnoīb⁹ regētib⁹ indifferēter gtīm vel abltīm.

Prima regla. ꝙ ista ⁊nq; ꝓnomīa maxime in neutro genere Illud ipm istud hoc id. pñt regere gtīm. Exemplum. Quid illud mali est. Istud boni tibi prodest. Id vini Petro nocet. Illud iuris est pro tc.

Tbercnti⁹. Quid hoc rei est. quid hoc morbi. quid hoc hominis ē. ex meo ꝓpinquo rure hoc capio cōmodi. Qua regla. Dico ꝙ regu lam Nomen significans possessum da gtō. Ista eīm ꝓnoīa licet non sint nomina tamen capiuntur substantiue. ⁊ ponuntur loco nominum

Seda regla. Omnia ꝓnomina pñt regere gtīm pluralem sub con⸗ uenientia generis sicut adiectiua partitiua.

Exemplum de primitiuis

Hic virorum cantat
Hec feminarū saltat
Hoc animaliū potat.

De possessiuis

meus asinoꝝ laborat
tua filiarum mulget
tuū mācipioꝝ dormit

Sub partitiuis ꝓnomina cuncta locabis.
Ut volucrū canit hec. gemit illa. tacens manet ista.

Tertia regula. Octo pronomina primitiua quando demonstrant aut referunt totum integrale alicuius partis integralis possunt regere illam partem indifferenter in genitiuo vel in ablatiuo me⸗ diante adiectiuo laudis aut vituperatiōis ex vi demonstrationis essentie.

Exemplū

Ego claudi pedis vel claudo pede nō recte ambulo.
Tu vel ille. bicaut is magni capitis vel magno capite parum habet sapientie.

Et sicut ꝑ noīa substantiua dicit Virgo est spso ore ⁊ aduncо naso. ita loco noīs ponat ꝓnomen demonstratiuū. vt illa est spso ore et aduncо naso.

Toti da partem. subiecto proprietatem

Si dicas. regula intelligit de noīb⁹. Dico ꝙ ponūt loco noīm sub⸗ stantiuoꝝ totī⁹ ⁊ subiecti. vt ptz ex diffinitōe ꝓnoīs. ergo pñt re⸗ gere casus illoꝝ noīm

Quarta regla. Octo ꝓnomina primitiua qñ demonstrant aut refe⸗ runt nomen substantiuū aut subiectū alicui⁹ ꝓprietatis: possunt regere illam ꝓprietatem in gtō vel in ablatiuo mediante adiecti⸗ uo laudis vel vituperationis. vt illa prauī animi vel prauo ani⸗ mo abutitur.

Dicta septima

Scptura	Tu modice fidei vel modica fide cur dubitasti	
Catho	Tu esto forti aio cum sis damnas iniquc	de tu
Salustius	Neq illi corruptis moribs victorie tparent	de illo
Therem.	Non adeo ego inhumano sum ingenio	de ego
Idem	Nō timui. vt tu esses duro aio vt olim	de tu
	Sensisti eam amico animo esse erga te	de ea
Boetius	Illa placito vultu nihil meis q̄stōibs mō est	de illa
Therem.	Res ipa indicat illū esse alieno aio a nobis.	de illo

Nota q̄ noīa ꝓponūt sex modis. Primo ista duo h̄ z ille cū aduerbio demōstrandi. vt h̄ cū ecce z fit eccū eccā eccos eccas. Et ille cū ecce. z fit ellū ellā ellos ellas. de q̄bs dictū est

Secūdo. hec pnoīa iste z ille ꝓponūtur cū h̄. vt isthic isthunc. in abltō isthoc. In femīno isthec isthāc isthac. In neutro isthoc. In tribs casibs in plī isthec. Ita q̄z de ille.

Tercio. me te se ꝓponunt cū seipsis. vt meme. tete. sese. De hoc apud poetas z oratores crebra sunt exempla

Quarto. pnoīa in c. ꝓponūt cum ly cine. vt hiccine hūccine beccine hāccine hoccine est humanū factū: ait Therentius. Hoc ne est ne hoc

Quinto. cū ne interrogatiuo deponēdo e. vt men q̄ris. i. me ne q̄ris. Egon feci h̄. i. ego ne feci hoc.

Sexto. cū syllabicis adiectōibs ce. pte. met. vt huiusce. hisce. hosce. hasce. Itē meapte. suapte. nostrapte. vestrapte. Itē egomet. tumet semet. ipsummet z c̄. sine mora

Die Lune hebdomade secunde

Dicta Septima

De verbis Lapīm quintum

In ista dicta septima ponunt tres diuisiones verboꝝ. Et eorū tria genera cum casibs suis ꝓpr̄ijs z communibs. que bene intellecta mirabile fundamentū grāmatice pstabunt. Deinde sequunt q̄inq̄ regule auree parulis summe notande. Postremo de ntō vno recto ꝓgrue duabs regulis. z de ntīs duobs rectis ꝓgrue p appositionem. In alia dicta octaua determinat de ntō recto figurate regulis quinq̄

Tres sunt diuisiones verboꝝ ad regimen eoꝝ ante z post seruientium.

Prima diuisio. Dīne verbum aut est substantiuū. vocatiuū vel adiectiuum. Unū tria sunt ẏba substātiua. Sum. fio. existo. vel exto Et q̄inq̄ verba vocatiua. nūcupor. appellor. nominor. dicor. vocor. Et oīa alia ẏba mundi sunt adiectiua. Ad q̄d valet ista diuisio Dico ad regimen ntī a pte ante z a pte post.

Die Lune

Scda diuisio verboꝝ. Omne verbū aut est ꝑsonale aut impsonale. Uerbū ꝑsonale est qđ ꝯiugaꝫ ꝑ tres distinctas ꝑsonas in singularī ꝫ plī. vt Ego scribo. tu scribis. ille scribit. nos scribimus. ꝛc. Uerbū impsonale est qđ solū ꝯiugaꝫ ꝑ tertias ꝑsonas in singl'ari tm̄. vt iuuat iuuabat iuuit iuuerat iuuabit Jta placet placebat ꝛc Ad q̄d valet ista' scda diuisio. Dico ad regimen nominatui ante verbū. qm̄ oē ꝑsonale finiti modi regit ntm̄ ante se. ꝫ impsonale nullū casum regit ante se. vt patebit.

Tertia diuisio. Oē verbū ꝑsonale aut est actiuū aut passiuū aut neutrale. Uerbū actiuū fm significatōez est qđ facat actū ꝑ modū trāseuntis in alterꝝ. Et hoc est duplex

Actiuū in o. vt ꝟbero. Jn or vt loquor. Sz actiuū fm vocē est qđ terminaꝫ in o ꝫ ꝑt accipe r. vt lego legor. Hoc mō deponētalia nō sūt actiua. Passiuū ꝟbū fm significatōez est qđ facat passionem ab extrinseco illatā. vt verberor. Sz passiuū fm vocem est qđ terminaꝫ in or et ꝑt dimittere r. Hoc mō vapulo nubo nō sūt passiua. Uerbū neutrale fm significatōez est qđ facat actū manentē in substantia vl' passionem innatā. Et ꝟ est duplex. Neutrale in o. vt sedeo sto. ꝫ in or. vt gradior orior. Sz neutrale fm vocem est qđ terminaꝫ in o ꝫ nō ꝑt accipe r. Et ꝟ modo deponētalia nō sūt neutralia. Ad q̄d valet ista tertia diuisio ꝟboꝝ. Dico ad regimen obliquoꝝ a ꝓte post. Et est pueris diligēter ꝫ sūme notāda: qm̄ vt videbitur: maximū pilare est totiꝰ grāmatice.

Cōtra istā tertiā reglaz arguo tibi. Donatꝰ ponit ꝟba eē q̄ntuplicia. querit em̄. Genera verboꝝ q̄t sunt. Et rñdet q̄nq;. Actiua passiua neutra cōmunia ꝫ deponentalia. Dico ꝙ licet distinguēdo verba penes terminatōez in o vel in or sint q̄ntuplicia. tm̄ distinguēdo verba penes significatōez aut penes regimen obliq̄ casuum a ꝓte post nō sunt nisi triplicia.

Quid dicis ergo fm te nō sunt nisi triplicia verba. s. actiua. passiua ꝫ neutralia. Contra sūt verba deponentalia ꝫ cōmunia. Dico ꝙ verba cōmunia sūt nouē. vt patuit supra. ꝫ illa facant actiue ꝫ passiue. ꝫ habent idem regimen cū actiuis ꝫ passiuis: ideo illa comꝓhendunt sub istis.

Sed nota diligenter ꝙ verba deponētalia sunt valde multa. de q̄bꝰ vide supra: qm̄ omnia deponentalia ꝫ coꝝ significata illic fere posita sunt. Et ista sunt duplicia. Quedā possunt vulgarizari per werden. ꝫ illa sunt vere actiua fm significationem. et habent idē regimen sicut verba actiua in o: ideo comꝓhenduntur sub actiuis.

Dieta septima

Quedam nõ possunt vulgarisari ꝙ werden ⁊ illa sunt vera neutralia ſm ſignificatõem ⁊ cõphendunt sub neutralib⁹

Nota quicqd postea dicet de actiuis: hoc etiam intellige de deponentalib⁹ primi modi. ſ. que possunt vulgarisari ꝙ werden. Et quicquid dicet de neutralib⁹: idem intellige de deponentalibus secundi modi.

Per quid cognoscis verba actiua.

Dico primo ꝙ oia verba in o que possunt vulgarisari ꝙ werden sũt actiua. ⁊ ista accipiunt litterã r ⁊ faciũt ex se passiua vt sunt Video video⁹. scribo scribo⁹. mitto mitto⁹. verbero verbero⁹. Excipitur facio cum suis compositis Frigefacio. calefacio ⁊c. que nõ faciunt ex se passiua in o⁹. sed assumũt sibi fio pro passiuo.

Dico secundo ꝙ omnia verba deponentalia que possunt vulgarisari ꝙ werden etiam sunt actiua. vt loquo⁹ lucro⁹ sequo⁹ patio⁹. Ex quo sequitur ꝙ actiua sunt duplicia scilicet actiua in o. ⁊ actiua in o⁹. ⁊ ista duplicia actiua alio nomine dicuntur transitiua. Ad quid valet tibi noticia verbo⁹um actiuo⁹um. Dico ad regimen obliquo⁹um a parte post. Nam regunt accusatiuum tamquam casum proprium et tres casus communes. vt patebit.

Per quid cognoscis verba passiua.

Dico. passiua noscunt ex actiuis. Quomõ. Nam quodlibet verbum actiuum in o formatur ex se passiuum in o⁹. vt a video video⁹ a lego lego⁹. ab audeo audeo⁹. ⁊ passiua iterũ possunt relinquere r ⁊ facere ex se actiua in o. Ex q̃ sequitur ꝙ tot sunt passiua quot sunt actiua in o. ⁊ ecõtrario. Sũt tñ circiter sex passiua in o. vt exulo vapulo veneo fio nubo liceo. Ad quid valet tibi cognoscere verba passiua. Dico. ad regimen obliquo⁹um a parte post. Quomodo. Nam passiua regunt ablatiuum mediante a vel ab tamquã casum proprium: et cum illo casu proprio casus communes si sententia requirat.

Per quid cognoscis verba neutralia.

Dico primo ꝙ omnia verba in o que nõ possũt vulgarisari per werden. ⁊ q̃ non possunt accipere r sũt neutralia. vt sto sedeo viuo pugno. Dico secundo ꝙ omnia deponentalia que non possunt vulgarizari per werden sunt neutralia. vt gradio⁹. lucro⁹ rixo ⁊ orio⁹ morio⁹. Ex quo sequitur ꝙ neutralia sunt duplicia. ſ. neutralia in o ⁊ in o⁹. ⁊ ista duplicia neutralia alio nomine vocantur absoluta.

Ad quid valet tibi noticia verbo⁹um neutraliũ.

Die Lune

Dico ad sciendū q verba neutralia non regunt post se aliquē casum ꝓprium. sed regunt bene casus communes oīm verboꝝ

De casibꝫ propꝛiꝭ et cō
munibus verborum.

Quero tibi. quot sunt casus ꝓprij verboꝝ. Dico. duo. ¶Nā accusatiuus significans rē patientem est ꝓprius casus ꝟboꝝ actiuoꝝ passionem inferentiū. ¶Nam vt aiūt logici ¶Propꝛiū est acrōi ex se inferre passionē. Et dicit ꝓprius quia oīa verba actiua regūt illuz z nulla alia verba. Et ablatiuus mediante a vel ab significans causam efficientē est ꝓprius casus verborū passiuoꝝ: qm̄ omnia passiua regunt illum ablatiuum !

quare dīgnt casꝰ communes quia gueniunt omnibꝫ verbis

Quero tibi. quot sunt casus cōmunes oīm verboꝝ z oīm ꝓticipiorum. Dico tres. s. drūs z accūs vel abltūs tpis. Et abltūs significans instrumentū materiam vel causam actōis. Et dicūtur casꝰ cōmunes: qm̄ omnia verba mūdi z oīa ꝓticipia cuiuscumqz tēporis z significatōis fuerint possunt illos communes casus regere vt patebit.

Contra. Drūs est casus cōmunis oīm nominū substātiuoꝝ. q̄ plures sunt. Dico q solū sunt tres casus cōmunes actꝰ. i. ꝟborū z ꝓticipiorū. sed grūs est cōmunis casꝰ substātie vel substātiuoꝝ z etiā ꝓprius. z hoc secundo modo ꝓprij.

Quinqz auree regule

Quero tibi. quot sunt regule auree de regimine grāmaticali actiuo Dico. quinqz q̄ in oī ſmone latino nobis occurrunt. Et qm̄ amplissime z infallibiles sint: merito auree respectu aliarū regularū sunt appellāde. Et cū materia pueris teutonica dabit dictanda z in latinū vertenda z traducenda: debent p̄ceptores cā dare materiā que ꝯformis sit ad has regulas aureas: vt in eis ꝓmpti fiant z sic practicando copiosi reddant.

¶Prima regula est de adiectiuis supradicta talis.

Omnia adiectiua nominalia z ꝓticipialia pꝰ q̄ in vulgari sonat aliqua istarū septem ꝓpositionū. cū. de. ex. in. p. p. ꝓter. hoc est mit von. vf. vmb. in. pñt regere ablatiuū significantem subiectū vel instrumentum aut modū ꝓprietatis vel actus. Exempla sunt vt mundus corde est ornatus ꝟrute. tardus ingenio plerūqz est vtil cōsilio. De hac videant ante multa exempla. Excipiuntur tamen adiectiua partitiua.

Oia ꝟa ꝑsonalia mūdi tam actiua q̄ passiua possunt regere nominatiū sub grā ꝟerita rei. Et potest regere rem participialem a ꝓpe pg

Secunda regula. Omnia ꝟba ꝑsonalia mundi possunt regere nominatiuū ꝓticipialem a parte post cuiuscūqz tpis z plerūqz nominalem p regulam. Sepe vocans verbum.

Dieta septima

De actiuo Clamabant voce magna dicentes.
De passiuo Pueri custodiebant illesi in camino ignis.
Studere nos negam⁹ vt ingenioſi videamur
De neutrali Mulier accessit egra vt rediret sana
Ibant ꝛ flebant mittentes semina sua

Tertia regl'a. Omnia ꝟba psonalia mũdi actiua passiua ꝛ neutralia pñt regere dtm̃ casum cõem oim ꝟbo⁊ ꝛ participio⁊ p regulam Damnum significans aut vtile ꝛc̃.

De actiuo Ostendit nobis dñs miscȝiaz suam.
De passiuo Dijs parentib⁹ ꝛ magistris nõ reddit equalens
De neutrali Uigilanti nõ dormienti iura subueniunt.
Uideant infra multa exempla cum practica regule

Quarta regl'a. Omnia verba mundi pñt regere tempus in actõ vel in ablt̃o q̃ est casus cõis oim ꝟbo⁊ ꝛ pticipio⁊ p regl'az tertiam Alexandri ibi. Omat⁹ ꝟbũ spacij more ꝛc̃. Et p q̃ntã de ablt̃o ibi Uerbũ materiã spacium ꝛc̃. vt natus sum annos vel annis decẽ
Uideant infra multa exempla.

Quinta regl'a. Omnia verba mundi post que in vulgari intelligitur aliqua istarũ septem p̃positionũ. cum dum ex in pro per propter: pñt regere ablm̃ sine p̃positione significantem instrumentũ. materiã. modum. vel causam actus. De qua Alexander facit decem regulas

De actiuo Ut petr⁹ q̃ cantabat alta voce scripsit calamo.
De passiuo Que cantabant alta voce scribebãt graphio. i. stilo
De neutrali Qui optimis moribꝫ viuũt mala morte nõ peunt
Uideant multa exempla cum practica regule infra

Iste regule licet bis aut ter in diuersis locis ponantur: hoc est ꝓpter earum magnam vtilitatem: quas diligens lector debet vbiq; practicare. Jam cum verbis regentib⁹ gtm̃. iam cum actiuis regentibus actm̃ casum ꝓprium. ꝛ cum passiuis regentibus ablatiuũ mediante a vel ab casum ꝓprium. Preterea cum omnib⁹ participijs cuiuscũq; tpis. ꝛ cum oĩmib⁹ fere adiectiuis noĩb⁹ saltem cõparabilibus.

De verbis regentib⁹ nominatiuum sunt regule septem.

Quero tibi. Quot modis nominatiuus ponitur in oratione.
Aut regit. vt de⁹ regnat. Aut ponit absolute.
Dico duob⁹ modis vt si de⁹ nobiscũ q̃s ꝓtra nos.
Item. Par huic domui.

Quot sunt regule de regimine nominatiui casus. Dico septem fm

Die Lune

q̄ ntūs regitur septem modis
Primo ꝯgruꝫ a ꝑte ante. vt ego oro. tu oras.
Scō ꝯgruꝫ a ꝑte post. vt de⁹ est iust⁹ fortis ⁊ patiens.
Tertio figurate ꝑ euocatōez. vt ego Anthoni⁹ compono
Quarto figurate ꝑ ꝯceptōez. vt ego ⁊ petrus scribim⁹
Quinto figurate ꝑ ꝓplepsim. vt nos studem⁹: vn⁹ bene alius male.
Et sic de alijs.
Sexto figurate ꝑ zeugma. vt isti scribunt ⁊ ego
Septimo figurate ꝑ antirbesim figuraz nob̄ ꝓhibitā. vt ois q̄ venit
ad me nō ējciam foras

Prima regula est de nominatiuo
congruere recto ante verbum

Quero tibi. Que est p̄ma regl'a de regimīe nr̄ī a ꝑte ante. Dico ista regl'a. Dīne verbū ꝑsonale finiti modi siue illud sit actiuum siue passiuū siue neutrale: regit ntr̄m ante se explicite vel implicite: vel aliq̄d positū loco nr̄ī sub ꝯcurrētia triū. s. nueri. ꝑsone. ⁊ rectitudinis. Un̄ dicit Alexander

Vult in transitio rectum supponere verbo
De personali tamen hoc intellige dici.

De actiuis
Ego studeo. tu studes. ille studet
Nos studem⁹. vos studetis. illi student
Ego studui. tu studuisti. ille studuit ⁊c̄.
Ego studebo. tu studebis. ille studebit ⁊c̄.

Et ita ꝑ assuescāt pueri ꝯiugare tria ꝑticipialia tpa. ⁊ cū suis suppositis scz ego tu ille.

De passiuis
Ego doceor. tu doceris. ille docetur
Nos docemur. vos docemini ⁊c̄.
Ego doct⁹ sum vel fui. tu doct⁹ es vl' fuisti ⁊c̄.
Ego docebor. tu doceberis. ille docebit.

De neutrali
Ego viuo. tu viuis. ille viuit.
Nos viuim⁹. vos viuitis. illi viuunt.
Ego vixi. tu vixisti. ille vixit ⁊c̄.
Ego viuam. tu viues. ille viuet ⁊c̄.

Et ita ꝑ duo tpa impatiui. ⁊ ꝑ tria optatiui. ⁊ ꝑ q̄nq; ꝯiūctiui cū isti⁹ suppositis. Ego tu ille. Nos vos illi.
Et nota bn̄ q̄ om̄nia v̄ba ꝑsonalia p̄me ⁊ scde ꝑsone q̄ sūt infinita ꝑ bn̄t ꝑ suppositi⁹ hec q̄tuor. Ego tu nos vos. Sz v̄ba tertie ꝑsone bn̄t ꝑ suppositi⁹ oia noīa substātiua ⁊ q̄nq; ꝓnoīa. ille ipe iste hic is p̄mitiua. ⁊ om̄nia ꝑticipia nr̄ī casus
Quare dicis in regula: verbū ꝑsonale. Dico: ꝓpter excludere verba

Dicta septima

impsonalia q̄ nullū casū regūt ante se. vt currit in foro. placet stu
dere. Quare dicꝫ finiti modi. Dico: ꝓpter excludere ꝟba infinitiui
modi. qm̄ illa regūt actm̄ añ se. Exemplū. vt me te illum studere
bonū est. ꝛ nō: ego studere.
Quare dicꝫ. vel aliq̄d positū loco nti. ꝓpter istas ꝛ sil'es oro̅nes. ora
re est bonū. peccare est malū
Quare dicꝫ. explicite vl' implicite. Dico ꝓpter ꝟba p̄me ꝛ scde p̄sone:
i q̄b⁹ suppositū seu ntūs sepissime itelligit. etiā ꝓpter ꝟba exempte
actōis. vt tonat pluit ningit gelat ꝛc̄. in q̄b⁹ intelligit iste ntūs dc⁹
vel natura. Item: dicunt canunt aiunt laudant diuersa sequc̄tes.
vbi intelligit homines.
Quare dicꝫ. sub ꝙueniētia triū. s. nūeri p̄sone ꝛc̄. Dico: qm̄ si est dis⁹
cōueniētia vl' in nūero vl' in p̄sona vel in casu. tūc oro̅ illa non est
simpl'r ꝙgrua. sz erit figura. vel simpl'r incōgrua. Exemplū. Ego
currit: est incōgrua. ego petr⁹ curro est figura.
Quero tibi. Quot modis aliq̄d ponit loco nti Dico

Primo infinitiu⁹ se solo. vt peccare malū est. Persi⁹
Scire tuū nihil est: nisi te scire hoc sciat alter
Scdo dictū. i. infinitiu⁹ cū actō añ se. vt deū orari est
sctm̄. sortem currere est possibile.
Tertio attributū. ꝛ est infinitiu⁹ cū oblīq̄ a pte post.
vt seruire deo est regnare. Ūñ Hieronim⁹. Sola li⁹
Quattuor modis
bertas est nō fuire pctis. sola nobilitas est clarere ⁊
turib⁹. Scptura. Non est bonū sumere panē filiorū
ꝛ mittere canib⁹
Quarto appellatū. ꝛ est oro̅ suppositi ꝛ appositi q̄ vel
vt p̄cedente. vt q̄ iusticia seruet est bonum.

Notare debetis diligenter vos pueri q̄ omne appellatū potest re⁹
solui i ꝛ dictū. ꝛ omne dictū in appellatū manente eadē sentētia.
sed nō eadem elegātia: qm̄ pulcri⁹ est loq̄ p̄ dicta: ꝓpter vitandam
banc dictōem q̄
Notandum est q̄ appellatis etiam ꝛ dictis vtimur ante verbum. ꝛ
tunc supplent vicem nti. vt q̄ curat⁹ p̄dicat vel curatum predica
re auditur a pp'o. Etiam sepissime post verbum. vt audiui q̄ cura
tus predicabit. vel curatum p̄dicatum ire. ꝛ tunc supplent vicem
accusatiui.
Da mihi appellatū de p̃nti ante verbū.
Os curatus p̄dicat auditur a populo
Muta illud in dictum eiusdem temp⁹
Curatum p̄dicare auditur a populo.

Die Lune

Da appellatum de p̄terito ante ꝟbum.
Quod curat⁹ p̄dicauit audiebatur a ꝑ'o
Muta illud in dictum ciuſdem temporis.
Curatum p̄dicaſſe audiebatur a ꝑ'o
Da appellatum de futuro
Quod curat⁹ p̄dicabit audiet a populo
Muta in dictum eiuſdem tempis
Curatū p̄dicatū ire vl' curatū p̄dicatuꝝ eſſe audiet a ꝑ'o
Seq̄t de appellatis poſt verbum
Da appellatum de pñti poſt aliud verbum
Audiui q̄ papa dat ſummas gratias
Muta in dictum ciuſdem tempis
Audiui papam dare ſummas gr̄as
Da appellatū de p̄terito poſt verbum
Audiui q̄ papa dedit ſūmas gr̄as. Muta in dictū eiuſdē tp̄is
Audiui papā dediſſe ſūmas gr̄as. Jta de futuro
Audiui q̄ papa dabit ſummas gr̄as. Mutatur ſic
Audiui papā datū ire vel daturū eſſe ſummas gratias
Quare appellata ſic mutāda ſūt ī dicta. Rn̄deo tibi. Nā p̄ceptū ē in elegātijs. Sūmope curandū eſt vt a colloquijs nr̄is remoueam⁹ bāc ꝓiūctōez q̄. ſz b̄ fit q̄n appellatū mutat in dictum.
Quid dicꝫ de iſta Te decet laus ⁊ honor. dic̄ ſc̄ptura. ibi hoc ꝟbum impſonale decet: regit ntrū̄. igit ⁊c̄. Dico q̄ decet: ibi nō tenetur impſonaliter ſz p̄ſonaliter
Quid de iſta. Oēs inuidere clanculū. ego floccipēdere. Jtez. Ego ſedulo negare factū. ait Therēti⁹. Jbi infinitiua regūt ntrū̄ ante ſe. Dico q̄ illa infinitiua ponūt loco p̄teritoꝝ ip̄fectoꝝ indicatiui vt oēs inuidere. i. inuidebāt: ⁊ ego floccipēdere. i. floccipēdebā. Jtem: ego negare p negabam.
Quid dicꝫ. nūq̄d licz nob ita loq̄. Dico nō. q̄n tūc liceret dicere: q̄n ego ludere tu ſtudere. loco iſti⁹: q̄n ego ludebā tu ſtudebas
Quid dicꝫ de iſta. Ait ſc̄ptura: plurima turba ſtraueř veſtimēta ſua Jtem. Sedit ꝑ plus mād̄ucare ⁊ ſurrexeř ludere. Jtē Uirgilius Pars gladios ſtringūt: ps miſſile ferrū corripiūt. Hic ꝟba diſcōuenūt cum ntis in numero
Quid dicis de iſtis. Ait ſcriptura. Sermonem quē audiſtis nō eſt me⁹. Ait Uirgili⁹. Urbem quā ſtatuo eſt veſtra. ait Therentius Eunuchū quē dediſtis nobis q̄s turbas fecit. Hic diſcōuenūt in rectitudine caſus. Dico q̄ iſte ⁊ ille ſupradicte ſūt or̄ōes ip̄edimētales nob̄ ꝓhibere. vt patebit hic in ſeptima regla de antithesi.

et ad lōgū in alio ope. Quid dicis de istis. Omnes gaudeam⁹ in dño, ibi est discōuenientia in psona. Item Ego t pater tu⁹ q̄rebam⁹ te. Dico q̄ ī pma ē euocatio implicita. t in secūda est ꝛceptio psonaꝝ. vt iam patebit q̄ nō sunt ꝓhibite sed ꝓmisse.

Quid de vocatiuo.

Quero tibi. An vtūs reddat suppositū verbo. Dicūt noīales q̄ sic Nam cū dr Petre stude: ibi suppositū t appositū ꝙueniūt in numero. in psona. t rectitudine. sicut hic. petr⁹ studet. Alij. s. reales dicūt q̄ oīs vtūs est scde psone t bene ꝯstruitur cū verbo scde pſōe a q̄ n̄ regit nec reddit suppositū. Et dicūt isti q̄ regit ab aduerbio vocandi o. Sūt adhuc alij dicentes q̄ vtūs nunq̄ regit sed semp ponit absolute. t hoc vult Grecista.

Tu semp quintū debes absoluere casum. Concordat Florista
Accipias quintū tu quemlibet esse solutum.
Et non dicat q̄ ab vlla parte regat.

Cū igit q̄ratur an ista sit ꝙgrua O dñe miserere mei. O mr̄ xp̄i ora ꝓ nob. Dico: sic. qr oīs vtūs est secūde psone t petit āte se cōstrui cū aduerbio vocandi o si sit. t post se cū ꝟbo secūde psone Et si q̄rat. quid tunc est suppositū ad verbū secūde psone. Dico iste ntūs tu vel vos exp̄ssus vel subintellectus. Quibus autem opere precium sit videre materiam de vtō ad longum: an supponat vel nō videant in ope maiori.

Secunda regula est de nominatiuo
congrue recto a parte post.

Secūdo regit ntūs ꝙgrue a pte post. de quo ponit talis regula.

Scda regula. Tria verba substātiua Sum fio existo. et quinq̄ verba vocatiua Nuncupor appellor nominor dicor vocor. Et omnia alia qū habent naturā t vim verbi substantiui regunt nominatiuum casum post se. Ibi

Sepe vocans verbum sibi vult apponere rectum
Et substantiuum. vel quod vim seruat eorum.

Exemplum. vt de⁹ est iust⁹. lex est iusta. iudiciū est iustū. stultorum numer⁹ est infinitus. Item ꝓrompta pecunia flos est. Ego vocor petrus. tu noīaris iacobus. iste dormit nudus. iam sedet vestitus et apparet egrotus.

Que verba habent naturā verbi substātiui. Dico: omnia psonalia possunt habere. licet quedam clarius.

Da exemplum de actiuo passiuo t neutrali:

De actiuo — Ego torcular solus calcaui.
Jesus rūdit eis dicens.

Die Lune

Virgilius De passiuo
Pan instituit prim⁹ ꝙiungere plures calamos.
Pueri custodiebant illesi in camino ignis.
Phs ait, studere negam⁹ vt ingenioſi videamur
Iste efficit creditur existimat famat clamat reputat videt facūdus doct⁹ liberalis pius ⁊ clemens.

De neutrali
Mulier accessit egra vt rediret sana.
Iste moritur robustus sanus diues et fortis.
Contra dicit scriptura. Preciū scorti vix est vni⁹ panis. ibi verbus substantiuū regit gtiū post se. Ite Pax erit hoibꝫ bone voluntatis. ibi regit dtiū post se. igitur ⁊c. Dico regula fallit sepe.
Qucro tibi. Quot casus regit ꝟbū substātiuū post se. Dico: omnes ꝓter vtiū. Dic ḡ mihi ꝓ qd sciam qñ regit post se ntiū. qñ gtiū et qñ alios obliqs. Dico ꝙ verbum substātiuū regit post se ntiū qñ capitur copulatiue. Tunc q̄ro qñ capitur copulatiue. Istud obscurum ⁊ difficile est pueris. Dic plane.

Optima distinctio.

Dicam plane ꝓ pueris ⁊ nouiter incipientibus q̄s moneo vt diligēter notent sex quādo que sequuntur.
Qñ post verbū substantiuū seqtur adiectiuū: illud semp ponatur in ntō sub ꝙuenientia triū cum substantiuo precedenti. vt ꝓlus est bonus. gens est bona. vulgus est bonū. Ad istum modum reducitur qñ dictū vel attributū vel appellatū reddit suppositū ad est fuit vl erit: tūc sepe seqt̄ pnomen in neutro genere. Uñ scriptura. Scire tpa ⁊ momēta nō est vestrū. sedere ad dexterā vel sinistrum non est meum. De appellato Therentius. Ut omnia recte fiant tuum erit videre.
Qñ post verbū substantiuū sequitur nomen substātiuū: ⁊ in vulgari sonat eyn nō curando si ptineat ad idem cū substātiuo p̄cedēti siue nō semp ponetur in ntō. Exempla sunt
Petrus est mercator. Peter ist eyn kauffman.
Johannes fuit grossa bestia. Johannes ist eyn grof vich geweſen.
Ego sum vermis et non hō. Ich bin eyn wo⁊m vnd nit eyn mēsch
Qñ post ꝟbum substantiuū sonat des vel der: tūc reqrit post se genitiuū. Exempla sunt.
Francia est regis. Franckrich ist des kunigs.
Italia fuit imperatoris. Italien ist geweſen des keyſers:
Regnū erit Romanor. das rich sol sin der romer
Qñ post ipsum sonat dm dem vel zu. tunc reqrit post se dtiū casus ꝓ terciam regulam aureā. Uide supra de vulgari datiui. Et sepe regit post se duos dtōs vt patebit. Exemplum.

Dieta septima

Multa pax est iusto. vil frid ist dem gerechten.
Hec sunt venditori. dyse synd dem verkauffer
Incredibili damno. zu eym vnglaublichen schaden.
Tu fuisti mihi oneri. du bist mir zu last gewesen.
Qñ post verbū substantiuū sequit tēpus. scz annus. mensis. septima. na. dies. hora ꝛc. illud ponat in actō vel ablto p quartam regulā auream

Therentius. Filius clam me ꝓfectus est menses tres abest.
Christus in terra fuit annos duos ꝛ triginta

Qñ post verbū substantiuū sonat von. tūc distinguendū est. Aut post von seqt ps alicuius totius integrat. vel ꝓprietas alicuius subiecti: tunc illa ps vel ꝓprietas ponat in gto vel in ablto. sz elegāti in ablto mediante adiectiuo laudis aut vitupatiōis. vt Teucer fuit indomabilis cordis: vel indomabili corde. Et Rex francie fuit est ꝛ erit magne potestatis vel magna potestate

Da exempla ex Scriptura.

Joseph was von schonem angesicht — Joseph erat pulcra facie
Die sint von betruptem hertzen — Hñ sunt tribulato corde.
Seligk synd die vō reynem hertzen — Beati q̄ sunt mūdo corde
Sz si post von seqt locus: ps̄ona vel sil'e. tunc ponat in ablto mediāte ꝓpositione de. vt iste pannus est de anglia. Judas fuit de societate apostolorum

Animaduertendū est diligēter q̄ oīa exempla fere posita supra ī dua bus ꝑmis regulis de substātiuis regētibus ablm̄ pñt ꝫ applicari. Virgilius ait. Ceruus erit forma ꝑstanti. Itez. Hec belua marina fuit pulcro pectore ꝛc. videat ibi.

De appositione.

Quero tibi. Quid est appositio. Dico. Est īmediata associatio duorū substantiuorum in sili casu positorum ad eandez rem ptinentiū. vt magis cōmune p̄cedat ꝛ minus ꝓseqt. vt aīal homo. dies festum.

Unde Alexander.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges
In casu simili. poteritq̄ genus variari.
Tunc illos ad rem spectare decebit eandem ꝛc.

Cōtra. Petrus apl'us. Paulus doctor gentium. ibi est appositio ꝛ tamen magis cōmune nō p̄cedit. Dico. Alexander loqt de appositione stricti̇ssime capta: q̄ fit inter vera substātiua se hñtia vt ver. supius ꝛ inferius. Sz infinite sūt oratōes ꝓgrue ꝑ appositōez cōiter captam ꝛ ꝑ regl'az Petri belye: in qbus magis cōmune nō p̄cedit.

Uel dic q licet ꝓpria noīa vniuoce capta nō sint magis cōmunia tñ bene qñ capiunt equiuoce.

Quero tibi: an appositio sit figura ꝯstructōis. Dico nō. qđ ꝓbo. qm̄ nō peccat ꝫ aliquā regl'az ꝯgruitat'. nec est ibi aliqđ viciū

Si dicas: ibi viciū est q min⁹ cōe exercet officiū noīs adiectiui: tūc q̄ro ꝫ quā regl'az b̄ peccat: ⁊ nō potes mihi dare. Si dicas. sufficit mihi q ibi est viciū, s. q min⁹ cōe ⁊c. Cōtra. si exercere officium alteri⁹ faceret figurā. tūc b̄ eēt figura Legere est agere. q2 infinitiu⁹ exercet officiū nti casus. Et b̄. studui Colonie. qm̄ ille gtūs exercet officiū aduerbiū localis. sz null⁹ grāmatico⁹ ibi ponit figurā. ergo exercere officiū alteri⁹ nō facit figuram.

Quare igit' Alexander determinat b̄ de appositōe si nō sit figura. Dico qm̄ ibi Uult intrāsitio. determiauit quō vn⁹ ntūs regit ꝯgrue a verbo ꝑsonali Jam dubitaret aliqs an ne duo nti substātiuales sine ꝯiunctōe possent regi ꝯgrue a verbo. Hoc dubiū remouet ⁊ dicit q sic: ꝑ appositōem. vel regulā Petri helye. vt dñs Petrus cantat.

Quero Ān appositio solum fit ꝑ duos ntōs. ⁊ an substātiua erūt ſp eiusdem numeri. Dico q fit ꝑ oēs casus. Et licet substātiua ſp erūt eiusdem casus: nō tñ oportet q sint eiusdē nūeri. Uide ꝫ de b̄ exempla multa in dicta q̄nta capl'o. iij. de substātiuis ꝑtinentibus ad idem.

De figuris

Quero tibi. q̄d est figura grāmatical'. Dico Figura est viciū rōne vl' rōnib⁹ excusatū. Quare dic' viciū. Dico ꝓpter oratōnes simpl'r congruas. vt ego curro. Quare dicis rōnib⁹ excusatum. Dico ꝓpter oratōnes simpl'r incōgruas, vt ego currit. Et q̄ sequit' q oratō figurativa: vt ego petr⁹ curro: est mediū inter ꝯgruū ⁊ incōgruū. qm̄ habet aliqđ de ꝯgruo ⁊ aliquid de incōgruo.

Quero tibi. Quotuplex est figura. Dico duplex. scz locutionis ⁊ cōstructōis. Figura locutōis est que nō peccat ꝫ aliquā regulam cōgruitatis: sed ꝫ cōmunē modum loquendi. vt Affer mihi fontem Bibi magnū cipbū. Figura ꝯstructōis est que peccat ꝫ aliquā regulā ꝯgruitatis. vt Petr⁹ scribit ⁊ ego. que peccat ꝫ regulam suppositi ⁊ appositi.

Quero tibi. Quot sunt figure ꝯstructiōis. Dico q in generali sunt q̄nq; iuxta dictum Floriste.

Plures structure non sunt nisi q̄nq; figure
Sinthesis antithesis ꝓplepsis zeugma sylepsis.

Sed in speciali sunt octo figure constructionis

Dieta octaua

Octo sunt figure

- Euocatio
- Conceptio pſonarū
- Conceptio generum
- Conceptio numerorū
- Prolepsis
- Zeugma
- Synodoche
- Antitheſis

Quero tibi an oīb⁹ ist⁹ figuris nob liceat vti. Dico q possum⁹ oīb⁹ vti p̄ter antitheſim q̄ est spēs allotece. sub q̄b⁹ duab⁹ ꝓphendunt oīa impedimēta ꝯgruitat⁹ q̄ vsus nob ꝓhibet. Si q̄rat q̄re antitheſis nob ꝓhibet ꝛ allotheca. Dico ꝓmo ideo. qm̄ si liceret nob illis vti nūq⁹ aliqs incōgrue loq̄ret. Nam cum diceret vir alba. femina alb⁹. ego currūt. video canis. excuſando diceret: q ibi genus poneret⁹ ꝓ genere. pſona ꝓ pſona. numer⁹ ꝓ nūero. caſus ꝓ caſu. ꝓ antitheſim.

Scō dico iō. qm̄ viciū antitheſis nō excuſat duab⁹ rōib⁹. ſcz breuitate ꝛ ꝯmoditate. Licet em̄ ista Urbē quā statuo est vestra. ī se habeat metri cōmoditatē. nō tn̄ hz ꝓmōis breuitatē. Nō ei breui⁹ dr vrbē est vtā q̄z vrbs ē vtā. Jō tales orōes nob ꝓhibent ꝛ cadunt sub grāmatica ꝓhibitiua. Sz alie figure ī se bñt duas rōes excusantes breuitatē ꝛ ꝯmoditatē. Nam breui⁹ dr ꝓ ꝯceptōem. Ego ꝛ pater tu⁹ querebam⁹ te. q̄z sine ꝯceptōe. Ego querebā te ꝛ pr̄ tuus querebat te. Ergo orōnes barū septem figurarū cadūt sub grāmatica ꝓmissiua.

Die Martis secunde hebdomade.

Dieta Octaua

In ista dieta determiat de regimine ntī figurate q̄nq⁹ regul'. Et interponit ꝯceptio geney incidental'r. Postea seq̄t de absolutōe ntī. ꝛ q̄ pacto oēs cas⁹ ponāt absolute. ꝛ tres casus careant rectore.

Tertia regl'a est de ntō figurate ꝓ euocatōez recto.

Tertio ntūs regit figurate ꝓ euocatōem. de qua talis datur regula. Nominariu⁹ tertie pſone q̄nq⁹ regit a ꝟbo sub diſcōuenētia pſone nō ꝯgruez sz ꝓ figurā que dr euocatio. vt ego petr⁹ ſcribo. Et Dñes gaudeam⁹ in dño. Jn ꝑma est euocatio explicita. in secunda implicita.

Quero tibi. Quid est euocatio. Dico. Est immediata associatio duoy suppositoy diuersarū pſonay ad verbū ꝑme vel ſcde pſone q̄ ꝯformat se cū pſona cuocāte que ſemꝓ est ꝑme pſone vel ſcde.

Unde Alexander.

Jsta vocant rectos ad primam siue secundam.
Pauper ego ludo. cum tu diues mediteris
Nos tuti loquimur. cum vos timidi taceatis.

Die Martis

Ego pauper ludo. Nos tuti loquimur.
Tu diues mediteris. Uos timidi taceatis.
Sūt ꝫtruoꝝ exẽpla Alexãdri: in ꝙlibꝫ sūt duo ntī ꝙꝝ vn⁹ regiꝫ con/
grue ex vi ꝓsone. ꝛ alⁱ⁹ regiꝫ figurate ꝑ cuocatõem
Scꝑtura Ego deus tu⁹ viuo ait dñs. Item.
Uidete ma'ⁱ⁹ meas ꝛ pedes meos qꝝ egoipse sum
Uirgili⁹. Ast ego magni iouis ꝓiunx vincar ab enca
Idem Troes te miseri ventis maria oĩa vecti oꝛam⁹ pro/
bibe infandos ignes a nauibꝫ. i. nos miseri troiani ve/
cti oꝛamus.
Therenti⁹ Fim⁹ nos oĩes licentia deteriꝛes. i. efficimur
Da exemplũ vbi ꝑma ꝓsona cuocat scꝺaꝫ. Dico nõ ꝓt dari. qm̃ ꝑma
ꝛ scꝺa ꝓsone ꝑtinent ad diuersa. sed supposita in cuocatõe debent
ꝑtinere ad idem.
Quero tibi. Quid est vicium in cuocatione. ꝛ ꝙt sunt rõnes excusã
tes. Dico viciũ est ꝙ ꝓsona cuocata q̃ sꝑ est tertia ꝓsona diſcõue/
nit cũ verbo in ꝓsona. Et ꝟ est ꝫ regl'aꝫ suppositi ꝛ appositi. Et sũt
due rõnes excusantes. scꝫ bꝛeuitas sermonis ꝛ cõmoditas metri.
que rõnes sunt in oĩibꝫ figuris ꝙbꝫ nob licet vti: ideo ille nõ re/
petentur
Quero tibi: an ista sit ꝫgrua Oĩes gaudeam⁹ in dño. Dico non est
simplr ꝫgrua. Quare ꝟ. Dico qm̃ oẽs est tertie ꝓsone: ꝛ gaudeã⁹
ꝑme. Quid dicis: nunqd est tũc incõgrua. Dico non. sꝫ est ibi vna
figura. scꝫ euocatio. Cõtra. nõ est ibi ꝓsona euocans. Dico ꝙ sub
intelligiꝫ. s. nos. ꝛ est euocatio implicita. Ista describo ꝑ modum
dialogi dando modũ q̃ pacto pueri querent ꝛ respondebũt hic ꝛ
in sequentibꝫ
Quero tibi. q̃tuplex est euocatio. Dico duplex. s. explicita: ꝛ est qñ ꝑ
sona euocans ꝛ euocata exꝑmunꝫ. vt ego petrus disputo. Impli/
cita est qñ nisi ꝓsona euocata exꝑmitur et euocans subintelligiꝫ.
vt ipe solus scribo.
Quot modis fit euocatio implicita. Dico quinꝟ modis fm cõmu
nes grãmaticos. vt patet in figura sequenti.
Primo ꝑ adiectiuũ ꝫpabile vel denominatiuũ. Exemplũ. piger se/
deo. Egrotus parum dozmio.
Scriptura Nudus egressus sum de vẽtre matꝛ ꝛ nud⁹ reuertar
Uirgilius. Ignariqꝫ vie ciclopum albabimur oꝛis.
Scꝺo ꝑ adiectiuũ distributiuũ. oẽs. cũcti. q̃sq̃s. vniuersi.
Oĩes gaudeam⁹ in dño. De vniuersi. Inuente cra
Scriptura cis festa recolimus vniuersi.

Dicta octaua

Tullius Oīnes trahimur ꝛ ducimur ad scientie cupiditatem
Uirgilius /Non oīa possum⁹ oīnes./ Exemplū de cuncti.
Idem Et leti cūcti celebrem⁹ honorē De quisquis.
Quisqs es armatus qui ad nos venis. Dic
Tertio per hoc relatiuum qui
Scriptura Bla tibi dñe q̄ nat⁹ es de virgine.
Uenite ad me oīnes q̄ ꝯcupiscitis me.
Uirgili⁹ Sum pius eneas q̄ mecum fero penates.i. deos.
Quarto p̄ pnomen ipse vel idem
Uñ q̄dam Si ꝯpbendesco: de cūctis ipse tacesco
Scriptura Ipsi nō fecim⁹ nos.
Uirgilius Ipe vrbē repeto. Itē. Ipe mortē manu inueniā. ipsdem
Idem venturos nepotes tollem⁹ ad astra
Intelligitur ibi nos. vt nos ipsdem tollemus. i. extollemus.
Quinto per participium cuiuscūq̄ tpis
Scp̄tura Habentes victū ꝛ amictū bis ꝯtenti sitis
Uirgili⁹. Troiani dispersi iactamur gurgite vasto.
Huc delati portum intrauim⁹.

Quero tibi: an hec sit ꝯgrua Petrus scribo. Si dicas q̄ sic. Lōtra. est incōgrua. Quod p̄bo p̄mo. Nam suppositum ꝛ appositum dis cōueniūt i psona. Scdo p̄bo autoritate Prisciani dicentis q̄ hic Appolloni⁹ scribo. Prisciani⁹ scribis: est soloecism⁹. Si dicas nō. Lōtra dicit Uirgili⁹. Eneas assum libicis erept⁹ ab vndis. Item dicit Terenti⁹ Uos valete ꝛ plaudite: caliopi⁹ recēsui
Peccatores: Te rogamus audi nos. De istis
Item scp̄tura. videatur in alio opere ad longum.

Quarta regula est de nominatiuo figurate per conceptōem recto

Quarto ntūs regitur figurate per conceptionem. De quo datur talis regula. Quarta regula q̄ ntūs regitur a verbo sub disconuenientia psone figurate per ꝯceptiōez psonarum. vt Petrus ꝛ ego disputamus.

Quero tibi. Quid est ꝯceptio psonaꝝ. Dico Lōceptio psonarū est mediata associatio duoꝝ suppositoꝝ diuersarū psonaꝝ ad verbū pluralis numeri p̄me vel scde psone quod conformat se cū psona concipiente ꝛ non concepta. Et ponit Alexander tria exempla. vt ego ꝛ tu damus. ego ꝛ frater rogamus. tu et frater datis.

Unde Alexāder
Personas sibi dissimiles conceptio iungit
Ac per et in medio positam conceptio fiet.

Die Martis

Concipiens simule sibi vult verbum retinere
Quare dicꝫ mediata associatio. Dico:qm̃ supposita in ꝛceptõe, signi ficãt diuersa.sꝫ ꝛiũctio vult copulare inter diuersa
Quare dicꝫ ad ꝟbũ plural' nũeri. Dico:qm̃ duo singl'aria copulata ꝑ et valent numerꝫ pluralem.

Da exemplũ sacre scripture ꝛ Uirgilij

Scꝑtura Pater tuꝰ ꝛ ego dolentes querebamꝰ te.
Uirgiliꝰ Tu puerꝫ tuus egregiam laudem refertis
Idem Ipithus ꝛ peleas mecũ diuellimur inde
Ibi est ꝛceptio indirecta. sicut hic. Petriꝰ mecum disputamꝰ. i. pe trus ꝛ ego disputamꝰ
Quero tibi an conceptio personarum possit fieri inter duas tertias personas. vt Petrus ꝛ paulus predicaucrunt. Dico ꝙ non. sed est simpliciter congrua per quintam regulam supra positã. Duo singularia copulata ꝑ et ꝛc. Uel dic. cõceptio cõiter capta bñ fit ꝑ duas tertias ꝑsonas. sꝫ nõ ꝑꝓe capta. qꝛ illa fit inter dissimiles personas.
Quero tibi: an ꝛceptio possit fieri ꝑ vtm̃. Dico ꝙ ista q̃stio est magꝭ curiosa q̃ꝫ necessaria. Et ió de illa ꝛ alijs mlꝛ vide in alio opere. Tu tm̃ in breui dic ꝙ nõ. Rõ est. qꝛ ĩ ꝛceptõe ꝑsonaꝝ ꝛcipiens et ꝑsona ꝛcepta debẽt reddere suppositũ ꝛ regi a ꝟbo. sꝫ vtũs nõ red dit suppositũ nec regit a ꝟbo. Ló ꝓbat. qꝛ vtũs ſꝑ ponit absolu te: vt ptꝫ ꝑ Floristã ꝛ Brecistã dicẽtes. Tu ſꝑ q̃ntũ debes absol uere casum. sicut dictum est.

De ꝛceptione generum

Quero tibi. Quid est ꝛceptio generũ. Dico: est mediata associatio duoꝝ substãtiuoꝝ diuersoꝝ generꝫ ad adiectiuũ plural' numeri: quod ꝛformat se cũ genere ꝛcipiente ꝛ nõ ꝛcepto. Uñ masculinũ genꝰ cõcipit femininũ ꝛ neutrum. ꝛ femininum ꝛcipit neutrum: ꝛ non econuerso.

Et ponit Alexander tria exempla

Ut
- Hic vir ꝛ vxor sunt iuncti thoro
- Bos ꝛ iumentum sunt ligati ad ꝑsepe
- Leges ꝛ plebiscita sunt coacte ꝑ vim.

Unde Alexander

Ut personarum: generum conceptio fiet.
Adiectiua tenet generis ꝛceptio. masc̃.
Femineum recipit ꝛ neutrum. nec retrouerte ꝛr.

Scꝑtura
- Julianus apostata occidit gladio sanctos pa
- trem ꝛ matrem Donati.

Dieta octaua

Terenti⁹ Quesiuit mihi q̄ꝫ pridem.teuto.wie lang. pater ⁊ ma⁹
ter mortui essent.
Ouidius Mulciberiq̄ capti marsq̄ venusq̄ dolis.i. mars ⁊ ve
nus erant capti dolis mulciberi.i.fabri iouis
Quero tibi q̄le viciū est in ꝯceptõe genex. Dico ꝙ gen⁹ ꝯceptū dis⁹
cõuenit cū adiectiuo in genere.qđ est ꝫ ꝑmā regulā ꝯgruitatis. Et
ratio excusans vt supra.
An conceptio generum possit fieri per oēs casus. Dico sic.
Regnauit rex ⁊ regina pīssimi.in ntō
Potentia regis ⁊ regine pīssimox.in gtō.
Ut Seruio regi ⁊ regine pīssimis in dtō.
Honoro regem ⁊ reginam pīssimos.in actō.
O rex ⁊ regina pīssimi.in vtō
Gubernor a rege ⁊ regina pīssimis in ablō
An ꝯceptio genex possit fieri ꝑ oīa substātiua diuersox genex.Ad
ꝟ dico ꝙ nō.sꝫ solū ꝑ illa substātiua diuersox generū q̄ ꝟcant res
aīatas vel sexatas.Si āt substātiua diuersox generū ꝟcent res i⁹
animatas aut nō sexatas.tūc ex ill' nō ꝑt fieri ꝯceptio generū: sed
aut zeugma aut regl'a indifferentie.
Exemplū.vt nō est dicendū panis ⁊ vinū sunt boni.sꝫ sūt bona ꝑ re
gulā indifferētie.Aut panis est bon⁹ ⁊ vinū:ꝑ scḋaz spēz zeugma
tis.Aut: bonum vinum est ⁊ panis:ꝑ ꝑmā spēm.vel :vinū ⁊ pa⁹
nis est bon⁹:ꝑ tertiam
Cōtra.Alexander ponit ꝯceptōez genex inter substātiua q̄ ꝟcant res
inaīatas ⁊ nō sexatas.qđ ꝓbo. Nā exēplificat ꝑ vim sūt leges
⁊ plebiscita coacte.Dico ꝙ Alexander cepit ꝟ exēplū a Lucano i
ꝑmo.q̄ dicit Leges ⁊ plebiscita sūt coacta.⁊ nō coacte.igit' ⁊c̄.
Quīta regl'a de ntō figurate ꝑ ꝓlepsim recto.
Quinta regl'a ꝙ ntīs q̄ñq̄ regit' a verbo sub discōuenīētia numeri:
ꝓsone ⁊ vtriusq̄ figurate ꝑ ꝓlepsim.vt nos studem⁹ :vnus bene
ali⁹ male. Ibi
Disiungit regimen quod iunxerat ante,ꝓlepsis.
Hū metuunt.ali⁹ dominos.aliusq̄ magistros
Quero tibi.q̄d est ꝓlepsis.Dico.Est ꝯgrua ꝓacceptio tot⁹ grāmati
calis cū ꝟbo vel adiectiuo qđ postea ꝑ ptes figurate diuidit.Ex
emplū text⁹.Hū metuūt ali⁹ dños ali⁹ mgr̄os.
Hoc est Prolepsis fit q̄ñ ꝯgrue ꝓaccipiunt' suꝑpositū ⁊ apposītum
in pl'i:⁊ sequunt' duo nti singl'ares.Et ꝺr̄a ꝑ qđ est ꝓ:et lepsis ac⁹
ceptio:quasi ꝓacceptio.i.ꝓsumptio

Die Martis

Nota totū grāmaticale est dictio casualis pluralis nūeri aut collecti ua singularis nūeri. z capit cōiter vt se extendat ad gen⁹ logicū ad totum integrale zc̄.

Qđ est viciū in ꝓlepsi. Dico viciū est q̄ ptes grāmaticales discōue⸗ niūt cū ꝟbo vel adiectiuo in aliq̄ accidēte respectiuo. hoc est: vl̄ in nūero vel in ꝑsona zc̄. Rōnes excusantes sūt vt supra. Nota q̄ ꝓ lepsis etiā fit respectu adiectiui sub discōuenientia generis nūeri vel vtriusq̄.

Scriptum — Uidit duos angelos: vnū ad caput. alium ad pedes:
Ibi est discōuenientia in numero

Scriptura — Dic vt hīj duo filij mei sedeant. vn⁹ a dextris. alius ꝙ sinistris. — in numero.

Uirgilius. — Cōuenim⁹ ambo: tu calamos inflare leues: ego dice⸗ re versus. Ibi tu in numero z ꝑsona.

Therenti⁹. — Curem⁹ equā vterq̄ ptem. in nūero z ꝑsona. i. tu cu⸗ rabis vnam ptem z ego alteram.

Et est ibi ꝓlepsis implicita q̄ fit qñ vel totū vel ptes vl̄ ambo simul intelligunt. Et est sic̄ in scꝑtura Uana locuti sūt vnusq̄sq̄ ad ꝓri mū suū. Alter alteri⁹ onera portate.

Quero tibi: an ꝫ sit ꝓlepsis. Orationum alia ꝑfecta alia imperfecta Sono q̄ ali⁹ vox ali⁹ nō vox. Dico q̄ est simpl̄r ꝯgrua ꝑ regulam sextā de adiectiuis ptitiuis. Nā ali⁹ a. ū. est adiectiuū ptitiuū z re git gtm̄ pluralē sub ꝯuenientia generis.

Cōtra: ibi est ꝓlepsis. Qđ ꝓbo. qm̄ ibi ē p̄acceptio toti⁹ grāmatical̄ qđ postea ꝑ ptes diuidit. Dico q̄ tota diffinitio nō ꝯuenit ei. Nā ibi nō est p̄acceptio toti⁹ cū ꝟbo vel adiectiuo: cū ibi nō sit ꝟbū vel adiectiuū. nec totū diuidit figurate cū ibi nō sit viciū. Aliter pōt dici q̄ licz ibi sit ꝓlepsis locutōis: nō tn̄ ꝯstructōis.

Sexta regl̄a de ntō figurate ꝑ zeugma recto

Sexta regula. Ntūs casus qñq̄ regit a verbo sub discōuenīētia nu meri vel persone vel vtriusq̄ figurate per zeugma. vt Ego scribo z petrus.

Quero tibi. qđ est zeugma. Dico est mediata reductio verbi vl̄ ad⸗ iectiui ꝓnis ꝯgrue ꝯstructi ad casū extra captū sub discōuenientia nūeri vel ꝑsone. aut sub discōuenientia generis: nūeri: vl̄ vtriusq̄

Exemplum text⁹ Hi ꝓperant z ego. Ibi
Aut quod ꝓposuit extra sumendo reducit
Hīj ꝓperant z ego. tu ludis z ille sedendo

Quero. qđ est viciū in zeugmate. dico: qñ zeugma fit respectu verbi viciū est q̄ casus extra capt⁹ discōuenit cū ꝟbo in nūero vel ꝑsona

vl' in vtroq;. qđ est ꝫ regl'az suppositi ꝛ appositi. vl' ꝫ regl'az Uult intrãsitio. Sz qñ fit respectu adiectiui vicium est ꝙ casus extra capt⁹ diſcõueniat cũ adiectiuo in genere vl' numero vl' in vtroq;. qđ est ꝫ regl'az adiectiui ꝛ substãtiui. Rones excusantes sũt brꝛ uitas ꝑmonis ꝛ ꝯmoditas metri.

Quero tibi. ꝗt sũt spẽs zeugmatꝭ. Dico tres. vñ Floꝛista. Prĩcipio medio vl' fine fit ista figura. Prima spẽs zeugmatꝭ est: qñ ꝝbũ vl' adiectiuũ ponit' in ꝓncipio oꝛõnis: ita vt ꝯueniat cũ ꝓrio casuali Et dꝛ zeugma a zeugmos grece qđ idẽ est qđ reductio latine

De verbo Disputant socij mei ꝛ ego
De adieetiuo. Sanus est pater ꝛ mater.

Scda species est qñ verbum vl' adiectiuũ ponit' in medio

De verbo. Socij mei disputant ꝛ ego.
De adiectiuo Pater est sanus ꝛ mater.

Tertia species est qñ verbũ vel adicctiuũ ponit' in fine: ita ꝙ sit cõ uenientia cũ ꝓrimo casuali.

Exempla. Socij mei et ego disputo:
Eadem. Pater meus ꝛ mater est sana:

Cũ quo casu verbũ vel adiectiuũ dꝫ se ꝯformare in zeugmate. Dico cũ casu magꝭ ꝓpinq;. Un Floꝛista. Personã ꝝbi des sp ꝓximioꝛi. vt Pleni sũt celi ꝛ terra. Pater ꝛ mr̃ est sana.

Cõtra. Ego sic̃ fenũ arui. ibi arui ꝯuenit in ꝑsona cũ remotioꝛi. Dico ꝙ fallit qñ fit ꝯpatio ꝑ sicut. q̃si. vt. nisi ꝛc̃.

Da exempla

Psalmista Mõtes sic̃ cera fluxerũt. Ego sic̃ fenũ arui.
Anima mea sicut passer erepta est
Therenti⁹. Talem filium nulla nisi tu pareret.
Scriptura Nos q̃si senes leuioꝛis pugne cursum recipim⁹.

In q̃b⁹ exemplis verbũ ꝛ adiectiuũ nõ ꝯueniunt cum casu magis ꝓpinquo.

Da exempla prime speciei ex scripturis ꝛ poetis

Scꝑtura Qñ orabas tu ꝛ nurus tua sara obtuli ꝛc̃. in ꝑsona
Erunt sig̃ in sole ꝛ luna ꝛ p̃ssura gentium. in nũero.
Pleni sunt celi ꝛ terra gl'a tua in genere
Psalmista Repletũ est gaudio os nr̃m ꝛ lingua nr̃a in genere
In euãgelio. Turbat⁹ ẽ rex Rodes ꝛ oĩs hierl'ima cũ eo. in genere
Assumpto petro ꝛ duob⁹ filiꝭ zebedei. in nũero.
Uirgilius Egregiã ꝙo laudẽ reportas tu ꝛ puer tu⁹ in ꝑsona
Tacet oĩs ager pecudes pictęq; volucres in nũero

Da exempla secunde speciei.

Die Martis

Scriptura	In duob⁹ mãdatis tota lex pẽdet ⁊ ꝓphe	in numero
	Sancti tui dñe florebunt sicut lilium	in numero
Paul⁹ epla	Hebrei sunt ⁊ ego	in ꝑsona ⁊ nũcro
Virgilius	O melibee caper tibi salu⁹ ⁊ hedi	in numero

Da exempla tertie speciei.

Scriptura	Caro ⁊ frater noster est.	in genere.
	Thauri mei ⁊ altilia mea sunt occisa	in genere.
Virgilius	Dulces exuuie dũ fata deusq; sinebat	in numero
Idem	Hec illi⁹ arma ḥ illi⁹ currus fuit	in numero
Idem	Arx deos atq; astra vocat crudelia mr	in genere.
Cicero	Cõseruate liberos fortunasq; vestras	in genere.
Therenti⁹	Uxor ⁊ liberi inuenti sunt	in genere.

Septima regula de suppositio figurate per antitheſim recto

Regla. Suppositũ qñq; regit a ꝟbo sub discõueniẽtia rectitudinis figurate ꝑ antitheſim. vt: vrbem est vrã quã statuo. ibi actũs vrbẽ reddit suppositũ ⁊ ponit loco nti vrbs. Unde Floriſta

Antitheſim casum demit ponens alienum
Urbem quã statuo. simul oĩis q̃ venit ad me.
Per talem discе quodcũq; cadens variare.

Quero tibi. qd est antitheſis. Ego distinguo. Antitheſis ꝓpe capta fit qñ casus ponit ꝑ casu. vt: vrbẽ quã sta. ⁊c̃. Sz antitheſis generaliter capta fit qñ vnũ accidens ponit ꝑ alio accidẽte. scz ꝑ genere. nũer⁹ ꝑ nũcro ⁊c̃. Et sub ista ponũt oĩa impedimẽta ꝛgruitat⁊: ⁊ oẽs orõnes nob ꝓhibite. Et quõ noscã. Dico. oẽs ille in qbus est breuiloquium.

Da exẽpla sacre scꝑture ⁊ poetaꝝ

Numerus ꝑ numero.
- Scriptura. Plurima turba strauerẽt vestimẽta in via:
- Item. Oĩis israel plangebãt cum.
- Virgili⁹. Pars gladios stringunt
- Therenti⁹. Uterq; exempla in te edent

Casus ꝑ casu
- Scriptura. Sermonẽ quẽ audistio nõ est me⁹
- Jesum quem queritis nõ est hic
- Scriptura. Oĩis q̃ venit ad me nõ ej̃ciam foras.
- Psal. In cõuertendo dñs captiuitatẽ syon ⁊c̃.
- Virgili⁹. Urbem quam statuo est vestra.
- Therẽti⁹. Eunuchũ quẽ dedisti nob q̃s turbas fecit
- Scꝑtura. Multa talia vidit oculus me⁹ ⁊ fortia borum. grũs boꝝ ꝑ ablõ bĩja.

Bon⁹ ꝑ genere. Scꝑtura. Duodecim milia sigti. Item in Jobãne.

Gens hec q̄ nō nouit legem maledicti sunt.
Uirgilius. Uenerunt pars visuri eneidas. i. troianos. et ps certare parati.
Persona p ꝓsona. Scꝑtura. O aq̄ bñdic dño q̄ sup celos exrat.
Modus p modo { Uirgilius. Nos pauidi trepidare metu. p nos pauidi trepidam⁹ ex timore
Therenti⁹. Ego sedulo negare factum. z ille instat factum. p ego negabam.
Ita quoq; temp⁹ p tempe. vnus gradus p alio gradu
Nota q̄ oīnes dicte orōnes z ꝓsil'es sunt nobis ꝓhibite. vt patebit pulcre ad lōgum in alio ope.
Cōtra. Poete vtunt talib⁹ orōib⁹ g̃ z nos possum⁹ vti. Dico. Multa metro ꝙ gr̃a licuerūt poetis q̄ nob⁹ nō licent.
Contra. etiā doctissimi viri in stilo soluto z ligato vsurpāt has orationes z dicunt eas elegātissimas q̄ sequunt.
Licero. Nūqd q̄s ptulit scipiōes z metallos añ fuerit opiniōis z gl'e
Quintilian⁹. Timeo ne q̄s porrexerim cibos venena fiant.
Therentius. Quas credis esse has nō sunt vere nuptie
Dico q̄ñ relatiuū p̄ponit suo antecedenti sicut in dictis exēplis tūc orōnes sunt elegātes z nob⁹ imitāde. Q̄ñ vero ecōtrario añcedēs p̄ponit relatiuo sub discōuenientia ei⁹ cū verbo. fūt nob⁹ ꝓhibite z fugiende. sic̄ patet in p̄ceptis elegātia ꝙ. z supra in regl'a oratorū de suppositio z appositio
Quero tibi: an b̄ sit antithesis Nūq̄ putassem vt studiū meū z cura quā p tua salute suscepi magꝭ in te possz cumulari. Et videt q̄ sic. q2 relatiū singl'are videt poni p pl'i. Dico nō: sz ē ibi tercia species zeugmatis respectu relatiui quā qđ ꝓformat se cū substātiuo magis ꝓpinq̄. s. cura. Et possz b̄ idē dici p regl'az indifferentie ponendo relatiū in neutro genere z nūero pl'i sic: nūq̄ putassem vt studiū meū z cura q̄ p tua salute suscepi.

De absolutione sex casuum.

Inuenies rectum quandoq; regente solutum
Postq̄ determinatū est de regimīe ntī septē regul'. s. duab⁹ grue z q̄nq; figurate. Hic oñdit q̄ pacto ntūs ponit absolute. b̄ est sine regente. Regl'a est q̄ ntūs casus q̄ñq; ponit in orōne absolute. b̄ est sine verbo ꝓsonali exp̄sso. vt Bl'a tibi dñe. Pax vob. Si queratur vñ reguntur ibi gl'a z pax: Dico: nō regunt sed ponūtur absolute. Quare. quia ibi nō est verbum ꝓsonale. Q̄re non ponit verbum. Dico ꝓpter breuitatem sermonis.

Sed quero. Nõne possit ibi subintelligi ꝟbũ. Dico sic. Qđ est illud. Dico: verbũ substantiñ est. fuit. erit. sit: ꝑut snĩa reqrit. Per quã regulã. Dico Alexandri. Ibi

Multotiens verbum substantiuum petis extra

Ut Bñ̃a supple sit tibi dñe. Pax supple sit vob. Qñꝫ intelligit alis ꝟbũ. vt Bñdicite. rñdet: dñs. ibi intelligit bñdicat.

Quid. Nũqd nõ ecõtrario in ꝟbo intelligit ntũs. Dico sic. Primo in ꝟbis ꝑme vel scđe ꝑsone intelligũt ego nos tu et vos. Scđo in ꝟbis exempte actõis intelligit deꝰ vl natura. Tertio in istꝭ verbis aiũt dicũt vocãt ꝓdicãt famãt. ꝛ silibꝫ intelligit hoies ꝛc.

Quero tibi: an oẽs casus possint poni absolute. Dico sic. Qđ ꝑbo ꝙ oñe ꝑus ꝑt absolui a posteriori. ꝭ sex casus sũt ꝓres suo regimine. ꝯ ꝑñt ab illo absolui. Quot modis ꝑñt poni absolute. Dico duobꝫ modis. scꝫ causa breuitatꝭ ꝛ causa relatõis.

vim exercite actis est aug actꝰ nõ est operabilis a nob

Contra. Ntũs ponitur absolute sex modis vt ꝑbatur per illos ꝟ. Absoluunt rectum dubiũ breuitasqꝫ relatum. Atqꝫ suprascptuꝫ numeꝝ titulum supadde. Dico ꝙ ntũs in generali nõ ponit absolute nisi duobꝫ modis. ꝭ in speciali forte sex. Uel dic ꝙ alĩ modi reducunt ad causam breuitatis.

Exemplũ de Ntõ
- Causa breuitatis. Bona dies vob. pax huic domui
- Bloria tibi dñe
- Causa certe relatõis fiende. Sanctꝰ petrus ipse fuit primꝰ summus pontifex

Exemplũ de Ptõ
- Causa breuitatis. Ibo Parisiꝰ post natiuitatꝭ ante pasce: subintelligitur ly festum
- Causa certe relatõis fiende. vt in purgatorio degentium misereor eoꝝ

Exemplũ de Dtõ
- Causa breuitatis. vt Pax vob. Bñ̃a ꝑi ꝛ filio ꝛ spirituiscto. Pax hõibꝫ bone volũatis
- Causa certe relatiõis fiende. vt Habitãtibꝫ in vmbra mortis lux orta est eis

Exemplũ de Accõ
- Causa breuitatꝭ. Ecce ꝓꝛ. dñ̃ vestrã fidẽ. In scptura
- Mentẽ sanctã spontaneã honorẽ deo. ꝛc.
- Therentiꝰ. Ego ne illam: q̃ illum: q̃ me.
- Causa certe relatõis. Uer ꝛ estatẽ tu plasmasti ea.

Uocatiuus ꝫm Brecistam ꝛ Floristam semꝑ ponitur absolute

Exemplũ de Abltõ
- Causa breuitatis. vt q̃bꝫ ꝑtibꝫ ꝛstat oratio perfecta: Rñdetur: duabꝫ. noie ꝛ verbo. In rñsione oñes tres ablatiui ponuntur absolute.
- Causa certe relatõis. vt sũmo bono fruendũ est ipsꝺ

Dicta octaua

In oĩibꝫ dictis est absolutio cõiter dicta. Nam explicite ponĩt absolute ꝛ implicite pñt regi.

Nota ꝙ duo ablatiui positi in designatõe ꝛ seq̃ntie ponũt absolute absolutõe ꝓprie dicta. vt Sole oriente dies fit. q̃ nec explicite nec implicite regunt.

De carentia rectoris

Quero tibi. Que est differẽtia inter casũ q̃ ponit absolute ꝛ q̃ caret rectore. Dico: casus q̃ ponit absolute ponit casualr: ꝛ aptꝰ natus est regi ab aliq̃ subintellecto. Sꝫ casus q̃ caret rectore nõ ponitur casualr sꝫ aduerbialr. ꝛ nõ est aptꝰ natus regi nec explicite nec implicite inq̃ntum aduerbialr ponit: etiã absolutio fit ꝑ oẽs casus: sꝫ carentia rectoris ꝑ tres

Tres casus carent rectore. gtũs. accũs. abltũs

Quero tibi: an oĩa noĩa carent rectore in ill' tribꝫ casibꝫ. Dico: non. Pro q̃ nota regulam istam

Regla generalis. Sola ꝓpa noĩa ciuitatũ villaꝝ villagioꝝ ꝛ castrorũ simplicis figure carent rectore

Aut in gtõ. ꝛ ꝫ respectu ꝧbi q̃ꝫ in loco si sint ꝑme vel scde declinatiõis singlarꝫ nũeri. vt fui Rome. studui Louanij.

Aut in accõ respectu ꝧbi motꝰ ad locũ. vt pr̃ meus iuit Romã: ꝛ frater Londonium.

Aut in abltõ respectu ꝧbi motꝰ de loco vel ꝑ locum. vt dnr nr̃ venit Louanio Bruxellam.

Uerba quietis in loco. ꝛ hoc interrogatiuũ vbi requirũt in gtõ ꝓpa noĩa ciuitatũ villarũ villagioꝝ simplicis figure si fuerint ꝑme vl scde declinatõis singularis nũeri. ꝛ req̃rũt in gtõ ista tria appellatiua domꝰ bumꝰ ꝛ militia. vt vult Alexander

Et rectore caret gtũs sepe localis
Cum nullum motum designat: dum ptereuntis
Sit numeri nomen: ꝛ ꝑme siue secunde

Exemplũ. vt pr̃ meꝰ q̃ iã sp est domi fuit rome ꝛ padauie in ytalia ꝛ lõdonij in anglia. Sꝫ si ꝓpa noĩa villaꝝ fuerĩt tercie declinatiõis aut plis nũeri illa carẽt rectore in abltõ. vt plato studuit athenis ꝛ nõ athenaꝝ. Rex se tenet ꝧnone ꝛ nõ ꝧnonis.

Seruat idem verbum sine motu: dum societur
Nomen plurale vel cui fit regula terne.

Uerba motus ad locum. ꝛ hoc interrogatiuum quo requirunt in accusatiuo ꝓpria nomina ciuitatum villarum villagiorum. Et ista quattuor appellatiua. Rus. domus. bumus. et militia: qui

accusatiuus caret rectore. vt quo pr̃ tu⁹ misit nunciũ. quo ẽctauit q̃ nauigauit. Rñdet. Uenetias Romam Zõdonium Traiectũ. vt dicit Alexander ibi.

Sepe regente loci nomen caret vt babylonem'.
Ruscz domum vel militiam rex vadit humũcz

Uerba motus de loco. z hoc interrogatiuũ vnde requirunt in ablt̃o ꝓpria noĩa ciuitatum. villarum. villagioꝝ. Et ista q̃ttuor appellatiua rus. dom⁹. humus. z militia. q̃ ablt̃us caret rectore. Ereplus Unde venit pr̃ tu⁹. Respondet Colonia. vel Zeodio. vt Alexander dicit ibi.

Atqz loci nomen q̃ñqz regente carebit
Roma militia vel humo vel rure domoqz}
Rex venit atqz means ꝛc̃.

Uerba mot⁹ per locum: z interrogatiñ qua requirunt ꝓpria noĩa i ablt̃o. Sed meli⁹ est illa ponere in accusatiuo mediante p̃positiõe ꝓpter ꝯfusionẽ vitandã. vt dux venit Bruxella p Mechiliniã. antwerpiam.

Contra. dicit Therenti⁹. Nũq̃z tam mane egredior neqz domũ vesperi reuertor q̃n te videã fodere. Ibi vesperi caret rectore in dt̃a ita z Cicero. Quid q̃cũq̃z die direrim: fecerim: cogitauerim: memorabor vesperi. Dico q̃ vesperi nõ est ibi datiui sz genitiui casus a vesper vesperi vespero. Quod ꝓbo p Virgiliũ ꝓmo Georgicoꝝ dicentẽ. Quid vesper serus vehat. ibi nõ serum sz serus in masculino. Sed vesper tercie declinatõis nõ est masculini sz neutri generis. Et caret rectore ille gt̃us vesperi sic̃ iste gt̃us vespere posit⁹ in antipha pascali. De quo Alexander ibi Uespere pascalis hoc poni more videbis.

Die Mercurij secunde hebdomade

Dieta Nona

De verbis regentibus genitiuum.

In ista dieta ponunt̃ sex regule de verbis ꝑsonalib⁹ regentib⁹ gt̃m. ponit̃ etiã materia z nũer⁹ v̄boꝝ ipsonaliũ actiue z passiue vocis z eoꝝ regimẽ q̃nqz regul'. Postremo regimen dti a verbis duab⁹ regul' cũ eaꝝ practica bñ noranda.

Recapitulatio parua.

De noĩb⁹ substãtiuis regentib⁹ gt̃m supra posita est vna regula.
De adiectiuis regentib⁹ gt̃m posite sunt regule quattuor
De ꝓnoĩb⁹ regentib⁹ gt̃m posite sunt regule quattuor
Quero tibi. Quot sunt regule de verbis regentib⁹ genitiuum post se. Dico q̃ sunt sex.

Dieta nona

Prima regla. Uerba recordatõis z ꝟba obliuionis pñt regere gtm vel accm. Exemplũ. vt hõ gratꝰ recordari debz bñficioꝝ sibi facto rũ. vel bñficia sibi facta. Uñ Alexander ibi.

Additur oblitus memini memor atqz recordor

Scriptura — Reminiscere dñe miserationum tuarum

Sapiens — Memento creatoris tui in diebꝫ iuuẽtutis tue.
Memento mei dñe dũ veneris in regnum tuum.

Gregorius — Lũ poris vite recolo q̃si pꝰ tergũ oculꝫ ductis suspiro.

Augustinꝰ — Percutitur hac pena pctõr vt moriens obliuiscatur sui q̃ dum viueret oblitꝰ est dei.

Uirgilius. — Non me meminisse pigebit elisse. i. didonis dum me mor ipsa mei

Therentius — Si quicq̃ turbe feceris: faciam vt huiꝰ loci diei meiꝫ semper memineris

Pauca sunt — Recordari atꝰ sum. Memini verbum defectiuũ
Reminiscor caret. Obliuiscor oblitꝰ sum.
Recolo recolui. Memor ratus sum.

Quero tibi. vnde regunt isti gr̃i aduenti. tpis. diei. qũ dicit

Therentiꝰ. — Cum eius aduenti mihi venit in mentem

Licero — Cum eius tpis mihi venit in mentem.

Hieronimꝰ — Cum huius diei mihi in mentem venit: non solum nõ cõmouecor. verumetiam toto corpore perhorresco
Et loquit de extremo iudicio. Dico fm Priscianũ q̃ ibi est allotheca vel antitheſis: eo q̃ genitiuus ponitur loco nominatiui

Scda regla. Uerba plenitudinis z verba inopie pñt regere illã plenitudinẽ z inopiã in gtõ vel in ablõ. vt paup replet calamitatũ vel calamitatibꝫ egct subsidioꝝ vel subsidijs. Inde excipit carco q̃ solum regit ablm̃. Ibi

Plenus inops casum dant sextum sine secundum.
Pauper egenus inops vino vel panis egebit.
Sed carco iungo casui tantũmodo sexto

Scriptura — Bonoꝝ meoꝝ nõ eges dñe. Item. Horrea tua implebunt saturitate z vino

Salomon — Ipse delicijs affluit cũ pncipibꝫ qui replent domos auro z argento

Uirgilius. — Implentur veteris bacchi pinguisq̃ ferine.

Esopus. — Nemo sibi sufficit eget oñis amicꝰ amico.

Therentiꝰ. — Quasi tu huius indigeas patris.

Die Mercurij

Transitiua plenitudinis	Impleo	Transitiua inopie	Uacuo
	Repleo		Spolio
	Refertio		Denudo
	Saturo		Orbo
	Dito		Depaupero
	Locupleto		Depopulor
Neutralia plenitudis	Affluo	Neutralia inopie	Egeo et
	Abundo		Indigeo

Tercia regla. Uerba accusationis laudationis damnationis: et horum contraria pñt regere accm̃ cum grō vel abltō q̃ resoluit p propter. vt arguo vel accuso petrum furti vel furto, i. ꝓpter furtum. vt dicit Alexander Ibi

Accusans q̃ modo dominans ve locatur eodem.

Nota regla intelligit de actiuis q̃ regũt accm̃ cũ grō. Sz eox passiua et b ꝟbũ ago regũt gtm̃ vel abltm̃. vt petr⁹ accusat a socio furti. ideo agit iniuriax ꝫ eum.

Scriptura	Morte turpissima ꝯdemnabant eum
Ouidius	Parce tuum natũ sceleris damnare cupido
Galterus	Muneris accepti iudex arguit iniquus
Floriſta	Arguo te sceleris accuso te leuitatis
Uñ q̃dam	Quid me insimilas auaricie. i. incusas: ingeris.

Sunt circiter octodecim. damno purgo mulcto cõmẽdo laudo castigo ago vicio punio accuso arguo vitupo incuso reꝓbendo ꝯuinco excuso increpo insimilo.

Quarta regla. Ista duo verba deponentalia misereor et dominor: et misereſco pñt regere gtm̃ vl' dtm̃. iuxta illd. Sũt duo ꝟba quibꝫ gtm̃ siue dtm̃ adiungas: veluti misereri seu dñari

Scriptura	Qui miserek paupis fenerak dño. i. lucrum duplex capiet. Item. Miserere mei deus.
	Quõ miserek pr̃ filiox misert⁹ est dñs timẽtibꝫ se.
	Sancta trinitas vnus de⁹ miserere nobis
	Exemplum de dominor.
Psalmiſta.	Quis dñak tui in dñs dñe. ibi regit gtm̃
De datiuo	Tu dominaris potestati maris
Uirgilius.	Oro miserere laborum tantorum
	Miserere animi nõ dig̃ ferenti. i. dig̃ patienti
Ouidius	O virgo miserere mei. miserere meox
Uirgilius.	O vos superi q̃so Archadũ regis misereſcite

Differunt Miserere secunde misertus sum regit genitiuum vel datiuum, et ꝓtinet ꝓprie ad deum: licet q̃nq̃ ad homines vsurpetur

Dieta nona

Miserari prime at⁹ sum. regit solum accm̃: ꝛ spectat ad homines.
Virgilius O sola dido infandos troie miserata labores es.
Item. Num miseratus amentē est.
Miseret impsonale misertum est regit accm̃ cum gtō. vt pauptatis tue me miseret.
Quinta regula. Omnia verba contractus ꝛ appreciandi actiua. i. q̃ significant emere vendere taxare ꝛc. possunt regere accusatiuū non cum oib⁹ gtīs. sed solum cum istis quatuor tanti quanti minoris ꝛ pluris ꝛ eox compositis. vt tantidē tātilibet quantilibꝫ Et eox passiua regunt istos gtōs cū suo casu proprio. s. cum ablatiuo mediāte a vel ab. Sed regunt precium certū semp in ablatiuo. vt patebit.
De actiuis. vt vendidi domū tanti quanti nup emi.
De passiuis. vt a me domus vendit tanti quanti empta est.
Si queras qua regula Alexandri. da mihi si habes.
Quero tibi an ista sit congrua. Quanto vendebas hūc libr̄ū: quanto cōstat hec bapirus. Dico ꝙ nō. Probo: qm̃ verba contractus aut verba preciandi non regūt istas dictōes tantū quantum pl⁹ et minus in ablatiuo sine adiuncto. sed in gtō. vt quanti vendebas ꝛ quanti constat. Vel cum addito q̃nto precio. q̃nta summa emisti hoc.
Contra dicunt vulgatissima metra. Quanti vel quāto ꝰstat res q̃rere debes. Tāti vel tāto ꝰstat rn̄deat alter. Dico ꝙ illa metra nō sunt autētica ꝛ ideo negāda. Quare hoc. qꝛ ꝰtradicunt eloquentissimox ꝛ doctissimox scriptis. Que sunt illa. Do tibi.

Scriptura	Nōne multis passerib⁹ pluris estis vos.
In actibus	Petr⁹ ait. Dic mihi mꝛer si tāti agrum vendidisti
Augustinus	Regnum celox tanti valet quanti est.
Terentius	Quanti empta est, quāti dos est. et nō quāto.
Ouidius	Vir tanti totaq̃ troia fuit.
Iuuenalis	Balena sexcentis ꝛ pluris porticus empta est.
Licero	Non pluris vendo q̃z alīj fortasse etiā minoris.
Quidam	Homo locuples emit tanti: q̃nti pitbias voluit
Esopus	Quilibet est tanti: munera quāta dedit.
Licero	Te tantidē estimasse quātilibꝫ sacerdotem.

Ecce quo pacto iste dictiones p se capte semp ponunt a pbatissimis viris in gtō ꝛ in ablatiuo qō summope nobis imitandum est. et hoc respectu verbox ꝰtractus.

Uerba appreciandi vel
contractus sunt.

Die Mercurij

Emo emi emptū. kauffē. Cōparo aui atū. idem. Mercor at⁹ sum idē
Uēdo vendidi itū. verkauffen. Uenūdo venundedi atū. idem.
Auctionari at⁹ sum. verkauffen hoher zu geben vnd den kauff merē
Ueneo veniui vel ij venū. ich wurd verkaufft.
Exemplum. vt quinq passeres asse veneūt. i. vendunt
Taxare aui atū scherzē rechē od lonen. Estimare aui atū. idez
Appciare aui atū idem. Appreciari atus sum idem
Scriptura. Appenderūt mercedē meā triginta argenteis qbꝫ appciatus sum ab eis. Teuto. ich wart geschetzt vff dreyssig pfēnig
Licitari at⁹ sum. kauff steigen. veilsen. Insto institi ituz. dingē Indo institor. Conducere xi. ctū. lehen. Inde cōductio ⁊ cōductor.
Locare aui atū. verlyhen. Inde locatio et locator.
Ualere lui itum. wert sin. Inde valor pciū incertum.
Constare stiti. itū q̄rit de pcio. vt quāti cōstat. teuto. wie kostlich oder hoch. Aut cū addito: quanto pcio ꝓstabit. in ablatiuo.
Liceo sub o significat passiue. Teuto. ich werd gebrysen. geacht oder geert. ꝙbū neutrū passiuū. Liceor sub or significat actiue ich pryse oder ere. vñ Brecista. Nō licet asse mihi q̄ me non asse licet.
Sunt adhuc Addico fenero⁊ pacisco⁊ pāgo pepegi ⁊ pauca alia
Sed ꝓ pueris ista sufficiunt.
Quero tibi. Uerba appciādi vel ꝓtract⁹ in q̄ casu regūt preciuz. Dico ꝑmo q̄ pciū incertū significatū ꝑ tanti quanti minoris ⁊ pluris regūt in gtō vt supra ꝓbat ꝑmissa exempla. Dico secūdo q̄ regūt pcium certū semp in ablatiuo. Dico tercio q̄ preciū incertū aliud a dictis quatuor vt valor aur⁊ argentū multū paruū preciū summa. ⁊ silia: etiā regunt in ablatiuo. Nō ꝓbat ꝑ q̄rtam regulam Alexandri ibi. Uerbuz materiā causaz spaciū pciū ve ⁊c. Et ꝓbat autoritate sic.

Scriptura	Emamus ducentis denarijs panes.
Scriptura	hoc vngentum potuit venūdari trecētis denarijs.
Virgilius	Exanimū corp⁹ auro vēdebat Achilles.
Scriptura	Empti eni estis pcio magno.
Uarius	Magno vbiq; pcio vrus estimat.

Quero tibi. si q̄stio fiat in gtō vt q̄nti emisti libruū. in q̄ casu debet responderi. Dico: si respōdeat pciū incertū: ponat in gtō. vt tāti emi vel pluris aut minoris emi. Sed si rndeat pciū certū: illud sp ponatur in ablatiuo respectu ꝙbi. Hoc ꝓbatur

Therentius	Quāti empta est. Rndetur. xx. mnis. i. denarijs.
Horatius	Quanti empte. paruo. Quanti q̄ assibꝫ octo.
Licero	Quāti addict⁹ est. Rndet mille numū. i. millenario.

nummo ꝙ ꝑ ſyncopā. Arguit. dū q̄rit. q̄nti empta eſt. ꝛ rñdet. aſſibꝰ o. to. ibi interrogatiū ꝛ rñſiuū diſcōuenit̄ in caſu. ergo nō eſt congrua. Dico ꝙ illa regl'a de interrogatiuo ꝛ rñſiuo fallit qñ nomen vel ꝟbū p̄t regere eandē dictōem in diuerſo caſu. ſic eſt ꝟ. Nam ꝟba emendi ꝛ vendendi regūt p̄cium incertū in gtō. ꝛ p̄cium certum in ablt̄o.

Serta regl'a. Iſta q̄ttuor ꝟba facio pendo curo ꝛ eſtimo: p̄ñt regere actiū cū ultis gt̄is: tāti q̄nti minoꝝ pluris. Itez eq̄. boni. flocci. nihili. magni. parui. multi. ꝛc̄.

De facio Therenti⁹. Certe ch̄reme iſtud eq̄ boniq̄ facio. Cicero. Quāti q̄ſq̄ ſcip̄m fecit. tanti fiat ab amicis

De pendo Therenti⁹. Aut hoc tibi doleret: aut ego iſtud factū nihili penderem. Uñ q̄dā comic⁹ ait. Irrideāt vt libet q̄s minoꝝ pendo q̄ꝫ floccos indumenti mei.

De curo Therentius. Tu forte q̄d de me fiat parui curas dum illi ꝙſulas ꝛc̄.

De impſonalibꝰ

Quero tibi. Quid eſt ꝟbū impſonale. Dico: q̄d ſolū ꝙiugat̄ ꝑ tertias pſonas ꝛ terminat̄ in t vel in tur. Exemplū. vt placet placebat placuit placuerat placebit ꝛc̄. Legit̄ legebat̄ lectū eſt vl̄ fuit. lectū erat vel fuerut. legetur ꝛc̄.

Quero tibi. an ꝟbū impſonale poſſit regere ſuppoſitū añ ſe. Dico ꝙ nō. Probo. q̄ ſuppoſitū ꝛ appoſitū volūt ꝙuenire in numero ꝛ pſona. Sꝫ verbū impſonale nō hꝫ nūerū ne. ꝫ pſonā. Hec rō eſt ſolubilis.

Scda rō. verbum impſonale eſt inuentū vt actꝰ ꝟbi exp̄matur ſine ſuppoſito. ergo nō p̄t regere añ ſe ſuppoſitum. Cōſequentia ꝓbat. q̄ hoc eēt ꝫ finem impſonaliū. Nam ſic finis verboꝝ perſonalium eſt vt actꝰ verbi exp̄mat̄ cū ſuppoſito. vt Johānes pugnat in foro. Ita finis ꝟborū ip̄ſonaliū eſt vt actꝰ exp̄mat̄ ſine ſuppoſito. vt pugnat̄ in foro. laboꝛatur in agro. De iſto patebit in ope maiori ad longum

Quero tibi. quotuplex eſt ꝟbū ip̄ſonale. Dico duplex. Actiue vocis q̄d termiat̄ in t. ꝛ teutonizat̄ per bat. ꝛ req̄rit infinitiū poſt ſe. vt placet ſtudere. teuto. bat es dir geliebt zu ſtudieren. Aliud eſt paſſiue vocꝭ q̄d terminatur in tur. ꝛ teuto. ꝑ man vel der. vel es wirt: nō ſeq̄nte infinitiuo. vt pulſat̄ cāpanas. teuto. man lut die glocke vel pulſat̄ a cuſtode. teu. der vel es wirt gelut vō dem cuſtor.

De numero ꝛ regimine impſonaliū actiue vocis.

Die Mercurij

Quero tibi. q̄t sūt ip̄sonalia actiue voc̄ ꝛ quē casū regūt p⁹se. Dico circiter. xxxiiij. q̄ꝫ tria regūt gt̄m. xxij. regunt dt̄m. q̄ttuor acc̄m t̄m. q̄nqꝫ acc̄m cū gt̄o. De q̄bꝫ sūt regl'e q̄ttuor. De ip̄sonalibꝫ pas siue voc̄ regl'a bimēbris vna.

Jmpersonalia actiue vocis
regentia genitiuum.

Inter ꝛ est iunge demas p̄nomina quinqꝫ.
Intererit regis vt regnum iure gubernet
Reginecꝫ refert vt viuat crimine pura.
Est intellectū p̄ pertinet additur istis
Est patris matris pie succurrere nato.

Prima regl'a. Jsta tria ꝟba ip̄sonalia actiue voc̄ interest refert ꝛ est regūt post se oēz gt̄m mūdi p̄ter istos q̄nqꝫ. mei tui sui nr̄i ꝛ vestri loco q̄ꝫ regūt ablatios possessiuoꝝ feminini gener̄ scz mea tua sua nr̄a ꝛ vestra. Quot sunt exempla text⁹. Dico tria. Da illa.

Interest regis gubernare regnum iure.
Regine refert vt viuat pura crimine
Est patris ꝛ matris vt succurrant nato suo

Boeti⁹. Miserrimi ingenij est sp̄ vti inuēt̄ ꝛ nūq̄ inueniendis
Quare nō p̄t dici mei tui sui ꝛc̄. interest dicere gr̄ās. sed mea vel tua interest dicere. Quō p̄babis b̄. dico autoritate ꝛ exēplis poetarū ꝛ doctissimoꝝ viroꝝ.
Therēti⁹. Mea nihil refert dū potior modo. Teutonicum
Mich enruwet nit vff das ich sy mag gebruchen
Ualeri⁹. Mea nihil refert humi ne vel sublime putrescam.
Licero. Si q̄d mea min⁹ interest id te forte magis delectat
Jta ór: qō tua nō nitereest desine p̄scrutari. Qua rōne mouēt isti. Dico optima rōne: scz difficili q̄ ptz in alio ope maiori.
De interest. Cōtra Jobes interest ꝛ interfuit lectōi. ħ interest nō regit gt̄m scz dt̄m post se. ḡ regl'a falsa. Dico q̄ interest non capit ibi impsonaliter scz p̄sonaliter.
Quot modis igit capit ītereest. Dico q̄ttuor modis. Primo p̄sonaliter p̄ pñs esse. ꝛ sic regit añ se nt̄m ꝛ post se dt̄m. vt ego īterfui p̄dicationi doctoꝝ. Scdo p̄sonal'r p̄ distare vl' differre. sic etiā regit dt̄m post se. Therenti⁹. Homini hō q̄d p̄stat. stulto intelligens q̄d interest. Tertio: iste infinitiu⁹ interesse capit p̄ dāno cūc supplet vicē nois. vt: habeo magnū interesse. Item p̄ interesse soluet decē scuta. Quarto capit impsonal'r p̄ ptinet. i. put īportat ptinentiā stat⁹ vel officij. vt clerico ꝝ interest p̄ pp̄'o orare. sed militū interest p̄ patria pugnare.

Dicta nona

De refert. Lōtra. nūci⁹ refert nobis multa noua. iudas retulit trigīta denarios. ibi refert non regit genitiuuz. Dico ꝙ non capit ibi ꝑsonaliter.

Quod modis capit refert. Dico: tribꝰ modis.

Primo ꝓsonaliter. ꝛ tūc tria significat. s. narrare: retro trahere et reportare. tunc est verbū actiuū seu transitiuum.

Secundo impsonal'r ꝑ ptinet. vt dicit ptinentiam stat⁹ vel officij. vt regine refert. i. ad statum eius ptinet.

Tertio impsonaliter ꝑ distare vel differre. vt non parui refert

Nota ꝙ interest: refert: ꝛ est m'ltum eleganter ꝯstruūt cū ist' gtīa magni parui tāti q̄nti nihili. Et cū istis aduerbijs mag' min⁹ maxime minime m'ltum plus plurimū paꝝ modicū ꝛc̄.

De interest Licero. Interest magni eius q̄ vult dicere

De refert Therenti⁹. Illud ꝓmagni referre arbitror.

De est Therenti⁹. Dij vestrā fidem quāti est sapere.

De refert Tullius. Illud ꝓmū parui refert. De est.

Quero tibi. quot modis capit est. Dico quatuor modis.

Primo ꝓsonaliter. ꝛ tunc regit ntīm ante se. Sed quem casuz regit post se. Dico: omnes casus ꝓter vnuz. Et qñ regit ntīm. qñ gtīm qñ dtīm: dictū est ad longum supra.

Scdo capit impsonaliter ꝑ ptinet. i. vt dicit ptinentiā stat⁹ vel officij. ꝛ tūc regit post se omnez gtīm ꝓter istos q̄nꝝ. Mei tui sui ꝛc̄. vt dictum est

Tercio impsonaliter ꝑ differt. vt quāti est sape

Quarto impsonal'r ꝑ ꝯtingit: tunc regit dtīm post se. vt sctō Petro fuit bñ: sed traditori iude fuit ꝛ erit male

Quero tibi cum Virgili⁹ dicit. Nō vestrū est inter vos tātos componere lites. Et scriptura. Scire tpa ꝛ momēta non est vestrum. cui⁹ casus est vestrū. Dico nti casus ꝛ regit post est. ꝛ iufinitiuus cū accō supplet vicem suppositi. vt dictū ē supra post Vult intrāsitio. Alij dicūt ꝙ pōt esse gti pl'alis. vt non est: bat nit zugehort: vestrū ꝛc̄. tunc est capetur impsonaliter.

Impsonalia regentia datiuum.

Contigit euenit accidit et placet adde datiuo

Et libet atꝙ licet liquet vacat addit istis

Alexander ponit nisi octo impsonalia vocis actiue regentia datiuū que patent in textu

Contra. Florista adhuc addit tria: suppetit cōpetit expedit. Et communis vsus addit bñ. xi. ꝫ Alexāder est m'ltum diminutus

Quot ꝫ sunt impsonalia vocis actiue regentia datiuum Dico. xxtij.

Die Mercurij

Presens Preteritum Futurum Teutonicū
Cōtingit contigit continget. ist geschen oder zugefallen
Accidit accidit accidet idem
Euenit breue. Euenit longum Eueniet. hat gekōmen. es geschicht.
Placet placuit ccpit. hat geliebt. Libet libuit ebit. idez vl' gelust
Licet licuit ebit. bet ef gezimpt sich. Liqt liqt ebit. bet ef offēbar.
Uacat vacauit cabit. anbāgt ledick zymlich oder beqwem sin
Supperit riuit. petz. vberflussich. i. supbabūdat. Lōperit cōpetiuit
peret zu gebort antrifft gedyhen dinet. Expedit diuit expedier.
nutz ist gut oder heylsam ist f. orderlich geratē. Fit fiat factum est
fier. geschicht. wyrt. Constat ꝫstitit stabit. kuntlich ist. offenbare
wyssenlich. Est fuit erit ist. Succedit cessit edet. nach gat. glucks
lich. ī bono. Sufficit suffecit ciet. gnug ist. Apparet apparuit ebit
bet duncket. erschynet. Pertinet pertinuit ebit. zugehort. Dolet
doluit ebit. ruwet. schmertzen lydet. Prestat prestitit abit vber
tryfft. Congruit ꝫgruit gruet. zympt. beqwem ist. Conuenit bre-
uc. cōuenit media longa. ꝫuenier. ef zympt sich oder ist beqwem
antrifft. geburt sich. oder ist mefig ꝛc.

Uacat capitur

Uno mō ꝓsonal'r ꝑ carere. ledig oder lere syn tunc regit abltm̄. vt bestie vacāt ratione. i. carent.
Alio mō ꝓsonaliter ꝑ intēdere. opam dare. an gedencken oder anbangen. flyf erwen zu haben. tunc regit dtm̄. vt iste vacat studio. ille ꝫo negociando.
Tercio impsonaliter ꝑ cōuenit. tunc nullū casum regit ante se sed dtm̄ post se. zita capit in textu.

Impsonalia in t. regentia accusatiuū.
His iunges iuuat decet delectat oportet.
Quatuor sunt ꝟba ipsonalia vocꝫ actiue q̄ regunt accm̄ tm̄. vt iuuat decet delectat oportet. Exemplū. vt sunt q̄s delectat lr̄arum studio vacare. et sīt q̄s iuuat se negocijs oblectare. Item oportebat xp̄m laborare ꝛ sudare g̃ nō decz nos labores ꝛ sudores fugitare
Scriptura Nōne oportebat xp̄m pati ꝛ ita intrare ꝛc̄.
Therentius Sapientē decet oia ꝑ ꝫsilio ꝫ armis expiri.
Iuuat iuuit uabit. hilfft. i. delectari. Decz decuit ebit. zympt. geburt
Delectat auit. abit. gelust. Oportet oportuit ebit. muf sin Contra: dicit Therenti⁹. Cū decuit tibi tm̄ nō licuit. ibi decet regit datiuuz. Dico q̄ hoc nō est nobis imitandū.
Penitet et tedet miseret pudet ꝛ piget ista
Accusatiuis iungunf cū gris
Quinꝫ sūt ipsonalia in t. q̄ regūt accm̄ cū gtō ꝫiūctim vel diuisim

vt nõ pigeat te visitare egrotos.
Scriptura Tedet aiam meam vite mee.
Sapiens Teduit me vite mee videntẽ mala vniuersa
Therentius 'Nõne te facti pudet. Idem Sic me dij bene ament vt me tuarũ miserũ est fortunaꝙ.
Scriptura Tedere incepit populũ itineris ⁊ laboris.
Salustius Ego liberius altiusꝙ ꝓcessi: dũ me ciuitatis morum piget tederꝙ.
Licero Ut eos ptim scelerũ suoꝙ: ptim ineptiarũ peniteret.
'Penitet penituit. ebit. ruuet. Tedet teduit. ebit. vertryssen
'Miseret miꝝtũ est ebit. erbarmpt. 'Pudet duit. ebit. schampt.
'Piget piguit ebit. idem: sed in aio. i. penitere offendere grauare.
'Nota ꝙ tedet etiã hz ꝓtesuz est vel fuit in ꝓterito. hoc ꝓbat ꝙ Virgiliũ in quarto. Si nõ ꝓtesum thalami tedeꝙ fuisset
'Nota secũdo ꝙ pudet etiam habet puditus est. vt ibi. neꝙ me mei neꝙ te tui intus puditũ est factis que facis.
Quero tibi. quõ differũt pudet ⁊ piget. Dico ꝙ pudet ptinet ad dedecus ⁊ scandalũ. Inde pudor. Sed piget ptinet ad dolorem animi. vñ Therenti⁹. Fratris me q̃dem pudet pigetꝙ. i. verecundor ⁊ doleo supꝙ fratre meo.
'Nota sub miseret intelligit miserescit qõ caret ꝓterito. Therenti⁹ Atꝙ inopis te miserescat mei.
Arguo tibi. 'Plura sũt impsonalia actiue voc̃ q̃ꝫ supra dicta sũt vt tangit solet mouet latet consuet consueuit. vt solet monere me ⁊c̃. Dico ꝙ ꝓsonalia ꝟba sepe trãseũt de ꝓsõalitate in ipsonalitatẽ de qbꝫ nõ ꝓt certa lex dari. Sed quõ noscã. Dico ꝓ duo signa. 'Prio ꝓ regimẽ qñ nõ regũt ntm̃ antese. Scõo ꝓ teutonicũ bet.

Impsonalia in tur.

Quero tibi. quot sunt impsonalia in tur. i. passiue vocis. Dico non sunt in nũero certo. 'Probat. qr a q̃libet ꝟbo actiuo et a quolibet verbo neutrali paucis exceptis venit vnũ ipsonale in tur. Sz illa ꝟba actiua ⁊ neutralia sũt infinita igit̃ ⁊c̃.
Querotibi. quẽ casum regũt a ꝑte post. Ego distinguo. Si veniant ab actiuis ⁊ vulgarisẽt ꝓ men: tũc regunt accm̃ cũ vno vl' duobꝫ aut tribꝫ casibꝫ cõmunibꝫ sicut ꝟba actiua. Cũ aũt vulgarisantur ꝓ der werd vel ef wirt. tũc regũt ablm̃ mediãte a vel ab cum casibus cõibꝫ. Sed si veniãt a neutralibꝫ regũt ablm̃ mediante a vl' ab cũ vno casu cõi vel plibꝫ. Da regulã Alexandri de accõ,
Que sine ꝓsonis sunt atꝙ gerũdia iunges.

Die Mercurij

Si tñ a verbo quod transeat illa creabis.
Matheũ legit. psalmos crit ante legendũ.

Exemplũ
- Primi. vt Matheũ legitur. Jtẽ pulsabat cãpanas duas horas canonicꝭ ad eccl'iam venturis.
- Secũdi. vt legit a magistro scolaribꝫ. Jtẽ pulsat a custode canonicꝭ mlto labore. Ecce casus cõmũes
- Tercij. Jtur dũ scitur redit qñ nescitur.

Licero. Duo sunt fundamenta iusticie. Unũ ne alicui noceat. Aliud vt cõmuni vtilitati seruiatur
De regimine gerũdioꝝ qõ Alexander ibi tangit: videat infra in dc eta vndecima.

De verbis regentibꝫ datiuum.

Hic resumende ꝛ cõmemorãde sunt ḟnqꝫ terminatiões datiui ĩ singulari ꝛ tres in plurali ḟm ḟnqꝫ declinatões nominum.

Datiuus
- Prime in e vel is
- Scõe in o vel is.
- Tercie in i vel ibus.
- Quarte in ui vel ibus.
- Quinte in ei vel ebus

Quero tibi. qnot sunt regule de verbis ꝑsonalibus regentibus datiuum Dico due.

Regula aurea de datiuo.

Damnũ significans aut vtile pone datiuo
Patri si prosit illud quod subtrahis hosti.

Regula generalissima est. Oĩa verba ꝑsonalia mũdi taꝫ actiua passiua ḟqꝫ neutralia acḟsitiue posita regunt post se datiuum casum cõem oĩm verborum ꝛ ꝓticipiorum ex vi acḟsitõis: ḟ dtũs terminat in e vel in is in o vel in is. aut in i vel ibus ꝛc̃.

Et ponit duo exempla in textu.

Teucer repugnat et aduersatur
- Ecclesie sancte
- Populo xp̃iano
- patri oĩpotenti
- spũisancto
- fidei catholice.
- ꝑ ḟnqꝫ declinatões:

Quare dicis: oĩa ẏba mũdi regit dtm̃. Dico ideo. qm̃ dtũs est casus cõmunis oĩm verborum ꝛ ꝓticipioꝝ. Hoc ꝓbat etiaꝫ ꝑ vulgatissima metra.

Non est in mundo verbũ quodcũḟqꝫ sit illud.

Quin possit regere casum qñqꝫ datiuũ. Da exempla de duplici actiuo. duplici passiuo. duplici neutrali.

De actiuis in o. vt ostende nobis dñe misericordiam tuam
Tres reges obtulerunt domino tria munera.
Ego scripsi patri vnas litteras: qui nõ respõdit.

De actiuis in or, Locutus est nobis deus ꝑ ꝓphetas.

Dicta nona

Deus minatur superbis et humilibus dat gratiam?
De passiuis in or. Dñs parētib⁹ z mgr̄is nō reddit̄ equalem.
Mūdus mihi crucifix⁹ est z ego mundo
De passiuis in o. Hoc rogo fiat mihi ad salutem anime
Pisces veneunt. i. vendunt̄ petro trib⁹ assib⁹
Soror mea nubit nupsit nubet filio p̄posite.
De neutralib⁹ in o. Pecunie obediūt oīa. Mihi viuere xp̄s est
Vigilanti z nō dormienti iura subueniunt.
Pueri hebreoꝝ obuiauerunt domino
De neutralib⁹ i or. Petr⁹ aduersat̄ z iniuriat̄ fratri meo. Scriptura
Fenerat̄ dño. teuto. Die wirt geert der her. q̄ miserei paupis. vl̄
der wuchert dem herren der sich erbarmpt zc̄.
Uerbo sepe duos dabis acquirendo datiuos.
Hec mihi sunt lucro. vobis sunt cetera damno.
Scōa regl'a est q̄ ꝟba sepe regūt duos dtōs. Et ponit duo exēpla in
textu. vt hec bona sūt mihi lucro vl̄ decano lucro. teu. dē decbē zu
eym gewyn. Ita q̄ vn⁹ dtūs p̄ dem vl̄ den. ali⁹ p̄ zv exponit̄. et ꝟ
si illi dtī nō sūt p̄po ꝝ noīm aut ꝑnominū. vt sepe dictū est.
Da exempla scripture z poetarum.
Scriptura Domine non est tibi cure q̄ soror mea reliqt me solā
ministrare.
Licero Ego aūt sp ornamēto te mihi fore duxi: fuistiq̄ mihi
p̄sidio tristissimis meis tp̄ib⁹
Uirgilius Fistula quā mihi dono dedit amintas
Idem Phebo sunt mea carmina cure.
Uitis vt arborib⁹ decori est: vt vitib⁹ vue zc̄.
Ita nos dicim⁹ Tu es mihi sūmo solacio z incredibili voluptati.
Sz laic⁹ iste fuit z erit doct⁹ viris dedecori z infamie. Petrus est
cornelio i scribēdo magno ipedimēto z oneri. Stultus z prau⁹
fili⁹ est patri magne tristicie z molestie.
Nota q̄ dtūs q̄ nō ꝼcat rem rōnalem fere sp vulgarizatur p̄ zu.
Pro practica et intellectu
p̄ine regule summe nota.
Quare dr̄ in regula prima acq̄sitiue posita. Dico si ꝟba nō ponāt̄ur
acq̄sitiue nō regunt dtm̄. Per q̄d sciam q̄n ꝟba substātiua z alia
capiant̄ acq̄sitiue. Hic est difficultas nō modica p̄ pueros. Rñdēt
alīq̄ tūc q̄n regunt dtm̄. Et tunc querit̄. q̄n tūc regūt dtm̄. Iterū
rñdent q̄n ponūt̄ acq̄sitiue. Tales nihil docent: sz petūt p̄ncipiū.
Dic ergo plane q̄n verba regunt dtm̄. Ad hoc sciendum: noran⁹

da sũt duo sig vulgaria. Unũ signũ est. si i teutonico tuo p⁹ ꝟbũ sonat vulgare dti casus. qđ est: den od dem. illđ verbũ reqrit dtm̃ Exẽplũ. Deylt die almusen den armen. Distribuite diuidite crogate paupib⁹ elemosynas vr̃as. Brich das brot dem hungerigen Frange panem esurienti.

Sz hoc nõ tenet in istis dtis. mihi tibi sibi nob vob z alijs ꝓnoĩalibus. Fallit in dtis ꝓpoꝟ noĩm: z oĩmib⁹ qb⁹ adiunguntur ꝓnoĩa ideo est aliud signũ tale

Quotiẽscũqz alicui verbo in q̃stiõe teutonicali ꝓponit aut possz preponi signũ interrogatiuũ vulgare dti qđ est wen wem welchem oder welchen. tũc illđ verbũ reget dtm̃. Et ꝓter diuersitatẽ idiomatũ forte nõ placebit oĩmib⁹ istud signũ. Uos igit alteri⁹ idiomatis fingat aptũ signũ ꝓ pueris vr̃is: sufficit nob ꝓ nr̃is

Da exempla

wem
- Sinnest du es — Ego faueo paci. dem fryden
- Uolgest dus — Tu ꝙsentis bello. dem stridt
- Beuallen wir — Nos placem⁹ duci. dem hertzogen
- Betruwen ir — Uos ꝙfiditis dño. dem herren
- Ist dz kynt vndertenig. — Fili⁹ obedit patri. dem vatter.

wen
- Uersicht got — De⁹ ꝓuidet iustis. den rechtuertigẽ.
- Uerzicht got — De⁹ ꝓcit pctõribꝫ. den sunderen.
- Dienen die knecht. — Ministri seruiũt dñis. den herren

Nota ꝙ sũt aliq̃ ꝟba q̃ repiunt cũ dtõ z accõ in eodẽ sensu. q̃ sũt illa Dico: nocco illudo indulgeo ꝛc̃.

Noceo
- Lum dtõ z in freq̃ntiori vsu. noces illi.
- Lum accõ. Scꝑtura. Judica dñe nocentes me.
- Et si transeas ꝑ ignem flãma nõ nocebit ei
- Lum dtõ. Judei illuserunt xp̃o. Item in Genesi.

Illudo
- Ne puretis me sibi velle illudere
- Lũ accõ. Therenti⁹. Satis supbe illuditis me
- Item Dignam me putas quam illudas.

Indulgeo
- Lum dtõ. Carbo. Indulgere gule noli.
- Lum accõ. Therenti⁹. Nimiũ me indulgeo

Praestolor
- Lum dtõ. Licero. Qui tibi ad forum ꝑstolarentur.
- Lum accõ. Therenti⁹. Quem ꝑstolare.
- Lum dtõ. Bñdicat tibi dñs ex syon

Bñdico
- Lum accõ. Scriptura. Benedicamus patrem z filium cum sancto spiritu ꝛc̃.

Intẽdo
- Lũ accõ. ps̃. Intende dñe supplicatõcs nostras
- Lũ dtõ. ps̃. Intende voci orõis mee. intende sup. ꝛc̃.

Dieta nona

Timeo
- Tibi.i. ne alı̄ꝰ tibi malum inferat.
- Te.i. ne tu mihi malū inferas. vñ Therētiꝰ. Si illū.i. filium relinq̄ ciꝰ vite timeo. sin opitulor pr̄is minas timeo. vbi timeo regit dtm̄ z accm̄ in diuerso sensu

Consulo
- Tibi.i. do tibi ꝯsilium: ich rat dir
- Te.i. peto ꝯsiliū abs te. ich frag rat von dir. Uersus
- Consulo te posco: tibi ꝯsulo ꝯsilium do.

Notandū est pueris q̄ sum es est: capit eleganter p habeo. z tunc regit dtm̄ post se.

Uirgiliꝰ Est mihi pr̄ domi. i. habeo patrem domi.
Idem Sūt nob mitia poma. i. habemꝰ poma matura
Idem Quibꝰ neq; mos neq; cultꝰ erat. i. qui nō habebant neq; morem neq; cultum

Uerba q̄ sepissime regūt dtm̄ sine accō pueris sepe legenda.

Licet bene dicatur
- Amo audio voco
- Diligo video laudo decanum in accō
- Colo molesto duco
- Fauco parco obedio

Non tñ bñ dicit
- Assentio ꝯfido ꝓuideo decanū. sz decano i dtō
- Assisto credo seruio

Ergo verba q̄ sepiꝰ dtm̄ z verba q̄ sepiꝰ accm̄ postulāt. Et sic̄ vulgaria dictoꝝ casuū sūmopere pueris sunt notāda.

Acquesco. i. obedire. volgē: zu fridē sin. Aspiro. zu gebē: hilff zuthun.
Assentio ꝯgūnē. den willē dar zu gebē. Annuo zeichē gebē. winckē
Abnuo. nit gunnē. Appareo dūckē ob wenen. Appropinq̄. naben
Adhereo. anhangen. Auscultо lustern. Assisto byton.
Asto idem. Bñfacio wolthon. Confido getruwen.
Consentio michellen. volgen. Cōtradico widersprechen
Caueo hyeten. Credo wychen. Credo glauben
Derogo vermindern. detrabo idē. abzyhē die ere. deseruio verdinen
Displiceo mißvall habē. Faueo gunnē. Insurgo gegen vff ston
Innotesco bekāt werdē. Infuio dynen. Incūbo anleynē zu rugen
Noceo. i. officio. schaden. Obedio gehorsam syn. Obtempo idem.
Occurro gegen lauffen. Obuio idem. Obsisto gegen ston
Obsto idem. Parco sparen. Pateo offenbar syn
Pareo vndertenig syn. Placeo wolgefallen. Preiudico schaden
Prouideo versehen. Proficio zu nemen. wol bekomen. Repugno wider sterbē. resisto widerston. succurro zu hilff kōmen. subuenio idem. suffragari idem. Indulgere verbengen: nach hengen.

Die Jouis

Jnuidere baſſen. Intendere vffmercken. Jnherere anhangē. Satisfactio gnug thon. Seruio.i. famulari. Sordeo ſtincken. Uaco ledig ſin vel intrēdere. ꝛ hoꝛ ſil'ia. Supꝛ circa finem ſecūdi tractatus poſita ſunt circiter. xliȷ. deponēralia q̄ ſepꝛ regūt dn̄m: illa videant ꝛ legant pueri

Die Jouis bebdomade ſecunde.

Dieta Decima

De verbis regentibꝫ accuſatiuū.

Jn iſta regl'a ponūt q̄ttuoꝛ regl'e de ꝟbis q̄ regūt accm̄. Una. ſ. de illis q̄ regūt accm̄ añ ſe. ꝛ tres de ill' q̄ regūt accm̄ poſt ſe. Poſtea de verb regēnibꝫ ablm̄ ponūt tres. Preterea q̄t modis ꝟba paſſiua ꝛ neutralia regāt accuſatiuos. Poſtremo ſubiungit pulcra de regimine oim̄ verboꝝ recapitulatio.

De verbis regētibꝫ accm̄ ſunt regl'e quattuoꝛ

Hic meminerint pueri ſignoꝝ accuſatiui caſus q̄ eadē ſūt cū ſignis nti. q̄ ſūt eyn den vl' das. Etiā remiſcāt ſigni interrogatiui ipſius accuſatiui. qꝫ eſt wie wē welchē od was. Sciāt q̄ꝫ memoꝛiter q̄ttuoꝛ terminatiões accuſatiuoꝝ in ſingulari ꝛ pl'i fm q̄nq̄ terminatões q̄ ꝫ ponunt

	⸗Am vel as prime	⸗Aulam aulas
Accuſatiuus	Um os a ſecūde	Bonum bonos bona
terminat in	Em im es a tercie Uideo	Felicē felices cia. turri
	Um us a q̄rte	Fructus tus. coꝛnua
	⸗Em vel es q̄nte	⸗Speciem vel ſpecies

De regimine infinitiuoꝝ ante ſe.

Jnfinitiuum ſibi vult ſupponere quartum

Ait Floriſta. Alexander. Jnfinitiui natura modi ſociatur.
Prima regl'a eſt q̄ oīs ifinitiuꝰ verbi pſonal' ſiue actiuꝰ paſſiuꝰ ſiue neutral' regit accm̄ añ ſe q̄ accūs termīat in am vl' in as. in um vel in os. in em ꝛ es tē. fm aliquā q̄nq̄ declinationū dictaꝝ.
De actiuis. Scꝓtura. Quid me vis facere dñe.

Therentiꝰ Meū natum rumoꝛ eſt amare

De paſſiuis. Maleficos acriter puniri eſt bonum

Uirgiliꝰ. Laſciua puella ſe cupit ante videri.
De neutrali. Tyrānos viuere nocet reipublice.

Uirgiliꝰ. Phillida amo añ alias nā me diſcedere fleuit

Jn traductione barū oꝛationū oportebit eas mutari in appellata. vt dñe q̄d vis me facere. i. o dñe q̄d vis qꝫ ego faciam. Unde cum dico: placet tibi ſtudere traducitur ſine mutatõe. Sed cum dico

placet te ſtudere. traducit de neceſſitate p appellatū. vt dictū eſt in primo capitulo.

Cōtra dic Therēti⁹. Ego ſedulo negare: ego floccipēdere. Ibi infinitiua regūt ntm̄ añ ſe. Dico q illi infinitiui ponunt loco ꝓteritoꝝ impfectoꝝ indicatiui. vt negare p negabā. floccipēdere p floccipēdebā. vt dictū eſt ꝰ in ꝑma regla de regimine ntī.

Cōtra. Petr⁹ cupit eſſe poeta. ibi eſſe nō bz accm̄ ſz ntm̄ ante ſe. Dico q ille ntūs nō regit ab infinitiuo eſſe ſz a verbo cupit.

Quero tibi. quē caſū regūt eſſe z fieri poſt ſe. Dico talē caſū q̄lē hñt añ ſe. ıō q̄n ntūs p̄cedit eſſe z fieri etiā ntūs ſequet. ſi gtūs p̄cedit gtūs ſequet. ꝛc. vt patet in figura ſeq̄nti

Ego valde cupio	eſſe vel fieri	poeta
Egeo petri cupientis	eſſe vel fieri	poete
Jnbeo animo meo	eſſe vel fieri	ocioſo
Uellem ego meip̄m	eſſe vel fieri	ocioſum
Amor a patre cupiente	eſſe vel fieri	virtuoſo

Da exemplū de vtō. Dico: nō p̄t dari. q̄m̄ repugnat nature vtī regi ꝙſtrui poſt verbū. Cōtra. dicit Orati⁹. Macte eſto virtute. Dico q in vi ntī ponit

Contra. dicit ſcptura. Nunq̄d paꝝ eſt vob eſſe moleſtos hōibꝫ. Et Cicero. Ciculi mallēt eſſe deſertos q̄ꝫ p te eſſe defenſos. Ibi eſſe copulat inter diſſiles caſus. Dico q implicite copulat inter ſiles qr in vna intelligit accūs vos. z in alia ſe.

Quid ſi eſt fuit vel erit ponat cū eſſe vel fieri ſine caſu medio. q̄s caſus ſequet eſſe. Dico accūs. vt magnū onus eſt eſſe curatū z non curat⁹. pulcrum eſt eſſe doctū z eloquentē. De eſſe fore z fieri plura eſſent dicenda. ſz opuſculi bui⁹ breuitas nō patit. Uideatur in alio opc.

De regimine actiuoꝝ poſt ſe

Quero tibi. quē caſum regūt poſt ſe verba actiua. Dico regūt accm̄ ſignificantē rem recipientē actū verbi tāq̄ꝫ caſū ꝓpriū. z cū illo regūt vnū vel duos aut tres caſus cōes ſi ſnīa req̄rat. ſ. dtm̄ caſum. accm̄ vel ablm̄ tp̄is. z ablm̄ ſine p̄poſitōe ſignificantem inſtrumentum vl̄ materiam ꝛc. vt patebit. Unde de caſu proprio dicit Alexander.

Accuſatiuis data per vim tranſitionis.

Si vox concordat: actiua frequenter habebis.

Secunda regula. q omia verba actiua in o vel in or poſſunt regere vnum accuſatiuū poſt ſe, vt qui amat deum meretur vitam eternam. Que ſunt verba actiua z q̄tuplicia ſint: dictū eſt in ꝓncipio

huiꝰ quinti capituli videantur ibi.
Quero tibi. Quotuplicia verba actiua cõphendunt hic. Dico
triplicia actiua
Primo actiua in o. z sunt q̃ pñt vulgarizari per werden. vt scribo mitto video
Scdo actiua in or. s. d eponẽtalia trãsitiua. z sũt q̃ pñt vulgarizari p werden. vt lucror furor
Tercio nouem verba cõia. vt largior expior.

Da exempla de actiuis in o

Qui colunt adorant et amant deum saluabuntur.
Qui me elucidant vitam eternam possidebunt.
Psal. Arcũ ꝯteret z ꝯfringet arma: z scuta cõburet igni.
Psal. Logitaui dies antiq̃s z ãnos eternos in mente habui
Idem. Iniquos odio habui z legem tuam dilexi.

In psalmista infinita sunt exempla

Terenti. Obsequium amicos veritas odium parit.

Da exempla de actiuis in or

Qui machinant sequũt z opant iniqtatẽ: adipiscent z patient penã eternam.
Scptura. Cur odis iustũ: cur inuides bono. cur nõ pater simplicẽ. cur psequeris modestum
Qui seqt xpm z deuote meditat ei passionem: pculdubio meretur regnum celor. In qbꝫ habes decem deponentalia regentia accusatiuum

Da exempla de cõmunibꝫ

Scptura. Fratres: hortor vos in dño z moneo.
Deꝰ largitur penitentibꝫ grãm suam
Sicut filij suos parentes ita discipuli suos mgros z ꝓceptores reuerentur venerari.

Uerba actiua que sepiꝰ regũt accusatiuum sine datiuo.

Ista verba q̃ sequunt sunt pueris sepe relegẽda z memorie cõmendanda q̃ sepissime regunt accusatiuos sine dtõ. pñt tñ regere dtm̃ acqsitiue posita.

Amo lieb hon. Armo wappenen. Adiuuo helffen. Amitto. i. pdere.
Ago egi thon. Ampliare breyten. Apparare bereyt machen.
Appetere begeren. Appellare. i. vocare. vfheyschen
Aspicere ansehen. Audire horen. Augere meren.
Calcare. i. suppeditare. Cõfortare stercken. Cõtaminare beschissen.
Clamare rufften. Cogitare gedencken. Colere eren.
Cedo cecidi schlahen. Cõtemnere verschmahen.

Dicta decima

Cupere begeren. Capere nemen. Complere vollmachen
Cōperire vinden. Cogere. i. coartare. zwingen.
Deuastare verderben. Desiderare begerē. Diffamare zu schand ma-
chen. Diffidare mißtrauwen. Deglutire verschlindē.
Deuorare idem. Diligere lieb haben. Despicere verschmaben.
Decipe betriegen. Deiicere vß werffen. Extenuare myndern dunne
machen. Exquirere erfaren. Existimare meynen.
Exaudire verhoren. Extollere vberheben. Efferre idem.
Exterminare. i. occidere. Expellere vß iagen
Eripere erlosen. Extinguere vß blasen.
Fatigare mud machē. Fedare vnsuber machē. Fraudare betriegen.
Fugare scheuchen. Uenari iagen. Fugere fliehen. Fouere neren.
Generare geberen. Gubernare regierē
Heredare erben. Exheredare enterben.
Increpare berafflen. Jugulare wurgen. Jnuestigo erfaren
Inquirere idem siē exquirere. Jnuenire finden.
Interficere zu dot schlagen. Juuare helffen
Laudare loben. Liberare erlosen. Libare schmacken.
Molestare beleydigen. qwelen. Necare dotten. Noscere kennen.
Occidere idem cū necare. Oppugnare beuechten. Optare begeren
Predari berauben. Precipitare sturtzen. Percutere schlaben
Perpetrare thon oder volbringen. Putare meynen.
Stipare vmsteckē. Superare vberwindē. Sumere nemen. suscipe
entpfaben. Submergere erdrincken. Spernere verschmaben
Tangere tasten. Trucidare dotschlaben. Terrere erschrecken
Torquere pynigen.
Uerberare schlaben. Uocare. i. clamare. Uertere vmkeren. Uitu-
perare lesteren. Uulnerare. i. sauciare
Omnia dicta verba ꝛ multa alia sunt actiua qm̄ vulgarizari-pñt p
werden: regētia accm̄ p dictā regl'az sine dtō. pñt tñ si snīa reqrat
regere accm̄ cum dtō ꝛ alijs casib⁹ cōib⁹
Uideāt iuuenes ī fine ꝑmi tractat⁹ ī diera septia deponēralia verba
supīn centū q̄ sūt ba actiua qō p vulgare actiuoꝫ cognoscēs. ꝛ bec
q̄dez magis freq̄nter regūt accm̄ sic̄ actiua in o ꝑdicta.

Postulo posco pero doceo rogo flagito celo
Exuo cum vestit monet induo calcio cingo.
Accusatiuos geminos bec verba requirunt.

Tercia regl'a q⁹ verba in textu posita ꝛ eoꝫ sinonima regūt duos di
uersos accōs a ꝓte post sine ꝓiūctione media: vnum significātem

rem recipientem actum verbi ⁊ alium significantem obiectū circa qđ versat act⁹. Et sunt triplicia. vt patet in figura seq̄nti
Primo. oīa verba rogādi p̄ter supplico qđ regit rem rōnalem in dtō. vt sunt ista in textu. Postulo posco peto rogo flagito. quib⁹ adduntur oro obsecro p̄cor.
Scđo verba docendi. vt doceo moneo. ⁊ eor̄ ꝫriū celo as.are. Nā qui celat nō docet. quib⁹ addunt instruo erudio imbuo introduco instituo.
Tercio verba vestiendi. vt exuo induo vestio calceo cingo. quib⁹ adduntur amicio camisio togo ⁊c̄.
Scriptura — Uenite filij timorem domini docebo vos.
Induit eum dn̄s loricam fidei.
Uirgilius — Ait dido ad soror̄ē. Tu mō posce deos veniam
Cōtra. Dicit scp̄tura. Postulaui patri mei ⁊ dedit mihi gētes in hereditatem. Dico qꝫ illa grām̄atica nō est nob imitanda: nec apud doctissimos vsitata
Cōtra. dicit Uirgili⁹. Cui me fortuna p̄cari voluit
Dicit q̄z Therenti⁹. Credo q̄ mihi sic oret. Ibi p̄cari ⁊ orare regunt dtiū. Dico qꝫ illud est antiquū nob minime imitandū. Et cadunt sub grām̄atica ꝓhibitiua
Quero tibi: an ista sit ꝓgrua Docco petrū logicā. Dico sic. ꝑ regl'az dicr̄ā. Cōtra. ħ sunt duo substātiua ꝓtinētia ad diuersa ⁊ neutrum est gr̄ī casus. qđ est ꝫ regl'az puerorꝫ: ⁊ ꝫ illā Nomē significās ⁊c̄. Dico illa regl'a intelligit̄ de substātiuis q̄ꝫ vnū regit aliud. sz hic vnū nō regit aliud: qm̄ ambo reguntur a verbo.
Nota qꝫ ħ argumentū p̄t argui in multis oronib⁹. scz vbi verbū regit duos dtōs. ⁊ vbi regit duos ablt̄os. vel dtm̄ cū accō. aut ablatiuum cum accō.

Regula aurea de tempe

Ornatus verbum spacij morecz gubernāt
Uir bone viue deum: sic viues secula cuncta!
Uerbum materiam: causam: spacium: p̄cium ve
Aut temp⁹ signans ⁊c̄. vt nocte morans tota.

Quarta regl'a de verbis regentib⁹ accm̄ est aurea tal'. Oīa verba mūdi personalia ⁊ impsonalia: actiua passiua ⁊ neutralia p̄nt regere temp⁹ in accō vel in ablt̄o. sed elegantius in accō. Et hoc per duas regulas dictas. Et est iste casus tp̄is cōis cas⁹ omniū verborum ⁊ participioꝝ.

Da exempla de actiuis

Therenti⁹ — Noctes atq̄z dies me ames: me desideres.

Dieta decima

De passiuis. Troia a grecis decem obsidebatur annos
De neutralibꝫ Therentꝰ. Filꝰ clam pr̃e ꝓfectꝰ est mẽses tres abest.
Uirgilius Facil' descẽsus auerni. Noctes atꝫ dies patet atri ianua dit̃. Idem. Lentũ errãt annos volutãtqꝫ ꝛc̃.

Exempla de Ablatiuo.

Scriptura Symon apl'us anno centesimo vigesimo etatis sue crucis tormento interꝛ̃t.
Scriptura Is sctũs fuit tpibꝫ Decꝛ̃: defunctꝰ est terciodecimo kl'. Februarꝛ̃ vel februarias: intelligitur ante
Psalmista Uespere ꝛ mane ꝛ meridie annũciabo laudem tuã
Uirgilius Lac nõ estate nouũ: nec frigore desit. i. hyeme

Lõtra. Tempꝰ etiã regit in gtõ. qõ ꝓbo. Nam scribit de sctõ symone. Mirabat iudex q̃ centũ ꝛ viginti ãnoꝝ senex crucꝫ patibulꝫ ptulisꝫ. Item dicit Alexander. Etatem iungo velut annoꝝ puer octo. Dico q̃ licet tp̃s a noie bñ regatur in gtõ. tñ a ẽbo sp̃ regit in accõ vel abltõ.

Replicat. Dicit scꝑtura. Cũ ih̃s factꝰ essꝫ ãnoꝝ duodecim. Ibi tẽpꝰ a verbo regit in gtõ. De isto vide in ope maiori.

Quero tibi: an q̃ grue interroget. q̃t ãnoꝝ es tu. Si dicas nõ. Lõtra cõis vsus ita hꝫ. Dico: nõ est vsus sꝫ abusus. Et nõ potes dare regulã nec poetã ꝓ te. Si dicas q̃ sic. Lõtra: tp̃s sp̃ regit a verbo in accõ vel abltõ. vt ꝓbatur ꝑ regl'as ꝛ autoꝛitates dictas. Dico q̃ ẽ incõgrua ꝛ inepta q̃stio. Sꝫ debet sic queri. Quot annos natꝰ es Aut: q̃t annos agis vel habes. Item: q̃t mensꝭ dies vel horas studuisti. scripsisti ꝛc̃.

Quero tibi. q̃t accõs regunt verba vehemẽtissime trãsitiuis post se. vt sunt postulo. posco. peto. rogo ꝛc̃. Dico tres. s. duos ꝑ terciam: ꝛ vnũ ꝑ q̃rtã regl'aꝫ. Exemplũ. vt mgr̃ iacobꝰ docuit filium meũ poeticã tres annos. Si arguas. Ibi sunt tria substãtiua ꝛ nullũ ponit in gtõ. Dic vt prius.

De verbis regentibꝫ abltm̃ sunt regl'e tres.

De regimine passiuoꝝ

Quero tibi. quem casum regunt verba passiua post se. Dico abltm̃ mediante a vel ab q̃ntem rem agentez tãq̃ casum ꝓprium. ꝛ cum illo vnũ vel duos aut tres casus cões sepe dictos si sñia requirat. De casu ꝓprio dicit Alexander.

Iste datur casus passiuis a ꝑeunte.
Eernitur ꝟ a me: qñq̃ videbor ab illo

Prima regula. Oñia verba passiua mundi p̃t regere ablatiuum

mediante a vel ab ꝼcante rem agente aut efficiente passiõis tanꝙ casum ꝓpriũ. ꝛ qñqz dr̃m resolubile in tale ablm̃. Ponit Alexander duo exempla in textu.

Quoruplicia passiua compꝛhenduntur ħ. Dico quadruplicia.

Primo oĩa passiua in or q̃ deponẽdo r trãseunt in actiua. vt Virgili⁹ legitur a mgr̃o. silis amatur a sili.

Scdo nouẽ ꝟba cõia. vt oĩe bonũ largiꝛ a deo

Tercio oĩa deponentalia actiua in passiua ꝼcatõe capta. vt aurũ furaꝛ a latrone. pecunia lucraꝛ a ceptore.

Quarto ser ꝟba in o q̃ passiue ꝼcaut. vt Exulo vapulo veneo fio nubo liceo. vt fili⁹ malus a pr̃e vapulabit. i. verberabiꝛ. opus malũ nõ fit ab opifice bono

Cõtra. Multa ꝟba actiua ꝛ neutralia regũt ablm̃ mediãte a vl̃ ab q̃ ablt̃us nõ est ꝓpri⁹ casus ꝟboꝝ passiuoꝝ. ꝓbatur

Scꝑtura. A ꝟbis tuis formidauit coꝛ meũ. A testimoñjs tuis non declinaui. Redime me a calũñjs hoĩm.

De neutris. Scꝑtura. A fortitudine man⁹ tue defeci.

Item. Astitit a dextris tuis. Et multa similia.

Dico vno mõ ꝙ ablt̃us mediãte a vel ab est casus ꝓpri⁹ ꝟboꝝ passiuoꝝ. scdo mõ ꝓpriñ. ħ est: oĩa passiua regunt talez ablm̃ sz nõ sola passiua. Alia solutio ꝙ nõ oĩs ablt̃us mediãte a vel ab est ꝓprius casus passiuoꝝ. sz ille solus q̃ ꝼcat cãm efficientez passionis q̃ põt esse suppositũ ꝟbi actiui qñ oratio passiua mutaꝛ in actiuã. sic nõ est in dictis orationiby.

Nota diligẽter ꝙ oĩs oro̅ passiua p̃t mutari in actiuã ꝛ ecõtrario. ꝛ r̃ũc solũ tria mutanꝛ. s. passiuũ in actiuũ. ablt̃us in ntm̃ ꝛ ntĩs in accm̃. Et si sint casus cões manebũt intacti. Exẽplũ vt Therẽti⁹ legiꝛ a mgr̃o scolaribz suis multa diligẽtia. muratur in actiuã sic Mgr̃ legit Therentiũ. ꝛ sequunꝛ casus cões scolaribz suis multa diligentia. Et ecõtrario ista actiua oratio iterũ p̃t mutari i passiuã sub eodem sensu ꝛc̃.

Quinqz modis ꝟba passiua regunt accm̃.

Licet ꝟba passiua nõ regant accm̃ transitiuũ. i. accm̃ ꝼcantẽ rem recipientẽ actũ ꝟbi: p̃nt tn̄ regere aliũ accm̃ qnqz modis. Primo ꝑ synodochen. nõ oĩa passiua: sed illa que ꝼcant passionem alicuius ptis integralis extrinsec⁹ illatam. vt mulier que fucaꝛ faciem meretricaꝛ mentem.

Virgili⁹. Dydo abscisa flauẽtes comas ter q̃terꝙ manu percussa est pectus decorum.

Secundo passiua verboꝝ regentiũ duos accõs. vt sunt postuloꝛ

poscor doceor. Scriptura. Sacerdotes tui induãt iusticiam.
Item Appollo potẽs in scripturis doctus erat viã domini.
Tercio regunt accusatiuum temporis. vt campane pulsabantur tres horas.
Quarto per cõpositõnez. Virgili⁹. Interea magnũ simℓ circumuolũit annũ. Item Cõsilio oẽs animis pollentib⁹ hãc vrbẽ afferimur
Quinto p trãssumptõez. i. qñ sumũtur p verbo actiuo. vt capre pascuntur siluas. i. corrodũt. Regule sunt in de neutralib⁹.
Uel si susceptũ quod signat siue recessum.
Sic a te disco libros: a rege recedo
Secunda regula q⁹ verba suscipiendi aliq̃d ab alio. ⁊ ꝟba recedendi. distãdi ⁊ sepandi etiã pñt regere ablatiuum mediãte a vℓ ab significantẽ locũ tẽpus vel psonã a q̃ vel a qua suscipit receditur vel sepatur. et non significat cãm efficientez passionis sicut in p̃cedenti regula. Et ponit duo exẽpla ī textu vt puer discit libros a magistro suo. Ego recessi a palacio regis.

Uerba
- Suscipiẽdi sũt. disco recipio accipio capio sumo.
- Recedendi sunt. abcedo discedo reuertor regredior.
- Sepandi sunt. amoueo remoueo aufero eripio abiicio arripio abigo expello extrabo libero ⁊c̃.

Regula aurea de ablatiuo a verbis.
Regula pulcerrima est ⁊ aurea. Oĩa verba mũdi actiua passiua et neutralia post q̃ in vulgari intelligitur aliq̃ istarũ septez p̃positionuz cũ de ex in p̃ p̃ter p. hoc est mit von vf vmb. pñt regere ablatiuũ sine p̃positiõe significantez instrumentũ vel materiam aut modũ vel causam act⁹. Si q̃ras regulã Alexandri. Dico q⁹ Alexander de ista regula facit decem confusas et plũras in tredecim versibus ibi.
Remq̃ notans fieri regit id quo res ea fiet
Ut vir bellic⁹ vincit armis. ibi intelligit ista p̃positio cũ. teuto. mit
Uerbũ materiã: cãm. spaciũ. p̃ciũ ve. Aut tempus signans
Ibi ponit q̃nq̃ regulas. Exempla sunt. vt Petr⁹ fabricat frenũ ere intelligit ex teuto. vf. Ista pudore tacz. itelligit p̃t. teuto. vmb ⁊c̃.
Nomen eis adiunge modũ quod signat agendi.
Ut pferre solemus multa acuto accẽtu: significat modũ actus. et intelligitur cum. teuto. mit.
Mobile vel verbum designans proprietatem:
Aut instrumenti vel cause noia iunge ⁊c̃.

Die Jouis

Jbi ponit tres regulas. vt modestus fulget virtute. ꝑerat pede. ibi intelligitur cū. teuto. mit. Arguo tibi. nōne ꝯgrue ꝺz nūcius venit curia. venit ꝑncipe. sed dici debet: nunc⁹ venit de curia. de ꝑncipe. ⁊ tñ p⁹ ꝫ vbū venit in vulgari intelligit de. ꝯ regl'a falsa. Dico regl'a intelligitur qñ regit ablm̄ significātez instrm: materiā ⁊c. sz dicti ablī nō ꝼcāt īstrm vl' materiā. qñ eīm significāt ꝓsonā vl' locū ꝓpositō ꝺz exꝑmi: Loc⁹ tñ intcdū regit sine ꝓpōne. Si dicas. Petr⁹ magꝫ cū beniuolētia scꝑsit. magno cū honore susceptꝰ est. ibi exꝑmit ꝓpō. Dico ꝙ illi ablī et iā nō ꝼcāt īstrm sed comitātiā vt dicit Laurēti⁹ vallēſ. ⁊ tūc ꝓpositō pōt exꝑmi. Etiaz posset regi sine ꝓpōne. Da exempla regl'e ꝺ actīs passiuis ⁊ neutralibꝫ.

De actiuis. Scripsi calamo. Fecit sartor tunicam panno.

De īn or. Jste prauo corde machinat malū.

Jn canonica. Jobis. Filioli nō diligam⁹ vbo neq; lingua. sed diligam⁹ ope ⁊ vitate. Item Lorde ⁊ aīo xp̄o canam⁹ gl'iam.

De passiuis. Penitētes absoluunt autoritate sūmi pōtificis. ibi intelligitur ista ꝓpō ꝑ. Virgili⁹. Nullis ill' mouet fletibus intelligitur de. Idez. Jupiter omps p̄cib⁹ si flecteris vllis. aspice nos. Theretī⁹ Dū i dubio ē anim⁹. paulo mouēto huc vl' illuc impellit

De neutralibꝫ Egrot⁹ viuit modico cibo ⁊ potu.

Jn legenda quadā dicit dum filij debebāt decapitari venit mater
soluto capite.
scissis vestibus
vberibusq; ostensis ait.

Hec pulcerrima regula semꝑ in vsum venit: ideo multis exemplis declaratur.

Da exempla vbi intelligit cū. teuto. mit.

Unde sapiens in parabolis sic ait.

Hō apostata vir inutilis

- Gradit ore puerso. mit eym verkerten mund.
- Annuit oculis. wincket mit den augen.
- Terit pede. zertribt mit den fussen.
- Digito loquitur. redt mit dem finger.
- Machinatur malū. der arbeyt boses
- Prauo corde. mit bosem hertzen.

Jurgia seminat oī tpe. hic intelligit in. Sed in oībus alīs intelligitur cū. ⁊ ablatiui significāt instrumētū naturale.

Sequitur ex legenda sancti Ludowici.

Sanctus Ludowic⁹

- Virginitate purissima floruit.
- Ardsit incendio feruentissime charitatis.
- Portabāt eum voce magna clamāres.
- Gloria ⁊ honore coronasti eum domine.

Dicta decima

Exponuntur dicti ablatiui per cum vel in.
Da exempla vbi intelligitur de. teuto. von.
Uirgili⁹. Lamẽt⁊ gemituq; ⁊ femineo vlulatu tecta fremũt. magnis resonat clangoribꝰ ether.
Idem. At socijs gelidus sanguis subita formidine deriguit.
Da exempla vbi intelligiť ꝑ. teuto. vmb
Tulli⁹. Ea rõne ad studiũ scientiaꝝ accessim⁹ vt bonaꝝ artiũ virtutem ꝓsequamur.
Nõ ꝑce aut ꝑcio: nõ amore aut inuidia: sꝫ iusticie zelo iudex iudicat
Causa dãni vitãdi ⁊ gra lucri ꝓcipiẽdi hoies negociant. (bit.
Da exempla vbi intelligiť ꝑ. teuto. by od mit od vf od von
Paulus. Gratia dei sum id quod sum.
Bonis artibꝰ atqꝫ scientijs quisq; sublimatur
Tali pacto taliq; ꝓditione ad intentum veniem⁹.
Ait sacerdos. Autoritate mihi cõmissa absoluo te ⁊c.
Da exempla vbi intelligitur in.
Psalmista. Uespe ⁊ mane ⁊ meridie annunciabo laudem tuã.
Uirgili⁹. Mõtibꝰ ⁊ siluis studio iactabat inani. i. cãtabat carmina vano labore. intelligiť cum Mõtibꝰ ⁊ siluis. intelligiť in Terra mariq; dñať de⁹
Idem, Tunc gelidus toto manabat corpe sudor
Nota Sũ fui ero ꝟbũ generalissimũ sepissime regit hos abltõs:
Therenti⁹. Non adeo inhumano sum ingenio per von.
Idem. Quantũ timui vt esses duro ingenio vt olim per von.
Scriptura. Iuxta est deus his q̃ tribulato sunt corde per mit.
Multi ingenio tardo ⁊ corpore imbecilli sunt per von.
Tulli⁹. Quis hoim est his moribꝰ q̃ nõ diuitijs ⁊ sũptibꝰ nõ ꝓbita te neq; industria cũ maioribꝰ suis ꝓtẽdat. Prim⁹ abltũs sꝫ his moribꝰ traducit ꝑ von. Alij q̃ttuor ꝑ mit.
Quero tibi. q̃t sunt deponentalia regẽtia abltm̃. Dico sex. s. dignor intellectũ. indign⁹. potior fungor vescor ⁊c. ibi.
Dignus cum potior fungor vescor fruor vtor
Et careo iungo casui tm̃modo sexto.
Exemplũ. vt in hac vita tpali nos vtimur dei creatura. sꝫ in eterna vita fruemur visione diuina. Exemplũ de dignor. vt bon⁹ nõ dignať malũ sua ꝙuersatone ⁊ societate. Uirgili⁹. Nec de⁹ hunc sua mensa dignat⁹ est. nec dea hunc suo cubili.
Cõtra. dic Therẽti⁹, Tute illoꝝ officia fungere. Et i Leuitico. Offerebat duos passeres viuos q̃s vesci licitum erat. Ibi regũt accus
Dico q̃ ẽ antiq̃ grãmatica nob nõ imitãda.

Die Jouis

De regimine verboꝝ neutraliu m

Reducendum est ad memoriã ꝙ oĩa verba in o. vt sto viuo. ꝛ omnia deponentalia in or. vt gradior iniurior. que nõ pñt vulgarisari ꝑ werden. sunt verba neutralia ꝛ absoluta. vt sepe dictũ est. De quo videatur in p̃ncipio hui⁹ capituli de verbis.

Quero tibi. quẽ casum regunt post se ꝟba neutralia. Dico. nullum casum regũt ꝓpriũ sic̃ actiua ꝛ passiua. sꝫ regũt tres casus cões sepe dictos. s. dtiñ casum acciñ vel abltiñ tpis. ꝛ aliũ abltm̃ sine p̃positione fcantem instrumentũ vel materiã vel modũ aut causaꝫ actus. Da exempla

De neutralib⁹ in o. vt sanct⁹ Paulus vigilauit laborauit ꝛ vixit populo christiano annos multos duris penis ꝛ laboriosis predicationib⁹. Item vilescunt mihi animo ꝛ viluerũt mlt̃os annos q̃ habentur in terris.

De neutralib⁹ in or. Impñissim⁹ tencer cũctos annos vite sue iniuriatur ꝛ tumeliat̃ ꝛ aduersatur xp̃iano nomini bello truculentissimo. Ibi dicti ablatiui nõ fcant istr̃m vel materiã: sꝫ modũ act⁹ Et regunt̃ datiui ꝑ terciã regl'aꝫ aureã, accusatiui tpis ꝑ q̃rtaꝫ. et ablatiui ꝑ q̃ntaꝫ. Ita pueri assuescãt assignare regl'as vt arte non casu loquantur.

Septem modis neutralia regunt accusatiuum

Licet verba neutralia nõ pñt regere acciñ trãsitiuũ .i. acciñ fcantem recipientem actũ verbi. tñ pñt regere alium accusatiuum septem modis.

Primo regũt acciñ ꝑ synodochen. nõ oĩa sꝫ illa q̃ fcant passionẽ innatã alic⁹ ptis integral̃ regũt illã ptẽ in accõ ꝑ regl'aꝫ Sepe qõ ẽ partꝫ ꝛc̃. Uel in abltõ ꝑ regulã aureã q̃ntam. Exemplũ. vt multi frigent pedes vel pedib⁹ q̃ tñ calent man⁹ vel manib⁹. Scõo regũt acciñ virtute p̃positõis cũ q̃ verbũ cõponit. ibi Uerbo cõposito ꝛc̃. vt postq̃ exiui domũ accessi ecclesiam

Cõtra. dic̃ ꝟgili⁹. Quid facerẽ necꝫ me fuitio exire licebat. Quidi⁹ Cũ foribꝰ velles ad troiã exire paternis. Et Alexander dicit. Exire penates. De isto vide in ope maiori. Dic ꝙ exire ꝯpositũ ab extra ꝛ eo regit acciñ. sꝫ ꝯpositũ ab ex regit abltm̃.

Scꝑtura Hi sunt q̃ transgrediunt̃ leges domini. virtute trans
Uirgili⁹ Junonem victrix affatur voce superba. virtute ad
Idem Oppugnat ille celsam vrbem molibus. virtute ob

Tercio verba neutralia sumpta foris. h̃ est extra suã fcationẽ ꝑ verbo actiuo. Ibi Uerbaq̃ sumpta foris, vt bon⁹ vir ardet amorem xp̃i. ardet. i. ardenter amat.

Dieta decima

Scptura Exultabit lingua mea iusticiã tuã. p exp̃met.
Virgili⁹ Sonitũ pedũ vocẽq; tremisco. p timeo
Quarto regũt accm̃ spacũ. ibi D:nat⁹ ꝟbũ spacũ ꝛc̃. vt pgis septez milia. i. miliaria. Quinto regũt accm̃ tp̃is sic oia ꝟba mũdi p regl'az Alexandri D:nat⁹ ꝟbũ ꝛc̃. Et p regl'az aurea q̃rta. Virgili⁹. Noctes atq; dies patet ianua inferni.
Sexto regũt accm̃ significantem modũ vite. ibi Sepe regẽte caret. vt bone vir viue deũ. ne viuas bestiam. i. viue deifice. ne viuas bestialiter. Iste modus rarissimus est.
Septimo regit accm̃ ꝓpe ꝟcationis. vt frater me⁹ postq; virit vitaz obijt mortem
Scptura Peccauit ꝓplus iste peccatum maximum
Therẽti⁹ Scio dauum mea gaudia solide gauisurum.
Quidã ad istũ modũ reducũt ꝟba plangendi. Versus.
Sunt lacrime verba tibi cuncta regentia quartum
Qui causam signat. fleo patrem: lugeo matrem.

Breuis recapitulatio illoz que dicta sunt de regimine verboz ante se ꝛ post

Quem casum regũt ꝟba ante se. Ego distinguo. Verba sunt duplicia. psonalia ꝛ ipsonalia. Jã dico q̃ impsonalia nullũ casũ regũt añ se vt tenet cõis realiũ opinio. Sz ꝟba psonalia ꝯgrue regunt ntm̃ ante se sub ꝯueniẽtia nũeri psone ꝛ rectitudinis. sz figurate ꝛ sub discõuenientia regũt ntm̃ q̃nq; modis. s. p euocatõez. p conceptionẽ. prolepsim ꝛc̃.
Quẽ casũ regũt ꝟba post se. Ego distinguo. Verba sũt duplicia. impsonalia ꝛ psonalia. Jam dico q̃ impsonalia itez. sunt duplicia Actiue voc:ꝛ talia sunt circiter. xxxiiij. q̃z tria regunt gtm̃. xxij. dtm̃. q̃ttuor accm̃ tm̃. q̃nq; accm̃ cũ gtõ. Et impsonalia passiue vocis regũt accm̃ si veniãt ab actiuis. Vel regũt abltm̃ mediante a vel ab: a quocũq; venerint.
Quid de psonalibꝫ. Dico q̃ sũt triplicia. s. actiua in o ꝛ or. passiua in or et o. ꝛ neutralia in o ꝛ in or. Jam dico
Actiua in o et or regunt accm̃ transitiuum tanq; casum ꝓprium. et tres casus cões si sententia req̃rat. sz dtm̃ casum accm̃ vel ablatiuum tp̃is. ꝛ aliũ abltm̃ sine p̃positione p tres regl'as aureas sup̃ dictas.
Passiua in or et pauca in o regunt abltm̃ mediante a vel ab. significantem rem agentem tanq; casum ꝓprium. ꝛ cum illo tres casus cõmunes si sententia requirat.

Die Veneris

Neutralia in o ⁊ in or nō regūt casū ipſ ꝓpriū. ſz pñt regere casus cō
munes ſepe dictos.
Sz notandū eſt ꝙ ſub neutralibꝫ ꝯtinent tria ⁊ba ſubſtātiua ⁊ q̄n
q̄z vtā q̄ f̄gūt ntm̄ poſt ſe. q̄ñq̄z gen̄ dtm̄ ⁊c̄. vt ptz circa illū textū
Sepe vocās verbum.
Sunt etiā ſextuplicia verba regentia gen̄. quoꝝ aliq̄ ꝯtinentur ſub
actiuis. aliqua ſub paſſiuis. aliqua ſub neutralibꝫ. De q̄bꝫ ſupra
dictum eſt

De actiuis in o ⁊ in or. Exempla

Chriſtiani gerunt inferunt ducunt	Actiua in o
Principes meditant̄ ⁊ minitant̄	Actiua in or
Horribiles ſed iuſtiſſimas ſtrages	Accūs caſus ꝓpriꝰ
Impiiſſimis turcis inimicis nr̄is	Dtūs caſus cōis
Noctes atꝫ dies ⁊ annos eternos.	Acci tpis caſus cōes
Autoritate ſūmi pōtific̄ maturo ꝯſilio	Ablatiui p ex
Lupidiſſimis aīs ⁊ fortiſſimis pectoribꝫ	Ablatiui p cum
Patriaꝝ noſtrarum defenſione	Ablatiui p ꝓpter
⁊ xp̄iani nois ampliatione	Oēs sūt caſus cōes.

De Paſſiuis

Mutā dictā orōēz actiuā in paſſiuā: in q̄ casus ꝓpriꝰ debēt mutari: ⁊
actiuū in paſſiuū. ſz casus cōes manēt intacti. ſic

Horribiles ſz iu⸗ ſtiſſime ſtrages	geruntur inferuntur ducunt̄ meditantur et minitantur	paſſiua in or
A chriſtianis ꝓncipibꝫ		Ablūs caſus ꝓpriꝰ.

Tria mutata ſunt. Sequuntur caſus cōes nō mutandi

Impiiſſimis turcis inimicis nr̄is	Dtūs caſus cōis
Noctes atꝫ dies ⁊ annos eternos	Acculatiui tpis
Autoritate ſūmi pōtific̄ ⁊ maturo ꝯſilio	
Lupidiſſimis aīs ⁊ fortiſſimis pectoribꝫ	Ablatiui caſus cōes
P̄riaꝝ nr̄aꝝ defenſione ⁊ xp̄iani nois ampliatōe.	

De neutralibꝫ in o ⁊ in or.

Chriſtiani principes.	inuigilant ꝓperant occurrunt graſſantur inimicant̄ aduerſant̄.	in o in or
Impiiſſimis turcis inimicis noſtris.		
Noctes atq̄z dies ⁊ annos eternos.		
Autoritate ſummi pōtific̄ ⁊ maturo ꝯſilio		Omnes ſunt ca⸗
Lupidiſſimis animis ⁊ fortiſſimis pectoribꝫ		ſus cōmunes
Patriarum noſtrarum defenſione		
Et chriſtiani nominis ampliatione		

Ex quibꝫ exemplis luce clarius patet quo pacto neutralia non re⸗

Dicta Vndecima

gant casum ꝓpriũ. sed tres casus cõmunes. Dz actiua ꝛ passiua regũt casus ꝓprios: ꝛ cum illis casus cõmunes. Jta ꝙz dictoꝝ pti cipia regũt eosdem casꝰ ꝓprios ꝛ cões. Qđ vt sciãt pueri debent p ceptores dare varia exempla. ꝛ cũ materiã ad dictãdũ vel traduꝫ cendũ dederint: debẽt ipsi orõnes vulgares ex actiuis: passiuis ꝛ neutralibꝰ silꝫes excogitare: ꝛ cũ illis itermiscere adiectiua nomiꝫ nalia ꝛ ꝓticipialia: casus abltõs regẽtia p ꝓmaz regulam auream ꝙ res maximũ in grãmatica pueris ꝓstabit fundamentum.

Die veneris Dicta vndecima.

De materia gerundioꝝ.

Jsta dicta ꝓter spem multo maioꝛ ceteris creuit. Jdeo lectoꝛ aut ꝓceptoꝛ poterit eã in duas partiri dictas: ita ꝙz ceteras diuidere posset ꝓ qualitate materie ꝛ pueroꝝ.

Quero tibi an gerundia regant casuz ante se. Si dicas ꝙ sic. Cõtra dicit Laurentiꝰ vallenſ ꝙ non regunt casum añ se. ꝛ fundat se in dictis poetaꝝ ꝛ oratoꝝ. Si dicas cũ Laurentio ꝙ non regant casum ante se. Contra. Prisianꝰ Floriſta ꝛ Alexander dicunt ꝙ gerũdia regãt accm̃ ante se. vñ Alexander.

Hunc ꝙz gerũdiuis casum vetereſ posuere
Ut supponentem: quod multoꝝ tenet vsus.

Hoc ꝓbat etiam exẽplis sacre scripture. Jn euãgelio. Cũ impletuz esset tps Elysabeth pariendi. Jbi hoc gerũdiũ pariendi regit accuſatiuũ Elysabeth añ se. Jn psalmis. Jn deficiendo ex me spm̃ meũ. Jtẽ. Jn ꝟuertendo ꝓꝛos in vnũ. De ista q̃stiõe ꝛ multꝫ alĩa ad longũ patet in alio ope maiori.

Quid igit tenebo. Dico tibi ꝙ magꝫ credendũ est poetꝫ oratoribus et alĩs ꝓtissimis ꝙ vtũtur gerũdĩs sine regimine añ se. ꝛ hoc nobis imitandũ est non obstãtibꝫ q̃tuoꝛ vel ꝙnqz ineptis exẽplis q̃ nullũ apud doctissimos habent fundamentũ.

Quero tibi. Quem casũ gerũdia regãt post se. Dico ꝓ vnã regulam generalem Floriſte que est:

Et quemcunqz regit casum modus initialis
Illũ quisqz modus ꝛ tempora queqz requirunt.
Jnfinitiua supina gerũdia participanſqz.
Obliquis et nõ rectis hec regula detur

Regula generalissima est. Jsta q̃tuoꝛ infinitiua: gerũdia: supina: et ꝓticipia regũt eundem obliquũ casũ a ꝓte post quẽ sua ꝟba a quibus descendũt. Exemplũ: sicut hoc ꝟbũ mitto regit post se accm̃ casum ꝓpriũ: ꝛ cũ hoc duos vel tres casus communes.

Die Veneris

Jta ꝛ ſuꝰ infinitiuꝰ mittere ꝛ ſua gerũdia mittẽdi do dũ. ſuũ ſupinũ miſſũ. ꝛ ſua ꝓticipia mittẽs miſſurꝰ: eriã regũt accm̃ cũ duob⁹ vl' trib⁹ caſib⁹ cõſtw.

Ego volo mittere
Exemplũ vt Eſt nũc tps mittẽdi patri meo vnas litteras
Ego vado miſſum magna beniuolentia
Ego ſum mittens

Et qz iſta regula eſt ſatis confuſa: ideo in ſpeciali ponuntur regule ſequentes.

De regimine infinitiuoꝝ a parte poſt.

Regula trimembris eſt. Infinitiua ſunt triplicia. Quedã ſunt actiua. vt ſcribere mittere loqui polliceri. ꝛ illa regunt accm̃ poſt ſe caſum ꝓprium: ꝛ tres caſus cõmunes. Quedam ſunt paſſiua. vt ſcribi mitti vapulare nubere. ꝛ illa regunt ablm̃ mediante a vel ab caſum ꝓprium. ꝛ tres caſus cõmunes. Quedam neutralia. vt ſedere viuere rixari luctari. ꝛ iſta nõ regunt caſum ꝓprium: ſed caſus cõmunes. poſſunt tamen ſeptem modis regere accuſatiuum: vt ſupra dictum eſt.

Mgr̃ vult legere Uirgilium ſcholaribus.
Exemplũ Uirgiliꝰ debet legi a mgr̃o ſcholaribus
Petrꝰ cupit ire dño ſuo ꝑ vino.

De regimine gerũdioꝝ poſt ſe ſunt regule due.

Quero tibi. quem caſum regunt poſt ſe gerundia. Dico ꝑ regulam generalẽ: eundẽ caſũ quẽ ſua verba a qb⁹ deſcendũt. vt ſ ꝑ Floriſtam. Sed per regulam ſpecialem dico ꝙ gerũdia ſunt duplicia Actiua ꝛ neutralia. De actiuis: dico ꝙ pñt dupliciter conſiderari. vt ſequit.

Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt
Atqꝫ ſupina. ꝓ hoc datur bis ꝯſtructio duplex
Si tamen a verbis veniant ſignantib⁹ actum.
Hec delectatur in ſpectando quaſi pulcra.

Regl'a prior eſt ꝙ gerũdia verboꝝ actiuoꝝ vt mittendi do dũ. pñt dupl'r ꝯſiderari. Uno mõ vt veniãt ab actiuo. ſ. mitto. tũc habẽt ſcationẽ actiuã ꝛ regũt accm̃ ꝛ tres caſus cões. Alio mõ vt veniant a paſſiuo. ſ. mittor. tũc bñt paſſiuã ſcatioez. Et ſm Alexandrũ Floriſtã ꝛ alios pleroſqꝫ regũt ablm̃ mediante a vel ab. ꝛ caſus cões. Sed Laurenti⁹ dicit ꝙ gerundia nõ regũt paſſiue. ſz actiue. Item Floriſta addit ꝙ tercio pñt ꝯſiderari vt veniant ab impſonali paſſiue vocis. ꝛ tunc regũt accm̃ vel ablm̃ mediante a vl' ab Unde dicit Floriſta.

Dicta Vndecima

Omne ꝯrundiuum quod ab actiuo ſit abortum
Claudere naturam dic ſtructure triplicatam
Imperſonalis ſimul actio paſſio monſtrat

Ut hec gerundia ⟨mittendi / mittendo / mittẽdus⟩ veniunt a ⟨mitto actiuo / mitror paſſiuo / mittit impſonali.⟩

Et ſm hoc regũt aliũ ⁊ aliũ caſum vt dictum eſt

Poſterior regla. Gerũdia ab vbo neutraliũ ſtãdi. do. dũ. pñt dupliciter ꝯſiderari. Uno mõ vt veniũt a verbo neutrali ſto. Alio mõ vt veniũt a verbo impſonali paſſiue voc ſtat. ⁊ ſp ſunt abſoluta a caſu ꝓpo. ſz pñt regere caſus cões.

De ꝯſtructione gerundiorũ ante ſe.

Quero tibi quã ꝯſtructõez hñt gerũdia ante ſe. Dico: licet gerũdia eiuſdẽ verbi ꝯueniãt in regimĩe a pte poſt. tñ multũ differunt in ꝯſtructione a parte ante.

In di gerundia ſunt gti caſus ⁊ petũt ꝯſtructõez cũ ſubſtantiuo ꝑcedenti. vt: iam eſt tps penitendi: oꝛãdi. Item faciẽdi plures libros nõ eſt finis. Qñq cũ ꝙbuſdã adiectiuis, vt doct⁹ ꝓpit⁹ cupid⁹ auidus audax timid⁹ ꝯtentus.

In do gerundia ſunt datiui ⁊ ablatiui caſus. ⁊ petũt ꝯſtructõem cũ verbo ꝑcedenti. De dto. vt Petrus nõ eſt hñ ſoluendo. De ablto. vt Paulus ſedet ſcribendo. Etiã ſepe ꝯſtruuntur ante ſe cũ iſtis ꝑ poſitionibus in. de. ex. pro. cum, vt ſedet in ſcribendo ꝑ lucrãdo denario

In dum gerundia ſunt nti ⁊ acci caſus. Qñ ſunt nti caſus reddunt ſuppoſitum huic verbo eſt fuit erit. vt oꝛandũ eſt. ieiunandũ erit. Ouidi⁹. Utendũ eſt etate. cito pede labitur etas. Sepiſſime ſũt accuſatiui caſus. tũc petunt ꝯſtructõez cum prepoſitione ad ob ꝓpter inter.

Notandũ eſt tibi diligẽter ꝓ ornate politeq; loq̃ndo q̃ gerũdia mlto eleganti⁹ ꝯſtruunt̃ ſine regimine cũ gtis accis vel ablis a pte poſt ſub ꝯuenientia generis numeri ⁊ caſus q̃z cum regimine.

Exempla ſunt

Elegãti⁹ oꝛ Magiſter venit cauſa ⟨legendi vel legendoꝛum libꝛoꝛum. / legende hiſtoꝛie vel legendarũ hiſtoꝛiarũ. / legẽdi euãgelij vl legẽdoꝝ euãgelioꝝ: q̃z ſi diceret venit cã legendi libꝝ. hiſtoꝛiã. euangelium.⟩

Ita q̃z vado ad emendũ libꝛũ. emendã papirũ. ad emendos piſces. ad emenda frumenta: q̃z cũ regimĩe vado ad emendũ papiruz. ad emendũ piſces ⁊ frumenta.

Die Veneris

Preterea rogat⁹ sum ꝑ scribendo libro. ꝑ scribenda lectione ⁊c.
Quero tibi. ꝙt casus hñt gerūdia. ⁊ cui⁹ gener⁊ sūt. Dico ꝙ hñt oēs casus ꝓter vtm̄. vñ Floriſta. Atq; gerundiuū cūctos retinet niſi ꝙntū ⁊c. Hoc idē vult Laurēti⁹ vt mō patebit. Et ſm eundē sunt oīs gener⁊ ⁊ hñt pluralē nūm. vt legēd⁹ da. dū. ꝑt esse gerundiū: ꝑticipiū: ⁊ nomen. tūc est gerundiū qñ ſcat tp̄s pñs. tūc ꝑticipiū qñ ſcat futurū. Sz est nomē qñ exponit ꝑ dignus. vt dictū est in ꝓmo capl'o de traductiōe participiorum

Quero tibi. quō ꝓueniūt ⁊ differt gerūdia a ꝑticipijs in dus da dū. Dico: ꝓueniūt in ꝟ ꝙ hñt oīnes casus nūeros ⁊ tria genera sic ꝑticipia. Sed differunt. qm̄ gerundia ſcant actionem vel passionē sine futuro tempe. Participia in dus ſignificāt solam passionem cum tpe futuro. Virgili⁹. Voluenda dies attulit vltro. ibi voluēda gerundiū est: qm̄ nō tp̄s futurū ſcat sz pñs. vt voluēda dies. i. que voluitur nō q̄ voluetur. ita vxit femia videndo. i. dum videt in pñti. Sed tu sedes cum viro coronando: ꝑticipium est. i. cum viro q̄ coronabitur.

Ex Laurentio

Da mihi exemplum de gerundijs in di sine regimine

Ut delectatio — Fruendi / Fruende / Fruendi — principatus / prouincie. / imperij

Ita inpl'i. Modestia educandorum filiorū. educandarū filiarum. locandorum p̄diorum.

Dicit Laurenti⁹ ꝙ ꝟ gtūs gerundij regit aliqñ post se accm̄ casum Licero. Efferor ego studio pr̄es nostros q̄s colui videndi

Da exemplum de gerundijs in do dti casus

Vaco — Agro colendo vel agris colendis / Vinee pastinande vel vineis pastinandis / Nemori succidendo vel nemoribꝫ succidendis

Item. Petr⁹ est male soluendo. qō nō patitur secum substantiuum. Istud gerundium dti casus nō regit post se casum

Da exemplum de gerundijs in dum sine regimine

Vado — Ad salutandum fratrem vel salutandos fratres. / Ad salutandam sororem vel salutandas sorores / Ad salutandum sydus vel salutanda sydera.

Dic accūs gerundij sepe regit casū post se sz min⁹ elegāter. vt vado ad salutādū frēs. ad salutandū sorores. ad saluraudū sydera.

Da exemplum de gerundijs in do ablatiui casus sine prepositione aliqua ⁊ sine regimine.

Dieta Vndecima

Fit iniuria ⁊Defringendo ramo.
dño fundi ⁊Uel incidendo ligno.
Dicit Laurentiꝰ ꝙ hic ablatiuus ꝙñꝙ ſine ꝓpoſitiõe regit caſum.
vt fit iniu ⁊Defrīgendo ramum.
ria dño ⁊Incidendo lignum.
Aliud exempluz. Nos accuſando:illos occidẽdo:totã ciuitatez labe fecit. Ita dicimꝰ.ſedet petrꝰ ſcribẽdo libros. Etiã cum ꝓpoſitõe in regit caſum. vt In tribuendo vnicuiqz ius ſuum
Nota ꝙ Laurentiꝰ facit difficultatez de gerundijs ī do cuz iſtꝭ ꝓpoſitiõibꝫ cx.c.a:vel ab An eis liceat dare regimen. Dicit preterea ꝙ cauendum eſt ne ꝟbum cuz ꝙ ponit gerundiũ in do ꝓcedente a vl ab ſignificet motũ.qñ nõ dici debet reuerto: ab arãdo vel arando agro.nec dicet:redeo a ſpectando vel a ſpectãdis ludis. Sed dicendũ erit.reuerto: ab aratõe vel ab aratõe agri.redeo a ſpectaculo vel a ſpectaculis ludoꝝ.
Quero tibi. Per ꝙd cognoſcis qñ gerũdia ꝟborũ actiuorũ capiant actiue:qñ paſſiue. Ad hoc rñdet Laurẽtiꝰ qñ gerundia ſociata ſt ſubſtãtiuis paſſiue accipiunt. Diſiuncta ꝟo.i.qñ non ſociantur ſubſtãtiuis tũc capiuntur actiue. Si a neutris veniant neutraliter. Et addit: qñ ſine ſubſtãtiuis capiunt etiam qñꝙ paſſiue tenentur.ꝛboc qñ ſine ꝓpoſitõe ꝛ genere in caſu ablatiuo abſolute ponantur. Hic ꝗuoꝝ dicuntur ꝙ ꝓ pueris ſatis ſunt difficilia. ideo exemplis veniũt declaranda.
Virgilius Supanda oĩs fortuna ferẽdo eſt.i.dum fertur.
Idez Voluẽda dies attulit vltro.i.ꝙ voluitur. Et ẽ voluenda gerundiũ nti caſus.ita ꝛ ſupanda eſſe poteſt.
Virgilius Urit videndo femina.i.dum videtur femina.
Idem Frigidꝰ in pratis cantãdo rũpitur anguis.i. dũ cãtat
Idem Uiciũ creſcit tegẽdo.i.cuz tegitur viciuz.
Et egreſcit eger medendo.i.cũ medetur curatur eger.
M.fa. Memoria excolendo auget.i.cuz excolit.
Laurẽtius Iniuria fit dño defringẽdo ramo.incidendo ligno:exponit paſſiue.i. cũ defringitur ramus.cũ inciditur ꝛc.
Dixit ſcdo qñ gerũdia diſiũcta ſunt.i. ſine ſubſtãtiuis:tunc actiue capiuntur.ſz ſi a neutris neutraliter ſignificãt.vt aĩa ſedendo et ꝙeſcendo fit prudens.i.cũ ſedet cum ꝙeſcit.
Et rep̃hẽdit ibi Laurentiꝰ illũ ꝙ dixit. Jam vrbs in ꝓiculo capiendi eſt eo ꝙ capiendi cepit paſſiue vt ſit ſenſus. vrbs in ꝓiculo capiẽdi ẽ ꝓ eo ꝙ vrbs ī ꝓicl'o ẽ vt capiatur. ꝙ ſenſꝰ nõ eſt ibi:cum ſp gerũdiũ ſine ſubſtãtiuo capiatur actiue. Sed ꝙd diceret ꝙs ad iſta.

Die Veneris

Judex tribuendo cuiqz ius suum bñ facit.i.dum tribuit.
Lucius. Silla labefecit totam ciuitatẽ hos accusando:illos occidẽ do.i.cum hos accusaret ꝛ illos occideret actiue. Et tñ gerundia capiunt cũ substantiuis. Dico ꝙ nõ capiũt absolute quia regunt accusatiuos post se. ꝛ tũc semp capiuntur actiue siue cum substantiuis aut sine substãtiuis sumant. Replicat de istis.
Dauid ꝓcutiendo vicit Goliam.i.cũ percutiebat actiue.
Judas tradendo dãnauit se.i.dũ tradebat actiue.
Deus saluãdo miseretur nostri .i. dũ saluat actiue.
Hic gerũdia in casu ablatiuo ponunt absolute cum substantiuis ꝛ tñ non pñt traduci passiue: qm̃ actiue significant. igit ꝛc.
Dico ꝓbabiliter ꝙ gerũdia sine regimine post se sunt exponenda fere sẽper fm exigentiam snie. vt diues venit cã vestiendi: venit ad vestiendũ ꝓ vestiendo traducunt actiue. Sz pauꝑ venit cã vestiẽdi ad vestiendũ ꝓ vestiendo traducunt passiue. Hoc ꝓbat. Nam dicit Laurenti⁹ ꝙ gerũdiũ in dum cũ ꝓpositione nõ solũ actiue accipi solet. vt tu es ydone⁹ ad discẽdũ. sed etiam passiue. vt hec res est facilis ad discenduz. Sed qñ regũt post se accm̃ sꝑ actiue qñ ablatiuũ mediãte a vel ab sẽꝑ passiue capiuntur. ideo supra in ꝓmo capl'o boues ducũtur gr̃a vendendi ꝛ ad vedẽdũ: traducuntur passiue. qz ita snia reqrit: Meli⁹ tñ cas⁹ a parte post exꝑmeret sed ꝓpter defectũ spacij qñqz omissuz est.
Nota male dicitur. Nõ est op⁹ nũc respõdendi. sed dicetur nõ ẽ op⁹ rñdere: vt infinitiu⁹ sit suppositũ ad est Etiã male dz. mãdatũ ẽ mihi a dño capiendi te. sed cape te. qz mãdatũ est: hic ꝑteritum est a mãdatur: cũ ꝙ gerundiũ in di nõ põt ꝟstrui. Sed habeo a domino mandatũ capiẽdi te: latine dz. De ista materia qõ restat videat in ope maiori.

De constructione supinorum.

Quero tibi. quõ differũt priora supina a posterioribꝫ hoc est supina in tum ꝛ sum a supinis in tu ꝛ su. Dico: priora supina petũt constructõem cum verbo significãte motũ ad locũ. vt vado auditum missam. sed posteriora supina ꝟstruũtur cũ ꝗbusdã adiectiuis. vt ꝟ est facile dictu. i. vt dicatur vel ad dicendũ. sed difficile factu id est vt fiat. Et exponũtur sꝑ supina ī tu ꝛ su ꝑ suũ ꝟbũ passiuũ vl' ei⁹ gerũdiũ ī dũ. vt ꝟ ẽ mirabile visu. i. cuz videt vl' ad videndũ
Que sunt hmõi adiectiua. Dico que sequuntur
Facile. difficile. dignũ. indignuz. absurdũ. triste. iocũdũ. raꝛ. turpe. feduz. horriduz. suaue. credibile. ĩcredibile. mirabile. stupẽdũ. optimuz. miserabile. abominabile. ꝛ similia.

Dieta Vndecima

Contra. dicit Therēti⁹. Quid ais dabit ne illa pamphilo nuptum/
Idem ait Pāphilū intromittamus comessatuz. Ibi ꝓza supina
ꝯstruunt cū ꝝbis ꝙctis. Dico ꝙ dare ⁊ intromittere important
quēdam motū latentē. vt vult Laurentius.
Arguo ꝯtra scōm. Priscian⁹ Alexander ⁊ tota grāmatico⁊ schola
dicūt posteri⁹ supinū debere ꝯstrui cū ꝝbo significāte motū de lo
co. vt venio lectu. venio auditu missā. igit. Dico ꝙ ī ista materia
magis credēdū est Virgilio Therētio Tullio ⁊ mlt̄is alīs doctis
simis ꝙ sp vtūt posterioribꝫ supinis cū ꝙbusdā adiectiuis.
Virgilium dicentē. Ne facit̄ visu: nec dictu effabilis
vlli. Idē in tercio. Et dictu video mirabile monstrū.
et multa similia.
Therētiū dicentē. Sū extra noxā sed nō ē facile excu
satu. Itē. Hec fabula non solum auditu iocūda sed
Audi ⁊ scitu digna videt.
Tullīū ꝙ ait. Nō facile dictu est q̄ntope ꝯciliet ani⁹
mos comitas affabilitasqꝫ sermonis.
Salusti⁹. Optimū factu rat⁹ est fortunā bello rētare
Idē. Que sibi ꝙsqꝫ factu putat: eꝙ animo accipit.
Sequit ex dictis ꝙ seq̄ntes orōnes nō solū barbare sed incongrue
sunt ⁊ ineptissime.

Maneatis sessuz	Sꝫ dicet maneat⁹ sedētes:
si plures sint. aut maneas sedēs si vn⁹ sit	
Ego venio lusu	Sꝫ dicetur venio ꝺ ludo.
Incōgrue ꝺr rcuertor. nō aratu: nō ab arādo. sed ab aratione	
vt testatur Laurenti⁹.	
Ego fui lusu	Sed dicatur fui ludens:
Petrus est lusum	Sꝫ dicet petr⁹ iuit lusuz
Petrus est vias	Sꝫ dicet Petr⁹ ē absens.

De regimine supinoꝝ.
Quero tibi. quē casum regunt post se supina. Dico ꝙ posteriora sup
pina nullū hñt regimē. sed cōstruuntur cū ꝙbusdā adiectis vt dic
tū est. Priora supina hñt regimē. Quē casum regunt ergo. Dico
co ꝙ de illo sunt due regule.
Prior regl'a. Supina in tū vel sum ꝝboꝝ actiuoꝝ pñt dupl'r con
siderari. Uno mō vt veniāt ab actiuis in o vl' in or. ⁊ tunc regunt
accīm casuz ꝓprium: ⁊ cum illo duos vel tres cas⁹ cōmunes sicut
verba actiua. Alio mō vt eadem supina in tum vl' sum veniant a
passiuis. ⁊ tūc regūt ablm̄ mediāte a vel ab casum ꝓprium. ⁊ cus

Die Veneris

illo casus cõmunes si sñia reqr at sicut eorum ꝟba passiua.

Uado emptum
- Celeri passu dño ꝓposito — Ablatiuus casus cõis.
- Pisces marinos tribus ducatis — Dtũs casus cõis. / Accũs casus ꝓprius. / Ablatiuꝰ casꝰ communis

Pisces por tanꝯ emptuꝝ
- A piscatoribꝫ vel seruis Dño ꝓposito — Abltũs casus ꝓprius. / Dtũs casꝰ cõis.
- Celeri passu tribus ducatis — Ablatiui casus cõmunes.

Secunda regl'a. Supina in tum vl' sum ꝟboꝝ neutraliũ sp sunt absoluta. qz non regunt accñ trãsitiuum sed casus cões. pñt tñ regere aliũ accñ septẽ modis. sicut sua verba neutralia.

Uirgilius — Haud grecis matribꝫ ibo seruitũ ego dardanis. i. ego Creusa neptis dardani nõ ibo seruituꝝ

Exercitꝰ magnus vadit pugnatum
- duci nostro ꝟtra regem — Dtũs cõis.
- fortissimis animis — Ablatiui casus cõmunes.
- Spe ꝛ gratia victorie

Capitulum de participijs.

Quero tibi. ꝑ quid cognoscis ꝓticipia. Dico ꝑ terminationeꝫ ꝛ per teutonicũ. Dia eñ participia terminantur in ans vel ens. in tus vel sus. aut in rus vel dus. Sed hoc nõ sufficit: ideo cũ illo datur aliud signum.

Dia ptícipia
- Aut vulgarisantur i fine ꝑ ende. vt sũt pñtis tpis in ans ꝛ ens. vt legens lesende. rogãs bittende.
- Aut vulgarisanꝯ in ꝓncipio ꝑ ist ge. vt sunt ꝓterita i tus sus. vt lectꝰ ist gelesen. visꝰ ist gesehen.
- Aut ꝑ ist aut ver. vt ītoxicatꝰ ẽ ꝟgeben. cõpletꝰ erfult
- Aut teutonisanꝯ ꝑ sol. vt sũt futuri in rus ꝛ dus. vt lectꝰ est. sol lesen. legendꝰ est. sol werden gelesen.

Hec signa q̃z q̃z grossa sint: pueris tñ seruiñt.

Quero tibi. quot sũt tpa in ꝓticipio. ꝛ vñ formãtur. Dico q̃tuor ꝓsens. ꝓteritũ. futurũ in rus. ꝛ futuꝝ in dus.

Participia pñtis tpis terminãꝯ in ans ꝛ in ens. Ibi
Participans quod in ans vel in ens fit dictio ꝓsens.

Et formanꝯ a ꝓterito impfecto mutãdo bam vel bar in ns. vt ab amabã amans. a loq̃bar loquens.

Participia ꝓteriti tpis terminanꝯ in tus vel sus. Ibi
Tus sus dat ꝓteritum.

Et formantur ab vltio supio addẽdo s. vt a lectu lectꝰ. a visu visus.

Participia futuri tpis in rus etiã formantur ab vltimo supio addẽ

do rus. vt a lectu visu lecturus visurus.

Participia futuri tēpis in dus formant a gtō participij pñtis tpis mutando tis in dus. vt a legens legentis. tis in dus fit legēdus. Unde dicit Alexander ibi

Rus dusq; futurum.

Notandum q̄ singula participia veniunt ꝛ formantur a verbis. et ideo cm̄ino habent regimen suorum verboꝝ a q̄bꝫ veniunt. quapter multū necessariū est scire quot participia veniant a verbo actiuo. quot a passiuo ꝛc̄.

Quero tibi. q̄t pticipia veniūt a ꝟbo actiuo. Dico duo. pñs in ans ꝛ in ens. ꝛ futurū in rus. vt a lego legens lecturꝰ. a video videns visurus. Unde Alexander ibi

Quere per actiua p̄sens: in rusq; futura.

Quot veniūt a verbo neutrali. Dico eadē q̄ ab actiuo pñs ꝛ futurū in rus. vt a sedeo sedens sessurus ibi

Que dedit actiuū dabit hec eadem tibi neutrum.

Quot veniunt a passiuo. Dico duo. p̄teritum in tus vel sus ꝛ futurum in dus. vt a legor lectus legēdus. a videor visus videndus. Unde Alexander ibi

Sunt per passiua tibi cetera significanda.

Quot veniunt a verbo deponentali neutrali. i. absoluto nō transitiuo. Dico tria. pñs preteritum ꝛ futurum in rus. vt a rixor rixans rixatus rixaturꝰ. ab aduersor aduersans aduersatus aduersaturꝰ Unde Alexander ibi

Deponens terna

Quot veniūt a verbo cōmuni ꝛ a verbo deponētali actiuo. Dico q̄t tuor. pñs p̄teritum ꝛ duo futura. vt a largior largiens largitꝰ largiturꝰ largiendus. a loquor loquens loquutꝰ loquiturꝰ loquēdꝰ. Unde Alexander ibi.

Tibi dat cōmune quaterna

Contra. Totum grāmaticoꝝ vulgus dicit q̄ a verbo deponentali nō veniūt nisi tria participia. Dico: verum est a deponentali absoluto. Sed deponentalia actiua seu transitiua sūt vera verba cōia vt p̄batum est supra.

De regimine participiorum

Quero tibi. q̄t sūt regl'e de regimīe participioꝝ post se. Dico est vna generalꝭ. ꝛ q̄tuor speciales. Regl'a generalis est q̄ oīa participia regunt eundē obliquū casum a pte post quē sua verba a q̄bꝫ descendunt. vt etiā dictum est ꝑ.

Die Veneris

Que iunges verbo iunges ꝛ participanti
Sꝫ iſta regl'a eſt nimis generalis: ideo ponunt quattuor ſpeciales ꝛ

Regule ſpeciales quattuor optime

Prima regl'a. Omia ptícipia pñt tpis in ans ꝛ in ens. ꝛ oia futura in rus q̄ veniunt a ꝟbis actiuis in o. ꝛ ab actiuis in or. vt ſunt cõia ꝛ deponẽtalia trãſitiua ꝓñt regere accm̃ caſum ꝓprium. ꝛ cũ illo vnũ vl' duos vl' tres caſus cões. ſ. dtm̃ ꝛ accm̃ vl' ablm̃ tpis. ꝛ ablm̃ ſine ꝓpoſitõe ſi ſnĩa reqrat. Et ꝓter iſtos caſus ꝓñt regere accm̃ vel ablm̃ mediãte ꝓpoſitione.

Et nota ꝙ ſub iſta regula ꝯphendunt triplicia ꝟba. ſ. activa in o. vt video vinco. Deponẽtalia tranſitiua ꝛ cõia in activa ꝟcatõe capta q̄ duo quaſi idem ſunt.

Exemplum de participijs.

Ab actiuis in o. vt magr̃ eſt legens vel lectur⁹ Virgilium ſuis ſcolaribꝫ multa diligẽtia: lucri cauſa

A deponentalibꝫ actiuis ſcu tranſitiuis vt parentes ſunt lucrantes vel lucraturi victum ꝛ amictum ſuis liberis multis laboribus.

que veniunt

A cõibꝫ. de⁹ eſt largiens vel largitur⁹ penitẽtibꝫ gr̃az ſua pietate ſaluãdi gr̃a

Virgili⁹ Credo equidẽ eneam medijs ſupplicia hauſurũ ſcopulis ꝛ noĩe dido ſepe vocaturum.

Therenti⁹ Quid credebas dormiẽti tibi hec ꝟfecturos deos

In ꝓmo ptícipia regunt accõs cũ ablis ꝛc.

Quidius Expectabo ego illũ q̄ me nũq̄z viſurus ab'it

Idem Remigiũq̄z dedi q̄ me fugiturus abires

Scda regl'a. Oia ptícipia ꝓñt tpis in ans ꝛ ens: ꝛ futuri in rus q̄ veniũt a ꝟbis neutralibꝫ in o: ꝛ neutralibꝫ in or: q̄ ſũt deponentalia nõ trãſitiua nõ regũt caſũ ꝓprium. ſꝫ regunt duos vel tres caſus cões ſepe dictos. Et ꝓter iſtos ſepiſſime regunt actm̃ vel ablativũ medianre ꝓpoſitõe. Et item ꝓñt regere aliũ accm̃ ſeptẽ modis ſic eoꝝ verba neutralia. Exempla ſunt

A neutralibꝫ in o. vt dux nr̃ eſt regnans ꝛ regnaturus: viuens ꝛ victur⁹ ſubditis ſuis annos duos ꝛ viginti multa clementia

que veniunt

A neutralibꝫ in or. vt impijſſim⁹ teucer eſt iniurians iniuriatur⁹. ꝛ aduerſans vel aduerſatur⁹ ꝑ'o chriſtiano nocres atq̄z dies crudeliſſimo bello ſpe delendi nomen chriſti.

Tertia regl'a. Omia ptícipia ꝑteriti tpis in tus ꝛ ſus. ꝛ futuri tpis

Dieta Undecima

in dus q̄ veniūt a ꝟbis passiuis in or q̄ faciūt ex se activa in o. Et q̄ veniūt a passiuis in or q̄ nō deponūt r. regūt post se ablm̄ mediāte a vel ab casū ꝓpriū. ⁊ cū illo pñt regere duos vel tres casus cōes sic̄ eoꝝ ꝟba passiua. Et p̄ter hos casus pñt regere accm̄ vel ablm̄ mediāte ꝓpositōe. Jt̄ pñt etiā regere aliū accm̄ q̄nq; modis. vt dictū est supra. Exemplum

De ~participijs passiuorū in or q̄ faciūt activa in o. vt duo cappones sunt missi vel mittendi a patre meo dño decano multo ⁊ fauore suis optimis meritis.

De ~participijs verborum cōmuniū in passiua significatione capturum. vt Gratia est largita vel largienda nobis a deo sua ⁊ pietate.

De ~participijs ꝟborꝝ deponentaliū in passiua ꝟcatōe captoꝝ. vt victꝰ ⁊ amictꝰ sūt lucrati vel lucrandi a parentib⁹ filijs suis ⁊ plurib⁹ penis ⁊ laboribus.

Quarta regl'a. Omnia ꝓticipia p̄teriti tpis in tus ⁊ sus q̄ veniunt a ꝟbo cōmuni ⁊ a deponētali trāsitiuo captis in activa ꝟcatione regunt accm̄ sic̄ verba activa. ⁊ cū illo vnū vel duos vel tres casus cōmunes. Exemplum

De ~participijs in tus ⁊ sus verborꝝ cōmuniū. vt deus largitꝰ est ⁊ nobis suam grām ⁊c̄.

De ~participijs in tus ⁊ sus verborꝝ deponentaliū. vt sctūs petrꝰ est secutꝰ ipsum. Ego lucratꝰ sum pr̄i meo duos ducatos

Virgiliꝰ. Mater cōplexa miserabile corpꝰ sui nati vocat deos ⁊ astra crudelia.

Hic nota q̄ licet participia in dus semp capiantur passiue ⁊ habēt regimen ꝟborꝝ passiuorum. tm̄ ꝓticipia in tus vel sus que veniūt a cōib⁹ ⁊ deponētalibꝰ trāsitiuis q̄nq; capiūt passiue. q̄nq; active.

Unde Florista

Dus solum patitur. ꝓ tus vtrūq; notatur.

Quando participium fit nomen

Quero tibi. qt modis participiū fit nomen. Dico quattuor modis.

Unde Alexander

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen.
Dum perdit tempus: dum comparat associamus
Jstis cōpositum dum simplex sit tibi verbum.

Primo q̄n mutat regimen. ꝫ est. q̄n ꝓticipia in ans vel in ens. et in tus vel sus regūt gtm̄ ex vi actꝰ ꝓuersi in habitū. vt peritꝰ ⁊ eruditus poetice facultatis est litteraꝝ amans ⁊ librorū cupiens. vt

Die Veneris

dictum est supra Suntq; regendo pares.
Scdo qñ pdit rps. que sunt. Dico pticipia in dus qñ exponunt per dign⁹: que retinent regimen suū. Uñ Floristā. Per dign⁹ nomen p debet participans est.
Tertio qñ ꝓpat. vt doct⁹ doctior issim⁹. amās amātior. tissim⁹.
Quarto qñ pticipiū est ꝓpositus ⁊ verbū simplex. vt indoct⁹ qđ est nomen. qr nō dr indoceor.

De ꝓstructione participioꝝ

Quero tibi an pticipia regant casum añ se. Dico non. qr sola verba regunt casum añ se. sz pticipia non sunt verba. igit. Rō maioris ptz alibi.
Quā ꝓstructōez bñt pticipia añ se. Dico ꝙ ipa pticipia in q̄cūq; casu ponāt ꝓstruunt cū noib⁹ substātiuis añ se sub ꝓuenientia triū. scz gener⁹ nūeri ⁊ casus. vt sol visus. stella visa. celū visū. vt dictū est in p̄ma regla ꝓgruitat⁹
Quero tibi: an ista sit ꝓgrua Sole oriente dies fit. Inclinato capite emisit spm̄. Dico sic. Nam ibi sūt duo ablti positi absolute in significatione ꝓseqntie: q̄ sic se bñt ꝙ vn⁹ sit noīalis ⁊ alter pticipialis ꝑ Alexandrum ibi
Sunt ablatiui plures rectore soluti.
Discere discipuli debent doctore legente.
Quō se debēt bñe ablti positi absolute. Dico ꝙ erūt sp̄ duo explicite vel implicite: q̄z vn⁹ sit noīalis vel ꝓnoīal'. ⁊ alter pticipial' vel resolubilis in ablm̄ pticipialem.
Quot modis variant ablti positi absolute. Dico sex modis. vt ptz i figura sequenti
Primo qñ vn⁹ est noīalis cū pticipiali. Exemplū. vt cane latrāte fugiunt latrones ⁊ fures.
Scdo qñ vn⁹ est ꝓnoīalis. vt Eo relicto fugierunt discipuli.
Tercio qñ neuter est pticipial'. sz vn⁹ est resolubilis in pticipialē. vt deo duce. i. ducente. vita comite. i. vita comitante. poeticis operaꝝ dabo.
Quarto qñ intelligit abltūs pticipial'. vt videbim⁹ deū facie ad faciē. i. facie existēte ad faciē. Petr⁹ venit se tercio. i. se tercio existēte.
Quinto vn⁹ abltūs pticipial' vbi intelligit noīalis. vt pluente intrā dum est domū. i. natura vel deo pluente.
Sexto vn⁹ abltūs pticipialis descendens a verbo impsonali. vt dicto de noīe. i. dictione facta. pranso vel cenato veniam ad vos. i. prandio vel cena facta.

Dicta Vndecima

Quero tibi. quando nobis vtendi sunt ablatiui positi absolute. Dico p hanc regulam Oēis oratio indicatiua optatiua vel ꝯiuncti ua p̄cedēte aliq̄ istarū dictionū Cū. dum. qñ. si. qa. post q̄z q̄z q̄z. eleganter mutatur in duos ablatiuos absolute positos. q̄z vn⁹ sit noīalis vel ꝓnoīalis. z alter participialis. Et tunc seruandum est vt oratio actiua mutet in participium suū p̄ntis tempis. eo q ab actiuo nō veniūt pticipia p̄terita. vt qñ caput egrotat mēbra eius dolent. id est. egrotāte capite dolent eius membra. Item q oratio passiua mutetur in participiū p̄teriti tpis. vt qñ thesauri aperiebantur aut fuerunt aperti. i. thesauris apertis obtulerunt tria munera.

Quero tibi an oīa pticipia p̄nt poni absolute in ablō. Dico nō. sed sola p̄nt tpis z p̄teriti

De p̄nti
- Ueniente sponso intrauerūt cū eo ad nuptias.
- Cum hec dixisset: videntib⁹ illis elevat⁹ est
- O dñe dante te colligent: aperiente te ma. tu. zc.
- Apertis thesauris obtulerunt tria munera.

De p̄terito
- Rēso accepto in somnis p aliā viam reuersi sunt.
- Antiqui philosophi acq̄sitis necessarijs inceperūt philosophari.

Quero tibi. q̄ pacto traducunt isti ablī. Dico: duob⁹ modis traducunt pticipia p̄ntis tpis. s. p ende: in fine. aut per qñ si qz. keuto. als wan zc.

Exemplum spōsoveniēte
- Der brutgemer komende ist. oder
- als wan der brutgemer kompt.

Ita ablī de p̄terito duobus modis exponūt. Uno mō p synde: in fine. aut per qñ si qz.

vt apertis thesauris
- So die schetz vffgethon synde. oder
- als die schetz vffgethon waren.

De isto videat in ꝑmo capl'o de vulgari participio

Notandū est q ablatiui positi absolute si debite sumant: oratiōes nostras plurimū exornāt atq; dilucidāt. cum etiā cum grata venustate breuitatem sermonis afferūt.

Grāmaticus sine elegantia dicit.

Cum xp̄s nascebat z Augustus cesar regnabat tunc pax erat in toto orbe.

Postq̄z fluxissent dies pauci z tres reges hierosolimā venissent: sūmus timor inuasit herodem.

Qñ vero stella ꝓdita videbat z rex regum xp̄s inueniebat. offerebāt tria munera.

Die Veneris

Orator cum elegantia diceret.

Christo dei filio nascente Augustoq; cesare regnante: pax erat in vniuerso.

Paucis diebꝫ fluentibꝫ tribusq; regibꝫ hierosolimā venientibꝫ. sūmus herodem timor inuasit.

Stella vero quā perdiderant reuisa: regeq; regum inuento xp̄o tria munera obtulerunt.

Simile exemplū est in septimo elegantiaꝝ p̄cepto Cum Roma florebat et scipio affrican⁹ regnabat: respublica bene gubernabatur Hoc eleganti⁹ dr Roma florente: scipioneq; affricano regnante: respublica bene gubernabaꝫ. Videaꝫ ibi. Et hec de ablatiuis dicta sufficiant.

Quero tibi. q̄re p̄ticipia sūt inuēta. Dico p̄pter duo. s. orōis breuitatem ꝛ fmōis venustatē Nam p̄ p̄ticipia facim⁹ orōnes nr̄as breuiores elegantiores ꝛ splendidiores. Pro quo nota

Per participium qñq; tacetur ista ꝯiunctio et. qñq; hoc nomen q̄. interdum aduerbia qñ. cum. dum. plerūq; iste dictōes q̄q̄. sic̄q̄. postq̄. ꝛ similia.

De et Sedens scribit. p̄ sedet ꝛ scribit.

De qui Laborans fatigatur. p̄ qui laborat fatigatur.

De qñ Sole oriente dies fit. p̄ qñ sol oritur dies fit.

De q̄q̄ Mortuo hoīe anima viuit. p̄ q̄q̄ hō moriaꝫ aia viuit

Nota q̄ ista breuitas fmonis nō solum fit p̄ ntōs ꝛ ablōs absolute positos. sz p̄ oēs obliquos

Da exempla de p̄ticipio pñti p̄ oēs obliq̄s.

Justus laudatur qui laudat deum. i. colens deum

Misereor tui qui cares veste. i. carentis veste.

Parco tibi q̄ iniurias mihi. i. iniurianti mihi.

Amo parentes q̄ me pascunt. i. pascentes me

Amor a magistro qui me docet. i. docente me.

Da exempla de p̄ticipijs futuri in rus

Justus laudatur qui colet deum. i. culturus deum.

Misereor tui qui carebis veste. i. carituri veste.

Parco tibi q̄ iniuriaberis mihi. i. iniuriaturo mihi.

Amo patrem qui me pascet. i. pasturum me.

Amor a magistro q̄ me docebit. i. me docturo.

Ita suo modo practicabitur de participijs p̄teriti ꝛ futuri in dus verborum passiuoꝝ

Notandū est etiā q̄ p̄ticipia p̄nt̄s ꝛpis plerūq; trahunt ad omnem differentiā ꝛpis p̄ diuersitate verboꝝ q̄bꝫ adiungunt

Dicta Vndecima

Aiunt enī logici q̄ pticipia significāt cum tpe limitabil'r. Exemplū vt sum scribens. fui scribens. ero scribēs. In p̄mo scribēs est pñt;. In scō p̄teriti. In tercio futuri tpis. vt patebit iaz q̄stiōe seq̄nti De elegantijs gerūdioz̄ supinoz̄ 7 pticipioz̄ vidcatur in p̄ceptis elegantiaz̄

Quero tibi. ad quot valent pticipia pñtis tpis in ans 7 ens. Dico ad duo. Primo valent ad hoc. si q̄s ignoret ꝯiugatōes verborum actiuorū 7 neutraliū in o 7 ī or in pñti 7 in oib⁹ tpib⁹ inde formatis. tunc p participiū pñtis tpis illi⁹ v̄bi 7 p v̄bū substātiuū sū fui ero: p̄t suū ꝯceptū exp̄mere in pñti p̄terito 7 futuro p oēs modos quē ꝯceptū ali⁹ p ip̄m v̄bū exp̄meret. Da exemplum.

In pñti: loco
- Ego lego. i. ego sum legens.
- Tu legis. i. tu es legens.
- Ille legit. i. ille est legens.

Sic in pl'ali loco Nos legimus vos legitis illi legūt: ō. Nos sum⁹ legentes. vos estis legentes 7c̄.

In p̄tō: loco
- Ego legi. i. ego fui legens.
- Tu legisti. i. tu fuisti legens:
- Ille legit. i. ille fuit legens.

Ita in plurali loco Nos legimus vos legistis illi legerūt: ō. nos sumus legentes.. vos fuistis legētes 7c̄.

In futuro: loco
- Ego legam. i. ego ero legēs.
- Tu leges. i. tu eris legens.
- Ille leget. i. ille erit legens.

In plurali: loco Nos legem⁹ vos legetis illi legent. ō. nos erimus legētes. vos eritis legentes. illi erūt legētes Ita suo modo in alijs modis. Uñ scriptura Nō sim⁹ ꝯcupiscentes maloz̄ loco huius futuri optatiui: nō ꝯcupiscam⁹ mala.

Scō valent pticipia pñtis tpis ad breuiorē 7 elegātiorē sermonez faciendū sicut 7 alia pticipia. Exemplū. vt cū ō.

Per et — Rusticus laborat 7 sudat. hoc breuius dicet̄ p participiū sic. Rusticus labor̄ās sudat.

Per q̄ — Ut lucrat̄ q̄ laborat. i. labor̄ās lucrat̄.

Per dū q̄n si q̄a 7c̄. vt dū petrus scribit iohes ludit. si tu nō laborauerīs nō māducabis. Iste orationes breuius 7 elegātius dicūt̄ p ablatiuos positos absolute sic. Petro scribente iohes ludit. te non laborāte non māducabis. Quero tibi ad q̄t valent pticipia p̄teriti tpis in tus 7 sus. Dico ad tria vt sequit̄.

Primo ad cōiugādum triplicia v̄ba. s. passiua deponētalia 7 cōia

Die Veneris

In ꝑterito perfecto ⁊ tẽporib⁹ ĩ deformat⁹. Quõ hoc. qz illa ῡba nõ hñt ꝓpria ꝑterita. sed circũloqmur ea per participia ꝑteriti tẽporis ⁊ per hoc ῡbũ sũ vel fui. vt video: hz vis⁹ sũ vl' fui. pollico: o: pollicit⁹ sum vel fui. Scõo valent ad circũloquendũ futurũ in finitiui tã actiui q̃z passiui. Exemplũ vt legere hz in futuro lectũ ire. ⁊ legi audiri hñt lectũ iri auditũ iri. Tercio valẽt ad brcuio⁹ ⁊ elegantio⁹ oro̅nez cõponẽdã. Qñ aũt cõiũgũt duo ῡba preteriti tpis ꝑ hec signa qñ dñ cũ qz si ⁊c. tũc accũs mutabit in ablatiuum nominalem ⁊ appositus in ablatm̃ pticipiales tpis ꝑteriti. Exempla sunt Qñ antiq̃ pbi acq̃siuerũt sibi necessaria vite inceperũt pbari. breui⁹ o: Antiq̃ pbi acq̃sit⁹ necessarijs vite inceperũt pbari. Dũ accepissent rñsum ꝑ aliam viã reuersi sunt. Breuius o: Accepto rñso ꝑ aliã viã ⁊c̃. Qñ vel dũ accepissẽt lampades non acceperũt oleũ secũ. i. acceptis lampadib⁹ ⁊c̃.

Dũ fecissent monopoliũ respublica vastabat. Breui⁹ ⁊ eleganti⁹ o: Facto monopolio ⁊c̃.

Quero tibi. ad quot valent pticipia in rus. Dico ad duo.

Primo ad circũloquẽdũ futurũ infinitiui ῡbi actiui in o ⁊ in or. ⁊ ῡbi neutral' in o ⁊ in or. vt legere hz in futuro lectũ ire vel leeturũ esse. loqui loquutuz esse. currere cursuũ esse. vl' cursũ ire.

Scõo valent ad breuitatem ⁊ elegantiã sermonis. Pro q̃ nota diligenter q̃ eadem sñia q̃ exp̃mit ꝑ ῡbũ actiuum ⁊ neutrale in o ⁊ in or futuri tpis. etiã dicet breuius et eleganti⁹ ꝑ participiũ in rus.

Exemplũ. Dux noster illustrissimus mittet romã nũciũ. eleganti⁹ o: Missur⁹ est romã nũcium. Qui qñ reuertet audiet rñsũ. Elegantio: o. Quo reuertente rñsum audiet. Magister nr̃ incipiet. Virgiliũ ⁊ declarabit elegãtias. Pulcri⁹ o: Mgr̃ noster Virgiliũ inceptur⁹ elegãtias nobis declarabit. hoc nõ solum ꝑ ntõs. sz etiã ꝑ oẽs obliquos practicabis.

Misereor paupis q̃ me rogabit. i. me rogaturi.

Fauco petro q̃ tibi seruiet. i. tibi seruituro.

Laudo sorores q̃ deũ orabũt. i. deũ oraturas.

Eccl'ia sororꝫ q̃ deũ rogãt. i. deum rogantiũ.

Preces sororꝫ q̃ deũ rogabũt. i. deũ rogaturarũ.

Traducũtur iste oratõnes ꝑ sol.

Quero tibi ad q̃t valẽt participia futuri tpis in dus. Dico ad vnũ sez ad elegantiã sermonis. Pro q̃ nota q⁹ eadez sñia q̃ exp̃mit per ῡbum passiuũ futuri tẽpoz̃ etiã ꝑt exp̃mi per participiũ futuri tẽporis in dus. Exemplũ. Nũci⁹ ab illustrissimo ꝓncipe mittetur q̃a xp̃ianissio Frãcoꝫ rege magifice recipiet hoc elegãti⁹ dicet

Dieta Vltima

Nunci⁹ ab illustrissimo duce mittēd⁹: a rege magnifice recipi vl recipiēd⁹ est. qm̄ Therentiane comedie a mgr̄o legent⁹ z a no audient⁹ eas mihi cōpabo. Hoc sic ꝑ participia futuri tpis.

Qm̄ Therentiane comedie a mgr̄o legende sint z a nob audiende eas mihi cōparatur⁹ sum.

Notandū est q̄ ꝑticipia in dus da dū sepe fcant necessitatē. vt moriēdū ē. laborādū ē. comedēdū ē. Aut fcāt dignitatē l' ōliberatōez vt noua hec scribenda vel notificanda putaui. i. digna scribi z notificari. Hinc est q̄ ꝑticipia in dus sepe capiunt⁹ noīaliter. Et tūc exponunt⁹ ꝑ dign⁹ z tenent regimen sui ꝟbi. vt tps qm̄ ꝑciosuz est nō est amittendū. hoc est: nō est dignū vt amittat⁹. Posset exponi ꝑ debet. tūc est participium.

Die Sabbati hebdomade secunde
Dieta vltima: que etiam posset diuidi in duas.

Capitulum de aduerbijs

Quero tibi. Quot sunt partes indeclinabiles vel min⁹ ꝑncipales? Dico q̄ttuor. scz aduerbium. cōiunctio. ꝓpositio. interiectio. Et dicunt⁹ indeclinabiles. q2 nō decliant⁹ sic noīa, pnoīa z ꝑticipia. nec ꝯiugantur sicut verba.

Quero tibi. Quid est aduerbium fm Donatū. Dico. est ꝑsonōnis q̄ adiecta ꝟbo: significatōem ei⁹ explanat atq; implet. Hoc alibi dr. Uel sic. Aduerbiū est q̄ iuxta ꝟbū ponit⁹ ad determinādum ei⁹ significatiōem.

Quero tibi: ad q̄d fuit⁹ nob aduerbia. Dico ꝑncipaliꝫ valēt ad determinandū ꝟba z ꝑticipia. z iō dicunt⁹ adiectiua ꝟboꝝ.

Quō ꝟ. Nam sic noīa adiectiua determināt noīa substantiua z ea plurimū exornāt. Ita z aduerbia maxīe q̄litatis z q̄ntitatis determināt z exornant ꝟba z ꝑticipia. vt fortissime pugnauit. ꝯsuluit prudentissime. respondit doctissime.

De cōstructione aduerbioꝝ

Aut construitur cum verbo
Qm̄ aduerbium
Aut ꝯstruitur cum nomine ꝓnoīe ꝑticipio
Aut regit ipm̄ nomen vel ꝓnomen.

Quero tibi. Quot sunt regle de ꝯstructōe aduerbioꝝ cū ꝟbis. Dico est vna generalis que est. Regla Qm̄ aduerbium ꝑ stare iuxta verbum vel participiū ad determinandū ei⁹ significatōez. Et illa determinatio nō fit tot modis q̄t sunt significatōes in aduerbio que fm Donatum sunt viginti quatuor. Nam dicit. Aduerbia sunt aut loci, aut temporis, aut numeri ⁊c.

Die Sabbati

Petrus cucurrit

Intro foras huc illuc — loci
Heri nudiustercius pridie — temporis
Semel bis decies septies — numeri
Nequaq̄ minime nō currit — negandi
Etiam certe ꝓfecto nimirū — affirmandi
Fortiter velociter tarde celeriter — qualitatis.

Que oēs sūt ꝛgrue ꝓ regl'az dictā. ꝛ est ibi ꝛstructio ꝛ nō regimē. vt patuit ꝫ. Sēda regl'a ꝙ ista aduerbia en ꝛ ecce pñt ꝛstrui cū ntō vl' accō. vt ecce pr̄ tuꝰ. vel prēm tuū. Unde Alexander

Ecce tibi rectum quartum ve solet dare casum.

Sed nota ꝙ ecce in ꝓsa iungitur ntō. in versu accusatiuo.

Da exempla ex scriptura et poetis.

Scriptura — Ecce agnꝰ dei. dixit Johannes de xp̄o
Ecce homo. dixit Pylatus de Jesu

Tullius — Ecce statius noster

Uirgilius — En ꝓamꝰ En paridem hostem (phebo

Idem — En q̄tuor aras: ecce duas tibi daphī duoq̄ altaria

Quero tibi. q̄d ꝼcant ista aduerbia. eccū eccam eccos eccas. ellum ellā ellos ellas. Dico ꝙ eccum eccam eccos ꝛ eccas demonstrant hoīes pñtes aspectui nr̄o. ꝛ ideo debent resolui ꝓ hic cū subintellectōe viri vel mulieris de q̄ vel q̄ fit ꝼmo.

Eccum. i. ecce hic virum de q̄ est ꝼmo

Exemplū — Sic eccos. i. ecce hic viros

Eccā. i. ecce hic feminā de q̄ est ꝼmo.

Et eccas. i. ecce h̄ feias de q̄b nos loq̄mur. Jtē ellum ellos ellā ellas demōstrāt hoīes absentes vel lōge a nob exñtes: nō resoluūt ꝓ illic

Therentius. Eccum pmenonē. Eccū me. i. ecce h̄ in pñtia pmenonē. ꝛ ecce h̄ me. ꝫ ellū pmenonē. i. ecce illic absentem pmenonē.

Quero tibi. cū q̄t casib ꝑt ꝛstrui o. Dico ꝙ o ꝑt esse aduerbium. ꝑt esse interiectio: ꝛ ꝛstruitur

Lum ntō. vt o festus dies hominis

Lum trib casib — Lum accō. vt o lepidum patrem
Lum vtō. vt o pamphile salue.

Quero tibi. quā differētiā hñt ml'tū paucū paulū modicū tātū q̄tū ꝓ tum finita a seipīs ꝓ o finita. Dico ꝓ tum ꝛstruūt cū vbis vl' principiꝫ. vt multū scribit. modicū ḍescit. Sꝫ cū o ꝛstruūt cū ꝛpartitis. vt ml'to fortior fuit hector. Etiā cū istis dictōib aliꝰ aliter an post secꝰ. Therentiꝰ. Multo aliter euenit. Sꝫ nota q̄n multum modicū ꝛc. regūt gtiū. portꝰ sunt noīa ēꝫ aduerbia.

De regimine aduerbiorꝫ sunt tres regule.

Dicta Vltima

Quero tibi. quot casus pñt regere aduerbia. Dico tres. s. gtiñ dati-
uũ ꝛ ablt̃ñ. ꝛ pñt ꝯstrui cũ alijs trib⁹. s. nrõ accõ ꝛ vtõ vt dictum
est de ecce ꝛ o.

Prima regula. Quadruplicia sunt aduerbia regentia genitiuum.
Primo aduerbia tpis. vt tunc tpis. Nunq̃ dieruꝫ meorũ dolui dẽ
tes. aliqñ dierũ visitabo parentes. Scõo aduerbia. loci. vt vbicũ
q̃ locorum, vbiq̃ terrarum. Licero. Ubinã gẽtiũ sum⁹. q̃ in vrbe
viuim⁹. Therenti⁹. Quocunq̃ hinc asportant terraruꝫ. Tercio
aduerbia q̃ntitat̃. vt paruꝫ vini poraui. vel meli⁹ sunt sat ꝛ satis
vt nõ sat̃ pecunie habeo. Therẽti⁹. Nõ signi sat ẽ. Quarto aduer-
bia suplatiui gradus. vt sicut Tulli⁹ oĩm ornatissime orauit: ita
Uirgili⁹ oĩm doctissime poetisauit. Therẽti⁹. Ego infelix homo
sum: fratreꝫ nusq̃ gẽtiũ inuenio. Licero. Prob dñ immortales
vbinã gentiũ viuim⁹. Therẽti⁹. Quez q̃nto fuerit pstabilius vbi
uis gentiũ agere etatez q̃ huc redire. Idem. Is suaꝫ rerũ sat: ait
put sunt due dictões. Nota q̃ interea qñq̃ ꝯstruit cuꝫ grõ loci. vt
interea loci. Qñq̃ cuꝫ grõ tpis. vt interea tpis.

Nota instar fm aliqs est nomẽ. ꝛ fm alios aduerbium silitudis. et
ꝯstruit cuꝫ grõ post se. Uñ Seru⁹ vult q̃ instar fcat ad silitudi
nez. vt fecerũt equũ instar mõt̃ diuia palladis arte. Sꝫ Laurenti
us dicit q̃ significat ad eq̃patiõem vel ad mensurã. vt phebee lã-
padis instar. In legenda scti Frãcisci legit. Nõ fuit plaga humãi
tus facta instar vulnerati lateris saluatoris.

Secũda regula. Dia aduerbia q̃litatis q̃ descendunt a noĩb⁹ adie-
ctiuis potentib⁹ regere dtiñ: etiam regũt dtiñ. vt peti⁹ scribit sil̃r
henrico. fili⁹ venit obuiã patri ꝛ mgr̃o suo. Nota sub ista regula
ꝯtinent̃ triplicia aduerbia. Prio aduerbia descendentia ab adie-
ctiuis q̃mitat̃ ꝛ ꝯtrarietat̃. vt vicine q̃piq̃ amice aduersarie sil̃r
eq̃liter ꝛc. Scõo aduerbia q̃ descendũt a ꝓbalib⁹ in bilis. Tercio
q̃ descendũt ab adiectiuis ĩportãtib⁹ dãnuꝫ vel vtilitatẽ. vt grate
ingrate fidel̃r ĩfidel̃r ꝯuenienter ꝯformiter. ꝯtraria hoꝝ ꝛ mlta alia

Tercia regula. Omnia aduerbia cõparatiui grad⁹ q̃sq̃ terminantur
in ius pñt regere ablt̃ñ sicut ꝯparatiui nomiales vt equ⁹ currit ve
loci⁹ asino. leo mlto forti⁹ pugnat lupo. uñ phs ait. Expt⁹ artifex
certi⁹ opatur artifice nõ expto. Nota q̃ ista aduerbia pdie. i. des
vordren tags. et postridie. i. des tags dar nach. construuntur cuꝫ
istis grls kalendarum nonarũ ꝛ yduuꝫ. Et cuꝫ horuꝫ accio kalen
das nonas. ydus. Exempluꝫ. vt acta sũt hec pdie kalẽdaꝫ vl̃ pdie
kalendas. ita pdie nonaꝫ vl̃ nonas. pdie yduum vl̃ ydus. Item

Die Veneris

postridie Kalendarū nonarū vel yduū. Et postridie kl'as nonas ydus. Sic ꝑ ista nomina tercio quarto quinto kalēdarū nonarū yduū. vel tercio ⁊ quarto kalēdas nonas ⁊ ydus.

De quatuor interrogatiuis locorū et eorū relponsiuis.

Quero tibi. ḋt sunt interrogatiua locorū. Dico sunt quatuor simplicis figure. vt ḋ qua vbi vñ. Dico simplicis figure ꝓpter ḋrsum quouscꝫ ⁊c. Vñ Alexander dicit ibi

Per quo qua vel vbi fit questio siue ꝑ vnde.

Quo q̄rit ad quez locū ḋs vadit. Qua q̄rit ꝑ quē locū ḋs vadit. Ubi q̄rit in ḋ loco ḋs ḋesedit. Vñ q̄rit de qno loco ḋs venit. Virgilius. Quo vetire iubes: vbi ponere sedes da pr̄ auguriū. quo. i. ad quē locū iubes ire. Et vbi. i. in ḋ loco iubes ponere sedes.

Notandū est sm̄me cū ḋb ꝟbis hec interrogatiua ꝺbeāt ꝯstrui. Pro quo nota diligenter. Quo sp̄ req̄rit ꝟba motꝰ ad locū. vt sunt vado eo ꝓgo curro ambulo gradior ꝓficiscor mitto duco porto cōto nauigo ⁊ silia. Si ꝙ hic queras. Ubi vadis: vbi portas: hec inepta ⁊ barbara questio ē. Ubi sp̄ req̄rit ꝟba quietis in loco que sūt infinita et sunt fere omnia illa que ꝑcāt actū ḋ nō exercēt pedtbus. vt habito scribo audio studeo. Si ꝙ hic queras Quo moraris. quo studes vel bitas: eēt inepta qō. Vñ req̄rit ꝟba motus de loco. Et q̄ ꝟba motꝰ ꝓ locuz. pauca sunt vt venio redeo reuenio reuertor regredior. ⁊ sic de alijs.

Quero tibi. quot modis rñdet ad interrogatiōez factā ꝑ quo. Dico quatuor modis. vt patet in figura sequenti.

Ad quo vadis. zu was stat oder platz gast du. Respondet

Uno modo ꝑ hec aduerbia que sūt huc illuc istuc. i. ad hūc illū istuz locū. eo. i. ad eū locū. Intro zuinnē. Foras zu vſnē. vt quo curris rñdet istuc. i. ad istū locū. Aliomō ꝑ ꝓpria nomina ciuitatum villaꝝ villagioꝝ ſimplicis figure. ⁊ ꝫ in accō sine ꝓpōne. vt ḋ misisti nūciū rñdet colonią vel louaniū. Tercio mō ꝑ nōia appellatiua vl̄ ꝑ nomina pr̄iaꝝ aut ꝓuinciarū aut etiā ꝑsonaꝝ. ⁊ hoc sp̄ in accō mediāte ꝓpositione ad. vt ḋ egrabit pr̄ tuꝰ. rñdetur ad cāpū. ad frām̄ciā ad ytaliā. ad regē. aut ꝟsus ducē. Quarto ꝑ priora supina. vt ḋ vadis ꝓgis curr̄. rñdet vado prāsum. curro allarū carnes.

Quero tibi. quot modis rñdet ad interrogatōez factā ꝑ vbi. Dico. trib̄ modis: vt sequit.

Ad vbi studuisti. vbi morat vbi est fuit erit frater tuꝰ. rñdetur

Primo ꝑ aduerbia q̄ sūt hic illic istic. i. ī ꝫ illo isto loco. Intez intꝰ in wēnig. Foris vſnē. vbiqꝫ in allē platzen. vt vbi est deus. rñdet ꝫ ⁊ vbiqꝫ. Scō ꝑ ꝓpria nōia ciuitatū villaꝝ villagioꝝ. ⁊ ꝫ dupl̄r.

Aut sūt ꝑme vl̄ scde declinatiōis singl'ar' nūer'. tūc rn̄debit in gt̄o. vt ibi est dux. Rn̄det Mechilinie. gādaui. antwerpie ꝛc̄.
Aut sūt tercie declinatōis vel ꝑme pluralis nūeri. tūc rn̄debitur in ablt̄o. vt rex est Uernone. Plato studuit Athenis
Tercio ꝙ noīa appellatiua vl̄ noīa pr̄iaꝝ ꝛ ꝓuinciaꝝ. tūc sp̄ rn̄debit ī ablt̄o mediāte ꝓpōsitōe in. vt vbi sūt frēs vbi pisces. rn̄det in claustro. in mari. Ubi rex est. rn̄det in frācia. in anglia. in bello

Ad vnde venis Respondetur

Primo ꝙ aduerbia q̄ sūt hinc illinc istinc. i. de ꝟ illo isto loco. Intꝰ vō in wenig. forꝫ vō vf wenig. Scdo ꝙ ꝓꝑa noīa ciuitatū villaꝝ ꝛ villagioꝝ simplicis figure. ꝛ hoc in ablt̄o sine ꝓpōne. vt vñ venit frater tuꝰ. Rn̄detur. Roma. colonia. tornaco. rothomago.
Tercio ꝙ noīa appellatiua vel noīa ꝓuinciaꝝ. ꝛ hoc in ablt̄o mediāte ꝓpōne de. vt vnde portantur pisces. vñ frumenta. Rn̄detur de mari. de francia.

Ad qua venisti Rn̄detur

Primo ꝙ aduerbia q̄ sūt hac illac istac. i. ꝙ hūc illū istū locū. vt veni ad foꝝ illac. i. ꝙ illū locū. Scdo ꝙ ꝓꝑa noīa ciuitatū villaꝝ ꝛ villagioꝝ. ꝛ hoc in ablt̄o sine ꝓpōne. Sꝫ ego ꝛsulo vt ad q̄ respondeat in accō mediāte ꝙ: ꝓpter ꝛfusionē vitādā. Tertio ꝙ noīa appellatiua vel noīa pr̄iaꝝ. ꝛ ꝟ sp̄ in accō mediāte ꝙ. vt q̄ venisti de hyspanīs ad brabantiā. Rn̄detur ꝙ britaniā. ꝙ franciam.
Pro cautela nota. Si in his respōsiuis nō fueris bñ doctꝰ tibi cōsulo vt rn̄deas sp̄ cū ꝓpositione. s. Ad q̄ rn̄deas ad. ad q̄ ꝙ. ad vbi in. ad vñ rn̄deas de. Nam ita apud doctissimos inuenit. Cicero ait. Ea die veteres ad messanam venit.

De significatione aduerbꝫ

Faciāt petitōes iuuenes in fcatōibꝫ aduerbioꝝ. Da mihi aduerbia loci fm donatū. Tūc querāt. Da loci q̄ addunt. ita de alīs suo mō.
Da aduerbia loci. vt ꝟ vel ibi illinc inde intro foras. Da que adduntur: intus foris istic alibi ubiq̄ nullibi. huc illuc istuc. hac illac istac. hinc illinc istinc. aliunde horsum sursum subtus palam. q̄d vsq̄ nusq̄ quoq̄ ꝓtenꝰ ꝙ e. cominꝰ eminꝰ aliq̄. Da tpis. vt hodie heri nūc nup cras aliqn̄ olim tūc cū dū iam sp̄ mane mō. Da que adduntur. dudū iādudū ꝑdē iamꝑdē pridie pendie postridie mox diu donec sero diluculo cito. nunq̄ vnq̄ tādem vbi ꝙ postq̄ ꝛ vbi ꝙ q̄n quoad noctu postbac ante alias interim interea interdum interdiu ꝓdiem quatenus ꝙ e. hactenus catenꝰ impsentiarum. Du numeri. vt semel bis ter quater. Adduntur q̄nquies sexies decies viciesies centies millesies infinities totiens q̄ticns sepe multotiens alis

quotiens bifariã trifariã multifariã pleriq̃z. Da negãdi vt baud nõ neqz. Adduntur baud quaq̃z nequaq̃z neutiq̃z. minime. Da affirmãdi. vt etiã q̃n ni certe. Adduntur ſic imo ita ſane iure nempe quippe q̃dni porro nimirũ vtiqz pfecto eq̃dez etiã amen ſcz vicz nec/ iniuria necimerito. Da demõſtrandi. vt en ecce. Addunt eccũ ec/ cam eccos eccas. ellũ ellã ellos ellas. Da optandi. vt vtinam o ſi.

Da hortandi. vt eya age ad vnum. Agite ad plures. Agendũ vtro qz modo. Da ordinis. vt deinde deinceps. Adduntur primitus principio primuz cetero deceterο poſtq̃z poſtea poſteaq̃z poſt depoſt amplius ante pus nouiſſime. Da interrogandi. vt cur quare q̃z/ obrem pſertim. Adduntur An ne nũquid vtz quare anne necne nõ ne itane q̃dita ſiccine qñ qualiter quotiens quõ. Da ſimilitudis. vt q̃ſi ceu tãq̃z velut veluti ſic ſicut ſicuti. Addunt vt vti acſi ita itẽ/ q̃z quẽadmodũ pinde eq̃ eq̃ac pindeac pindeatq̃z Da q̃litatis vt do cte pulcre fortiter bñ male. Adduntur infinita in e a ſecũda declina/ tione: ſane valide egre dure z duriter. Infinita ĩ ter a tercia declina tione facilitcr grauiter prudenter. Da quantitatis. multũ parum modicũ minimũ minime valde. Addunt tantum quãtum paulum paululũ appme nimis abunde ſat ſatis aliquaten9 aliquantulum.

Da dubitandi. vt forſan forſitan fortaſſis fortaſſe fortuitu. Ad/ de bis an forte. Da pſonalia. vt mecũ tecũ ſecũ nobiſcũ vobiſcum

Da vocandi vt heus hebo. Da rñdendi. vt heus. Da ſeparã di. vt ſeorſum retrorſum. Addũt ſec9 aliter alis ſeorſum ſingillatim ſepatim. Da iurandi. ppol edepol caſtor hercle mediuſſidius. que poti9 vt ait Hieronim9 ſunt portenta q̃z noĩa. Da eligendi. vt po tius imo. adde magiſq̃z. Da ꝯgregandi. vt ſimul vna pariter. Ad dunt inuicem adinuicẽ mutuo ꝯiũcte cõiter. Da ꝓhibendi. vt ne Adde neu. i. vt non. Da euentus. vt forte fortuitu forte fortuna.

Da ꝯparandi. vt magis min9 vel tam maxĩe minimũ mĩme. Addũt q̃zplus forti9 docti9 ſati9 meli9. infinita alia ꝯparatiua z ſuperlatiua.

Addũt extra nũez donati. Da intẽſiua. vt p:ſus penit9 omĩno ꝓtin9 p i. ſubito illico adeo ꝯtinuo admodũ valde appĩne ſtatim cõ/ feſtim repẽte ꝯtinenter. Da remiſſiua. vix paulatim fere pene fer/ me pedetẽtim paſſim ſenſim ꝓpe ꝓpemodum. Da excluſiua. vt tm̃ tm̃modo ſolũ ſolũmodo dũtaxat p̃ciſe. Da ꝯceſſiua p ironiã eſto ſane. i. ſit ita vt vis. Da modificatiua poſſibil'r ꝯtingẽter impoſſi biliter neceſſario vero falſo que poſſent ꝯtineri ſub qualitate.

De Coniunctione.

Quero tibi. q̃d eſt ꝯiũctio fm donatũ. Dico: eſt pſonõis annectens ordinanſq̃z ſniam. Hoc alibi dz. Cõiunctio eſt q̃ ꝯiũgit ceteras par

tes in'oro̅ne. Quero tibi.quē casū regit ꝯiūctio. Dico ꝙ ꝯiunctio nec regit nec regit. vñ Floriſta. Interiectio ꝯiūgēsq; carebit vtroq;.

'Nota ꝙ cōiunctio copulat inter ſimiles caſus et modos.ideo de ipa data eſt vna regula congruitatis ſupra capitulo ſecundo.

Quot ſunt ptātis ſpecies aut ſignificationes ꝯiunctionis. Dico ſm donatum:q̄nq;.Copulatiua.diſiunctiua. expletiua.cauſalis . et rō̅alis. Alij rō̅alem vocant collectiuā vel illatiuam. Qui addunt ſextam ſpeciem ſc; aduerſatiuam. Da copulatiuas et etq; at atq; ac aſt q̄;. Et dicuntur copulatiue:qm̄ dictiōes ꝯiungūt inter ſe.ꝛ ad vnū terciū. Da diſiunctiuas aut ve vl' ne nec neq;.Addūt ſeu ꝙ ſ. ſiue neue. Quare dicunt diſiunctiue.qr dictōes iungunt inter ſe .ſ; diſiungunt ſenſum.id eſt.in ordine ad vnum tercium. Da cauſa leſ. vt ſi etſi etiāſi ſiqdē qñ qñq̄dē q̄n q̄netiā q̄tin⁹ſin ſeu ſiue neue nā nāq; ni niſi niſiſi ne ſed interea quāobrem p̄ſertim item itemq; cete rim alioq̄n p̄terea . Addunt quidam Cum ꝙ vt neu nedum ſin eo quatenꝰ ꝓterea nempe quippe ſc; vic;.q̄ ꝛ rō̅ales ꝛ cauſales ꝯgrue dici poſſent. Da rō̅ales. vt ita itaq; enim etenī enimuero qr qua ꝓter qm̄ qm̄quidē quippe nempe ḡ ideo igit ſc; vic; ꝓterea idcir̄ co. Alij loco rō̅alis ponunt collectiuam vel illatiuā. Da collecti uas vel ex p̄miſſis illatiuas. vt q̄re ḡ itaq; tō igit ꝓin ꝓinde quāob rem q̄ circa quapropter. Da aduerſatiuas :ſed at aſt vel ſaltē tm̄ ceteꝝ q̄q̄ q̄uis licet etſi veꝝ mō tāetſi etiāſi alioq̄n. Et dicūt aduer ſatiue.qr rei de q̄ loq̄mur ꝯtrariari vident. vt ꝟ eſt aurū ſed nō purū. ſeruaſti p̄ceptū licet vel q̄uis coacte. Da expletiuas vel completi̅ uas quidem eq̄dem ſaltem vic; q̄; q̄uis q̄; āt porro licet tm̄ verūtm̄ ſinautem ſinaliter. Alij ponunt ſic. Da expletiuas vel completiuas vt q̄; vo aut q̄dem eq̄dem ſc; vic;. Et dicunt completiue. quia nulla ſignificationis neceſſitate ſ; ſolum ornat⁹ vel metri gr̄a ponuntur.

'Notandū eſt ꝙ multe ꝯiunctōes cum ſub vna voce diuerſas ha̅ beant ſignificatōes plerūq; in aduerbia trāſeunt. Ita q̄; p̄poſitiōes vt patebit. 'Poſſunt ꝟ pueri formare queſtiōes ſuas:quot modis ca pitur cum. quot modis dum. hic ne ꝛc̄.

Cum poteſt eſſe aduerbium tp̄is. tunc capitur ꝙ qñ. poteſt eſſe ꝯiunctio cauſalis. tunc capitur ꝙ qr. poteſt eſſe p̄poſitio ꝙt impor̄ tat circūſtantiā inſtrumenti. teuto. mit. tunc non exp̄mit. vt puḡuit gladio. Sꝫ cū dictioni comitē ſcanti iungit ꝛ exp̄mit. vt cum bone ſtate. cum bonis viris ambulare debes.

Dum p̄t eſſe aduerbium tp̄is. Etiā p̄t eſſe ꝯiunctio cauſalis ꝙ q̄;. Quintilian⁹. Qñ igit orator eſt vir bon⁹ is citra virtutem intelligi nō poteſt. qñ ꝙ qm̄ ibi capitur.

Alias est aduerbiū tpis. vt alias. i. alio tpe. Etiā est aduerbiū sep̄arādi. vt alias. i. aliter. Hic ꝑ nūc aduerbiū tpis. hic ꝑ in ꝫ loco aduerbiū loci. hic ꝑ iste ꝑnomen est. Ne fm ꝓscianū in. xvj. ꝓposita est aduerbiū ꝓhibēdi. vt ne facias ꝫ. sꝫ postposita est ꝯiunctio causalis. Uñ ne capiť ꝑ an. Therenti⁹. Rogat velit ne: an nō vroꝛē ꝑ an. Etiā ꝑ vt. Therēti⁹. Timeo ne nō impetrē. ibi ꝑ vt capiť. Tercio ꝑ ne nō ibi. Id paues ne ducas. i. nō ducas. Quarto ꝑ vt nō. Uñ Ꝺrecista. Ne ꝑ nō dicas ꝑ vt ꝛ nō ꝯuenienter ꝛc̄.

Ut capiť q̄tuoꝛ modis. Primo vt est aduerbiū ſilitudis ꝑ sic vti velut q̄si. Secꝺo est aduerbiū optandi ꝑ vtinā. ibi. vt inuidos dꝫ deeqꝫ oēs pdāt. Tercio capiť ꝑ ne nō. Therēti⁹. Dies ꝫ vt mihi satꝫ sit vere oꝛ. ibi vt ꝑ ne nō. Etiā est ꝯiunctio causalis ꝛc̄.

Lete ꝑ est aduerbiū oꝛdinis. Etiā est ꝯiunctio aduersatiua.

O est aduerbiū vocādi. est aduerbiū optādi. est interiectio. Lōgū foꝛet ꝫ de istis determinare ꝛ docto ꝑ exemplis ꝓbare. sed req̄riť spe cialis tractat⁹ de elegantijs dictionum.

Ex istꝫ hāc capias doctrinā q̄ si vnā dictōez positā inuenias inter aduerbia in diuerſ locꝫ. Aut inter aduerbia ꝛ ꝯiūctōes hoc esse non vniuoce sed equiuoce ꝑ diuersis significatis.

De Prepositionibꝫ

Quero tibi. Quid est prepositio. Dico fm donatū. Est parſoꝛōis que preposita alijs ptibꝫ in oꝛōne significatōez eaꝫ aut cōplet aut mutat aut minuit. Da exemplū vbi prepositio complet significa⸗ tum illi⁹ cui ꝓponiť. vt facio ꝑficio oꝛo exoꝛo. Da vbi mutat signi ficatū. vt rideo deridco. ſtruo deſtruo. iuſtus iniuſtus. Da vbi mi nuit ſignificatū. vt rideo ſubrideo.

Nota q̄ ꝓpositio q̄ñq̄ mutat gen⁹ verbi tm̄. vt ſperno aſpernoꝛ. q̄ñ q̄ regimen verbi cū genere. vt venio inuenio. rideo derideo. Qñ q̄ tollit regimen a verbo cui ꝓponiť. vt facio ſufficio.

Contra iſta diffinitio donati nō ꝯuenit oīnibꝫ ꝓpositiōibꝫ. ergo nō est bona. Añs ꝓbatur. q̄ ꝯuenit ſolum ꝓpositōibꝫ ꝑ ꝯpositōez po ſitis ꝛ nō ꝑ appositōez. vt ad p̄cm: apud villā. Ideo q̄dā alij dicūt Prepositio eſt parſorationis indeclinabilis que extra compoſi⸗ tionem caſui ſeruit. ꝛ in cōpositione ſignificatiōem aut complet aut mutat aut minuit.

Quero tibi. q̄t ſunt ꝓpositōes in toto. Dico: q̄ñ q̄ginta due. quarum triginta fm donatū ſeruiunt accō tm̄: vl' regūt accm̄ inſtrumen⸗ taliter. q̄bus addunť due Retro ꝛ ꝯſus. Et illaꝫ q̄ndecim regunt ablm̄ tm̄ fm donatū. q̄bꝫ addiť vna. ſ. ꝑcul. Et q̄tuoꝛ q̄ regunt accm̄ ꝛ ablm̄ vt in ſub ſuꝫ ꝛ ſubter vel ſubt⁹. De istis videať s in

nona ⁊ decima regulis ꝓgruitatū capl'o secundo.

Quot prepositioni accidunt. Dico: duo. Casus ⁊ ordo. Quot cas'. Duo: accūs ⁊ ablt̄us.

Cōtra. Prepositio nō est ps casual'. qm̄ nō declinat' p casus sic̄ noīa ꝓnoīa ⁊ pticipia. ergo casus nō accidit prepositiōi. Dico q̄ casus capit' dupl'r. Uno mō vt est final' inflexio dictōis casual' sub q̄ regit' ab alia dictōe. ⁊ ꝫ casus nō accidit ꝓpositioni. Alio mō capit' casus vt est accidēs vel ꝓncipiū p qō ꝓpositio retorquet dictionē casualem ad actū verbi. ꝫ casus accidit prepositioni. Et differūt sicut actiuum et passiuū.

Quero tibi. q̄t casus hz prepositio. Dico: duos. acc̄m ⁊ ablt̄m. Quō intelligis hoc. ꝓpositio hz duos casus. Dico. i. prepositio hz in se accidens vel ptātez p quā retorquet duos casus. s. acc̄m vl' ablt̄m ad actum verbi.

Cōtra. Prepositio etiā retorquet gt̄m ad actum verbi. Uel sic. Prepositio etiam seruit gtō. vt tenus crurum. ergo hz tres casus. Dico q̄ ista ꝓpositio ten⁹ licet reperiatur cū gtō: hoc est more grecorūz q̄ carent ablt̄o. Sz more latino ꝙ ten⁹ debet regere ablt̄m. ideo dicit donar⁹: tenus pube. qō nos dicimus esse puberten⁹. qō nobis imitandū erit.

Notandū m̄ est q̄ q̄dā periti asserunt ten⁹ posse regere ablt̄m ⁊ gt̄m sub tali differētia. Tenus regit ablt̄m singularem. vt pube tenus titulo ten⁹. Uirgili⁹. Capulo tenus abdidit ensez. i. vsq; ad pubē titulū ⁊ capulū. Et regit gt̄m pluralem qui est rerum geminaꝙ. vt aurium tenus. vel qui caret singulari. ⁊ postponit sp̄ vt Athenārum tenus.

Da exempla ex poet' ⁊ oratorib⁹ de ten⁹ cū gtō

Uirgilius	Et crurum tenus a mento palearia pendent.
Quintilian⁹	Ut aurium ten⁹ in vsum lingua ꝓcepit.
Cecilius	Illi rumores de comitijs cunaꝙ ten⁹ coluerunt
Curtius	Pauci hostiū ten⁹ exacta penetrauere ad portum

Quero. an ordo prepositioni accidat. Dico sic. Nam quedam sunt ꝓpositiui ordinis. vt cis trans apud. Quedam interpositiui. vt quēadmodum quā ob rem. qua de re. quo in loco. Quedā sūt post positiui ordinis. vt te sine quos vltra nequit consistere rectum. Unde cum et de sepissime postponuntur ablatiuo de qui. vt quocum. quicum. quacum. quibuscum. quo de loquitur. qua de re agitur.

Nota q̄ iste tres ꝓpositōes ten⁹ vsq; ꝫ ꝫsus: fere sp̄ postponunt' suis casibus. vt aurium ꝫ oculoꝙ ten⁹. de vsq; vt romam vsq; ꝓduxit.

vadit hyſpaniã vſq3. de ꝟſus. vt vadit meridiẽ ꝟſus. Quero tibi. ꝗt caſꝰ regit ꝓpõ. Dico duos, accm̃ vl' ablm̃ vl' vtrũq3. vt ſepe dictũ eſt. Cõtra. ſũt aliq̃ ꝓpones q̃ nullũ regunt caſum vt digniores va dunt añ. Et ſepe dicimꝰ arguo ꝫ. ibi añ ꝛ ꝫ nullũ caſũ regunt. Dico qñ ꝓpõ non regit caſum aut nõ deſeruit caſui tũc aduerbiaſcit .i. fit aduerbiũ. Uñ Floriſta. Uoces ꝓpoſite nequeunt ſine caſibꝫ eſſe. Si careant ill' debeãt aduerbia dici. Da exemplũ de ẖ ex ſcꝓtura ꝛ poet' Scriptura. Melior eſt vicinꝰ iuxta q3 frater ꝑcul. Pſal. Juxta eſt dñs bis qui tribulato ſunt corde. Idem. Prope eſt dñs oñibꝫ in⸗ uocãtibꝫ eum. Therentiꝰ. I prę ſequar. Uirgiliꝰ. Et longo poſt tpe venit. Plautꝰ. Poſt ꝓncipio paulo poſt. Hic petitiões faciant iuue nes q̃d fcant Ad q̃d. apud q̃d. cis. citra. q̃ differentia eſt inter illa ꝛc̃. Ad capitur ꝑ iuxta. vt aſſideo. teuto. bꝫ vel anſyrzen. capitur ꝑ ꝫ. vt pugno ad illum. i. ꝫ. Etiã ad dicit cãm. vt ad q̃d veniſti. Pro cir citer. vt ad tria milia venerunt. i. circiter. Apud fcat ꝓſonam. vt libri plures apud mgr̃m ſunt. Significat locũ in q̃. vt ꝓdicaf apud iacobitas. ꝛ requirit ſp verbũ quietis. ió barbare dr. vado apud de⸗ canum vel domũ. Ante recipit tps. locum. ꝓſonam. vt ante horam primã. ante eccl'az. ante xp̃m iobãnes natꝰ eſt. Etiã capiť ꝑ ꝓus citi⸗ vt modico vel multo ante me venit. Uirgiliꝰ. Ante leues q3 paſcent in ethere cerui. tunc eſt aduerbiũ ꝓpandi. Aduerſum vel aduer⸗ ſus ꝛ amicitiã ꝛ inimicitiã recipit. ꝓncipes ꝙuenerũt in vnum ꝛ ad uerſum xp̃m eiꝰ. Item aduerſum re grãs habeo. Cis ꝛ citra idẽ ſignificatione. ſꝫ hoc intereſt ꝙ cis iungiť ꝑpriꝭ nõibꝫ fluuiorum ꝛ montiũ. vt cis rhenũ. cis alpes. Citra vero aliꝭs nõibꝫ. vt citra tem plum. Etiã capitur ꝑ ſine. Quintilianus. Qñ igitur orator eſt vir bonꝰ: is citra virtutẽ intelligi non ꝓt. Circũ locale tm̃. Uirgiliꝰ. Que ſit circũ me copia luſtro. Idem. Circum vbera nati. Circa tẽ⸗ plum iungitur dictõi tpis vel loci. Cõtra hoſtes inimiciciam notat. Erga vero amiciciã. Intra ad numerũ ꝛ ſpacium refertur. vt intra decem dies. intra muros vrbis. ergo male dr infra decem dies. In⸗ fra refertur ad locum. vt ſum infra tectum. i. ſubter tectum. vñ con⸗ trarium ad intra eſt extra. Etiã ad ꝓemptum dignitatis referť. vt vir doctꝰ infra indoctum eſt. Cõtrarium ſuũ eſt ſupra. Ob ꝑ circũ. vt obſigno. ꝑ ꝓpter. vt ob merita. ꝑ ꝫ. vt obuiꝰ. ꝑ ad. vt obire mor⸗ tem. i. ad mortem ire. Pone. i. iuxta. vt pone tribunal. Etiã eſt retro vide ſupra. Per. i. per mediũ. teuto. durch. i. valde. vt ꝓlucidum ꝓ pluo. Interdũ capitur ꝑ ꝓpter. vt ꝑ etatem aut occupatõem hoc face re non potui. ſeruit etiam adiurationibus ꝛ obteſtationibus. vt per bas lachrimas te obteſtor. Per compoſituꝫ eſt ꝓfectuũ vt perficio

poro.ꝑ etiam ponitur ꝑ de.vt per noctem.i.de nocte.
Scȯm capitur ꝑ iuxta.vt scȯm nasum est oculus.interdum significat ꝑ.vt fm me iudica.ꝑ in vt fm quietem.ꝑ post vt fm deum hoies erunt viles hȳib⁹.ꝑ autoritate vt fm euangelium.
Trās nōib⁹ fluuio ꝙ iūgit.raro ās alijs. Ultra ꝙo iūgit alijs reb⁹.vt vltra mōtē.vltra pōtē. Preter capit ꝑ vltra.vt erās p̄ter mille.ꝑ sine vt debeo tres ducatos p̄ter sex grossos.oēs ludūt p̄ter me. Sup̄ denotat ꝙ tiguitatē loci ꝛ locati.vt sedeo sup̄ lapidē.nō sup̄.nā sup̄ distantiā denotat rei a re.vt nubes sūt sup̄ nos.iterdū tñ sup̄ idē ē qđ sup̄.vt ābulo sup̄ terrā. Jtē subter ꝙ tiguitatē locati cū loco notat.vt subter aquā nato. Uñ tit⁹ liui⁹ vbi circa muros sup̄ subterq; terrā ꝑ xx.dies puḡtū est. Circiter iūgit dictōi tpis.vt circiter kalēdas.ꝛ dictioni nūeri:vt ānos nat⁹ ē circiter viginti.debes mihi circiter duos ducatos. Etiā ad locū refert vt circiter in medio. Male ꝺ̄ circa horā nonā.sz circiter dicēdū ē. Penes dñiuz ꝛ prātez fcat.vt penes arbitros.i.in ptāte eoꝝ ē.pecunia penes diuites.i.i eoꝝ prāte. Ab e ex de idem fcāt.vt audiui a p̄re meo.audiui ex p̄re meo.audiui de p̄re meo.sic vocaui te a via.e via de via. Cū nō iūgit abltō significāti instr̄m sz comitē.iō p̄cussi gladio:nō cū gladio.video te oculi:nō cū oculi dicendū est. Sz qñ ꝺ̄:cū honore accept⁹ est.cū benuolentia locut⁹:nō instr̄m sz comitē fcat. Pro fcat fm vel q̄ntū.vt ꝑ se ꝺ̄sq; ꝑ virili.ꝑ viribꝫ.ꝑ mea ꝙ suetudie.i.fm vires ꝛ ꝙ suetudies. vñ ꝑ vno die libz̄ mihi comoda:male ꝺ̄.sz ad vnū diē:bñ.qm̄ dies libro nō indiget.ꝑ futuro āno bec facto:male ꝺ̄.sz in futurū siue in seq̄ntem annū dicendū est. Jn qñ ꝙponit fcat valde.vt invalescit. increpuit.capit ꝑ nō.vt iniust⁹ infirm⁹.ꝑ inter.vt bñdicta ī mlieribꝫ.ꝑ ꝙ.vt ī hostes.in ꝑ ad indifferēter sic ponūt.vt vado.ꝙfero me.eo.ꝑficiscoꝝ ad villā vel in villā. Sup̄ iūgit accō ꝛ nō abltō ꝑ ea fcatiōe q̄ est.feci ꝙmētariū sup̄ grāmaticā sup̄ scȯaz ptē.nō sup̄ scȯa ptē.ꝛ fcat distātiā rei ad rem.vt celū sup̄ nos est ꝛc. Sup̄ etiā vltra fcat.vt sup̄ mediā noctē vl̄ nocte.sup̄ media studui. Etiā denotat in.vt sup̄ cenā venit.i.in. Sup̄ oēs.añ alios.p̄ter ceteros. bec nōnūq; ꝙpatiuū ꝛ sup̄ latīn patiuntur. Cōtrariū de sup̄ est subter

De interiectione.

Quero tibi.q̄d est interiectio. Dico fm donatū Interiectio est q̄ interiacet ceteris ptibꝫ in ozōne. Uel aliter sic. Interiectio est ꝓzōnis mentis affectū significans voce incognita. Nota greci ponūt interiectiōem inter aduerbia.nec distinguūt eam ab aduerbijs. Et Prisciaⁿ ponit eā distinctā:sz immediate post aduerbia.ꝛ p̄pter magnā vicinitatem aut similitudinem quā bz cū aduerbijs in determi

nationib⁹ verborum. Sed donat⁹ ponit in fine: considerans eo⁹ rum differentiam.

Interiectioni ꝗt accidũt. Dico vnũ. vt significatio. Quot sũt ei⁹ significatões. Dico ſm donatũ ꝗttuor. Nã aut leticiã mẽtſ significam⁹. aut dolorem. aut ammiratões. aut metũ. Sz sunt alie ꝙ ad istas reducunt. vt ptz in figura seqnti

Aut significat leticiã mentis. vt euax euge yo beya
Ad que ridentis. vt haha: hehe. reducuntur.
Aut dolorem. vt heu: heuheu: o ah hey prohdolor
Aut timorem vel metum. vt atatae atat ast
Aut admirationem. vt pape hem hohe
Aut indignatõem. vt ve vah proh nefas infandũ.
Aut blãdientis. vt sodes amabo media brcui
Aut plorantis. vt au obiobi. ꝛ si ꝙ sunt similia.

Dñis interiectio

Notandũ est ꝙ interiectio dr ab inter ꝛ iacio. qz ſmõib⁹ nris est interiecta: ad affectũ mentis significandũ inuẽta. Per interiectõem ponit ꝗnqz ꝛbũ. vt amabo. interdũ ptícipium vt infandũ. nõnũ ꝗz integra orõ. De ptícipio Virgili⁹. Nos tua ꝓgenies nauibus infandũ amissis ꝓdimur. De orõne Therenti⁹. Hoccine est officiũ pr̃is: proh deum atqz hoim fidem. ꝯd est si nõ ꝓtumelia est: ꝙ nõ ꝓceptũ sz affectum animi indicãt. Sil'e est. Tanta est infandũ dei blasphemia: heu nos infelicissimos vt ferre debeat nemo. Iuuant ne amabo: penas blasphemi: luent vtiqz. Nec audient illõ interiectionis leticie. Euge serue bone in modico fidel': supra multa te ꝓstituã intra in gaudium dñi tui. Ad ꝙ nos eternal'r ꝓfruenda ꝓducat ꝙ sup⁹ omnia bñdict⁹ cum glorioſissima matre sua in scl'o⁹ secula regnat. Amen.

Tractat⁹ secũd⁹ exercitũ puero⁹ grãmatical' in ꝙ de regimiẽ ꝛ ꝓstructõe oim dictionũ ſm ordinẽ octo ptiũorõnis ꝓcessũ est ꝓ regulas ꝛ ꝙstiũculas adeo lucidas faciles atqz breues doctissimo⁹ viro⁹ exẽplis creberrimis roborat⁹ vt quisqz sine p̃ceptore eas discere scire ꝛ intelligere possit. In ꝙ si qui grãmatici studiosi: cuiuscũqz stat⁹ fuerint: pueri: fratres: sorores: mercatores: ceteriqz scl'ares aut religiosi legerint studuerint: atqz se oblectauerint: finem grammatice: au ſim discere: brcuissime sine magno labore ꝓsequent. Impressus de nouo sũmaqz cũ diligencia correct⁹ Finit feliciter Anno salutis nr̃e. M. v^c ij. ante festum sancti Ambrosij.

Attmet Tegexnfec,

Ahmet Tegarmsee,